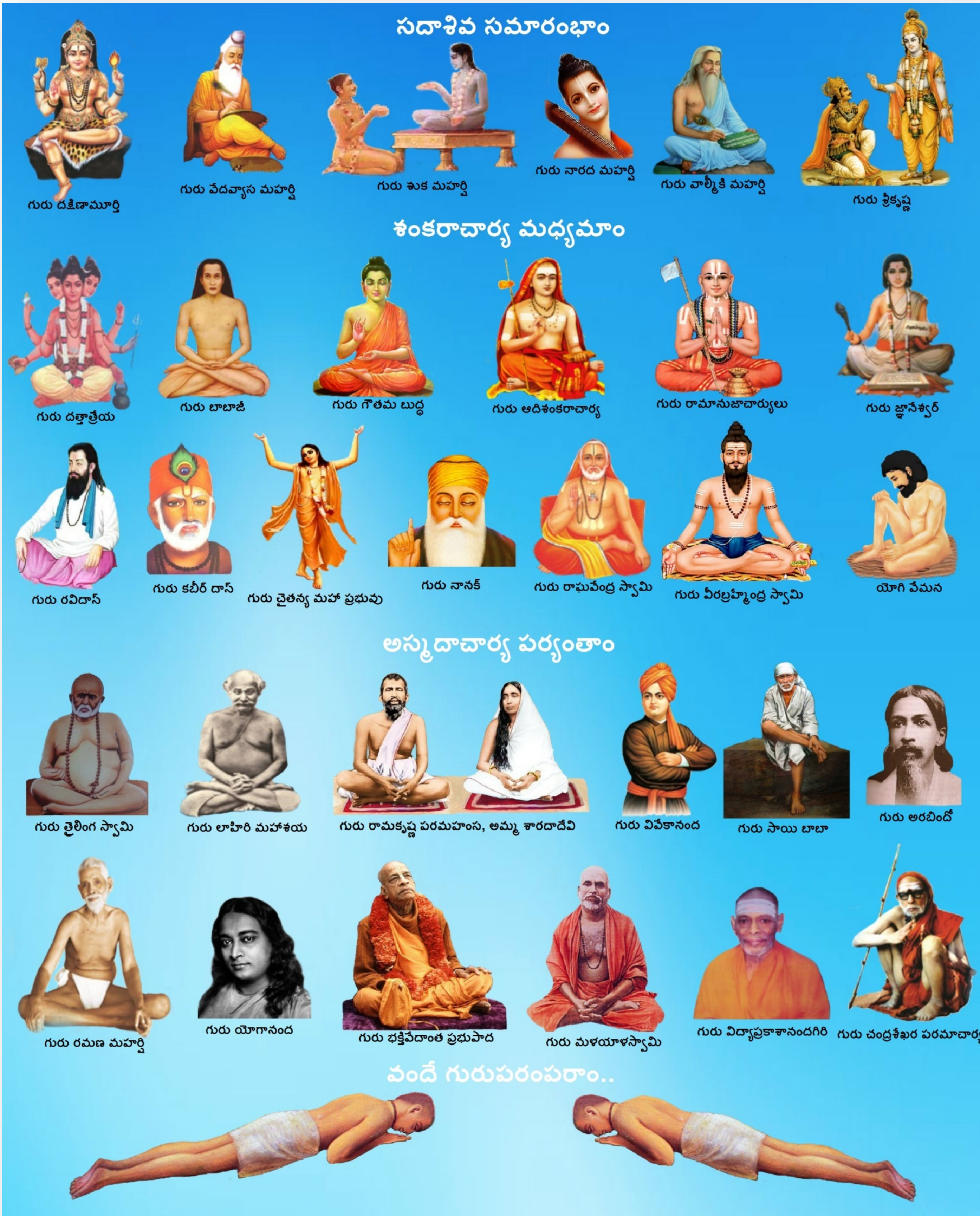
దేవిదేవతలు

హనుమ

హనుమచ్చరిత్ర

సదాశివ సమారంభాం
గురు దక్షిణామూర్తి
గురు వేదవ్యాస మహర్షి
గురు శుక మహర్షి
గురు నారద మహర్షి
గురు వాల్మీకి మహర్షి
గురు శ్రీకృష్ణ
శంకరాచార్య మధ్యమాం
గురు దత్తాత్రేయ
గురు బాబాజీ
గురు గౌతమ బుద్ధ
గురు ఆదిశంకరాచార్య
గురు రామానుజాచార్యులు
గురు జ్ఞానేశ్వర్
గురు రవిదాస్
గురు కబీర్ దాస్
గురు చైతన్య మహా ప్రభువు
గురు నానక్
గురు రాఘవేంద్ర స్వామి
గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి
యోగి వేమన
అస్మదాచార్య పర్యంతాం
గురు త్రైలింగ స్వామి
గురు లాహిరి మహాశయ
గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి
గురు వివేకానంద
గురు సాయి బాబా
గురు అరబిందో
గురు రమణ మహర్షి
గురు యోగానంద
గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద
గురు మళయాళస్వామి
గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి
గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య
వందే గురుపరంపరాం..

నన్ను "నేను" తెలుసుకోవటానికి

నన్ను "నేను" మార్చుకోవటానికి

"నేను" గా ఉండటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంధాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంధాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి. కనుక తమవంతుగా భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్థం మహానుభావులైన **మోహన్ పబ్లికేషన్స్** వెబ్ సైట్ వారు ఉచితంగా విలువైన గ్రంధాలను ఆన్ లైన్ ద్వారా eBOOK(PDF) రూపంలో అందిస్తున్నారు. వారు చేస్తున్న జ్ఞాన యజ్ఞానికి సాయి రామ్ కూడా తమవంతుగా సహాయం చేసే కార్యక్రమంలో భాగంగా వారి గ్రంధాలను సాయి రామ్ ద్వారా కూడా అందచేస్తున్నాము, ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియచేసుకుంటున్నాము. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం చేసిన ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(https://archive.org), గూగుల్ వెబ్ సైట్(https://www.google.co.in),మైక్రోసాఫ్ట్ సైట్(http://www.microsoft.com) వారికి కూడా మేము ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటే, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంధాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంధాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

1) **మోహన్ పబ్లికేషన్స్** వారి వెబ్ సైట్: http://www.mohanpublications.com/
2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: http://www.sairealattitudemanagement.org
3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement
4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com
సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement
సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంధ వీడియోలు: https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt

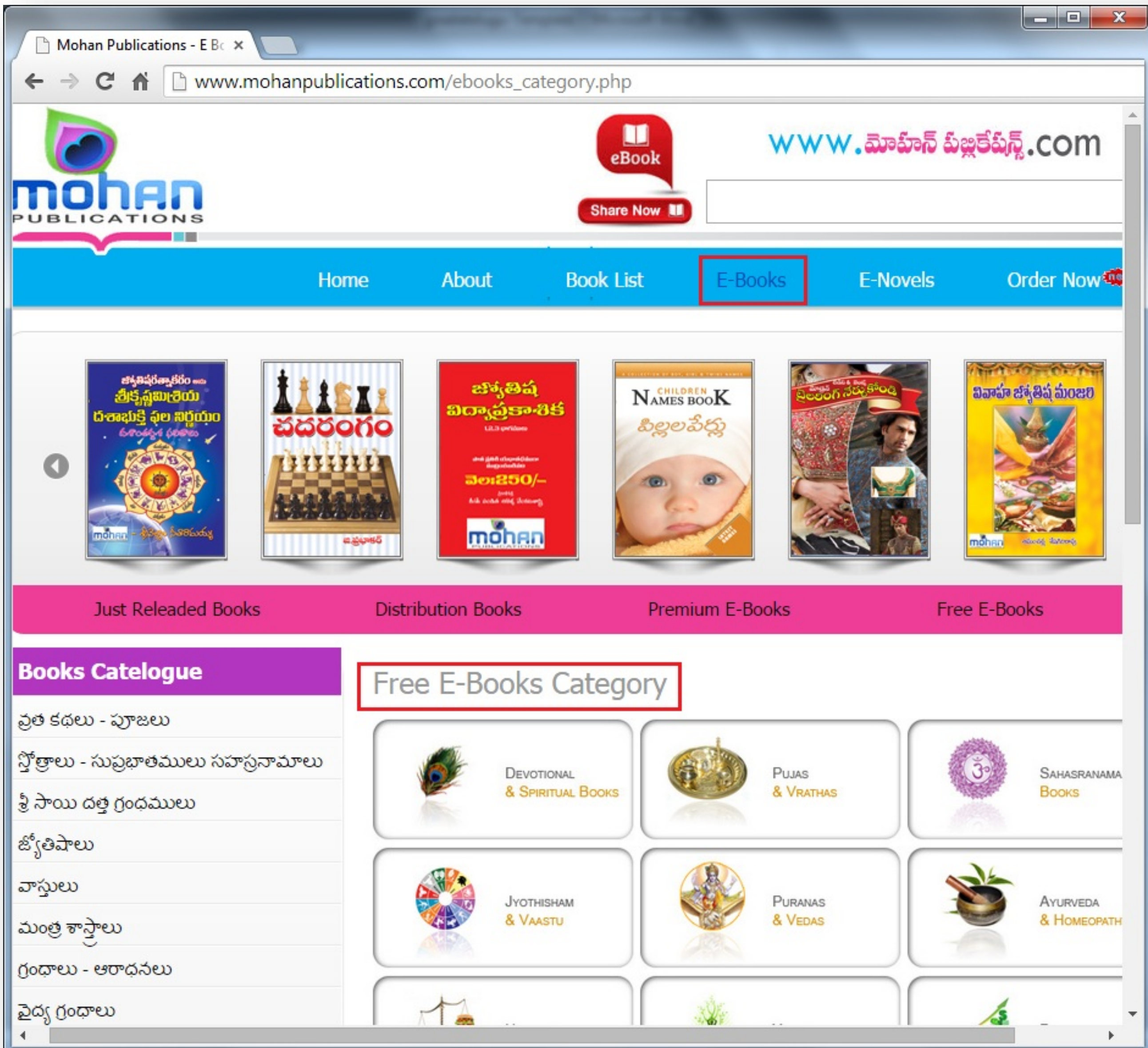
ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము.

SaiRealAttitudeManagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

* సర్వం శ్రీ సాయి నాథ పాద సమర్పణమస్తు *

మోహన్ పబ్లికేషన్స్ వారి వెబ్ సైట్:

http://www.mohanpublications.com/

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, ఐవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

మహావీరహనుమాన్

శ్రీ హనుమచ్చరిత్ర

మూలం :

పూజ్య శ్రీశ్రీశ్రీ 108

ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారిగారు

సంకీర్తన భవన్ - ఝూసీ ప్రయాగ.

అనువాదకులు :

డా.కె. శివ సత్యనారాయణ M.A., Ph.D.

నర్సాపురం.

☎ 246 2565

మోహన్ పబ్లికేషన్స్

అజంతా హోటల్ ఎదురుగా,

కోటగుమ్మం, రాజమండ్రి -1

2004

వెల : 99-00

మహావీరహనుమాన్

శ్రీ హనుమచ్చరిత్ర

మూలం :

పూజ్యశ్రీశ్రీశ్రీ 108

ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారిగారు

సంకీర్తన భవన్, ఝూసీ ప్రయాగ.

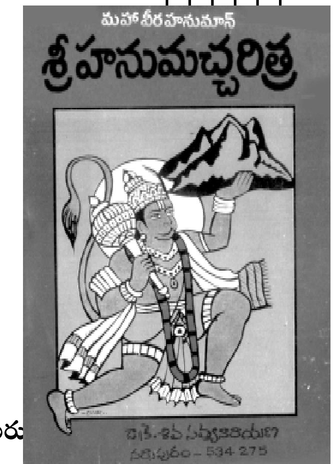
అనువాదకులు :

డా॥ కె. శివ సత్యనారాయణ M.A., Ph.D.

హిందీ శాఖాధిపతి

శ్రీ వై. యస్. కళాశాల, నర్సాపురము

ప॥గో॥జిల్లా - 534 275.

ఆధ్యాత్మిక జ్యోతిష,వాస్తు,వైద్య

మంత్రశాస్త్రాది గ్రంథములకు సంప్రదించగలరు

మోహన్ పబ్లికేషన్స్

కోటగుమ్మం, రాజమండ్రి - 533 101.

WWW.MOHANPUBLICATIONS.COM

రెండు మాటలు

బ్ర॥ భూ శ్రీ సియా రఘువరదాసుగారు, తరువాత అవధూతేంద్ర సరస్వతీ స్వామివారు సంకీర్తన చక్రవర్తిగా ప్రసిద్ధి గాంచిరి. వారు ఆంధ్రప్రదేశమంతటా రామనామాన్ని వెదజల్లి శ్రీ హనుమాన్ చాలీసాలను లక్షలు పంచిపెట్టి, శ్రీ చాలీసా శిలాఫలకాలను శతాధిక దేవాలయాలలో వేయించినారు. వారు 1975లో సిద్ధిబొందిరి. వారి జ్ఞాపకార్థము శ్రీ గురుస్వామి మీనాక్షిదంపతులు పాలరాతి విగ్రహమును వారియింట ప్రతిష్టించిరి. పూజ్యపాద శ్రీ ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారిగారు సుందరకాండను వచన రూపంలో మహావీర హనుమ చరిత్రగా 22 అధ్యాయములలో చక్కగా వ్రాసియున్నారు. వారు తెలుగులోకి అనువదించమని ఆదేశించిరి. తొలిముద్రణ వ్యయభారాన్ని శ్రీ గురుస్వామి మీనాక్షి దంపతులు భరించి ప్రతులను భక్తులకు పంచిపెట్టిరి. ద్వితీయ ముద్రణ శ్రీ టి.టి.డివారి ద్రవ్య సహాయముతో జరిగినది. తృతీయముద్రణ ప్రతులు పూర్తి అయిపోయినవి. చతుర్థ ముద్రణ భక్తుల కోరికపై శ్రీ టి.టి.డి వారికి పుస్తకమును పంపగా అధికారులు ద్రవ్య సహాయమొనర్చిరి. వారికి నా కృతజ్ఞతలు. ఇక నుండి (ఐదవ ముద్రణ నుండి) ఈ గ్రంథమును **మోహన్ పబ్లికేషన్స్**, రాజమండ్రి వారికి ప్రచురణ చేసుకొనుటకు ఇవ్వడమైనది. ఇక నుండి వీరి ద్వారానే ఈ గ్రంథము వెలువడును.

ఇది వచన రూపమున వెలువడిన సుందరకాండ అనుటలో ఏమాత్రము సంశయము లేదు. దీనిని చదివిన సుందరకాండ పారాయణ ఫలితము తప్పక లభించగలదని నా విశ్వాసము.

భక్తపాదరేణువు

శివ సత్యనారాయణ

విషయసూచిక

శ్రీ గురుభ్యోనమః

పూజ్యపాద శ్రీశ్రీశ్రీ ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారిగారు

కేవలంధర్మబలంతో – దైవబలంతో జీవించడానికి ఆత్మ శక్తిని, తపశ్శక్తిని ప్రసాదించిన నైష్ఠిక బ్రహ్మచర్య దీక్షా దక్షులు, శతాధిక వృద్ధులు, అపర వ్యాసావతారులు, భాగవత సేవాపరాయణులు, ప్రయాగ వాస్తవ్యులు, ప్రస్తుతం 40 అడుగుల ఎత్తుగల శ్రీ ఆంజనేయ స్వామివారి విగ్రహాన్ని ఢిల్లీలోని ఆశ్రమంలో లక్షల వ్యయంతో ప్రతిష్ఠించుచున్నారు. శ్రీవారి ఆదేశానుసారంగా శ్రీ హనుమచరిత్రను అనువదించి – శ్రీ వారి పాద పద్మములకు సాష్టాంగ సహస్ర ప్రణామ పూర్వకంగా సమర్పిస్తున్నా...

త్వదీయం వస్తు గోవింద తుభ్యమేవ సమర్పయే.

– అనువక్త

ఆంజనేయుని ఆరాధన

సముద్రసాన్ననంవల్ల సమస్త నదీస్నాన పుణ్యఫలం లభించినట్లు ఆంజనేయుని ఆరాధనవల్ల సర్వదేవతారాధనా ఫలం లభిస్తుంది. తొలిచూపు లోనే రామచంద్రుని వరించి జీవితాన్ని రామాంకితంచేసి వానరజాతికే కాక విశ్వమునకంతకు ఆరాధ్యుడై ప్రకాశించువాడు ఆంజనేయుడు. వైరాగ్యమనే మహోన్నత పర్వతముపై జ్ఞానమనే అరణ్యములో సతతము రామనామ మధురసారమును ద్రావుచు, బ్రహ్మజ్ఞాన పారవశ్యరక్తిచే పారవశ్యము నొందే హనుమంతుడు సర్వులకు సర్వదా సంసేవ్యుడు. శ్రీరామ చంద్రుని రెండవ రూపమే ఆంజనేయుడు. ఆంజనేయుని వేరొక రూపమే శ్రీరామచంద్రుడు. హనుమంతునివలె వజ్రవైడూర్యములు పగులగొట్టిన వానికే రాముడు లభిస్తాడు. రామునకు కావలసింది ధర్మపరత, దైవమయత, ధర్మాకింత జీవనులకే రామాలింగనం లభిస్తుంది. హనుమత్ కృప వర్షిస్తుంది. రామరాజ్యంలో అంటే ధర్మంలో యున్నప్పుడు కోతులు కొండముచ్చులు గూడ భగవద్వైభవానికి అర్హులవుతాయి. అధర్మంలో యున్నప్పుడు దేవతలు గూడ గడ్డిపరకలతో సమానులవుతారు. కామ కాంచన దుష్టశక్తులను విడనాడంచేత వైరాగ్యభాగ్య ప్రాప్తిచేత రామ సందర్శనం లభిస్తుంది. ఆంజనేయుడు జన్మతః వానరజాతికి చెందినవాడు. ఐనను మనం గ్రహించవలసినది దేహసౌందర్యం ప్రధానం కాదని రామస్వరూప సౌందర్యానికి అర్హులమయితే ఎటు వంటి దేహమైనా దేవాలయముగా ప్రకాశిస్తుంది. మనం ఏజాతికి, ఏమతానికీ, ఏగతికి, ఏస్థితికి చెందినా మారుత్మాజుని సుమధుర మంగళారాధనలో సత్యశాంతి శ్రీలను పొందగలం.

ఆంజనేయుని అకుంఠితభక్తి ప్రభావం రామచంద్రునే దిగ్భ్రాంతుని చేసివేసింది. ఆయనభక్తి ప్రభావం అలాంటిది. జ్ఞానంచేత జీవుడు దేవుడయ్యే మాట నిజం కాని భక్తిచేత ఆదేవుడు భక్తునకు కింకరుడవుతాడు. జగన్నాధుడు తనకింకరులకు కింకరుడు హనుమంతుడు ఎంతటి భక్తుడో అంతటి జ్ఞాని. ఎంతటి జ్ఞానియో అంతటి కర్మయోగి. కర్మ, భక్తి, జ్ఞానయోగములను సమన్వయ పరచి తన జీవిత ప్రవాహాన్ని శ్రీరామసాగరంలో విలీనం చేసి

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది గ్రంథములకు మోహన్ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

పునీతుడై విశ్వాదర్శమూర్తులలో సుప్రసిద్ధ స్థానమలంకరించాడు ఆంజనేయుడు. వైరాగ్యమనే ఆంజనేయుని ఆరాదన లేకుండగ ఎవరూ ఆనంద నిలయమైన రామ సందర్శన భాగ్యాన్ని పొందలేరు. రామసందర్శనం హనుమంతుడు సింహద్వారము నుండియే జరగాలి. ఇంతకంటే వేరు గతిలేదు. ఆంజనేయుని ఆరాధించేవారు చావుపుట్టుకలను, ఈతిబాధలను, ఆగామి సంచిత ప్రారబ్ధములను గణింపక మహావీరహనుమాన్‌వలె జీవితమనే దండకారణ్యంలో ఆచంచల భక్తిబలంతో నిలవాలి. అపుడే మనం ఆయన కృపకు అర్హులమయ్యేది. ఆంజనేయుని ఆరాధన సుందరకాండ పారాయణలతోను హనుమాన్‌చాలీసా పఠనలతోను నిలిచిపోకూడదు. జీవితగమ్యమైన పరమాత్ముని చేరేవరకు ప్రయాణం చేయవలసిందే. సుందరకాండ, ఆంజనేయదండకము, హనుమాన్‌చాలీసా, ఈమూడు సోపానాలను అతిక్రమించి మనం ఆ తరువాత భక్తితో హనుమర్దర్శనం చేయాలి.

హనుమంతుని దివ్యమంగళ స్వరూపధ్యానంచేత క్షణికోద్రేకమైన విషయోన్మాదం విరిగిపోవాలి సుందరకాండ పారాయణ చేత జీవితకాండలో నివాసవాసనలనే రాక్షసులు నశించి జీవితమంతా హనుమంతుడధివసించిన మహోన్నత గంధమాదనమై ప్రకాశించాలి. హనుమాన్ చాలీసా పఠనమువల్ల మనహృదయంలో హనుమత్ చైతన్యం వెల్లివిరియాలి. అపుడే ఆంజనేయుని ఆరాధనకు మనం అధిగమించినట్లు, మారుతాత్మజుడైన హనుమంతుని జీవితమంతా రామభగవానుడు సర్వదా నివసించు ఒక మహాభద్రాద్రి. ఆయన పండితులకు పండితోత్తముడు, గృహస్థులకు ఆరాధ్యుడు, బ్రహ్మచారులకు ధృవతార, సన్యాసులకు చక్రవర్తి, వానప్రస్థులకు మార్గదర్శి, సమస్త కళ్యాణ గుణములకు నిలయమైన ఒక మహాసాగరమే ఆంజనేయుడు. ఈ మహాసాగర స్నానంలో మానవకోటి పునీతులు కావలసియున్నది. హనుమంతుడు నా ఆరాధ్యదైవం. హనుమాన్ మహావీరుని శీలమే నా జీవితాదర్శణం భక్తుల హృదయ సాకేత లోకంలో సర్వదా విహరించు హనుమంతుడు నాజీవిత నౌకకు చుక్కానియై నన్ను రక్షించుగాక యని నిత్యము ప్రార్థించవలయును.

హనుమదుపాసన

ఆంజనేయుడు, సర్వదేవతాస్వరూపుడు, శీఘ్రఫలప్రదాత, శక్తిని బుద్ధిని, కీర్తిని, వర్చస్సును, ధనమును సౌందర్యమును, ప్రసాదించుటయేగాక భూత, ప్రేత, పిశాచ, బ్రహ్మరాక్షస,భేతాళ, శాకినీ, డాకినీ మొదలగు దుష్టగ్రహముల నన్నింటిని బారద్రోలగలడు. అతనికి మించిన దైవములేడు. అతడు తలను వంచునది ఒక్క శ్రీరాముని సన్నిధానమున మాత్రమే. మైరావణ సంహార సమయమున చివరకు కాళికాదేవిని గూడ లెక్కచేయలేదు.శీఘ్రఫలదాత, అతనిని త్రికరణ శుద్ధిగ నమ్మికొనిన నెరవేరని పనియుండదు. స్మరణ మాత్రమున సంతుష్టుడగును. ధర్మమూర్తి, బ్రహ్మచారి, శ్రీరామునకు అనన్య భక్తుడు ఆతడనుతి నెరవేర్చని కార్యము లేదు. రోగభయము, సర్పభయము, శత్రుభయము, గ్రహభయము, ప్రయోగభయము కలిగినపుడు హనుమంతుని స్మరించుకొనవలెను.

మంత్రోపాసనకు ఆచారము ముఖ్యము, ఎంతటి ఆచారమును అవలంబించిన నంతటి ఫలము లభించును. మిక్కిలి విశ్వాసమును మంత్రమునందును, మంత్రార్థమునందును, మంత్ర మూర్తియందు నుంచ వలయును. ఎంతటి విశ్వాసముండిన నంతటి ఫలము లభించును. హనుమదుపానచే ననేక సిద్ధులు ప్రాప్తించుననుటలో నేవిధమగు సంశయము నుండబోదు. మంత్రమందెంతటి భక్తి విశ్వాసములుండునో మంత్రమూర్తి యందును అంతటిభక్తి విశ్వాసములుంచవలయును. అట్లే గురువునందును సాక్షాత్తు భగవంతుడను భక్తివిశ్వాసముంచవలయును. అన్నిటికంటే గురుభక్తి ప్రధానము. ప్రత్యక్ష భగవానుని ఆరాధించలేనివాడు పరోక్షభగవానుని ఎవడు. ఆరాధించగలడు? విశ్వాసముంచి, భక్తి శ్రద్ధలతో మంత్రమునుపాసించిన త్వరగసిద్ధిగలుగును. మంత్ర సిద్ధియైనవారికి మనః ప్రసన్నత, ముఖమున తేజస్సు తననోటితో బలికినది అయితీరుట స్వప్నమున ఇష్టదేవతా దర్శనమగు టయు జరుగును. అలభ్యవస్తువులు లభించును. హనుమదుపాసకులకు శత్రువులుండరు. ఒకవేళ నెవరైనా వానికి హాని కలిగింపదలచినచో అట్టివానికే హానికలుగును. హనుమదుపాసకునికడకు బూత, ప్రేత, పిశాచ, బ్రహ్మరాక్షస,

శాకినీ, డాకినీ, భైరవాది గ్రహములు సమీపించవు. ఇదివరలోనివి పట్టియుండిన నవన్నియును నీమంత్రమునుపాసించుట ప్రారంభించగనే పారిపోగలవు. ఏ దుర్మార్గుడైనను క్షుద్రప్రయోగములనొనర్చిన హనుమంతుడు పోయి వానిని నాశనమొనర్చి ప్రయోగమును ద్రిప్పికొట్టును. క్షుద్రోపాసకులు హనుదుపాసకుల జోలికిపోయిన యెడల హతమయ్యెదరు. హనుమంతుడు ఒక్క శ్రీరామచంద్రుని మ్రోలను గాక యింకవరి మ్రోలను దలనువంచదు. అతనికి దిరుగులేదు. హనుమదుపాసకుడు నిరంతరము సర్వకాల సర్వావస్థల యందును మంత్రము ననుసంధానమొనర్చు కొనుట చాలా అవసరము. పై అధికారులను, శత్రువులును నాతనికి లొంగిపోవలసినదే. అట్లు లొంగకుండిన తనే లొంగదీయగలడు. హనుమదుపాసననెత్తి యణచునని కొందరు భయపెట్టుచుందురు. అదిచాల తప్పు. ఏమియు చేయదు. భయములేదు నిర్భయమును కలిగించువాని చెంత భయమెందు లకు? బ్రహ్మచర్య పాలనము, మనసును కామక్రోధ మోహ, మద, మాత్సర్య, అసూయ, దంభ, ద్వేషాదులవశముకాక వర్తించుట, సత్యము, శాంతము, దయ, ప్రేమ, మధురభాషణము, మిత భాషణము, ఏకాగ్రత, విషయవిముఖత గలిగియుండిన మంత్రము శీఘ్రముగ ఫలించును.

హనుమన్మంత్రమునకు శాంతి కావలయుననియు భయపెట్టు చుందురు. హనుమంతునికి భక్తి విశ్వాసములే, శాంతికి ఆయన మంత్రమునకు నిరంతరము రామ నామమును స్మరించుటయే.

హనుమదు పాసనచే మహిమలు లభించును. సిద్ధులు కలుగును. కాని దానిని వానికొరకు దుర్వినియోగించరాదు. అల్పశక్తుల కాశించిన నధికఫలమురాదు. ఈ అల్పశక్తులు లోకమును మోసముచేయుటకు, కాంచన, కీర్తులను బొందుటకు మాత్రమే వినియోగించును. నిష్కామముగ హనుమదుపాసన చేసినయెడల దుర్లభశక్తులు లభించుటయేగాక జ్ఞానము గలిగి మోక్షమును బొందవచ్చును. హనుమదుపాసనచేయువానికి అతని యనుగ్రహముచే చివరకు రామభక్తి కలిగి దుర్లభమగు మోక్షప్రాప్తించును.

మహావీరహనుమాన్

I. శ్రీహనుమచ్చరిత్ర

రామం రామానుజం సీతాం భరతం భరతానుజమ్ ।
సుగ్రీవం వాయుసూనుంచ ప్రణమామి పునః పునః ॥

శ్రీరామచంద్రునికి-లక్ష్మణునికి సీతామాతకు భరతునకు, శత్రుఘ్ననకు సుగ్రీవునకు, హనుమంతునకు మాటిమాటికి నమస్కరిస్తాను.

మహావీర హనుమంతుని చరిత్ర పరమపావనమైనది. ఈ ప్రపంచంలో సేవకి ఇలాంటి అద్భుతమైన ఉదాహరణమరెచ్చటా కానరాదు. సేవకుడు తన సేవా ప్రభావంచేత స్వామికన్నా మిన్న అవుతాడు. అనేది ధృవసత్యము. రామునికన్నా రామునిదాసులు మాన్యులు, పూజనీయులు అవుతారు. సేవకునకు, నౌకరునకు తేడా ఏమంటే నౌకరు సేవచేసి దాని ప్రతిఫలాన్ని కోరుతాడు. సేవకుడు సేవచేయడం మినహా ఏమీకోరడు. అతనికి సేవచేయడం లోనే అలౌకికమైన ఆనందం కలుగుతుంది. సేవకుడు స్వామికి

అనన్య భక్తుడవుతాడు. స్వామిపట్ల అతనికి గాఢమైన స్నేహం వుంటుంది. సేవకువశీభూతుడై అతను సేవచేయడానికి ఎల్లవేళలా వ్యగ్రుడై వుంటాడు. స్వామి ఎడల భక్తి కుదిరితే మిగతా సద్గుణాలన్నీ స్వయంగా తమకితామే ఏప్రయాస, పరిశ్రమ చేయకుండానే వచ్చేస్తాయి. కోరికకల్గి సేవచేయువాడు సేవకుడుకాడు; వ్యాపారస్తుడు. వ్యాపారంలోనే ఇచ్చి-పుచ్చుకోవడం జరుగుతుంది. భక్తుడు గుణములకు నిధిఅవుతాడు. హనుమంతునిలో వున్న పెక్కుగుణాలను స్వయంగా శ్రీరామచంద్రులవారు తమనోట వర్ణించారు.

హనుమాన్ భయభీతుడైన సుగ్రీవుడు ఆదేశించగా ఋష్యమూక పర్వతంవైపు వస్తూ శ్రీరామునిజాడ తెలుసుకోవడానికి వెళ్ళినపుడు తన కపిరూపాన్ని మార్చుకొని భిక్షుకుని వేషాన్ని ధరించారు. శ్రీరామచంద్రుని పరిచయం అడిగారు. శ్రీరాముడు స్వయంగా మాట్లాడకుండా ఆయనతో లక్ష్మణుని మాట్లాడమని ప్రేరేపించారు. శ్రీరామచంద్రుడు స్వయంగా హనుమంతునితో మాట్లాడక పోవడానికి ఎన్నో కారణాలు ఉన్నాయి.

మొదటి కారణం-హనుమాన్ తన యథార్థ రూపంలో రాకుండా మారువేషంలో వచ్చారు. భగవంతునకు కృత్రిమత నచ్చదు. వారు లోపల బయట నిర్మలమైన మనస్సు గల్గిన వారినే కోరుతారు. అలాంటి వారినే స్వీకరిస్తారు.

రెండవకారణం-ఇటు శ్రీరాముడు రాజు, లక్ష్మణుడు ఆయన మంత్రి. అటు సుగ్రీవుడు కూడా రాజేగా. హనుమాన్ ఆయన మంత్రి. ఈ కారణంగా మంత్రితో మంత్రిగారే మాట్లాడాలి.

మూడవ కారణం-హనుమాన్ భగవంతునకు నిత్య దాసుడు. దాసునకు స్వామియెడల ఎంత ఎక్కువగా ఉత్కంఠ పెరుగుతూవుంటుందో దాసునకు అంత ఎక్కువ సుఖం కలుగుతుంది. ఇందుచేత ఆయన ఉత్కంఠను పెంపొందిచడానికి ఎక్కువగా సుఖాన్ని కలుగజేయడానికి గాను మాట్లాడలేదు.

నాల్గవ కారణం-భగవంతుడు తన కార్యం నిమిత్తం వెళుతున్నారు. హనుమంతునితోనే ఆయనకార్యం సిద్ధించవలసివుంది. ఆయన పిలువ కుండానే స్వయంగా పనిచేయడానికి హాజరైనారు. ఇందుచేత భగవంతుడు ఆయనపట్ల కృతజ్ఞతా భారంచేత క్రుంగిపోయి స్వయంగా మాట్లాడలేక లక్ష్మణుని ప్రేరేపించారు.

ఐదవకారణం-హనుమాన్ ఆగకుండా శుద్ధసంస్కృత భాషలో ధారా ప్రవాహంగా సులలితమైన వాక్కుతో ఉపన్యసిస్తున్నారు. ఈయన వాక్పటుత్వం, విద్వత్తు, సహృదయత, మధురవాణి, ధైర్యము, సాహసాది గుణాలకు మోహితులై ఈయనతో ఏమిమాట్లాడాలో నిర్ణయించుకోలేక పోయారు.

ఆరవకారణం-హనుమాన్ వారిని పరిచయం అడిగారు. పరిచయం ఇవ్వడంలో కొద్దో-గొప్పో ఆత్మప్రశంస నోట వెలువడుతుంది. ఆత్మప్రశంస అన్నిటికన్నా పెద్దదోషం. ఈ దోషాన్నుంచి తప్పించుకొనడానికి ఎవరూ తననోటపరిచయం చేసుకోరు. ఇతరులు ఎవరైనా వారి పరిచయం చేస్తుంటారు. ఇలాంటి ఎన్నో కారణాలవల్ల భగవాన్ హనుమంతునితో లక్ష్మణుని మాట్లాడమన్నారు. హనుమానుని గుణాలను కీర్తిస్తూ భగవాన్ లక్ష్మణునితో అన్నారు. లక్ష్మణా! ఈయన సుగ్రీవుని మంత్రి హనుమాన్.

ప్రభూ ! తమరు ఎలా తెలుసుకున్నారు? అని లక్ష్మణుడు అడిగాడు.

భగవాన్ అన్నారు-సోదరా! వాక్కే వ్యక్తిని పరిచయం చేస్తుంది. మానవుడు మాట్లాడటం ప్రారంభించి నప్పుడు అతని కుల, వంశ, విద్యాబుద్ధి, గుణాల పరిచయం కలుగుతుంది. ఈయన మాటలనుబట్టి ఈయన నాలుగు వేదాలపండితులు, వేదాంగములను బాగా అధ్యయనం చేసినట్లు, వ్యాకరణంలో దిట్ట అనిపించింది. ఎందుకంటే మాట్లాడటం ప్రారంభించి నప్పటి నుంచి ఒక్కవాక్యం గూడా దోషయుక్తంగా మాట్లాడటంలేదు. చాలామంది మాట్లాడుతూవుంటే ఆకారమే చెడిపోతుంది. కొందరు ముఖాన్ని తిప్పుతారు. కొందరి నేత్రాలు అదోలా అయిపోతాయి. మరికొందరి కనుబొమ్మలు నిక్క పొడుచుకుంటాయి. ఇంకొందరి అన్యాన్య అంగములు వికృతమైపోతాయి. ఈయన మాట్లాడునప్పుడు వీరిలో ఏ ఒక్కటీగూడా దోషం కనుపించలేదు. చాలా మంది చిన్నవిషయాన్ని విస్తరించి చెబుతారు. చాలామంది ఆగి ఆగి అస్పష్టంగా మాట్లాడుతారు. చాలామంది శిష్టులు, సుశిక్షితులు ఆచారవంతులు మాట్లాడవలసినట్లుగా మెల్లగా మాట్లాడుతారు. ఈయన సంభాషణ మధురంగానూ, స్పష్టంగానూ, చిత్తాకర్షకంగానూ వుంది. ఈయన సంభాషణ వింటూవుంటే, ఇంకా ఇంకా వింటూనే వుండాలి అని అనిపిస్తుంది. ఈయన మాటలను వినగానే శత్రువు హృదయంగూడా మారిపోతుంది. ఈయన అస్త్రశస్త్రాలతో దెబ్బకొడుతున్నా ఆగిపోతారు. ఈయన సుగ్రీవుని సచివులు.

ఏ రాజు దగ్గర ఇలాంటి సుయోగ్యుడైన సచివులు వుంటారో ఆరాజు సకల మనోరథాలు నెరవేరుతాయి.

ఎవరి ఉపన్యాసమును విని స్వయంగా సాక్షాత్తు భగవంతుడు గూడా ఇంతగా ప్రభావితుడైనాడో, అలాంటి హనుమంతుని గుణాలను ఎలా ప్రశంసించడం ?

జానకీమాత గూడా ఈయన గుణాలకు ప్రసన్నురాలై అన్నది, హనుమాన్! నీభక్తి, భగద్విశ్వాసము, బలము, పౌరుషము, పరాక్రమము, కార్యదక్షత మొదలగు అద్భుత గుణాలను చూసి నాకుచాలా సంతోషం కలిగింది. నాయనా ! నేను నిన్ను ఆశీర్వదిస్తాను, నీవు అద్వితీయ బలవుంతుడివిగా, సచ్ఛీలసంపన్నుడువిగా, అజారా మరుడివిగా, అమరుడు విగా, సద్గుణాలనిధివిగా, భగవానుని భక్తుడివిగా అవుగాక, రాఘవులు నీ మీద ఎల్లవేళల స్నేహం వుంచుతారు.

తనభక్తిచేత సీతారాములను వశంచేసుకున్నవారిని గురించి విశేషంగా చెప్పనవసరంలేదు. హనుమాన్ అందరిమీద దయాదృష్టి కలిగివుంటారు.కాని, కథా వాచకులపైని ఎక్కువగా స్నేహాన్ని చూపుతారు. ఒకవేళ ఎవరైనా కథావాచకులు నిష్కాములైన ఎడల హనుమాన్ అట్టివారి సమస్తభారాన్ని తానే వహిస్తారు. ఇలాంటి కథావాచకునకు ఎప్పుడూ ఏ విష యానికి లోటురాదు. సకామ కథావాచకులపైన గూడా వారుకనికరించు తారు.

సకామ పురుషుడు ఈయన మంత్రాన్ని ఒక్కసారి జపించి పునశ్చరణ చేసుకున్నట్లయితే అతని కోరికలన్నీ నెరవేరుతాయి. దేవాలయంలోగాని, పవిత్ర నదీతీరమందుగాని, పుణ్యక్షేత్రములోగాని హనుమంతుని మూర్తివుంటే దానిని పూజించండి. మూర్తి లేకపోతే ఫోటోను పెట్టుకొని, అదీలేకపోతే చివరకు భూమిమీద మూర్తిని వేసికొని ముందుగా మూలమంత్రంతో వారిని పూజించండి. "హనుమతే రుద్రాత్మకాయ హుంఫట్" ఇది ఏకాదశాక్షర మంత్రం. ముందుగా చేతులను శుభ్రంచేసుకొని ప్రాణాయామం చేయాలి. తరువాత నేను ఫలానా కోరిక నెరవేరడానికి లేక నిష్కామభావంగా అని సంకల్పం చెప్పుకోవాలి. పదకొండు అక్షరాల మంత్రం గనుక పదకొండు లక్షలు లేక ఒకలక్ష మంత్ర జపంచేస్తాను అని, తిరిగి మూలమంత్రాన్ని చదువుతూ ఆవాహన చేయాలి. హనుమతే రుద్రాత్మకాయ హుంఫట్. ఆవాహయామి ఈమాదిరిగానే మంత్రాన్ని చదివి 1. ఆసనం సమర్పయామి. 2. పాద్యం సమర్పయామి 3. అర్ఘ్యం సమర్పయామి. 4. ఆచమనీయం

సమర్పయామి. 5. స్నానార్థం జలం సమర్పయామి. 6.యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి 7. వస్త్రం సమర్పయామి 8. చందనం సమర్పయామి 9. అక్షతాన్‌సమర్పయామి. 10. పుష్పాణి -పుష్ప మాలాంసమర్పయామి. 11. ధూపం సమర్పయామి 12. దీపం సమర్పయామి. 13. నైవేద్యం సమర్పయామి. 14. ముఖశుద్యర్థ తాంబూలం సమర్పయామి 15. దక్షిణం, మంత్రపుష్పం సమర్పయామి. 16. నీరాజనం సమర్పయామి హారతియిచ్చి ప్రదక్షిణచేసి సాష్టాంగ నమస్కారం చేయాలి. హనుమంతుని ముందుగా ఈవిధంగా ధ్యానించండి.

మహాశైలంసముత్పాట్యధావన్తం రావణం ప్రతి
తిష్ఠ తిష్ఠ రణే దుష్ట ఘోర రావం సముత్సృజన్
లాక్షారసారుణం రౌద్రం కాలాన్తక యమోపమమ్
జ్వలదగ్ని లసన్నేత్రం సూర్యకోటి సమప్రభమ్
అంగదాద్యైర్మహావీరై ర్వేష్టితం రుద్రరూపిణమ్
ఏవం రూపం హనూమంతంధ్యాత్వాయః ప్రజసేన్మమమ్ ॥

ఈ రూపాన్ని ధ్యానిస్తూ జపంచేసుకుంటే తప్పనిసరిగా ఇష్టసిద్ధి కలుగుతుంది.

హనుమంతుని చాలామంది ప్రత్యక్షం చేసుకున్నారు. వీరిలో కొందరు కపటభక్తులు, కొందరు యదార్థమైన భక్తులు, హనుమాన్ అందరిని అనుగ్రహిస్తారు. హనుమానుని అనంత గుణాలలోనుంచి మనం జీవితంలో ఏఒక్క గుణాన్ని అలవరుచుకొన్నా మనజీవితం సార్థకమవుతుంది. వీరి సేవచేత లౌకికపార లౌకిక వాంఛలన్నీ సిద్ధిస్తాయి.

మహావీర హనుమానుని ఈ జీవితచరిత్ర వారి ప్రేరణచేతనే వ్రాశాను, ప్రియమిత్రుడు బిందుజీ ఒకరోజున హఠాత్తుగా వచ్చి మహారాజ్! మీరు ఎన్నో గ్రంథాలు వ్రాశారు. ఏవిధంగా భాగవతకథవ్రాశారో, అలాగే ఒక మహావీరహనుమానుని చరిత్రగూడా వ్రాయండి. అని అన్నారు. మరల మాబంశీవట బీహారీ గిరిధారీ మందిరాన్ని చూసి, ఇక్కడ ఒక హనుమంతుని మూర్తిని గూడా ప్రతిష్ఠించాలి అని అన్నారు. వారి రెండుకోరికలు కార్యరూపాన్ని ధరించాయి. ఒకవైపున ఈ హనుమంతుని చరిత్ర వ్రాయ నారంభించాను. రెండవవైపున హనుమాన్ కోసరం చిన్న మందిర నిర్మాణం ప్రారంభమయింది. ఒకవైపున హనుమానుని మందిరం తయారైంది. రెండవవైపు కాళీకాళీగా వుంది. అక్కడ గరుడ భగవానుని స్థాపిస్తే

బాగుంటుంది అని అనిపించింది. రెండుమందిరాలు తయారుఅయాయి. జయపూర్‌వెళ్లి మారామరాజు శ్రీ హనుమానుని, శ్రీగరుడ విగ్రహాలను తీసికొని వచ్చాడు. పుస్తకం వ్రాయడం పూర్తిఅయిపోయింది. ఒక చిన్న పుస్తకం వ్రాద్దమనుకున్నాను. కాని హనుమాన్ ముందుగా ఆలోచించుకొని వున్నదే అవుతుంది. మనం ఆలోచించడంచేత ఏమౌతుంది? పిల్లవాడు జన్మించక పూర్వమే తల్లిస్తనాలలోకి పాలువస్తాయి అతనికోసరం, మందిరం తర్వాత తయారైంది. కాని దానికి కాని దానికి కావలసిన మూర్తి ముందుగానే నిర్మించబడినది నిర్మాణానికి పూర్వమే ఇది నిర్ణయమైపోయింది. ఈ మూర్తి ఫలానా రోజున ఫలానస్థలంలో శ్రీ బృందావనంలో ప్రతిష్ఠింపబడు తుంది. ఈ విధంగా చేసేవారు, చేయించేవారు అన్నీవారే. ఎవరిచేత వారు ఎప్పుడు ఏంపని చేయించుకుంటారో అతనిచేత ఆపని అదేసమయంలో హఠాత్తుగా చేయించుకుంటారు. ఇందువలన ఓ పవన తనయా? మీరు ఏవిధంగా ప్రేరేపించారో, ఆ పని మీప్రేరణ చేతనే మీ అనుగ్రహ ఆశీర్వాదాల చేతనే పూర్తిఅయింది. ఇకమీరు ఈసంసార మాయా మోహాలలో మనస్సు రమించకుండా వుండునట్లు అన్నివేళల ప్రభు చింతనలోనే సమయం గడిచిపోయేటట్లుగా ఆశీర్వదించండి. శరీరంపట్ల అహంకారమూ సాంసారిక వస్తువులపట్ల మాయా మమకారాలు కలుగరాదు. ఇంతమాత్రంగానే వ్రాసి నా ఉపన్యాసాన్ని ముగిస్తాను. పాఠకులనుచేతులు జోడించి ప్రార్థిస్తాను. వారు శ్రీ మహా వీరహనుమానుని చరిత్రను ప్రేమతో చదివి మననం చేసుకుందురుగాక! హనుమాన్‌నుంచి సేవా రహస్యాన్ని, సేవకుని ధర్మాన్ని అనుసరించవలసిన విధానాన్ని నేర్చుకొందురుగాక! హనుమంతుని భక్తులలోనుంచి ఏ ఒకరికైనా ఈ చరిత్ర చదవడంచేత సంతోషం కల్గితే నేను నాపరిశ్రమ సార్థకమయినట్లుగా భావిస్తాను. హనుమాన్ ఎలాంటి ప్రేరణ కల్గించారో, ఎలా వ్రాయించాలను కున్నారో అలానే వ్రాయించు కున్నారు. బాగా వ్రాయబడినా చెడ్డగా వ్రాయబడినా అన్నీ వారు కోరినట్లుగానే జరిగాయి. వారే దీని ఫలితాన్ని అనుభవించేవారుగూడాను.

జానామిధర్మం నచమేప్రవృత్తిః జానామ్యధర్మం నచమేనివృత్తిః
త్వయా హృషీకేశ హృదిస్థితేన యాధా నియుక్తోస్మి తధాకరోమి.

సంకీర్తనభవనము
బంశీవటము, బృందావనము
జ్యేష్ఠ బహుళద్వాదశి, మంగళవారం 1978

సేవకుడు
ప్రభుదత్త

౨. శ్రీహనుమచ్చరిత్ర

వాయుపుత్రం మహావీరం అంజనానన్దవర్ధనమ్ ।
సీతారామ ప్రియం భక్తం తం కపీశం నమామ్యహం ॥

వాయుదేవుని ప్రియపుత్రుడు. మాతా అంజన ఆనందాన్ని పెంపొందించే వాడు, సీతారాములకు ప్రియుడు. భక్తుడు అగు కపీశ్వరునికి నేను నమస్కరిస్తున్నాను.

ఓ రుద్రావతారుడా! మీరు అందరికి స్వాములు. ఓ ప్రభువుకి అత్యంతప్రియుడా! మీరు రాముని ప్రతిరూపులు. ఓ సర్వగత! మీరు రాముని సేవకులు, స్నేహితులు, మిత్రులు, మంత్రులు, వాహనము, షావుకారు, సైనికులు, సర్వస్వమూన్నూ, ఓ జానకీ ప్రియపాలితుడా! మీరు శ్రీరాముని అంతఃకరణము, సేవకుడు ఎల్లప్పుడు స్వామికంటె శ్రేష్ఠంగానే వుంటాడు. అందుచేత మీరు శ్రేష్ఠతములు. ఓ అంజనామాత ఆనందాన్ని వృద్ధిజేయు ఆంజనేయా! మీరు అంజనామాత గర్భాన్ని సార్థకంచేశారు. ఓ కేసరితనయా! మీరు కేసరి వానరకులాన్ని పునీతం చేశారు. ఓ పవనతనయా! మీరు

వాయువేగాన్ని గూడా తిరస్కరించి పుత్రుడు తండ్రికంటే గూడా మిన్నగా వుంటాడు అనే లోకోక్తిని సార్ధకం చేశారు. ఓ కపికేసరీ! మీరు చంచల వానర జాతి గౌరవాన్ని వృద్ధిచేశారు. ఓ కందమూల ఫలప్రియ కపీశా! మీరు సూర్యునిగూడా ఫలంగా భావించి దాన్ని భక్షించడానికి అద్భుతంగా ప్రయత్నించారు. ఓ హనుమాన్ ! ఇంద్రునితో గూడా యుద్ధంచేసి మీరు మీ అద్భుత పరాక్రమాన్ని పవిత్రం చేశారు. ఓ సూర్య శిష్యా! మీరు భగవాన్ సూర్యదేవునివద్ద విద్యనభ్యసించి వారికి మీబుద్ధి వైలక్ష్యాన్ని చూపి విస్మయమొందునట్లు చేశారు. ఓ నృత్యాచార్యా! మీరు మీ అతులర్యామైన నృత్య కళచేత కోసల కిశోరుని ఎల్లవేళల మీ వశపరచుకున్నారు.

ఓ సుగ్రీవ సచివుడా! మీరు మీ అమోఘ మంత్రశక్తిని చూపి సుగ్రీవుని రామునకు స్నేహితునిగానూ, సేవకునిగానూ దాసునిగానూ జేశారు, ఓ సీతాన్వేషకా! ఎవరూ చేయజాలని సీతాన్వేషణ దుష్కరకారాన్ని మీరు శతయోజన సముద్రాన్ని చేతులతో దాటివెళ్ళి సీతకు శ్రీరాముని సందేశాన్ని వినిపించారు. ఓ విదేహతనయోత్సంగలాలిత! మీ విలక్షణ బుద్ధిచేత సీతను లంకయావత్తు వెదికి ఆమెకు రఘునాథుని చరిత్ర వినిపించి ఆమెను అనుకులంగా చేసికొని రాఘవ ముద్రికను ఇచ్చి వారిశోక సంతాపాన్ని తగ్గించారు. ఓ అక్షయకుమార హంతా! అక్షుని హతమార్చి సైనికులను సంహరించి మీరు అద్వితీయమైన పరాక్రమాన్ని ప్రదర్శించారు. నాగపాశం చేత బంధించబడినప్పటికీ మీరు అద్భుతసాహసాన్ని అపూర్వ నిర్భయత్వాన్ని చూపారు. ఓలంకా భయంకర! రాక్షసులు తోకకు నిప్పు అంటించి నప్పుడు అద్భుతనాటకమాడారు. సువర్ణలంకను ధూ–ధూ– అంటూ భస్మం చేసినపని శరీరాన్ని పులకింపచేస్తుంది. మీ తండ్రి వాయువు మీకు సహాయపడ్డాడు. మీతల్లి సీతమ్మ మీకొరకు మొక్కు మొక్కింది. అగ్నిదేవుడు మీకోసం మంచుకంటే గూడా ఎక్కువగా చల్లబడ్డాడు. మీరు లంకను భస్మంచేసి అంతులేని సముద్రంలోకి దూకారు.

ఓ రామదూత! మీరు లంకను కాల్చి జగజ్జనని జానకి నుంచి అనుజ్ఞ తీసికొని గుర్తుగా చూడామణిని పుచ్చుకొని దుఃఖసాగరంలో మునిగివున్న మీ స్నేహితులను సంతోషపరిచారు. రామునకు సీతాసమాచారాన్ని వినిపించి వారిని జన్మ–జన్మాంతరాల దాకా ఎప్పటికీ మీరు ఋణపడివున్నట్లుగాచేశారు.

ఓ సేతుబంధన కార్యదక్షా! శతయోజనాల వెడల్పుగల సముద్రంమీద నలనీలులచేత సేతువుని నిర్మించి మీరు వానర సైన్యాన్నంతా దానిమీదుగా దాటించి తీసికొనివెళ్ళి అక్కడ రావణుని ఓడించారు. రాముని మీపైన ఎక్కించుకొని ద్రోణగిరి నుంచి సంజీవని మూలికలను తెచ్చి లక్ష్మణుని రక్షించి నానారాక్షస సేనాపతులను యమసదనానికి పంపి విభీషణుని శ్రీరాము నితో కలిపి సీతామాతకు తీసికొనివచ్చి శ్రీరామునితో కలిపారు. విభీషణుని బంగారులంకకు రాజుగా చేశారు. మీబలము పురుషార్ధము, శక్తి భక్తి, ప్రేమ, అనురాగము అన్నీధన్యమైనాయి. అందుకేకదా మీరు రాముని కంటెగూడా లోకప్రియులైనారు. రామునికంటే రామునిదాసుడే గొప్ప వాడౌతాడుగదా. ఇందులో ఆశ్చర్యమేమున్నది?

ఓ నిజమైన సేవకుడా! మీరు చిటికవేసి ఇతర సేవకుల నందరినీ శక్తిహీనులుగా చేశారు. ఓ జానకీ ముద్దుబిడ్డా! మీరు ధరించు సింధూరాన్ని అవయవములన్నిటియందు పులుముకొని తల్లిని నవ్వించారు. ఓ శంకరుని సేవకుడా! మీరు రామేశ్వరునితో సమానంగా హనుమదేశ్వరుని ప్రతిష్ఠించి జగత్తులోని జీవులను ఆపదల బారినుంచి దూరమయే మార్గాన్ని చూపారు. మీరు అనేక అశ్వమేధపు గుర్రాల వెంట వెళ్ళి అద్భుతమైన అద్వితీయమైన పౌరుషాన్ని చూపారు.

ఓ సంకీర్తన ప్రియుడా! మీరు మీ రామకథానురక్తి చూపి భక్తులకు ఒక ఆదర్శవిధానాన్ని చూపిఇంచారు. రామకథ జరిగేప్రతిచోటా అశ్రు విమోచన చేస్తూ ఆకథను వింటూఉంటారు.మీరు రాముని ద్వారపాల కులు,జానకి ముద్దుబిడ్డలు, భక్తులకు ఒకే ఒక ఆసరా. భవసాగరాన్నుంచి తరింపజేసేవారు. తండ్రి కేసరికి, శివునకు వాయుదేవునుకు, తల్లి అంజనకు అత్యంత ప్రియులు, మీరు ఎందరో భక్తులను దుఃఖసాగరాన్నుంచి ఒడ్డుకు చేర్చారు. మీరు దీనులకు సర్వధా రక్షకులు, మీరు మాపై కనికరించండి. అనుగ్రహించండి, అనుకంపచూపండి. మీ అగాథ చరిత్ర సాగరాన్నుంచి కొన్ని కణములను తీసొకొని కొంత నటనచేద్దామని అనుకొంటున్నాం. ఈ నటన జేయునట్లు మమ్ములను ఆశీర్వదించండి.

౩. అంజనానన్దన హనుమాన్

అంజనానన్దనం వీరం జానకీ శోకనాశనం ।
కపీశ మక్షహన్తారం వన్దే లంకాభయంకరం ॥

ఎవరు మాతా అంజనాదేవి ఆనందాన్ని వృద్ధిచేస్తారో, వీరులో మాతా జానకి శోకాన్ని పోగొట్టుతారో, ఎవరు కపులకు ప్రభువో, రావణ తనయుడైన అక్షయకుమారుని హతమార్చారో, లంకా పురానికి భయాన్ని కలగచేశారో, అట్టి హనుమంతునికి నేను నమస్కరిస్తున్నాను.

మహావీర హనుమాన్ గొప్పబలవంతుడు, చాలా విచిత్రమైన, చాలా సరళ స్వభావంగల్గిన, సర్వసామాన్యదైవము. విష్ణుభగవానునికి వస్త్రాలు, ఆభరణాలు, పళ్లు, పూలమాలలు, గంధము, అత్తరు ఇలాంటివి ఎన్నో అలంకరణ వస్తువులు కావాలి. స్నానానికి పంచామృతాలు, గంధము, దివ్యౌషధులు మహౌషధులు మొదలగు పెక్కువస్తువులు కావాలి. కాని మా ఈ హనుమంతుని దర్శిస్తేచారు, లడ్డూ నివేదన చేస్తేచాలు. పూజఅయిపోయి నట్టే. స్నానం చేయించే పనిలేదు. చందన ధూపదీపాల నిమిత్తంలేదు. వారానికో పక్షానికో, మాసానికో, లేక సంవత్సరానికో, ఒక్కసారి ఎర్రని వస్త్రాన్ని

అర్పించండి. పూలమాల పలాలు మీకు అర్పించాలనివుంటే అర్పించండి కాని లడ్డూమాత్రం తప్పనిసరిగా కావాలి. అవి గూడా శనగపిండివి. పాలకోవాతో చేసినవైనాసరే. లడ్లు లేకపోతే హనుమంతుడు త్వరగా అనుగ్రహించడు. లడ్లు లభించకపోతే శ్రీరాముని ఆదేశాన్ని గూడా తారుమారు చేస్తారు. ఇందుకు సంబంధించిన ఒక కథ చెబుతాను.

జగన్నాథపురిని సముద్రుడు ఎప్పుడు తలచుకొంటే అప్పుడే ముంచేస్తుండేవాడు. ఇందువలన జగన్నాథునకు చాలాకష్టం కలుగుతుండేది. ఒకసారి జగన్నాథజీ శ్రీరామచంద్రునితో నేరారోపణ చేశారు. మహారాజ్ ! ఈ సముద్రాన్ని మీవంశస్థులైన నగరుని పుత్రులు త్రవ్వారు. ఈయన మాతో ఎప్పుడూ గొడవ పెట్టుకుంటున్నాడు. తలుచుకున్నప్పుడల్లా అదేపనిగా మాపురిని ముంచేస్తున్నాడు. ఇలా జరగుకుండా ఏదైనా ఏర్పాటుచేయాలి.

భగవంతుడు – భగవన్, ఈ సముద్రుడు జడము నాపట్ల గూడా ఈతను ఇలాగే వ్యవహరించారుడు. నేను ఎన్నో సత్యాగ్రహాలు, ఉపవాసాలు చేశాను. అప్పటికి లొంగలేదు. నాకు కోపం వచ్చి బాణం ఎక్కుపెట్టేసరికి కానుకలు తీసికొని వచ్చి సేతువుని నిర్మించి దాటివెళ్ళమని ఉపాయంచెప్పాడు. అయితే నేను ఇతనికి నచ్చజెబుతాను.

భగవంతుడు సముద్రునితో అన్నాడు, ఓ సోదరుడా, నీవు జగన్నాథునకు కష్టాన్ని కలిగించకు.

అప్పుడయితే సముద్రుడు అలాగే అలాగే అని అన్నాడు. కాని ఎవరికి ఏలాంటి స్వభావం ఏర్పడుతుందో అదిపోదు. అప్పు డప్పుడు సరదా కల్గినప్పుడు పట్టణాన్ని ముంచుతూనే వున్నాడు. ఇందుకుగాను శ్రీ జగన్నాథస్వామి మరల ఫిర్యాదు చేశారు.

ఈసారి శ్రీరాముడు హనుమను ఆదేశించారు–హనుమాన్ ! ఈ సముద్రుడు జడస్వరూపుడు. బొత్తిగా వినడంలేదు. నీవు జగన్నాథపురిని రక్షించడానికి సముద్రపు ఒడ్డున కూర్చొనివుండు, ముందుకి పొంగివస్తే బుద్ధివచ్చేలాగ గదతో గట్టిగా ఒక దెబ్బ కొట్టవలసినది.

రాముని హనుమాన్ ఆజ్ఞాపాలకుడుగదా, జగన్నాథపురిలో సముద్రపు ఒడ్డునకూర్చున్నాడు. సముద్రమునకు హనుమంతుని బలపరాక్రమాలు

తెలుసు. భయంచేత పట్టణాన్ని ముంచడంలేదు. కాని జగన్నాథపురిలో హను మంతునికి ఒక గొప్ప ఇబ్బంది కలిగింది. జగన్నాథస్వామి అన్నంతింటారు. అన్నమేవారికి ముఖ్యభోజనం. అచట అన్నాన్నే అందరికి ప్రసాదరూపంలో యిస్తారు. జగన్నాథుని అన్నానికి జగత్తంతా చేతులు చాచుతుంది. వారిదగ్గర వండి వండని అంటూ, ఆచారము, ఎంగిలి, వింగిలి అలాంటివి వుండవు. జగన్నాథునకు నివేదన చేస్తేచాలు, అన్నం పవిత్రమౌతుంది. దాన్ని ఎవరుతాకినా అంటులేదు. ఎక్కడికైనా తీసికొని వెళ్ళవచ్చు, ఎవరితోనైనా కలిసి తినవచ్చు. కాని హనుమంతునికి అన్నం రుచించడంలేదు. మనస్సు విసిగిపోయింది. ఒకనాడు మెల్లగా రాత్రిపూట ఎవరికీ తెలియకుండా అయోధ్యకు వచ్చి మనసారా లడ్లను భుజించి సూర్యోదయం కాకుండా తిరిగి వచ్చాడు ఇక ఆయన రుచిమరిగి రాత్రికాగానే అయోధ్యకు వెళ్లి కడుపు నిండా లడ్లను తిని వస్తూవున్నాడు. కర్తవ్యంపట్ల విముఖుడుగా వున్నట్లు ఎక్కడ ఫిర్యాదు వస్తుందో అని శ్రీరామచంద్రుని దర్శించడంలేదు. ఇది దొంగతనంగా రావడం గదామరి.

సముద్రునకు హనుమంతుని దొంగతనం గురించి తెల్సింది. అయినా దొంగతనం ఎన్ని రోజులు దాగుతుంది ? ఒకరోజున హనుమాన్ లడ్లను తినడానికి అయోధ్యకు వెళ్లగానే సముద్రుడు తన పూర్తిబలాన్ని వినియోగించి పురిని ముంచేశాడు. జగన్నాథస్వామి వెదకించారు. కాని హనుమంతుని జాడ తెలియలేదు.

జగన్నాథస్వామి అయోధ్యలో మహారాజుగారి న్యాయస్థానంలో హనుమంతుని గురించి తిరిగి ఫిర్యాదు చేశారు. హనుమాన్‌కి తాకీదువచ్చింది. ఆయన చేతులను కట్టుకొని హాజరైనాడు.

శ్రీరాముడు – హనుమా! నీవు కాపలామానేసి ఎక్కడికి వెళ్లావు? ఎందుకు వెళ్లావు? తగినకారణం చెప్పవలసినది అని అడిగాడు.

హనుమాన్ యధార్థ విషయాన్ని చెప్పాడు. మహారాజ్! కొట్టండి లేక విడిచిపెట్టండి. అన్నం తిని నా మనస్సు విసిగిపోయింది. అన్నం రుచించక పోవడం చేత రుచిని మార్చుకుందామని లడ్లను తిందామని అయోధ్యకు వచ్చాను.

శ్రీరాముడు–అయితే నీవు రోజూ అయోధ్యకు వస్తున్నావా! హనుమ, అవును మహరాజ్ ! నేను నిత్యమూ వస్తున్నాను. రాముడు, అయితే నీవు నన్ను ఎందుకు కలుసుకొనడంలేదు?

మహారాజ్! దొంగతనంగా దాగివస్తున్నాగదా, అలాంటప్పుడు తమ దర్శనం ఎలాచేసుకుంటాను? భయంచేత రావడంలేదు. అని హనుమాన్ అన్నాడు.

శ్రీరాముడు–ఈ మాటలు విని నవ్వి జగన్నాథునితో అన్నాడు, మహారాజ్ ! మీరు మీ మాదిరిగానే అందర్ని అన్నం తింటారని అనుకుంటారు. ఇతనికి లడ్లుకావాలి. కనుక లడ్లను ఏర్పాటుచేయించండి. ఇతన్ని పారిపోకుండా బంధించి వుంచండి.

జగన్నాథస్వామి హనుమంతునకు కావలసినట్లుగా లడ్లను ఏర్పాటు చేశారు. ఆయనచేతులకు, కాళ్లకు సంకెళ్లు వేయించి సముద్రపు ఒడ్డున బంధించి వుంచారు. జగన్నాథపురిలో నేటికీ ఆయన “బేడీ హనుమాన్” అనే పేరుతో వున్నాడు. మేము స్వయంగా ఆయన పాదాలకు సంకెళ్లు వేసి వున్నట్లు చూశాం. జగన్నాథుని దర్శించడానికి వచ్చినవారు సముద్రపు ఒడ్డున ఉన్న బేడీహనుమానుని దర్శిస్తారు. అక్కడ మాత్రం అన్నాన్ని నివేదన చేయడానికి నిషేధించారు. అందరూ లడ్లను అర్పిస్తారు. అక్కడే లడ్లు దొరకుతుంటే ఇంకొక చోటుకి వెళ్లవలసిన అవసరమేమున్నది? ఈ విధంగా లడ్లకొరకు హనుమాన్ పాదాలకు సంకెళ్లు వేయించుకున్నాడు. లడ్లరుచి అలాంటిది. పైగా మన హనుమాన్ మోదక ప్రియుడుగదా.

హనుమంతుని తల్లి అంజనా, తండ్రి కేసరి, శంకరుడు, వాయువు, ముగ్గురు తండ్రులు ఎలా అయ్యారు అని మీరు అడగవచ్చు. కాని విభిన్న పురాణాలలో విభిన్నగాథలువున్నాయి. కొన్నిటిని ఇక్కడ ముచ్చటిస్తాము. ముందుగా అంజనామాతగురించి చెబుతాను.

స్వర్గలోకంలో ఇంద్రుని దగ్గర ఎందరో అందమైన అప్సరలున్నారు. వారందరిలోనూ మిక్కిలి అందంగా “పుంజికాస్థలా” అనే ఒక అప్సరవుంది. ఆమె ఎంతటి అందకత్తో అంతటి సంచలస్వభావము గలది. నవ్వు ఆమె పెదవులపై ఎల్లవేళలా వుట్టిపడుతూ వుంటుంది. ఒకరోజున తన చంచల స్వభావంచేత ఒకానొక మహర్షిని వేళాకోళం చేసింది. అందుకు కోపపడి

మహర్షి "నీవు కోతిమాదిరి చంచలంగా వ్యవహరిస్తునావు గనుక భూలోకం లోకి కెళ్లి కోతిగావుండు, అని శపించాడు.

మహర్షినోట శాపం వినగానే ఆమెకు మతిపోయి ఆయన పాదాలపై బడి మిక్కిలి వినయంగా అపరాధాన్ని మన్నించమని వేడుకున్నది. మహర్షులు సహజంగా దయకల్గి వుంటాడు. వారి క్రోధం నీటిపైని గీతలాగ ఒక్కక్షణం కనుపించి మాయమై పోతుంది. ఆయన ప్రసన్నుడై–నేను ఎప్పుడూ అసత్యం పలుకలేదు. నీవు కోతిరూపాన్ని ధరించ వలసిందే, కాని అభీష్టరూపాన్ని ధరిస్తావు. కోరినప్పుడు మానవ రూపాన్ని ధరించగలవు. వానర రూపాన్ని గూడా ధరించగలవు అని అన్నాడు.

మహర్షిశాపం సత్యమయింది. పుంజికాస్థల సుమేరుపర్వతగుహలో ఒకవానరిగా జన్మించింది. భూలోకంలో వుండే వానరజాతిమాదిరి జాతికాదు. ఇది ఉపదేవతలలోని కింపురుష జాతికి చెందినది. వీరు అభీష్ట రూపధారులు, వీరి ఆకృతి మానవాకృతి మాదిరిగానే వుంటుంది. తోకగూడా వుంటుంది. కేసరి ఒక వానరరాజు, అంజనా మిక్కిలి రూపవతి, కేసరికి ఆమెకు వివాహమయింది. వీరికి సంతానంలేదు. స్త్రీలకు సహజంగా తల్లికావా లని,పుత్రుడు కలగాలని కోరిక వుంటుంది. అంజనా పుత్రప్రాప్తికి భగవాన్ శూలపాణిని ఆరాధించింది.

శ్రీరాముడు అవతరించనున్నాడు. తనుగూడా అవనిపై అవతరించి శ్రీరామునికి సేవచేద్దామని శంకరునకు కోరికగలిగింది. శంకరుడు ఏకాదశరుద్రరూపుడు. పదకొండవ అవతారమే హనుమాన్. శంకరుని వరప్రసాదం చేత అంజనా గర్భాన్నుంచి స్వతః శంకరుడు అవతరించినందున ఇతనిని "శంకరసూనుడు" అని అంటారు. శంకర వరప్రసాదాన్ని అనురక్తితో పవనదేవుడు అంజనాగర్భంలో వుండుటచేత ఈయన పవనకుమారుడైనాడు. కేసరీపత్నికి జన్మించుటచేత కేసరీ నందనుడైనాడు. ఈయన శ్రీరాముకు సేవకుడు, స్నేహితుడు, మంత్రి గూడాను. శ్రీరాముడు ఈయనను విశేషంగా ఆదరించేవాడు. ఈ విషయాన్ని వారు తననోట భావవేశంలో వెలిబుచ్చారు –హనుమా! నీవు నాకు ఎన్నో ఉపకారాలుచేశావు. అందులో ఏ ఒక్క ఉపకారానికి నా ప్రాణాలను అర్పించినాగూడా సరిపోదు, మిగతా ఉపకారా లకు నేను నీకు ఎప్పుడూ ఋణపడేవుంటాను. ప్రత్యుపకారం సామాన్యంగా

ఆపదలోనే చేస్తూవుంటారు. నీకు ఆపదలు రానేరావు గదా."

భగవంతుని ఈమాటలకు ఎంత విలువవున్నదో మీరే తెలుసు కుంటారు. శ్రీరాముని హృదయంలో హనుమాన్ పట్ల విశేషంగా అనురాగం వుండేది.

ఒకచోట భగవాన్ హనుమంతునితో అన్నారు, నీవు నాకు సోదరుడగు భరతునితో సమానంగా ప్రియుడవు. సోదరుడవు, ఇందులకు సంబంధించిన ఒక కథ చెబుతాను.

దశరథ మహారాజునకు సంతానంలేదు. సంతతికొరకు ఆయన మహర్షి ఋష్యశృంగుని రప్పించి పుత్రకామేష్టియజ్ఞం చేశారు. ఆ యజ్ఞంలో సాక్షాత్తు అగ్నిదేవుడే చరువుపాయసపాత్రను తీసికొని ప్రత్యక్షమైనాడు. ఆ పాత్రను వశిష్ఠ మహర్షికిచ్చి మహారాణీలకు పంచమన్నాడు.

వశిష్ఠులవారు ఒకభాగాన్ని పెద్దదిగానూ, రెండవదాన్ని దానికంటే చిన్నదిగానూ మూడవదాన్ని ఇంకాచిన్నదిగానూ మూడుభాగాలుగా చేశారు. పెద్దభాగాన్ని కౌసల్యకు, రెండవదాన్ని కైకకు, మూడవదాన్ని సుమిత్రకు ఇచ్చారు.

తనభాగాన్ని చిన్నదిగాచూచి కైక కుపితురాలై అన్నది. నేను మహారాజుగార్కి ఎన్నో ఉపకారాలు చేశాను. దేవాసుర సంగ్రామంలో వారిరథానికివున్న మేకు వూడిపోతే నాచేతి వ్రేలిని వుంచి వారిని రక్షించాను. అయినా నాకు చిన్నభాగం లభించింది. చేతిలో చరుపాయసం వుంచుకొని ఆమె విలపించుతూ దెబ్బలాటకు సిద్ధమయింది.

మహర్షి–అమ్మా, ఆలస్యంచేయక ప్రసాదాన్ని స్వీకరించాలి. ఆలస్యం చేస్తే ఏదైనా విఘ్నం కలుగవచ్చు అని అన్నారు.

కైకేయి ఏమీవినకుండా విలపిస్తూఉండగా ఆకాశంలో ఎగురుతూవున్న గ్రద్దవచ్చి కైకేయిచేతిలోవున్న ఆ పాయసాన్ని నోటితో తీసికొని ఎగిరిపోయింది. కైకేయికి వున్న కొద్దిపాటి ధైర్యంగూడా పోయేసరికి బిగ్గరగా విలపించసాగింది. దశరథ మహారాజ్ కౌసల్యకు, సుమిత్రకు కంటితో ఏదో సంజ్ఞచేశాడు. వెంటనే కౌసల్య తనపాయసంలో నాల్గవభాగాన్ని, సుమిత్ర మూడవభాగాన్ని కైకేయికి ఇచ్చారు.

ముువ్వురూ పాయసం పుచ్చుకొని గర్భవతులయ్యారు. కౌసల్యకు శ్రీరాముడు, కైకేయికి భరతుడు, సుమిత్రకు లక్ష్మణ, శతృఘ్నులు జన్మించారు.

ఇకపోతే కైకేయి చేతిలోనుంచి గద్దతీసుకుని వెళ్లిన పాయసం గురించి చెబుతాను వినండి. కేసరీ తన భార్య అంజనాతో కలిసి కిన్నరులలోకంలో సుమేరుపర్వతంపైన తిరుగుతూ వున్నాడు. అంజనపుత్రప్రాప్తికై ఏడువేల సంవత్సరాలు శివుని ఆరాధించగా ఆయన ప్రసన్నుడై ఆమెను ఏదైనా వరాన్ని కోరుకొమ్మనగా ప్రభూ ! నాకు సర్వగుణసంపన్నుడగు కుమారుని అనుగ్రహించమని అంజనా కోరింది.

శివుడు ఏకాదశ రుద్రులలో నా అంశమైన పదకొండవ రుద్రుడు నీకు పుత్రుడుగా జన్మిస్తాడు. నీవు ఈమంత్రాన్ని స్వీకరించుఅని ఒక మంత్రాన్ని ఉపదేశిస్తాడు. వాయుదేవుని అనుగ్రహంచేత నీకు పుత్రుడు కలుగుతాడు, అనిచెప్పి వెళ్లిపోయినాడు. అంజనా ఆ మంత్రాన్ని చేతులు సాచి జపిస్తున్నది.

కైకేయిచేతిలోని పాయసాన్ని తీసికొని ఆకాశంలోకి గ్రద్ద ఎగిరరేసరికి ఒక పెద్దగాలిదుమారం వచ్చింది. ఆ గాలికి గ్రద్ద అవయవాలు ముడుచుకు పోతున్నాయి. దానినోటినుంచి ఆ పాయసం పడిపోయింది. వాయుదేవుడు ముందునించే అంజనాపట్ల అనురక్తుడై వున్నాడు. ఆయన ఆ పాయసాన్ని అంజనాచేతిలో వుంచాడు. శివుడు ఈ రహస్యాన్ని ముందుగానే చెప్పి వెళ్ళాడు. మంత్రప్రభావానికి పాయసం లభించగానే ఆమె స్వీకరించింది. ఈ విధంగా హనుమాన్ జన్మించాడు. రామునకు భరతునితో సమానంగా హనుమ ప్రియసోదరుడైనాడు.

అయితే ఆగ్రద్ద పాయసాన్ని వెంటనే ఎందుకు తినలేదు? అని మీకు సందేహము కలుగవచ్చు. ఈ విషయానికి సంబంధించిన కథను గూడా చెబుతాను వినండి.

బ్రహ్మలోకంలో చాలామంది అప్సరలువున్నారు. వారిలో సువర్చసా అనే అప్సరస మిక్కిలి అందంగా వుంది. చంచల స్వభావంగలది. ఒకరోజున నృత్యంచేస్తుండగా చాంచల్యానికి ఆమె మనస్సులో కామేచ్ఛకలిగింది. ఆస్థితిలో ఆమె తాళాన్ని స్వరాన్ని మరచిపోయింది. బ్రహ్మగారు ఆమె మనోభావాన్ని

తెలసుకొని, ఇక్కడ గూడా నీవు ఇలాంటి చాపల్యాన్ని చూపుతున్నావు గనుక మర్త్యలోకానికి వెళ్ళిపోవలసినది. అని శపించాడు.

ఆమె బ్రహ్మగార్ని ప్రార్థించగా ప్రసన్నుడై, నీవు గ్రద్దరూపాన్ని ధరించవలసిందే, కాని కొద్ది రోజులలో దశరథ మహారాజు పుత్రేష్ఠిచేస్తారు. ఆ యజ్ఞంలో అగ్నిదేవుడు స్వయంగా పాయసాన్ని తీసికొని ప్రత్యక్షమవుతాడు. వశిష్ఠమహర్షి ఆపాయసాన్ని ముువ్వురురాణులకు పంచుతారు. ఆ పాయస స్పర్శకి నీవు గ్రద్దశరీరాన్ని వదలి తిరగి ఇక్కడకు చేరుతావు-అని అన్నారు.

అలాగే జరిగిందికూడాను, గ్రద్దనోటినుంచి పాయసం పడిపోగానే ఆగ్రద్ద తన దేహాన్ని వదలి బ్రహ్మలోకానికి వెళ్ళి "సువర్చసా" అనెడి దేవాంగన అయింది.

అంజనా గర్భాన్ని ధరించింది. కార్తిక బహుళ చతుర్ధశి నాడు హనుమాన్ జన్మించాడు. ఒకానొక కల్పంలో ఈయనచైత్ర శుద్ధపూర్ణిమ మంగళవారంనాడు జన్మించినట్లున్నది. కొందరు శనివారం నాడు జన్మించి నట్లు భావిస్తారు. భావుకులైన భక్తులు పై రెండు తిధులందు రెండువారము లందు హనుమజ్జయంతి చేస్తారు.

ఈ విధంగా భాగ్యవంతులైన అంజనాగర్భాన్నుంచి మన చరిత్ర నాయకుడైన హనుమాన్ ప్రాదుర్భవించాడు. ఇకముందు వారికొన్ని బాల లీలలను గురించి ముచ్చటిస్తాము. గనుక పాఠకులు సావధానమనస్కులై విందురుగాక!

శ్రీ హనుమాన్ స్తుతి

హనుమానంజనా సూనుః వాయుపుత్రో మహాబలః
రామేష్టః ఫల్గున సఖః పింగాక్షోఽమితవిక్రమః ।
ఉదధి క్రమణ శ్చైవ సీతాశోకవినాశకః।
లక్ష్మణ ప్రాణదాతాచ దశగ్రీవస్యదర్పహా॥
ఏతా విద్యాదశానామానికపీంద్రస్య మహాత్మనః।
స్వాపకాలే ప్రబోధేచ యాత్రాకాలే చ యః పఠేత్ ॥
తస్యసర్వ భయంనాస్తి రణేచ విజయీ భవేత్ ।
రాజద్వారే గహ్వరేచ భయంనాస్తి కదాచన॥

4. బాల-హనుమాన్

ఆంజనేయ మతిపాటలాననమ్ కాంచనాద్రి కమనీయ విగ్రహమ్ ।
పారిజాత తరుమూల వాసినమ్ భావయామి పవమాన నందనమ్ ॥

ఎవరు అంజనా పుత్రులో, ఎవరిముఖారవిందము ఎర్రగా వుందో, సువర్ణశైలము మాదిరి కమనీయ విగ్రహం ఎవరికి వున్నదో, పారిజాత తరుమూలమున ఎవరు నివసించుతారో, అట్టి పవన కుమారుడగు హనుమంతుని నేను ధ్యానిస్తున్నాను.

పుత్రునిపాదాల మెరుగులు ఊయలలోనే కనిపిస్తాయి అని అంటారు. హనుమాన్ బాల్యము నుంచే తన పరాక్రమాన్ని చూపసాగారు. ముగ్గురు మహాబలవంతులైన తండ్రులను కల్గినప్పుడు ఎందుకుచూపరు? ఆయన రుద్రుని అవతారము. దేవతలందరికీ పరమప్రియుడు. శౌర్యపరాక్రమాలలో అద్వితీయుడు. సేవ చేయుటకే జన్మించాడు. కాబట్టి ఆయన చరిత్ర అద్భుతం గానే వుండి వుండాలి.

హనుమంతుని చెవులకి విద్యుత్సదృశ కాంచన కుండలాలు పుట్టుకతోనే వున్నాయి. వారు మాతృగర్భాన్నుంచే చెవులకు కుండలాలను, మణిమండిత శిరస్త్రాణాన్ని, కౌపీనాన్ని, చేతిలో వజ్రాన్ని తీసికొని నడుముకు ముంజా మేఖలాన్నీ, సువర్ణ యజ్ఞోపవీతాన్ని ధరించి జన్మించారు. వీరి రూప సౌందర్యం చూడ ముచ్చటగా వుంది. బాల్యంలో వీరిని అందరూ ప్రేమించేవారు, తల్లి గారు వీరిని ఎంతో గారాబంగా పెంచారు.

ఒకరోజున అంజన ఈయనను ఊయలలో పరుండబెట్టి పూలను ఫలాలను తీసికొని రావడానికి అడవికి వెళ్ళింది. ఈయనకు ఆకలివేసింది. నాలుగువైపులా తినడానికి ఏమైనా దొరుకుతుందేమోనని చూశాడు. ఎక్కడా ఏమీ కనుపించలేదు. అదే సమయంలో సూర్యుడు తనబాలారుణ కిరణాలను ప్రసరింపజేస్తూ తూర్పున ఉదయిస్తున్నాడు. ఏదో ఎర్రనిపండు మెరుస్తున్నట్లు భావించి దానిని తిని ఆకలి తీర్చుకుందామనుకున్నాడు. వాయుపుత్రుడు గదా! ఎలుకపిల్లకు బిలాన్ని త్రవ్వడం ఎవరూ నేర్పనక్కర్లేదు. అవే నేర్చుకుంటాయి. లేడిపిల్లలకు పరుగుతీయడం ఎవరు నేర్పరు, అవి తల్లి గర్భాన్నుంచి పుట్టగానే పరుగిడుతాయి.

ఈ మాదిరిగానే పవనపుత్రుడవడంచేత ప్రయాసలేకుండానే ఈయన తనకితానే ఆకాశంలో ఎగురుసాగాడు. ఆ సమయంలో కపీశ్వరుడగు కేశరి గూడాలేడు. అంజనాగూడాలేదు. అంతటా వ్యాపించివున్న తండ్రి పవన దేవుడే ఈయనను చూస్తున్నాడు. తన పుత్రుని ఆకాశంలో సూర్యునివైపు వెళ్ళడం చూసి వాయుదేవుడు మెల్లగా శీతలసుగంధాన్ని వెదజల్లుతూ ఆయన వెనుక పయనిస్తున్నాడు. ఆరోజు అమావాస్య, సూర్యగ్రహణం పట్టనున్నది. రాహువు సూర్యుని మ్రింగడానికి వచ్చాడు. హనుమాన్ సూర్యుని దగ్గరకు చేరాడు. రాహువు సూర్యుని మ్రింగుదామనుకుంటూన్నడు. హను మాన్ ఎవడో బాలకుడు ఆ పండును తినడానికి వెళ్ళుతున్నాడను కున్నాడు, రాహువుని తన తోకకి గట్టిగా చుట్టి పెళ్ళుమని ఒక్కదెబ్బ కొట్టేసరికి రాహు వుకి మతిపోయి ఇంద్రుని దగ్గరకు వెళ్ళిరక్షించమని వేడుకున్నాడు. ఇంతటి బలవంతుడు ఎవడు వచ్చాడా అని దేవరాజు అనుకొని ఐరావతంపైన

సూర్యుని దగ్గరకు చేరాడు. ఇంద్రుడు హనుమంతుని యుద్ధానికి రమ్మన మన్నాడు. ఈయన తయారుగానే వున్నాడు. ఇరివురిమధ్య గొప్పయుద్ధం జరిగింది. హనుమాన్ ఐరావతాన్ని తనతోకుచుట్టి లాగి ఒక్కదెబ్బ కొట్టేసరికి ఇంద్రుడు ఒకచోటికి ఐరావతం మరియొకచోటికి వెళ్ళిపడ్డారు. ఆయన ఐరావతాన్ని లేవదీయడానికి వెళ్ళేసరికి ఇంద్రుడు ఈయనగడ్డాన్ని (హను) వజ్రంతో కొట్టగా ఎడమవైపు గడ్డంలోని ఎముక విరిగిపోయింది. వెంటనే మూర్ఛితుడై ఈయన భూమిమీద పడిపోయినాడు.

తనపుత్రుడు మూర్ఛనొందడంచూచి వాయుదేవుడు పుత్ర శోకంచేత విలపిస్తున్నాడు. ఆయనకు ఇంద్రునిపైన కోపంవచ్చి తనవేగాన్ని తగ్గించాడు. అప్పుడు ముల్లోకాలో సకలప్రాణుల ప్రాణ, అపానాలు ఆగిపోయాయి. దేవతలందరూ గాబరాచెంది పరుగు–పరుగున బ్రహ్మగారిదగ్గరకు చేరారు. వెంటనే బ్రహ్మ, విష్ణువు, శివుడు, సకలదేవతలుకలసి హనుమ స్పృహ కోల్పోయి పడివున్నచోటికి వచ్చారు. అక్కడవాయు దేవుడు విలపిస్తూవున్నాడు.

వాయుదేవా! ఎందుకు విలపిస్తున్నావు? అని బ్రహ్మగారు అడిగారు.

అయ్యా, ఏడవకపోతే ఏంచేయమంటారు? ఈ ప్రపంచంలో పుత్రుడు అందరికి ప్రియుడని, పుత్రశోకం దుర్భరమని చెప్పనే చెప్పారుకదా. ఇంద్రుడు నాపుత్రుణ్ణి చంపాడు. ఇతని గడ్డం విరిగిపోయింది. అనివాయువు అన్నాడు.

విష్ణువు, ఏమయ్యా, నీవెందులకు ఇంతగా గాబరాచెందుతావు. ఇతను చనిపోలేదు. స్పృహకోల్పోయాడు. నేను ఇతన్ని వెంటనే బ్రతికిస్తాను, అని విష్ణువు హనుమను ఒడిలోకి తీసికొని తనచేతితో నిమిరేసరికి హనుమకు తెలివివచ్చింది.

అప్పుడు బ్రహ్మగారు వాయుదేవునితో ఇలా అన్నారు. సోదరా! ముల్లోకాల్లో జీవులు వ్యాకులత చెందివున్నారు. నీవు నీగమనాన్ని తగ్గించావు. తిరిగి నీవు మామూలుగా సంచరించి ముల్లోకాలకు సుఖాన్ని కలుగజేయి.

వాయుదేవుడు–అయితే మీరంతా నాపుత్రుని అజరామరునిగా సర్వత్రా విజయునిగా, బలవంతునిగా వుండునట్లు ఆశీర్వదించండి.నేను మీరు చెప్పినట్లు చేస్తాను – అని అన్నాడు.

ఇక దేవతలంతా వరుసగా హనుమను ఆశీర్వదించారు.

విష్ణువు–వాయుదేవా! నీకుమారుడు అందరికీ ప్రియుడవుతాడు. చతుర్దశ భువనాలలో ఇతనిని ఎవరూ చంపలేరు–అని ఆశీర్వదించారు.

శివుడు–ముల్లోకాల్లో ఇతనికి ఎవరూ సంతాపాన్ని కలుగజేయలేరు, నేను నా త్రిశూలాన్ని ఇస్తున్నాను. ఇతడు దీనిరహస్యముల నన్నిటినీ తెలుసుకొంటాడు అని అన్నారు.

బ్రహ్మ–ఇతనికి నాశాపంగూడా తగులదు, ఏ అస్త్రశస్త్రాలు గూడా ఇతని అవయవలవాను ఛేదింపజాలవు. అని అన్నారు.

ఇంద్రుడు–నావజ్రంచేత ఇతని గడ్డం విరిగింది కనుక ఇతని పేరు "హనుమాన్" అవుతుంది. నా వజ్రాన్ని మించి ఇతని శరీరం బలంగా వుంటుంది. అని అన్నాడు.

కుబేరుడు – "యక్షరాక్షసులు" గూడా ఇతన్ని పరాజితుని చేయజాలరన్నాడు.

వరుణుడు – ఇతను యుద్ధంలో సదా అజేయుడుగానూ యశస్విగానూ వుంటాడు – అని అన్నాడు.

యమధర్మరాజు – మాకాలదండం ఇతన్ని ఎప్పుడూ బాధించదు. ఇతని నామాన్ని యుద్ధంలో స్మరించువారికి కాలదండం వలన భయముండదు అని అన్నాడు.

ఈవిధంగా దేవతలందరూ ఈయనకు గొప్ప వరాలను ప్రసాదించారు. కనుకనే ఈయన మిక్కిలి బలవంతుడైనాడు. ఇతనిని తనజాగాలో పరుండబెట్టి వాయుదేవుడు వెళ్ళి మామూలుగా వీచనారంభించాడు. లోకాలన్నిటికి తిరిగి సుఖం కలిగింది. కొద్ది నిమిషాలకి అంజనా తిరిగి వచ్చింది. పుత్రుణ్ణి సంతోషంగా ఆడుకొంటూ ఉండటం చూసి ఎంతగానో మురిసిపోయింది. మాతృ స్నేహానికి తనస్తనములనుంచి వస్తున్న పాలను యిచ్చింది. తల్లి పాలుత్రాగి ఈయన ఇంకా బలవంతుడైనాడు, కొద్దికాలానికి పెరిగి పెద్దవాడై చదువు కొనడానికి యోగ్యుడైనాడు.

ఈయన స్వయంగా ప్రజ్ఞకలవాడే అయినా సూర్యుని దగ్గరకువెళ్ళి అనతికాలంలోనే సకల శాస్త్రాలను అభ్యసించిన ప్రకాండ పండితుడు, మహా బలశాలి, రణవిజయీ, అజరామరుడు, సర్వగుణసంపన్నుడూ అయ్యాడు. అయినా వానరచాపల్యం ఎక్కడికిపోతుంది? స్వభావం దురతిక్రమమైనది. జీవులు తమ స్వభావానికి వివశులౌతారు. ఈయన ఋషులను, మునులను కష్టపెట్ట నారంభించాడు. ఒకప్పుడు ఎవరిజడ మీదనో ఎక్కి కూర్చుండేవాడు. మరి ఒకప్పుడు ఇంకొకరి గడ్డాన్ని లాగేవాడు. ఒకప్పుడు ఒకరి మృగచర్మాన్ని కప్పుకొని పారిపోతే మరిఒకప్పుడు ఒకరి కమండంలోని నీటినిత్రాగేసేవాడు. ఇలా చేస్తుంటే మహర్షులు-తనబల పరాక్రమాలను మరచివుండుగాక అని ఇతన్ని శపించారు. అయితే ఎవరైనా ఇతనికి తనబలపరాక్రమాల్ని గుర్తుచేస్తే వెంటనే జ్ఞాపకం వస్తుందని అన్నారు.

ఈకారణంగా మహర్షులశాపంచేత ఈయన తన అతులిత బలపరాక్రమాలను మరచిపోయి మిక్కిలి సరళస్వభావంకల్గిన కోతిగా మారి పోయినాడు. తరువాత ఇతని బుద్ధి కౌశల్యాన్ని చూసి వానరరాజైన సుగ్రీవుడు తనమంత్రిగా చేసుకున్నాడు. సుగ్రీవుడు ఇతని సలహాలేనిదే ఏపనీ చేసేవాడుకాదు. ఋక్షరాజుకి వాలి, సుగ్రీవులు ఇరువురు కుమారులు, ఇరువురి ఆకారము, ప్రకారము, రూపము, రంగు, లేవడమూ, కూర్చో నడమూ, మాట్లాడుట, నడచుట అన్నీ ఒకేమాదిరిగా వున్నాయి. ఇరువురి మధ్యా మిక్కిలి స్నేహం వుండేది. ఇరువురు సమానంగా తండ్రిరాజ్యాన్ని అనుభవిస్తున్నారు. తండ్రిపరలోకానికి వెళ్ళాక వాలి రాజైనాడు. సుగ్రీవుడు అన్నపట్ల మిక్కిలి స్నేహం కలిగివుండడంచేత వారిలో ఏవిధంగానూ భేదభావం కలుగలేదు.

ఒకనాడు దుందుభి అనెడి అసురుడు వారితో పోరాడటానికి వచ్చాడు. వాలి మిక్కిలి వీరాభిమాని. వెంటనే యుద్ధానికి వెళ్ళాడు. అతను ఒక గుహ లోకి ప్రవేశించాడు. వాలిగూడా అతని వెంట వెళుతూ తాను తిరిగి వచ్చేంత వరకు అక్కడే కూర్చొని ఉండమని సుగ్రీవునితో చెప్పివెళ్ళాడు.

చాలాకాలం యుద్ధం జరిగింది. చివరికి వాలి యుద్ధంలో ఆ అసురుణ్ణి చంపివేశాడు, గుహనుంచి రక్తం వెలుపలికి ప్రవహించింది. సుగ్రీవుడు

అసురుడు నాఅన్నను చంపివుంటాడు బయటకు వచ్చి నన్ను గూడా ఎక్కడ చంపుతాడో, అని అనుకొని ఒక పెద్దరాతిని తీసికొనివచ్చి గుహయొక్క ముఖాన్ని మూసివేసి తన రాజధానికి తిరిగివచ్చి హనుమాన్ మొదలగు మంత్రుల సలహాపైన రాజైనాడు. కొంతకాలానికి వాలి తిరిగివచ్చాడు. రాజ సింహాసనంపైన సుగ్రీవునిచూసి కోపగించి అతన్ని కొట్టి రాజ్యం నుంచి బహిష్కరించాడు. స్వామిభక్తుడైన హనుమాన్ సుగ్రీవుని వెంట అడవుల్లో తిరగుతూవున్నాడు.

హనుమంతుని గుణగానము

రామపూజారీ పరఉపకారీ మహావీర బజరంగబలీ!
సద్ధర్మచారీ, సద్బ్రహ్మచారీ మహావీర బజరంగబలీ!
జ్ఞానగుణసాగర, రూపుజాగర మహావీర బజరంగబలీ!
శంకర సువనా, సంకటమోచన మహావీర బజరంగబలీ!
కేసరినందన, కలిమలభంజన మహావీర బజరంగబలీ!
రాఘవదూతా, జయహనుమంతా మహావీర బజరంగబలీ!
అంజని నందన, అసురనికందన మహావీర బజరంగబలీ!
మంగళ మారుతి, మారుతినందన మహావీర బజరంగబలీ!
జయరణధీరా, జయరణరోరా మహావీర బజరంగబలీ!
జయబలభీమా, జయబలధామా మహావీర బజరంగబలీ!

ఏకశ్లోకి సుందరకాండ

తీర్త్వాక్షార పయోనిధిం; క్షణమథోగత్వా శ్రియః సన్నిధిమ్;
దత్త్వారాఘవ ముద్రికా మపశుచం; కృత్వాప్రవిశ్యాటవీం;
భఙ్త్వాఽఽనేకతరూం; నిహత్యబహుళాం; రక్షోగణాం స్తత్పురీమ్;
దగ్ధ్వాఽఽదాయమణిం రఘూద్వహమగాద్వీరో హనూమాన్కపిః

5. మంత్రి హనుమాన్

సుగ్రీవ సచివాయాచ కపి శ్రేష్ఠాయ మంత్రిణే
స్వామిభక్తాయ శాంతాయ హనుమంతాయ నమోనమః ॥

ఎవరు సుగ్రీవునకు సచివులో, మంత్రియో, స్వామి భక్తులో శాంత స్వభావులో, అట్టి హనుమంతునకు మాటి మాటికి నమస్క రిస్తాను.

స్వామి సుఖాన్ని తన సుఖంగా, స్వామి దుఃఖాన్ని తన దుఃఖంగా భావించడమే నిజమైన స్వామిభక్తుని లక్షణం, సుఖ సమయంలో సంతోషంగా వుండి దుఃఖం ప్రాప్తించగానే స్వామిని వదలి వెళ్లువారు నిజమైన సేవకులుగారు, అట్టివారు తమస్వార్థ సిద్ధికొరకు సేవకులయ్యారన్నమాట, తమస్వార్థం సిద్ధించగానే వదలివెళ్ళిపోతారు. కాని మన చరిత్రనాయకుడైన వీరహనుమాన్ తనను నిజమైన సేవకునిగా నిరూపించుకున్నారు. వారుగూడాస్వాములే. కాని ఎప్పుడు, ఎలా అభినయించినా దాన్ని యధా విధిగా నెరవేర్చుతారు.

కపిరాజైన కేసరి కపులకు యూధపతి. వారందరూ ఋక్షరాజకపి పరిపాలనలో వుండేవారు. ఋక్షరాజు తనపుత్రులైనవాలి. సుగ్రీవులకు రాజ్యమును అప్పగించి పరమపదించాక జ్యేష్ఠుడు శ్రేష్ఠుడు అవడంచేత వాలి

కిష్కింధకురాజై సుగ్రీవుని విశేషంగా ప్రేమిస్తూనే వున్నాడు. హనుమాన్ సుగ్రీవునకు మంత్రి అయినాడు. ఇరువురి సోదరుల మధ్య రాజ్యాన్ని గురించి కలహమేర్పడగా వాలి సుగ్రీవుని కొట్టి రాజ్యంనుంచి బహిష్కరించి అతని భార్యరుమను తన భార్యగా చేసుకున్నాడు. సుగ్రీవుడు అన్న భయంచేత కనుపించకుండా అడవులలో తిరుగుతూవుండేవాడు. నిజమైన సేవకుని మాదిరిగా హనుమాన్ ఆయనవెంట ఎల్లప్పుడూ వుండేవాడు. వాలి ఎక్కడవచ్చి చంపుతాడో అనేభయం సుగ్రీవునకు వుంటూనే వుండేది. అందుకుగాను ఋష్యమూక పర్వతంపైన నివాస మేర్పరచుకొని వుంటున్నాడు. అక్కడకు వాలి వచ్చిన యెడల మతంగముని శాపకారణంగా చనిపోతాడు. అక్కడకు వాలిరాడు. శాపరూపకవచం వుండడంచేత సుగ్రీవుడు తన మంత్రితోనూ, అనుచరులతోనూ కలసి సుఖంగా వుంటున్నాడు.

కైకేయివరాలకి శ్రీరాముడు సీతాలక్ష్మణులతో కలసి అడవికి వచ్చాడు. చిత్రకూటంలోనూ, దండకారణ్యంలోనూ చాలా మంది మహర్షుల ఆశ్రమాల్లో శ్రీరాముడు 13 సంవత్సరాలు తిరుగుతూనే వున్నాడు. పదునాల్గవ సంవత్స రంలో వారు పంచవటి దగ్గర పర్ణకుటీరాన్ని ఏర్పరచుకొని సుఖంగా వుంటూ సీతమనోరథాన్ని సిద్ధింపచేస్తూవున్నారు. రావణుడు పంపగా మారీచుడు బంగారులేడి రూపాన్ని ధరించి పర్ణకుటీరానికి నాలుగువైపులా తిరుగుతూ వున్నాడు. జానకి ఆ లేడిని చూచి తనకు కావాలని శ్రీరామునితో అన్నది. రాముడు ఆ లేడికొరకు వెళ్ళాడు. వెంటనే రావణుడువచ్చి సీతను తీసికొని వెళ్ళి లంకలోని అశోకవనవాటికలో ఆమెను వుంచాడు.

శ్రీరాముడు లక్ష్మణునితో సీతను వెదకుతూ శబరి ఆశ్రమానికి వచ్చాడు. పంపాసరోవరం దగ్గర ఋష్యమూక పర్వతంపైన కపిరాజైన సుగ్రీవుడు తన మంత్రులో కలిసివుంటున్నాడు. మీరు వెళ్ళి ఆయనను స్నేహితు నిగా చేసికొంటే సీతామాత అన్వేషణ కార్యక్రమాలలో వారు సహకరిస్తారని శబరి శ్రీరామునకు తెలియజేసింది. శ్రీరాముడు ఋష్యమూక పర్వతంవైపు ప్రయాణమైనాడు. వాలి స్వయంగా రాకపోయినా ఎవరినైనా పంపుతాడేమో నని భయపడుతూ వుండేవాడు. మునుల వేషంలో రామలక్ష్మణులు ధనుర్బా ణాలను ధరించి తనవైపు రావడంచూచి సుగ్రీవుడు మిక్కిలి గాబరాచెందాడు. ఆతడు బుద్ధిమంతులలో అగ్రగణ్యుడైన హనుమంతుని ఆకపట వేషధారు లెవరో తెలుసుకొని రమ్మనమని పంపాడు.

సుగ్రీవుడు అనుమతితో హనుమాన్ బ్రహ్మచారిరూపాన్ని ధరించి శ్రీరాముని దగ్గరకు వెళ్ళివారి పరిచయాన్ని అడుగగా శ్రీరాముడు లక్ష్మణునితో లక్ష్మణా! ఇతను గొప్ప బుద్ధిమంతుడుగా గుణవంతుడుగా, శీలసంపన్నుడుగా కనిపిస్తున్నాడు. సకలశాస్త్రాలను చదివినవానిలాగ ఇతని మాటలను బట్టి తెలుస్తున్నది. మనతో మాట్లాడుతున్నప్పటినుంచీ చూస్తున్నాను. ఒక్కశబ్దం కూడా తప్పుగా మాట్లాడలేదు. దీన్నిబట్టి ఇతను వ్యాకరణశాస్త్రాలలో గూడా పండితుడని స్పష్టమవతున్నది. ఇతను ఎవరికో మంత్రిలాగా ఉన్నాడు. స్వామి అయివుంటే నేనేమాట్లాడుదును. మంత్రి గనుక నీవే ఇతనితో మాట్లాడుము. అని అన్నాడు.

లక్ష్మణుడు, విప్రోత్తమా! మేము దశరధ మహారాజు పుత్రులం, వీరు నాజ్యేష్ఠ సోదరులైన శ్రీరామచంద్రమూర్తి వీరు తమ ధర్మపత్ని సీతాదేవి వెంటవచ్చారు. ఎవరో ఆమెను అపహరించుకొని తీసికొని వెళ్ళారు. ప్రస్తుతం మేము ఇరువురం ఆమెను అన్వేషించే నిమిత్తం సహాయాన్ని అర్ధించడానికి కపిరాజైన సుగ్రీవుని దగ్గరకు వెళ్లుతున్నాం. దయయుంచి మాకు సుగ్రీవుని జాడ తెలియచేస్తారా?

శ్రీరాములవారని తెలియగానే హనుమాన్ తన నిజ వేషాన్ని ధరించి ప్రభువు పాదాలపైన పడ్డాడు. వెంటనే ప్రభువు అతన్ని లేవనెత్తి కౌగలించుకొని సుగ్రీవుని క్షేమసమాచారాన్ని అడిగి తెలుసుకొని–సుగ్రీవుడు మాతో స్నేహం చేస్తాడా? మా ప్రయత్నంలో సహకరిస్తాడా? అని అన్నారు.

హనుమాన్ సవినయంగా– ప్రభూ! దౌర్భాగ్యుడైన వాడే మీతోస్నేహం చేయాలనుకోడు. తమరు జీవులకు మిత్రులు, స్వాములు, దయచేయండి. తమను సుగ్రీవులవారి సమక్షమునకు తీసుకొని వెళ్లుతాను, ఈ సేవకుని సేవను స్వీకరించండి.

ఆ క్షణంలోనే హనుమ శరణాగత వత్సలుడైన శ్రీరామునకు ఆత్మార్పణ గావించి నిజమైన సేవకుడై రామలక్ష్మణులను తన భుజాలపై కూర్చుండ బెట్టికొని సుగ్రీవుని దగ్గరకు తీసుకొని వెళ్ళాడు.

మిత్రత్వం ఎప్పుడూ సమన గుణవంతుల మధ్యనే ఏర్పడుతుంది. స్వామిఎక్కడ? సేవకుడెక్కడ? జీవుడెక్కడ? బ్రహ్మఎక్కడ? అయినా గూడా పరమాత్మ జీవునకు నిజమైన స్నేహితుడే, ప్రస్తుతం ఆయన మానవ రూపంలో

నటన చేయుచున్నారు. సుగ్రీవునికి స్నేహితులవడానికి ఉత్సాహంగా వున్నారు. తనను ఆయనతో సమానంగానే నిరూపిస్తున్నారు. అయోధ్యలో రాముని రాజ్యసింహాసనుం నుంచి తొలగించినట్లుగానే యిక్కడ సుగ్రీవుని గూడా తొలగించడం జరిగింది. రాముడు తన సేవకుడైన లక్ష్మణుని వెంట వనవాసంలో వుంటున్నాడు. సుగ్రీవుడు గూడా తనకుమంత్రి సేవకుడు, స్నేహితుడైన హనుమతో కలిసి వనంలో వుంటున్నాడు వీరిభార్యను రావణుడు అపహరించి తీసికొని వెళ్ళాడు అటు సుగ్రీవుడు ఒకరి సహకారం కొరకు ఎదురుచూస్తున్నాడు ఇటు రాముడు తన నిజమైన స్నేహితుల అన్వేషణకై తిరుగుతున్నాడు. వీరిరువురిమధ్య మధ్యవర్తిగా వుండటానికే హనుమ అవతరించాడు. హనుమ జీవాత్మను పరమాత్మతో కలపడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. దూరమైపోయిన శక్తిని శక్తిమంతునిలో కలుపుతాడు. తానుస్వయంగా భార్యకు దూరంగావుండి దూరమైపోయినవారి భార్యనుదగ్గరకు చేర్చడానికి ప్రయత్నిస్తాడు.

శ్రీరామ సుగ్రీవులమధ్య హనుమాన్ మధ్యవర్తిగా వ్యవహరించి అగ్నిని ప్రజ్జ్వలింపజేయగా అగ్నిసాక్షిగా వారిరువురికి మైత్రిఏర్పడింది. హనుమాన్ పుష్పములతీగను తీసికొనిరాగా రాముడు దానిని సుగ్రీవుని మెడలోవేసి సుగ్రీవా! నీభార్యను రాజ్యాన్ని నీకు ఇప్పిస్తాను. నీవు అన్ని దిక్కులకు దూతలను పంపి నాభార్యను వెదకించు అన్నారు.

మాటఖరారైన తర్వాత శ్రీరాముడు వాలిని చంపి సుగ్రీవునకు రాజ్యాన్ని, భార్యను, వాలిభార్య అయిన తారను ఇప్పించాడు. రాముడు ఎల్లప్పుడూ చెప్పేదాని కంటె అధికంగా ఇస్తూవుంటాడు. కాని ఈజీవుడు తన ప్రతిజ్ఞను మరచిపోతూ వుంటాడు. రాజ్యాన్ని పొంది సుగ్రీవుడు ఐహికసుఖాలలో మునిగి మరచిపోయినాడు. నాలుగు మాసాలు గిరిగుహలో ఉండి శ్రీరాముడు చాతుర్మాస్యవ్రతం చేశాడు. కాని సుగ్రీవుడు ఒక్కనాడైనా ఆయన క్షేమసమాచారాన్ని తెలుసుకొనడానికి వెళ్ళలేదు. ఆయన విషయ లోలుడైనాడు. కానిహనుమాన్ జాగరూకుడై వున్నాడు. విషయ వాసనలపట్ల ఎల్లప్పుడూవిరక్తుడే. విషయవాసనలకు దూరంగా వుండువారే ప్రభువుని పొందగలుగుతారు. రాముడు వున్నచోట విషయవాసనలుండవు. విషయ వాసనలుండేచోట రాముడు వుండడు. హనుమాన్ సీతాన్వేషణగురించి ఆలోచిస్తూనేవుండేవాడు.

నాలుగుమాసాలు గడిచాక శ్రీరాముడు లక్ష్మణునితో–లక్ష్మణా! సుగ్రీవుడు తనమాటను నెరవేర్చలేదు. వాలిపయనించిన మార్గమూవున్నది. వాలిని చంపిన బాణమూవున్నది. అని వెళ్ళితెలియజేసిరమ్మనమన్నాడు.

లక్ష్మణుడు వెళ్లిసుగ్రీవుని వెంటబెట్టుకొని తీసికొని వచ్చాడు. సుగ్రీవుడు తన తప్పును మన్నించమని శ్రీరాముని వేడుకున్నాడు. హనుమాన్ తన విధానాన్నంతా వినిపించాడు శ్రీరాముడు హనుమంతుని జాగరూకతకు మిక్కిలి సంతసించి ఇతను సీతజాడ తెలిసికొనిరాగలడని నిశ్చయించుకున్నాడు. ఇతరదిక్కులకు ఇతర వానరులను పంపగా దక్షిణ దిక్కున ఎక్కడ సీతవుండి వుంటుంది అని అనుమానంకలిగిందో, ఆవైపుకి చాలమంది వానరులవెంట హనుమంతుని పంపాడు. ఆ దళానికి నాయకునిగా వాలితనయుడై అంగదుని నియమించాడు. కాని ఆ దళానికి నాయకుడు హనుమంతుడే. ఈ కారణంగానే శ్రీరాముడు రహస్యంగా తన నామాంకితముద్రికను సీతకు విశ్వాసపాత్రుడు కాగలందులకు ఆయనకు ఇచ్చాడు అంగదుడు. జాంబవంతుడు, హనుమాన్ మొదలగు వానరులంతా సీతాన్వేషణ నిమిత్తం దక్షిణసముద్రపు ఒడ్డుకిచేరారు. ఎంతప్రయత్నించినా సీతజాడ తెలియలేదు. అందరూ మిక్కిలి దుఃఖించి ఇక్కడే నిరాహారవ్రతంచేసి ప్రాణాలను పరిత్యజించుదామని ఏమైనాసరే కిష్కింధకు తిరిగి వెళ్ళరాదని నిశ్చయించుకొన్నారు. అందరూ తినుట, త్రాగుట మానేసి అక్కడే కాలం గడుపుతున్నారు. రోజులు గడిచినకొద్దీ దుర్బలులైపోతున్నారు. అక్కడే ఒకచెట్టుపై జటాయువు సోదరుడు, గ్రద్దరాజగుసంపాతి కూర్చొని వున్నాడు. అతను వీరందరినితిని తన ఆకలిని తీర్చుకుందామని అనుకున్నాడు. అతన్నిచూచి ఒకవానరుడు అన్నాడు–సోదరా! చూడు శ్రీరాముని కార్యం నెరవేరనేలేదు. సీతజాడ తెలియనేలేదు. దుర్బలులమని భావించి ఆ గ్రద్ద మనలను తినడానికి వస్తున్నది. జటాయువు గూడా గ్రద్దేకదా. శ్రీరాముని కార్యం నిమిత్తం తాను తన ప్రాణాలనే పరిత్యజించింది.

జటాయువు మరణవార్తవిని వులిక్కిపడి సంపాతి, మీరు ఎవరు? నా సోదరుడగు జటాయువుని స్మరించుతున్నారు? అయితే నా సోదరుడు మరణించాడా? మీరు శ్రీరాముని ఏకార్యము నిమిత్తం ఇక్కడ కూర్చొని వున్నారు? అని అడిగాడు.

సమాచారాన్నంతా విని సంపాతి–నాదృష్టి చాలా తీవ్రమయింది సీతను తీసికొని వెళుతున్న రావణుని చూశాను. ఇప్పుడుగూడా లంకలో ఒక వనవాటికలో సీత కూర్చొనివున్నట్లు చూస్తున్నాను. మీలో శతయోజన సముద్రాన్ని దాటివెళ్ళే సామర్థ్యంగల వ్యక్తి సీతజాడను తెలుసుకొని రాగలడు. అని సమాధాన మిచ్చాడు.

వానరులందరు తమతమ బలాన్ని గురించి చెప్పసాగారు కొందరు పది యోజనములు, కొందరు ఇరువది యోజనములు, మరికొందరు ఏబది యోజనములు వెళ్ళగలమని అన్నారు. అంగదుడు, నేను నూరుయోజనములు వెళ్లగలను, కాని తిరిగిరాగలనని నమ్మకంలేదు, అని అన్నాడు.

ఈ సంభాషణలనన్నింటినీ వింటూ హనుమ మౌనంగా తనకు ఏమీ తెలియనట్లుగా కూర్చొనివున్నాడు. ఇతనికి తన బలపరాక్రమాన్ని గురించి తెలియజేయనంతవరకు తనబలాన్ని మరచివుంటాడని మహర్షులు శపించారుగదా! అందుకే ఇతను సుగ్రీవుని వెంట పిరికివానిలాగ తోకముడుచుకొని తిరుగుతూ వుంటాడు. ఈ రహస్యం జాంబవంతుడికి తెలిసి హనుమాన్ ! నీవు మౌనంగా ఎందుకు కూర్చుండిపోయావు? సోదరా! నీవు వాయుపుత్రుడవు, గరుత్మంతునికంటెగూడా శక్తిశాలివి, ఈ శతయోజన సముద్రాన్ని గరుత్మంతుడు, నీతండ్రివాయువు, నీవు మాత్రమే దాటగలరు. నీవు నీ పరాక్రమాన్ని విస్మరించి ఎందుకు కూర్చొని వున్నావు? హనుమా! నీశరీరం వజ్రశరీరం. నీవు చేయాలని అనుకుంటే దేన్నైనా చేయగలవు. నీవు రుద్రుని అవతారుడవు. నీవు అంజనా పాలను త్రాగావు. నీవు మహావీరుడవు, వజ్రధారివి. దేవతలతో సహా ముల్లోకాలను జయించేశక్తి నీకువుంది.

ఇంకేముంది! హనుమంతునకు తనశక్తి జ్ఞాపకానికివచ్చింది. తొడలుకొట్టి లేచి నిలబడి తనశక్తిని గొప్పగా చెప్పుకుంటూ జాంబవాన్‌తాతా, మీరేమిటి అంటున్నది? నాచేత ఏమి పని చేయించాలని అనుకుంటున్నారు? అన్నాడు. జాంబవంతుడు నిద్రిస్తున్న సింహం మేల్కొన్నది అనిభావించి హనుమా! సీత జాడను నీవే తెలుసుకొని రావాలి. లంకకి నీవే వెళ్ళాలి అనిఅన్నాడు.

అయితే సరే, ఒక్కసారి గర్జించి నేను వెళ్లుతాను అని అన్నాడు.

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది గ్రంధములకు మోహన్ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

౬. బ్రహ్మచారి హనుమాన్

అంజనా గర్భసంభూతో వాయుపుత్రో మహాబలః ।
కుమారో బ్రహ్మచారీచ హనుమంతాయ నమోనమః ॥

అంజనా గర్భాన్నుంచి జన్మించిన, వాయుదేవునకు ప్రియుడైన పుత్రుడు, మహాబలవంతుడు, బ్రహ్మచారి అగు హనుమంతునకు నమస్కరిస్తున్నాను.

ప్రపంచంలో బ్రహ్మచర్యానికి మించినశక్తి మరొకటి లేదు. దీనివలన మానవుడు ఎంతటి గొప్పకార్యమైనా సాధించగలడు. నిజమైన బ్రహ్మచారికి ఏవిషయం అసాధ్యంకాదు. మానవుని శక్తి ఇంద్రియ సుఖాలలో వ్యయమయి నప్పుడు అతడు జగత్తుకు అతీతుడు కాజాలడు. హనుమాన్ బ్రహ్మచారుల్లో అగ్రగణ్యుడు, ఆయనతన బ్రహ్మచర్యదీక్ష శమ, దమ, త్యాగ తితిక్ష ప్రజ్ఞ, విలక్షణబుద్ధి కౌశలంచేత శ్రీరాముని వశపరచుకున్నాడు. సీతాన్వేషణ సమయంలో ఆయనచూపిన బుద్ధికుశలతకి శ్రీరాముడు మిక్కిలి ప్రభావితుడై సర్వకాలానికి హనుమంతునకు అనుకూలుడై హనుమా! నేను నీ ఋణాన్నించి ఎన్నటికీ విముక్తుడనుకాజాలను. నేను నీకు ఎల్లప్పుడూ ఋణపడే వుంటాను. అని అన్నాడు.

సరే, ఋక్షరాజైన జాంబవంతుడు గుర్తుచేయగానే హనుమాన్ తనశక్తి సామర్థ్యాల్ని తెలుసుకొని మీరు ఏమి చేయమంటే అదిచేస్తాను. ఈశత యోజన సముద్రం దాటి వెళ్ళడం గొప్పవిషయం ఏమీకాదు. నేను ఇలాంటి వందలాది సముద్రాలను దాటగలను, రావణునిమాట అలావుంచండి. అతని లంకను పెళ్ళగించి సముద్రంలో ముంచగలను. రావణుని పట్టుకొని దోమ మాదిరి నలిపేస్తాను. మీరు తీసుకొని రమ్మంటే లంకనే ఇక్కడకు తీసుకొనివస్తాను. మీరుగనుక "ఉ" అంటే లంకను, పుత్రపౌత్రులతో కలసివున్న రావణ కుటుంబాన్ని శ్రీరాముని పాదాలముందు వుంచుతాను.

హనుమాన్ అవసరాన్ని మించి ఉత్తేజితుడవుతున్నాడని భావించి జాంబవంతుడు అతనికి నచ్చజెబుతూ హనుమా! చూడు మనం శ్రీరాముని దూతలం. దూతలు ఎల్లప్పుడూ తమ పరిధిలోనే వుండాలి. దూతలకు యుద్ధం నిషేధించబడింది. దూత యుద్ధము చేయరాదు. దూత మాటలను రాజులు చెడ్డగాభావించరు. అతన్ని దండించనూగూడదు. ఎందుకంటే దూత తన స్వామి అభిప్రాయాన్ని మాత్రమే వెలిబుచ్చుతాడు. ఇందుచేత నీవు రావణుని చంపవద్దు. లంకను తీసుకొనిరావద్దు. దేనినీ బద్దలుకొట్టవద్దు. అక్కడ ఏవిధమైన ఉపద్రవముచేయక సీతమ్మజాడ తెలుసుకొని రావలసింది. సీతమ్మజాడ తెలిశాక శ్రీరాములవారు స్వయంగా సైన్యసమేతుడై వెళ్ళి తన ప్రియురాలిని కలుసుకుంటారు. ఇలా చేయడమే వారి కీర్తి ప్రతిష్ఠలకు తగినట్లుగా వుంటుంది. నీవు ప్రస్తుతం శ్రీరాముని దూతగా మాత్రమే భావించుకొనవలసినది, నామాటను అర్థంచేసుకున్నావుకదా! అనిపలికాడు.

హనుమాన్–ఓ ముసలితాతా, మీమాటను అర్థంచేసుకున్నాను. నేను సీతమ్మజాడ తెలుసుకొని వెంటనే తిరిగివస్తాను. అయితే నన్ను ఎవరైనా కొట్టితే ఆత్మరక్షణార్థం గూడా వారితో యుద్ధం చేయవద్దంటారా?

జాంబవంతుడు నవ్వి నాయనా హనుమా! ఆత్మరక్షణ తప్పనిసరిగా చేసుకొనవలసినదే కాని ఎవరితోనూ వ్యర్థంగా దెబ్బలాట పెట్టుకొనవద్దు. అని అన్నాడు.

హనుమాన్ – బాగుంది చాలా బాగుంది అయితే నాకు సెలవు. అని పెద్దవారికి నమస్కరించి, సమాన వయస్సు వారిని కలుసుకుని, చిన్నవారి

నమస్కారాలందుకొని ఒక్కదూకుదూకి ఒక పెద్దచెట్టుఎక్కి తన శరీరాన్ని పెంచసాగాడు. చూస్తువుండగానే ఆయన పర్వతాకారుడైనాడు. ఆయన భారాన్ని సహించలేక ఆ చెట్టు సముద్రంలో విరిగిపడిపోయింది. హనుమాన్ ఒక్కగెంతుగెంతి సముద్రంలోకి దూకాడు. ఆయనతోపాటు వందలాది పూలకొమ్మలు సముద్రంలో కొట్టుకుపోతున్నాయి. ఆ కొమ్మలను తన గుండెతో చీల్చుకుంటూ కపిరాజు ముందుకు సాగిపోతున్నాడు. ఆయన సముద్రంలో ఈదుతున్నాడో లేక ఆకాశంలో ఎగురుతున్నాడో ఏమీతెలియడంలేదు. ప్రజలంతా ఇలాంటి అద్భుత పౌరుషాన్ని చూసి ఆశ్చర్యచకితులై కన్నార్పకుండా ఆయన్ని చూస్తున్నారు. సముద్రంలోని జలజంతువులు భయభీతులై దాక్కున్నాయి. పక్షులు ఆకాశంలో ఎగరడం మానేశాయి. హనుమాన్ విశ్రాంతిలేకుండ వాయువేగంతో సమానంగా సముద్రజలంపైన ఎగిరి పోతున్నాడు. సముద్రంలో దాగివున్న హిమాలయ పుత్రుడైన మైనాకుడు- హనుమా, కొంచెం విశ్రమించి వెళ్లు అన్నాడు.

హనుమాన్ అతనివైపు చూడకుండానే వెళ్లుతూ మైనాక సోదరా! నీ అనుగ్రహానికి ధన్యవాదాలు, శ్రీరామునికార్యాన్ని సాధించనంతవరకు విశ్రమించను, త్వరగా ఆ ఒడ్డుకు చేరాలి. సెలవు అని అన్నాడు.

సర్పాలకుతల్లి అయిన సురసను దేవతలు హనుమంతుని బుద్ధిని పరీక్షించమని పంపగా ఆమె వచ్చి ఓయీ వానరుడా! ఆగు, ఆకలిగా వుంది, దేవతలు నిన్ను నాకు ఆహారంగా పంపారు అని అన్నది.

అమ్మా! నేను చాలా తొందరలో వున్నాను. తిరిగివచ్చాక నన్ను తిందువుగాని, అని హనుమాన్ అన్నాడు.

సురస మాటలు కట్టిపెట్టు, నీవు చాలా ఆరోగ్యవంతుడవు, బ్రహ్మ చారివి, బలవంతుడివి, నిన్ను భుజించి సంతసించుతాను, అని అన్నది.

హనుమాన్-అయితే నోరుతెరువు అని అన్నాడు. ఆమె నోరు తెరచింది. ఈయన దానికంటె రెండురెట్లు పెరిగాడు. ఈవిధంగా రెండేసిరెట్లు పెంచుకుంటూ తనముఖాన్ని ఆమె శతయోజనాల వెడల్పుగాచేయగా హనుమాన్ చిన్నరూపాన్ని ధరించి ఆమె ముఖంలో ప్రవేశించాడు. ఆమెకు

ఒకవిధంగా పుత్రుడైనాడు. ఆమెకు నమస్కరించి అమ్మా! నీగర్భంలోకి వెళ్లాను, నాకు సెలవు, అని అన్నాడు.

సురస ఇతని బుద్ధికౌశల్యాన్ని చూసి మిక్కిలి సంతసించి ఎన్నో విధాల ఆశీర్వదించి వెళ్ళిపోయింది. హనుమాన్ ముందుకు సాగి వెళ్లాడు.

కొంతదూరం వెళ్ళేసరికి ఇంకొక అంతరాయం ఏర్పడింది. రాహువు తల్లి సింహిక సముద్రంలోవుండి ఆకాశంలో ఎగిరి వెళ్ళేవారి నీడనుచూసి వారిని ఆకర్షించి తింటూవుంటుంది. హనుమంతుని నీడను ఆకర్షించింది. ఆమె మోసాన్ని గుర్తించి హనుమాన్ గట్టిగా ఒక్కదెబ్బ కొట్టేసరికి ఆమె మరణించింది. సముద్రపు ఒడ్డుకిచేరి ఈ పర్వతాకార శరీరంతో లంకలో ప్రవేశించడం మంచిదికాదని అణిమాది సిద్ధులద్వారా చాలచిన్న రూపాన్ని ధరించాడు హనుమాన్.

లంకకు అధిష్ఠానదేవి, ఎల్లవేళలా లంకను రక్షించేది. ఏ అపరిచిత వ్యక్తిని ప్రవేశించనివ్వనిది, చాలా చిన్నరూపాన్ని ధరించిన హనుమానునిచూచి గర్జించి ఎవరునీవు? దొంగమాదిరి నన్ను లెక్కచేయక లంకలో ప్రవేశిస్తు న్నావు? ముందుకు వెళ్ళకు జాగ్రత్త. అడుగుపెట్టావా తినేస్తాను అని గర్జిం చింది.

హనుమాన్ ఏమీ మాట్లాడక గట్టిగా ఒక్కదెబ్బ వేసేసరికి స్పృహ కోల్పోయి ఆమె ఓ కపిరాజా! నీవు నిజంగా రామదూతవు. లంకకి వినాశనం దగ్గరకు వచ్చిందన్నమాట. బ్రహ్మగారు ముందుగానే కోతిదెబ్బకి స్పృహ కోల్పోయినప్పుడు లంకావినాశం వచ్చినట్లు భావించమని చెప్పారు. నాయనా! నీవు నిశ్చితంగా లోనికివెళ్లు, అని అన్నది. తదుపరి హనుమాన్ రాత్రివేళ లంకలోకి ప్రవేశించాడు.

రామ కార్యసాధక బ్రహ్మచారిని సాత్విక, రాజసిక, తామసికము లనెడి మూడు మాయలు ఆక్రమించుతాయి. అతనికి పలువిధాల దురాశలు ఎదురౌ తాయి. వీనికి లోనైన వారు పతితులౌతారు. వీనిపై విజయాన్ని సాధించిన వారు ముందుకి సాగిపోతారు. సాత్విక మాయకు నమస్కరించి మాతృ భావనతో దాన్ని స్మరించి ముందుకు వెళ్ళాలి. తామస మాయ ఎదురైతే

దాన్ని చంపి ముందుకు సాగిపోవాలి. రాజసమాయ ఎదురైనప్పుడు దాన్ని చంపక మూర్ఛనొందునట్లుచేసి ముందుకు వెళ్ళిపోవాలి. హనుమాన్ ఇదే చేశాడు.

హనుమాన్ మెల్లగా లంకలో సీతాన్వేషణ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించాడు. ముందుగా గుర్రాల సావడిలో సీతాదేవిని చూశాడు. సీతమ్మ కానరాలేదు. తరువాత హస్తిశాల, గోశాల మొదలైనవి చూశాడు, ఆయన తనలో అనుకున్నాడు, ఎలాంటి పిచ్చివాడను నేను, స్త్రీని గోశాలలోనూ, గజశాలలోనూ, అశ్వశాలలోనూ వెదుకుతున్నాను. స్త్రీ స్త్రీలమధ్యనే వుంటుంది. రావణుని మహిషీశాలకు వెళ్ళి చూస్తాను, అని రావణుని అంతఃపురానికి వెళ్ళిచూశాడు. బంగారంతో నిర్మించిన పాన్పుపైన ఆయన నిద్రిస్తున్నాడు. అతనికి సమీపంలో రంగురంగుల తివాచీల పైన వేలకొలది స్త్రీలు నిద్రిస్తున్నారు. వారంతా ఎంతో అందంగా వున్నారు, కురూపులెవ్వరూలేరు. అందరూ మద్యాన్ని సేవించి వున్నారు. నిద్రిస్తున్న సమయంలో కొందరి ముఖాలనుంచి చొంగకారుతున్నది. కొందరి గుండెలమీదనుంచి వస్త్రంజారిపోయింది. కొందరు బిగ్గరగా గురకలు పెడుతున్నారు. కొందరు వాగుతున్నారు. కొందరు స్వప్నాలు చూస్తున్నారు. ఒకతె తలగడనుగట్టిగా కౌగిలించుకొనివుంది. ఇంకొకతె చేతులను వూపుతూ నృత్యం చేస్తున్నది. మరి ఒకతె పాటపాడుతూ నిద్రపోయింది. ఆమెవక్షస్థలాన బాలుడు స్తన్యపానంచేస్తునట్లుగా వీణపడి వుంది. ఒకతె తాంబూలాన్ని నములుతూ నిద్రపోతూంది. తాంబూలరసం ఆమె వస్త్రాలపైన కనిపిస్తున్నది. నిద్రిస్తున్నసమయంలో వారంతా అర్ధనగ్నంగా వున్నారు. వారితలనీలాలు చిందరవందరగా ఉన్నాయి. హనుమాన్ సీతమ్మను ఇంతకు పూర్వం చూచివుండలేదు. ఇందుచేత ప్రతిఒక్క అందమైన స్త్రీని చూచి ఆలోచించేవాడు. ఈమె సీతమ్మకాదు గదా? తిరిగి ఆమెకంటె అందమైన స్త్రీనిచూసి ఆమెను సీతమ్మగా భావించేవాడు. తరువాత వీరిలో సీతమ్మలేదు. సీతమ్మ రామునికి దూరమై ఇంత సుఖంగా నిద్రించనూలేదు. మద్యాన్ని సేవించనూ లేదు, పాటపాడనూలేదు. అని నిశ్చయించుకున్నాడు. అక్కడ రావణుని ప్రక్కన మిక్కిలి అందంగానూ, గంభీరంగానువున్న ఒక స్త్రీనిచూచి అనుకున్నాడు, సీతమ్మ రాముని వియోగంలో ఇంత సంతోషం

గానూ, ఇంతగా అలంకరించుకొని వుండలేదు, ఈమె రావణుని పసభావంగా భావించి నిద్రపోతున్నది. బహుశ రావణునిభార్య కావచ్చు, అయితే సీతమ్మ ఏమైనట్లు? సంపాతి–నేను సీతమ్మను లంకలో కూర్చినివున్నట్లు చూస్తున్నానని చెప్పినమాట మిధ్యకాదుగదా? చూడబోతే ఈ లంక చాలా పెద్దదిగావుంది. అయినా తిరిగి వెదుకుతాను, అంతటాతిరిగి జాడతెలియక మరల రావణుని అంతఃపురానికి చేరాడు. ఈసారి అర్ధనగ్నంగావున్న స్త్రీలను చూచేసరికి అసూయకలిగి, బ్రహ్మచారి స్త్రీలచిత్రాలను కూడా చూడరాదుగదా! నేను అర్ధనగ్నంగావున్న స్త్రీలను చూశాను తప్పుజరిగిపోయింది. దీనికి ఏం ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోను?

అయితే నేను స్త్రీలను చూడాలనే ఉద్దేశ్యంతో రాలేదుగదా నేను సీతమ్మను వెదకడానికి వచ్చాను. సీతమ్మ స్త్రీలమద్య వుంటుందని భావించి వచ్చాను. పురుషునకు తన అంతఃకరణేసాక్షిగా వుంటుందంటాడు. ఈ స్త్రీలను చూచినా నా మనస్సుకి ఏవిధమైన వికారం కలుగలేదు. పాపపుణ్యానికి భావనే ప్రధానంగా ఉంటుంది. నాభావన కలుషితంకానప్పుడు ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోవలసిన అవసరముందా? నేను ఇక్కడకు వచ్చినపని పూర్తికాలేదు. సీతమ్మసమాచారం తెలియలేదు, నేను వెదకి తప్పక సీతమ్మజాడ తెలుసు కుంటాను. అని ఆలోచించి బాల బ్రహ్మచారి మారుతి అన్నిచోట్లా తిరిగి వెదకనారాంభించాడు.

ఏక శ్లోకి రామాయణము

ఆదౌరామ తపోవనాది గమనం – హత్వామృగంకాంచనం
వైదేహీహరణం – జటాయుమరణం – సుగ్రీవ సంభాషణం
వాలీనిగ్రహణం – సముద్రతరణం – లంకాపురీదాహనం
పశ్చాద్రావణ కుంభకర్ణహననం యేతద్ధిరామాయణమ్

7. శ్రీరామదూత హనుమాన్

మనోజవం మారుత తుల్యవేగమ్ జితేన్ద్రియం బుద్ధిమతాంవరిష్ఠమ్।
వాతాత్మజం వానరయూథ ముఖ్యం శ్రీరామదూతం శిరసానమామి॥

ఎవరి మనోవేగము వాయువుతో సమానమో, ఎవరు జితేన్ద్రియులో, ఎవరు బుద్ధిమంతులో శ్రేష్ఠులో ఎవరు వాయు పుత్రులో వానరులలో అగ్రగణ్యులో అట్టి శ్రీరామదూత అగు హనుమంతునికి నమస్కరిస్తాను.

సేవకుని ధర్మము మిక్కిలి కష్టసాధ్యమైనది. యోగి తన శరీరాన్ని స్థిరంగా వుంచి మనస్సుపై విజయాన్ని సాధించవలసి వుంటుంది. కాని సేవకుడైతే తన ఇంద్రియాలను, మనస్సుని, బుద్ధిని, స్వామిమనస్సుకి, బుద్ధికి, అనుకూలంగా చేయవలసి వుంటుంది. సేవకునకు తనది అంటూ ఏమీ వుండదు. తనదిగాచేసికొనడానికి గూడా ఏమీవుండదు. ఏ కొంచెమున్నా అంతా స్వామిదే. అతనికి రాత్రింబవళ్లు స్వామిసుఖాన్ని గురించే చింతకలిగి వుంటుంది. ఇందుచేతనే సేవాధర్మాన్ని మిక్కిలి కష్టసాధ్యమని చెబుతారు.

ఇకపోతే, రావణుని అంతఃపురములో హనుమంతునికి సీత కనుపించకపోయేసరికి మిక్కిలి నిరాశచెంది ఆలోచించాడు. ఇంతగా కష్టపడి సముద్రాన్ని దాటి లంకకి వచ్చాను. ఏమీ సాధించలేకపోయాను. తిరిగి వెళ్ళనా? వెళ్ళినందున ప్రయోజనము ఏముంది? సుగ్రీవుడు ఇచ్చిన సమయంగడచిపోయింది. ఇపుడు వెళ్ళితే సుగ్రీవుడు చంపించేస్తాడు. సీతమ్మ కనుపించలేదదని వింటే రాముడు ప్రాణాలను పరిత్యజిస్తాడు. రాముడు లేనప్పుడు లక్ష్మణుడు గూడా బ్రతికి వుండడు. ఈ విషయాన్ని వినగానే భరత, శత్రుఘ్నులు గూడా ప్రాణాలను వదిలేస్తారు. తల్లులు గూడా అదేమార్గాన్ని అనుసరిస్తారు. ఈ అనర్థానికంతటికీ నేనే మూలకారణ మవుతాను. కావున నేను తిరిగి వెళ్ళనేవెళ్ళను. ఇక్కడే అడువుల్లో వల్కల వస్త్రాన్ని ధరించి వానప్రస్థుడనై కందమూల ఫలాదులను తింటూ జీవితాన్ని గడిపేస్తాను. అయితే రాక్షసులునన్ను గుర్తించిన యెడల పట్టుకొని తీసుకుపోతారు. కాబట్టి అడవిలోవుండే వానరవేషాన్ని ధరిస్తాను. చెట్లపైన వానరులు వుంటూనే వుంటారుగదా, లేకపోతే జుట్టుని పెంచుకొని సాధువు నౌతాను. ఒకవేళ ఎప్పుడైన శ్రీరాముడు ఇక్కడుకువచ్చి నన్ను కపట సాధువునిగా చూచి, ఏమయ్యా ఈ కపటవేషం ఏమిటి? నాముద్రికను వుడాయించావా? అని అంటే ఏమిచెప్పాలి? ఒకవేళ ఆయన నన్ను గూడా వాలి వెళ్ళిన మార్గాన పంపితే ఎందుకూ పనికిరాని వాడనౌతాను.

ఈవిధంగా కొంతకాలం హనుమాన్ ఆలోచిస్తూ వుండి పోయాడు. అరే! నామనస్సులోకి ఏవిధమైన వికారాలు రావడం లేదుగదా, ఏదోపిచ్చి వానిలాగ విచిత్రమైన వూహాలని వూహిస్తున్నాను. జీవించి వున్నంతవరకు పురుషుడు తన పురుషార్థాన్ని విడువరాదు. ఈలంక చూడడానికి చాలా పెద్దదిగదా! ఇంతకీ నేనేమి వెదికాను. ఇంకా లంక ఎంతో వెదకడానికి మిగిలివుంది. నేను ఈ విధంగా నిరాశ చెందరాదు. పురుషార్థాన్ని ఆశ్రయించాలి.

శ్వాస వున్నంతవరకు ఆశ వుంటుందికదా. నేడు తిరిగి సీతమ్మను వెదుకుతాను, అని ఆలోచించి హనుమ లంకలోని వనాల్లోనూ, ఉప వనాల్లోనూ, సీతమ్మను వెదకడానికి ప్రయాణమైనాడు. అంతటా వెదుకుతూ ఆయన అశోకవాటిక సమీపానికి చేరాడు. అచటి సౌందర్యాన్నిచూసి మిక్కిలి సంతసించి ఆలోచించాడు. ఈవాటిక చూడముచ్చటగావుంది. దీని సౌందర్యం

అద్వితీయంగావుంది. పైగా నామనస్సుని ఆకర్షిస్తున్నది. సీతమ్మ ఇక్కడవున్నట్లు నాకనిపిస్తున్నది.

ఇలా ఆలోచించి ఒక చంద్రచెట్టు ఎక్కిచూడగా ఆయనకు ఒకచెట్టుక్రింద సీతమ్మ కనిపించింది. ఆమెశరీరం కృశించిపోయింది. సంస్కారంలేక పోవడంచేత తలనీలాలుజడలు అల్లుకొనివున్నాయి. ఆమె విచారంలోమునిగి చేతిని బుగ్గమీద వుంచుకొని ఏదో ఆలోచిస్తున్నది. సీతమ్మను చూడగానే హనుమంతుడు ఎగిరి పడ్డాడు. ప్రసన్నుడై ఆలోచించాడు, నేను మిక్కిలి భాగ్యశాలిని, సీతమ్మదర్శనమయింది. నిశ్చయంగానే ఈమె శ్రీరాముని ప్రియురాలు. ఈమె వస్త్రం ఋష్యమూక పర్వతంమీద తన ఆభరణాలను కట్టివదలిన వస్త్రంతో పోలివున్నది.

ఆహా! నేను కృతార్థుడనైనాను, శ్రీరామచంద్రుని సాహసాన్ని ప్రశంసిస్తాను, ఎందుకనగా ఇలాంటి ప్రియురాలి వియోగంతోకూడ ఆయన జీవిస్తున్నారు. సీతమ్మ చూడముచ్చటగా వుంది. ఈమె సౌందర్యం అనవద్యంగా ఉంది. జగజ్జనని జానకితో సమానమైన స్త్రీ ముల్లోకాల్లో వుండి వుండదు.

ఇంతలో హనుమంతునకు కాగడాలు ప్రజ్వలిస్తూ కనుపించాయి. చాలామంది జనం కోలాహలంగా వస్తున్నారు. హనుమాన్-రాక్షసరాజు రావణుడు సీతమ్మదగ్గరకు వస్తున్నాడు. ఈచెట్టు ఆకులలో దాగివుండి రావణుని చూస్తాను. ఆ నీచుడు సీతమ్మతో ఏమిమాట్లాడతాడో వింటాను అని అనుకొని చెట్టుపైకి వెళ్ళికూర్చున్నాడు. రావణుడు అక్కడకువచ్చి అనేక విధాలుగా ఆమెకు నచ్చజెప్పాడు. భయపెట్టాడు, బెదరకొట్టాడు, నానారకాల దురాశలు చూపాడు. కాని సీతమ్మ అతనివైపు చూడనైన చూడలేదు? మాట్లాడనులేదు. మధ్యలో గడ్డిపోచవుంచి ఆమె- ఓ రాక్షసాధమా! నీవు నన్ను ఎంతకష్టపెట్టినాసరే శ్రీరామునితప్ప ఇంకొక పురుషుణ్ణి చూడను. మనస్సులో చింతించను గూడాను, అని అన్నది.

అప్పుడు రావణుడు రాక్షసస్త్రీలను ఏవోమాటలు చెప్పి వెళ్ళిపోయినాడు. ఆ రాక్షసస్త్రీలు గూడా వెళ్ళిపోయారు. హనుమాన్ ఇదే మంచి అవకాశంగా భావించి ఎంతో తెలివిగా తన పరిచయాన్ని కలుగజేసుకొనడం

ప్రారంభించినాడు. అయోధ్యానగరంలో రఘువంశంలో దశరథమహారాజు వున్నాడు. ఆయనకి రామ, లక్ష్మణ, భరత, శత్రుఘ్నులనే నలుగురు కుమారులు కలిగారు. శ్రీరాముడు తనతమ్ముడు లక్ష్మణునితోనూ, ప్రియురాలు సీతతోనూ, తండ్రి ఆనతిని అడవికి వచ్చాడు. పంచవటి దగ్గరవున్న పర్ణశాలనుంచి దుష్టరావణుడు సీతమ్మను అపహరించి తీసికొని వచ్చాడు. శ్రీరాముడు మాయామృగ రూపంలోవున్న మారీచుని వెంటాడుతూ వెళ్ళాడు. లక్ష్మణుడు కూడా అక్కడలేడు. సీతమ్మను తీసికొని వెళ్ళడం చూచి జటాయువు రావణుని వెంబడించింది, రావణుడు జటాయువుని చంపి సీతమ్మను తీసికొని వెళ్ళాడు. సీతమ్మ మా కోతులను చూచి తన దగ్గరవున్న కొన్ని ఆభరణములను మూటకట్టి క్రిందికి వదిలింది. సీతమ్మను వెదుకుతూ రామలక్ష్మణులు ఋష్యమూక పర్వతందగ్గరకు వచ్చినపుడు ఆ ఆభరణాల మూటను వారికివి ఇచ్చాము. వారు వాటిని హృదయం దగ్గరవుంచుకొని సీతమ్మను రావణుడు అపహరించి తీసుకొని వెళ్ళాడని తెలుసుకొని మిక్కిలి విలపించారు. తరువాత సుగ్రీవునితో స్నేహం చేసుకున్నాడు. అతని అన్న వాలిని చంపి సుగ్రీవుని కిష్కంధకు రాజుగా చేశాడు. సుగ్రీవుడు సీతమ్మను వెదకడానికి అన్నిదిక్కులకు వానరులను పంపాడు. మమ్ము దక్షిణ దిక్కుకుపంపాడు. నేను వాయు పుత్రుడను, నాతల్లి అంజని, సుగ్రీవుని మంత్రిని శతయోజనాల సముద్రాన్ని దాటి లంకకు వచ్చాను. నేను మిక్కిలి భాగ్యశాలిని, సీతమ్మను వెదికి తెలుసుకున్నాను. కేసరీనందనుడైన హనుమ సీతమ్మ పాదపద్మాలకి నమస్కరిస్తున్నాడు. అని రామకథను వినిపించి మౌనంవహించాడు మారుతి.

సీతమ్మ పైకి చూచింది. కాని ఆమెకు ఎవరూ కనుపించలేదు. ఆమె అప్పుడు-నాచెవులకి ఇంతటి మధురమైన రామకథను వినిపిస్తున్నవారు నా ఎదుటకు ఎందుకు రావడంలేదు? అని అన్నది.

వెంటనే హనుమాన్ చెట్టుదిగి చేతులు జోడించి సీతమ్మ ఎదుటికి వచ్చి నిలబడ్డాడు-తన ఎదుట ఒక కోతిని చూచి సీతమ్మ ముందు భయ పడింది. కాని సోదరా! నీవు ఎవరివి? అని మెల్లగా అడిగింది.

హనుమాన్ -అమ్మా; నేను శ్రీరాముని దూతను అని వినమ్రతతో సమాధానమిచ్చాడు.

జానకి – సోదరా! శ్రీరాముడు వానరులతో ఎలాకలుసుకున్నాడు? సవిస్తరంగా చెప్పుఅని అడిగింది.

హనుమాన్ ఆదినుంచి తుదిదాకా తిరిగి రామకథ వినిపించాడు. సీతమ్మకు పూర్తిగా నమ్మకం కల్గిన తరువాత శ్రీరాముని ముద్రికను ఇచ్చాడు. ముద్రికను చూచి ధైర్యాన్ని కోల్పోయి ఎక్కి ఎక్కి ఏడవసాగింది. ఆమెను చూచి హనుమ కూడా ఏడవసాగాడు. సీతమ్మ వ్యాకులత చెంది భూమిపైపడి, దీర్ఘమైన నిట్టూర్పులను విడుస్తూ హా రామా! హారఘునందనా! అంటూ విలపిస్తూ స్పృహకోల్పోయింది.

తెలివి వచ్చాక ఏడుస్తూ హనుమాన్‌తో నాయనా, నీవు నాకు ఎంతగానో ఉపకారంచేశావు, ఇందుకు నేను ఏమియివ్వను? నీ ఉపకార ఋణాన్ని నేను తీర్చుకోలేను. ఈ ముద్రికను చూచేసరికి నా ప్రాణనాధుడే నా దగ్గరకు వచ్చినట్లు సుఖం కలిగింది. సోదరా! అనుజుడైన లక్ష్మణునితో ప్రభువు సుఖంగా వున్నారా? వారు నన్ను ఎప్పుడైనా స్మరిస్తున్నారా? అని అడిగింది.

కన్నీరుతుడుచుకుంటూ హనుమ అమ్మా! మీరు చక్కని ప్రశ్న అడిగారు. ఏమని చెప్పను? శ్రీరామప్రభువు 24 గంటలు మీగురించే చింతిస్తున్నారు. రాత్రులందు నిద్రించుటలేదు. శరీరంపై ఈగలు, దోమలు వాలినా తోలరు. వారికి శరీరంపట్ల స్పృహగూడాలేదు. వారు ఎల్లప్పుడూ హా జానకి! హా సీత! అని అంటూ వుంటారు. అని అన్నాడు.

జానకి ఏడుస్తూ నామరిది లక్ష్మణుడు ఎలావున్నాడు? శ్రీరామునకు అతను ధైర్యం చెప్పడంలేదా అని అన్నది.

హనుమాన్ అమ్మా! ధైర్యాన్ని చెబుతూనేవున్నాడు. ఎవరి మాటనైనా వింటేగదా! రాత్రింబవళ్ళు వారి నేత్రాలు కన్నీటితో నిండివుంటున్నాయి. మౌనంగా వుంటున్నారు. ఆహారాన్ని తీసికొనక పోవడంచేత శరీరం మిక్కిలి కృశించిపోయింది. నిరంతరమూ ఏడస్తూ వుండటంచేత వారి బుగ్గలపైన మచ్చలు పడ్డాయి. అని అన్నాడు.

జానకి నాయానా హనుమా! శ్రీరామ ప్రభువు నన్ను తీసికొని పోవుటకు ఇక్కడికు వస్తారా? సుగ్రీవుడు నాపైన కనికరిస్తాడా? నన్ను నాప్రాణ

నాథునితో ఏవరైనా కలుపుతారా, శ్రీరామచంద్రమూర్తిని నేను ఈ జీవితంలో దర్శించగలనా?

హనుమాన్–అమ్మా! శ్రీరామునకు సమాచారాన్ని అంతజేయగనే సైన్యసమేతులై సముద్రాన్ని దాటివచ్చి సకుటుంబముగా రావణుని చంపి మిమ్ము లను క్షేమంగా ఇక్కడనుంచి తీసికొని వెళ్లతారు. సుగ్రీవుడు తనశక్తినంతా వినియోగించి మిమ్ములను వెదకిస్తున్నారు. ఆయన శ్రీరామునకు సేవకుడు, దాసుడు, అనుచరుడు గూడాను.

సీతమ్మ–శ్రీరామచంద్రమూర్తి చంద్రవదనాన్ని ఏశుభదినాన చూస్తాను? నేను వారి వియోగంలో ఎప్పుడో చనిపోయి వుండేదాన్ని కాని నాకు వారిముఖ కమలాన్ని చూడాలని కోరిక వుండటంచేత జీవిస్తున్నాను.

విశేషంగా దుఃఖిస్తున్న సీతమ్మనుచూచి హనుమాన్ అమ్మా! మీరు దుఃఖించకండి. మీరు కోరిన యెడల ఈరోజే మీకు శ్రీరామచంద్రుని చూపించుతాను. నావీపుపైన కూర్చుంటే శ్రీరామచంద్రుని దగ్గరకు మిమ్ములను చేర్చుతాను అనిపలికాడు.

ఈమాట వినేసరికి సీతమ్మకు ఇంత దుఃఖంలో గూడా నవ్వు వచ్చింది ఆమె– హనుమా! ఈ విషయంలో నీవు నీ సహజ చాపల్యాన్ని వ్యక్తంచేశావు. చూడబోతే నీశరీరం ఇంత చిన్నది. మరినన్ను తీసికొని ఈవిశాల సముద్రాన్ని ఎలా దాటగలవు? అని అన్నది.

హనుకు తనపరాక్రమాన్ని చూపడానికి మంచి అవకాశం లభించింది. వెంటనే ఆయన ఒక్క ఎగురు ఎగిరి ఒక పర్వతశిఖరంపై కూర్చొని అమ్మా! నా నిజరూపాన్ని చూడండి. అని హనుమ తన శరీరాన్ని పెంచసాగాడు. సుమేరు పర్వతంతో సమానంగా పెరిగి రెండవసుమేరు పర్వతంలాగ కనుపించాడు. పర్వతాకార రూపాన్నిచూచి జానకి భయభీతురాలై కళ్ళుమూసికొని "హనుమా! నీవు వాయుపుత్రుడవే" ఈ విశాల సముద్రాన్ని నీవు, గరుత్మంతుడు, నీతండ్రి వాయుదేవుడు ముగ్గురే దాటగలరు, ఇప్పుడు నాకు పూర్తిగా విశ్వాసం కలిగింది. నీవు సర్వసమర్థుడవు, కాని నాయనా ! నీ వీపుమీద కూర్చొని శ్రీరాముని దగ్గరకు రావడం సమంజసంగాలేదు.

ఒకటి ఏమంటే నీవు వేగంగా వెళ్ళుతావు. నేను నీ వేగాన్ని తట్టుకోలేను. మూర్ఛనొంది సముద్రంలో పడిపోతాను. రెండవది ఏమంటే నన్ను తీసికొని వెళ్ళిపోవడం చూచి రాక్షసులు నీతోయుద్ధం చేస్తారు. నీవు వారితో యుద్ధమే చేస్తావా లేక నన్ను కాపాడుతావా? మూడవది, ఏమంటే సర్వసమర్థుడైన రామునిభార్యనై ఉండి దొంగతనంగా వెళ్ళడం నాకుగాని శ్రీరాముని మర్యాదకుగాని తగినట్లుగా వుండదు. వారు వచ్చి తమ బలపరాక్రమంతో రావణుని చంపి నన్ను తీసికొని వెళ్ళతారు. నాయనా! అసలు విషయమేమంటే నేను పతివ్రతను, స్వేచ్ఛగా పరపురుషుని స్పర్శించజాలను, రావణుడు బలవంతంగా తీసికొనివచ్చినప్పుడు వివశురాలనై వున్నాను. నీ బలాన్ని రూపాన్ని, చూచేసరికి నాకు నమ్మకం కలిగింది. హనుమా! ఒక విషయం చెప్పు నాయనా! వానరరాజు సుగ్రీవునిదగ్గర నీలాంటి బలవంతులు ఇంకావున్నారా?

హనుమాన్ అమ్మా! మీరు ఇలా అడుగుతున్నారెందులకు? నేను వానరులందరిలోనూ చిన్నవాడిని, నన్నుదూతగా పంపారు. దీన్ని బట్టి మీరేవూహించుకోండి, దౌత్యకార్యం చాల చిన్నపని. సామాన్యంగా సర్వ సామాన్యుడినే దూతగా పంపుతారు. తల్లీ! నాకు పెద్దపొట్టవుంది. ఆకలి తీవ్రంగా వేస్తున్నది. నేను వానరుణ్ణిగదా! ఈ తోటలో మంచి ఫలము లున్నాయి. మీరు అనుమతిస్తే పొట్టనిండాతింటాను.

సీతమ్మ – నాయనా! ఈ ఫలముల రక్షణకు చాలామంది రాక్షసులను నియమించారు. ఫలములను తింటూనిన్ను చూస్తే వారు కొడతారు. నీవు వారిని అడిగి ఫలములను తినవలసినది.

హనుమాన్ – అమ్మా! ఆ రాక్షసులవిషయం నేను చూచుకుంటాను. వానరులు ఎక్కడా ఏదీ అడిగి తీసికొనరు, పురుషార్థంతోటే సంపాదించుకొని తింటారు.

సీతమ్మ– నాయనా! తిను, కాని ఏమీ గొడవ తలపెట్టవద్దు.

అంతే, ఇంకేముంది, హనుమ ఫలములు తిననారంభించాడు, కొన్నిటిని తినేవాడు, కొన్నిటిని కొరికేవాడు, పచ్చిపండ్లను కోసి కొరికేస్తున్నాడు,

కొమ్మలను విరుస్తున్నాడు. “టక్–టక్”అని శబ్దం చేస్తున్నాడు. చెట్లమీదకి ఎక్కుతూ దిగుతూవున్నాడు. తన వానర చాపల్యాన్ని పూర్తిగ ప్రదర్శిస్తున్నాడు. రాక్షసులు హనుమ ఫలములను తినడంచూచి అస్త్రశస్త్రాలతో కొట్టడానికి వచ్చారు. హనుమాన్ ఒక్కొక్క దెబ్బగట్టిగా అందరికీ తగిలించాడు. ఆయన దెబ్బకి కొందరు అక్కడే చనిపోయారు. కొందరు స్పృహకోల్పోయారు. కొందరు భయపడ్డారు, కొందరు పారిపోయారు. కొందరు సమాచారాన్ని అందజేయడానికి రావణుని శిబిరానికి చేరారు.

సమాచారాన్ని తెలుసుకొని రావణుడు సైన్యాన్ని పంపాడు. హనుమాన్ వారినిగూడా కొట్టి తరిమాడు. అప్పుడు రావణుడు తన తయుడైన అక్షయ కుమారుణ్ణి పంపాడు. అతన్ని గూడా హనుమాన్ చంపేశాడు. తరువాత ఆయన తన పెద్దకుమారుడైన ఇంద్రజిత్తును పంపాడు. అతను హనుమంతునితో కొంతకాలం యుద్ధంచేసి చివరకు నాగపాశంతో కట్టేశాడు. అస్త్రాన్ని గౌరవించుటకుగాను హనుమ తనకు తానే బంధింపబడ్డాడు. ఇంద్రజిత్తు హనుమను బంధించి రావణుని దర్బారులోకి తీసికొని వెళ్లాడు.

ప్రదక్షిణ శ్లోకము

శ్లో॥ ఆంజనేయం మహావీరం బ్రహ్మ విష్ణు శివాత్మకమ్ ।
తరుణార్క ప్రభం శాంతం రామదూతం నమామ్యహమ్ ॥

ఈ శ్లోకమును చదువుచు హనుమద్విగ్రహమునకుగాని, యంత్రమునకుగాని, ప్రదక్షిణ మొనర్చిన సకలారిష్టములు నివారణమగును. సకల వాంఛలు నెరవేరును.

8.లంకాదహన హనుమాన్

ఉల్లంఘ్యసింధోః సలిలం సలీలం యశ్శోక వహ్నిం జనకాత్మజాయాః
ఆదాయతేనైవ దదాహ లంకాం నమామి తం ప్రాంజలి రాంజనేయం॥

ఏ హనుమంతుడు సముద్రజలాన్ని అవలీలగా దాటి, జనక నందిని జానకిలోవున్న శోకాగ్నిని తీసుకొని లంకను భస్మం చేశాడో అట్టి ఆంజనేయునికి చేతులు జోడించి నమస్కరిస్తాను.

హనుమాన్ శ్రీరామునికి నిజమైన భక్తుడు, ఆయన పవన కుమారుడు, రుద్రుని అవతారుడు, విఘ్న వినాశకుడు, శోకాన్ని నశింపజేయువాడు, దీనులకు రక్షకుడు, ప్రతిపాలకుడు, అధ్యాపకుడు, ఆయన పనులన్నీ శ్రీరాముని అనుగ్రహంకొరకే జరుగుతాయి. శ్రీరామ కార్యాన్ని చేయడానికి ఈయన అన్నివేళలా సంసిద్ధుడై వుంటాడు. జగత్తులో ఉపకారం చేయడంలో ఈయనకు ఈయనేసాటి. భయపడడంగాని, వ్యాకులత చెందడంగాని ఈయనకు తెలియనే తెలియదు.

హనుమాన్ జానకితో మాట్లాడుతూ వుండగా "రావణునకు విభీషణుడు అనే సోదరుడున్నాడు. అతను మిక్కిలి సాధుస్వభావం గలవాడు. ఆయన

భార్య తరుచువచ్చి నాకు ధైర్యం చెబుతుంది" అని అన్నది. హనుమంతుని మనస్సులో విభీషుని దర్శించాలని కోరికకల్గింది. ఇంద్రజిత్తు నాగపాశంచేత బంధించి అతన్ని తీసికొని వెళ్తున్నప్పుడు ఏమీ అడ్డుచెప్పకుండా మౌనంగా రాజదర్బారులోకి వెళ్ళాడు. రావణునుని సర్వసైన్య రహస్యాన్ని, అతని మంత్రుల బలపరాక్రమాలను, లంకలోని ప్రతి ఇంటిగుట్టును తెలుసుకోవాలని ఆయన అనుకొని రావణుని రాజసభలోకి ఖైదీగా చేరాడు.

రావణుడు–నాసైన్యాన్ని, నా ప్రియపుత్రుని చంపేటంతటి సాహసమా ఒకకోతికి! అని హనుమంతునిపట్ల కుపితుడై ఎర్రని కళ్ళతో "ఏమిరా! కోతీ! నీవు ఎవడవు?" అని అన్నాడు.

"నేను సుగ్రీవుని మంత్రిని శ్రీరాముని దూతను" అని హనుమ జవాబిచ్చాడు.

"నీతండ్రి పేరేమిటి? నీ పేరేమిటి?" అని రావణుడు అడిగాడు.

నేను పవనతనయుడను, కేసరినందనుడను, నాపేరు హనుమాన్ అని అంటారు.

నీవు లంకలోకి ఎందుకువచ్చావు? అని రావణుడు అన్నాడు.

జనకనందిని జానకీదేవి సమాచారాన్ని తెలిసికొనడానికి వచ్చాను, అని హనుమాన్ అన్నాడు.

రావణుడు–నీవు శతయోజన సముద్రంచుట్టూవున్న లంక లోకి ఎలా ప్రవేశించావు? అని అన్నాడు.

హనుమాన్– నేను నా బాహుబలంచేత, శ్రీరాముని అనుగ్రహంచేత సముద్రాన్ని దాటివచ్చాను. నారాక సార్థకమయింది.

జగజ్జనని భగవతీ జానకి జాడ తెలుసుకున్నాను. నీవు దొంగమాదిరిగా నాలంకలో ప్రవేశించావు. నీవు శిక్షకు అర్హుడవు. అని రావణుడు అన్నాడు.

హనుమాన్–వానరలు ప్రవేశించడానికి చీటి తీసికొని నగరంలో గాని గ్రామంలో గాని ప్రవేశించరు. వృక్షాలు వున్న చోటనే వానరులకు నివాసము. అశోక వాటికలోవున్న వృక్షాలలోనే కూర్చొని వున్నాను.

అయితే నీవు పండ్లను ఎందుకు తిన్నావు? చెట్లను ఎందుకు విరిచావు? అని రావణుడు అడిగాడు.

ఆకలివేసింది గనుక పండ్లను తిన్నాను? వానరస్వభావంచేత చెట్లను విరగగొట్టాను. ఆనందం కల్గినప్పుడు వానరులు చెట్లను విరుస్తారు. సీతమ్మను చూసేసరికి నాకు మిక్కిలి సంతోషం కల్గింది? ఆ సంతోషంలో చెట్లను పడగొట్టాను అని జవాబిచ్చాడు హనుమాన్.

రావణుడు– "నీవు రాముని దూతగా చెప్పుకుంటున్నావు. అయితే దూతను యుద్ధంచేయమని ఏశాస్త్రంలో వ్రాసివుంది? నీవు ఎందుకు యుద్ధం చేశావు"

హనుమాన్ – అయ్యా! నేను ముందుగా యుద్ధం చేయలేదే! మీ సైనికులువచ్చి నన్నుకొడుతుంటే ఆత్మరక్షణార్థం నేను కొట్టాను. అంతే.

రావణుడు పళ్ళను పట పట కొరుకుతూ–"ఓయీ! వానరా! నీవు చాలా మొండివాడిగా వున్నావు. నీవు నా అక్షయ కుమారుణ్ణి ఎందుకు చంపావు? అని అన్నాడు.

హనుమ–"అతను వచ్చి నన్ను కొడుతూవుంటే నేను గూడా మెల్లగా కొట్టాను. నాచిన్ని దెబ్బలను తట్టుకోలేక చనిపోయాడు. మీ కుమారుడు ఇంత దుర్బలుడని నాకేంతెలుసు?

ఇది వినేసరికి రావణుని రోమరోమానికి క్రోధం వ్యాపించింది. తన సైనికులతో –ఈ వానరుణ్ణి తీసికొనివెళ్ళి చంపేయండి అని గర్జించాడు.

రాక్షసులు హనుమంతుని చంపడానికి తీసికొని వెళ్ళుతుంటే విభీషణుడు అన్నాడు! మీరు శాస్త్రాలలో పండితులు. ఏ శాస్త్రాలలో కూడ దూతను వధించమని చెప్పలేదే. దూత అవధ్యుడని చెబుతారు. ఎందుకనగా అతను చెప్పే విషయం స్వామిదికదా! మీకు సామర్థ్యంవుంటే ఇతని స్వామిని దండించండి.

రావణుడు–దూత అవధ్యుడని నాకు తెలుసు, కాని ఇతను దౌత్య ధర్మానికి విరుద్ధంగా వ్యవహరించాడు. ప్రాణ ప్రియుడైన నా అక్షయ కుమారుని చంపేశాడు. ఇందుచేత ఇతన్ని దండించి తీరాలి. దూతస్వయంగా

యుద్ధం చేయనారంభించినప్పుడు అతను శిక్షకు అర్హుడవుతాడు. అని అన్నాడు.

విభీషణుడు–ఒకవేళ మీరు ఇతన్ని శిక్షకు పాత్రుడనిభావిస్తే అవయవాలను విరుగగొట్టిపంపండి. కాని ప్రాణదండన విధించరాదు.

రావణుడు–సరే, ఇతనికి ప్రాణదండన ఇవ్వవద్దు. కోతులకు తోక యిష్టమని అంటారు. కావున ఇతని తోకను కాల్చి వేయండి. తోకలేకుండా వెళ్ళినప్పుడు ఇతని స్వామి ఏమంటాడో.

ఇలా అని రావణుడు ప్రత్తి, పాతగుడ్డలు, నార, తైలం, కొవ్వు, నెయ్యి, మొదలగు వస్తువులను తెప్పించి హనుమంతుని తోకకు చుట్టమని ఆదేశించాడు. రాక్షసులు నూనెలోనూ, నేతిలోనూ గుడ్డలను తడుపుతూ హనుమంతుని తోకకిచుట్టుతూ నారతో దాన్ని బిగించారు. హనుమాన్ ఏమీ మాట్లాడలేదు. రాక్షసులు తోకకు గుడ్డలు చుట్టుతున్న కొద్దీ హనుమాన్ తన తోకను పెంచాడు. ఆతోక చివరికి వాసుకి సర్పంతోసమానమైంది. లంకలోని నెయ్యి, నూనె, పాతగుడ్డలు, ప్రత్తిఅన్నీ సమాప్తమైనాయి. రాక్షసులు తోకకి నిప్పుపెట్టారు.

రావణుడు – ఈ వానరాన్ని పట్టణమంతా త్రిప్పి సముద్రపు ఒడ్డున వదిలిరండి అని అన్నాడు.

రాక్షసులు హనుమంతుణ్ణి బంధించి తీసికొని వెళ్తున్నారు. ఈయన ఏమీ అడ్డుచెప్పక పెంపుడు కోతిలాగ వారి వెంట వెళ్లుతున్నాడు. రాక్షసులు ఈయనను చూచినవ్వుతున్నారు. పిల్లలు హర్షధ్వానాలు చేస్తున్నారు. కొందరు వేళాకోళం చేస్తున్నారు. మరికొందరు దుమ్ము విసురుతున్నారు. ఈయన మాత్రం ఎవరిని ఏమీ అనడంలేదు. రాక్షసులు ఈయన్ని లంకలోని వీధులన్నిటిలో త్రిప్పుతున్నప్పుడు ఒక రాక్షసి వెళ్ళి సీతమ్మతో – సీతమ్మా! నీవు మాట్లాడిన కోతితోకకి నిప్పు అంటించి రాక్షసులు అన్ని సందులలో త్రిప్పుతున్నారు. పాపం ఆ అమాయకుడు వాళ్ళవెంట తిరుగుతున్నాడు అని అన్నది.

ఈ విషయం వినేసరికి సీతమ్మకు మిక్కిలి దుఃఖం కలిగింది ఎంతగానో విచారించి ఆమెచేతులను జోడించి అగ్నిదేవుణ్ణి ప్రార్థించింది. నేనే గనుక

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది గ్రంథములకు మోహన్ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

నిజంగా పతివ్రతనైతే శ్రీరామచంద్రుని తప్ప స్వప్నంలోనైనా పరపురుషుని తలచకుండావుంటే అగ్నిదేవుడు హనుమంతునకు చల్లనవాలి! అతనికి ఏవిధంగానూ అరిష్టం కలుగరాదు. జగజ్జనని ప్రార్థనకు అగ్నిమారుతి కోసరం చల్లనైనాడు. హనుమాన్ తనలో తాను అనుకొంటున్నాడు. ఇంతగా అగ్ని జ్వాలలు లేస్తున్నా నాకు చలివేస్తున్నదేమిటి? ఈ అగ్ని నాకు హిమశీతలంలాగ ఎందులకు అనిపిస్తున్నది?

హనుమాన్ లంకలో వీథులన్నింటితో పరిచయం కలుగగానే తన తోకను త్రిప్పి రాక్షసుల ముఠాను కొట్టసాగాడు. రాక్షసుల గడ్డాలు, మీసాలు, వెంట్రుకలు తగుల బడిపోతున్నాయి, వారు అమ్మో, అయ్యో, కుయ్యో మొర్రో అనికేకలు పెడుతూ హనుమంతుణ్ణి వదలి పారిపోయారు. హనుమాన్ స్వతంత్రుడై ఒక్క ఎగురు ఎగిరి ఒక ఎత్తైయిన మేడమీదికి ఎక్కి తన తోకతో లంకానగరమంతా భస్మంచేయ నారంభించాడు. లంక అంతటా హాహాకారాం చెలరేగింది. రాక్షస స్త్రీలు పారిపోతున్నారు. పిల్లలు ఏడుస్తున్నారు. అరుస్తు న్నారు. ఎవరికి ఎటు దారి దొరికితే అటే పారిపోతున్నారు. అందరి ప్రాణాలు పోతున్నాయి. లంక బంగారంతో నిర్మించబడింది. అందులోవున్న వస్త్రాలు, నెయ్యి, నూనె, అన్నీ ధూ-ధూ-అంటూ మండిపోతున్నాయి. పచ్చని చెట్లు తగులబడిపోతున్నాయి. తోటలన్నీ పాడుపడి పోతున్నాయి. ఏనుగులు, గుర్రాలు త్రాళ్ళను తెంచుకొని సముద్రంవైపు పరిగిడుతున్నాయి. హనుమాన్ అంతటా తిరుగుతూ నగరాన్ని భస్మం చేస్తూ నవ్వుతున్నాడు. ఇటు, అటు దూకుతున్నాడు. ఆయనకి తటాలున జ్ఞాపకం వచ్చింది. అరరె, అశోక వాటికలో కూర్చొని వున్న సీతమ్మ తగులబడలేదుకదా! అని అనుకొని సముద్రంలోకి దూకి మంటను చల్లార్చుకొని ఒక్క పరుగున అశోకవాటికి లోనికి చేరి చెట్టుక్రింద చేతులను జోడించి చింతామగ్నురాలైన భగవతి జానకిని చూశాడు. సీతమ్మను కుశలంగా చూసి హనుమంతునికి మిక్కిలి సంతోషం కల్గింది. ఆయనవెళ్ళి సీతమ్మ పాదపద్మాలకు సాష్టాంగనమస్కారం చేశాడు. సంతోషాన్ని వెలిబుచ్చుతూ సీతమ్మ-నాయనా హనుమా! నీవు కుశలంగా వచ్చావా? నీకు కష్టం కలుగలేదుగదా? అని అన్నది.

హనుమాన్-అమ్మా! మీ ఆశీస్సులు వుండగా నాకు కష్టం ఎలా కలుగుతుంది. జననీ! నేను వచ్చినపని నెరవేరింది. శతయోజన సముద్రాన్ని

దాటి వచ్చిన పని సానుకూలమయింది. లంకలోని రహస్యాల నన్నిటినీ తెలుసుకున్నాను. రాక్షసుల బలబలాలను గుర్తించాను. ఇందరితో పరిచయాన్ని చేసికొని మీ దర్శనభాగ్యం లభించింది. ఇక నాకు సెలవు యిప్పించండి.

కన్నీటితో జానకి-నాయనా! నీవు వుండడంచేత చాలా ఆసరాగా వుంది. నీవు కూడ ఇక వెళ్ళిపోతున్నావు. నాకు తిరిగి ఆ కష్టపురోజులు వస్తాయి. ఒకవేళ నీవు అలసిపోతే ఈరాత్రి ఇక్కడ విశ్రమించి రేపు వెళ్ళు అని అన్నది.

హనుమాన్-అమ్మా! శ్రీరాముని కార్యం నెరవేరనిదే విశ్రమించదను. మీ ఆశీర్వాదబలం వుంది. వేగంగా వచ్చినట్లుగా వెళ్ళిపోతాను. సకలవానర సైన్యాన్ని సమకూర్చుకొని సుగ్రీవ రామలక్ష్మణులతో కలిసి త్వరగా వస్తాను. శ్రీరాముడు రావణుని చంపి త్వరలో మిమ్ములను ఉద్ధరిస్తాడు. మీ యిరువురిని ఒకే సింహాసనం మీద కూర్చొనివుండడం చూసి మా వానరులంతా మిక్కిలి సంతోషిస్తారు.

సీతమ్మ-నాయనా ! నీవు త్వరగారా, మిక్కిలి దుఃఖంతో వుండికూడా ఈ ఆశతోటే జీవించివుంటాను. నామది లక్ష్మణునకు ఆశీస్సులు చెప్పు. నేను ఆయనకి ఎంతగానో అన్యాయం చేశాను. నా అపరాధాలను మరచి పొమ్మనమని చెప్పవలసినది. వానరరాజు అగు సుగ్రీవునకు జ్ఞాపకంచేసి నన్ను ఉద్ధరించమని చెప్పవలసినది. ముఖ్యులైన వానరులందరికి క్షేమ సమాచారాన్ని అడిగి తెలుసుకున్నట్లు చెప్పు నాయనా! నీవు మాత్రం నన్ను మరచిపోవద్దు, అనిచెప్పి జానకి చీరపయిటతో ముఖాన్ని కప్పిపుచ్చుకుని దుఃఖించసాగింది.

హనుమాన్ దుఃఖిస్తూ గద్గదస్వరంతో - అమ్మా మీరు విచారించకండి. శ్రీరాములవారు వెంటనే వచ్చేస్తారు. ఇక నాకు సెలవు. శ్రీరాములవారు నాకు తన ఉంగరాన్ని గుర్తుగా ఇచ్చినట్లు ఏదైనా గుర్తు మీరు కూడా శ్రీరామునికి యివ్వడానికి ఇవ్వండి. అని అన్నాడు.

వెంటనే శ్రీ జానకి తన శిరస్సులోని చూడామణిని తీసిఇస్తూ హనుమా! శ్రీరామునకు ఈ గుర్తునిచ్చి వెంటనే రావలసినదిగా చెప్పు, అని అన్నది.

నతమస్తుకుడై చేతులను చాచి హనుమాన్ ఆ చూడామణిని తీసుకున్నాడు. అప్పుడు సీతమ్మ నాయనా హనుమా! ఇంతటి సముద్రాన్ని గరుత్మంతుడు, మీతండ్రి వాయువు, నీవు తప్ప మరి నాల్గవరెవ్వరూ దాటలేరుకదా? వానరులందరూ ఇక్కడికి ఎలా వస్తారు? అందరూ నీతో సమానమైన బలవంతులు కాదుకదా? అనిపలికింది.

హనుమ–అమ్మా! మీరు ఈ విషయాన్ని గురించి విచారించకండి. మా మార్గాన్ని అడ్డుపరచడానికి సముద్రానికి శక్తి ఎక్కడవుంది? అమ్మా! అవసరమైతే మేము సముద్రాన్ని ఎండబెట్టగలము. త్వరలో లంకలో అంతటా వానరులను మీరు చూస్తారు. ఇంక ఆశీర్వదించి నాకు సెలవు ఇవ్వండి అని అన్నాడు.

జానకి–నాయనా! నీకు సదాయుద్ధంలో విజయం చేకూరుగాక! అజరామరుడవు అవుగాక! నీ సంపూర్ణ శరీరం వజ్రంతో సమానంగా వుండుగాక! నిన్ను ఎప్పుడూ ఎవరూ పరాజితుని చేయజాలరు. నీవు శ్రీరామునకు ప్రాణ ప్రియుడవు అవుగాక! జగత్తంతా నీకీర్తి వ్యాపించుగాక. సూర్యచంద్రులున్నంతవరకు నీసుకీర్తి సుస్థిరంగా వుండుగాక, వెంటనే తిరిగి వస్తావనే ఆశలో వెళ్ళమని అనుమతి ఇస్తున్నాను అని అన్నది.

సీతమ్మ దగ్గర సెలవుతీసికొని హనుమ ఆమో పాదాలకు మాటిమాటికి నమస్కరించి శ్రీరాముని చెంతకు చేరడానికి ప్రయాణమైనాడు.

సీతారామనామ సంకీర్తన ప్రియహనుమాన్

సీతారామ పదాంబుజే మధుపవత్ యన్మానసంలీయతే
సీతారామ గుణావళీ నిశిదివా యజ్జిహ్వాయాపీయతే
సీతారామ విచిత్ర రూపమనిశం యచ్చక్షుషోర్భూషణం
సీతారామ సునామ ధామనిరతం తంవాతజాతం భజే !

౭. రామభక్తహనుమాన్

భృత్యకార్యం హనుమతాకృతం సర్వమశేపతః ।
సుగ్రీవస్యే దృశోలోకే సభూతో నభవిష్యతి॥
అహంచ రఘువంశశ్చ లక్ష్మణశ్చ కపీశ్వరః ।
జానక్యా దర్శనేనాధ్య రక్షతః స్సో హనూమతా ॥

శ్రీరాముడు అంటున్నాడు, హనుమాన్ సుగ్రీవుని సేవాకార్యాన్ని పూర్తిగా నెరవేర్చాడు. జగత్తులో ఇలాంటి సేవకుడు ఆధ్యావధి జన్మించలేదు. జన్మించడు గూడాను. జానకిని చూచి ఆమెజాడ తెలుసుకొని నన్ను నావంశాన్ని, లక్ష్మణుని, సుగ్రీవుని అందర్ని హనుమ రక్షించాడు.

జగత్తునందు సేవకులు మూడురకాలుగా వుంటారు. స్వామి అప్పగించిన కార్యంతోపాటు మిగతా కార్యములను గూడా కౌశలంగా నెరవేర్చువారు ఉత్తమ సేవకులు. స్వామి అప్పగించిన పనిని పూర్తిచేసుకొని వచ్చువారు మధ్యములు. శక్తి సామర్థ్యాలు కలిగివుండిగూడా స్వామికార్యాన్ని చక్కగా చేయక బొత్తిగా వెట్టిచాకిరి అనిభావించి త్రోసిపుచ్చుతారో అట్టివారు

అధములు. మన హనుమ శ్రీరామునకు ఉత్తమోత్తమ సేవకుడు. అందుకే శ్రీరాముడు అతనిపట్ల కృతజ్ఞత తెలుపుతూ హనుమా! నేను నీ ఉపకారాల నుంచి జన్మజన్మాంతరాలకి విముక్తుడను కాజాలను, అని అన్నాడు.

శ్రీహనుమ లంకనుకాల్చి అచటి రహస్యములనన్నిటినీ తెలుసుకొని, జానకిదగ్గర గుర్తుగా చూడామణినితీసికొని, ఆశీర్వాదాన్ని పొంది సముద్రాన్ని దాటి తిరిగి వస్తున్నాడు. సముద్రపు ఒడ్డున కూర్చొనివున్న జాంబవంతుడు మిగతా వానరలు హనుమను సంతోషంగా రావడంచూచారు. ఆయన ముఖాకృతిని చూచి కృతార్థుడై సీతమ్మను చూచి వస్తున్నట్లు భావించారు. అందరూ ఆయనకి హృదయపూర్వకంగా అభినందనలు అందజేశారు. ఆయన పెద్దవారికి నమస్కరించాడు. తోటివారిని కౌగిలించుకున్నాడు. చిన్నవారిని ఆశీర్వదించాడు. ఎంతో ఉల్లాసంగా "నేను సీతమ్మను చూచివచ్చాను. సీతమ్మ దర్శనంచేత నాజీవితం సార్థకమయింది. సీతమ్మను దర్శించని వారి జీవితం జీవితమేకాదు." అని మొదటినుంచి చివరిదాకా తన లంకాయాన వృత్తాంతా న్నంతా వినిపించాడు. వానరులందరూ విని మిక్కిలి సంతసించి ప్రసన్న వదనాలతో శ్రీరాముని దగ్గరకు చేరడానికి ప్రయాణమైనారు. మార్గమధ్యంలో సుగ్రీవుని తోటను చెల్లాచెదరుగా చేసి శ్రీరాముని దగ్గరకు చేరి నమస్కరించి, నేను "సీతమ్మను లంకలో చూచి వచ్చాను." అని అన్నాడు.

ఈమాటవినేసరికి శ్రీరామునినోట మాటవెలువడలేదు. నేత్రాలనుంచి ప్రేమాశ్రువులు ప్రవహించాయి. వాక్కునకు గద్గదం ఏర్పడింది. శరీరమంతా పులకితమైంది. ఎంతోకష్టం మీద "హనుమా! నిజంగానే సీతమ్మను చూచావా? ఆమె ఎలావుంది ? ఎక్కడ వుంటున్నది? కృశించి పోలేదుగదా? ఆమెకు రోజులు ఎలా గడుస్తున్నాయి? రాక్షసులమధ్య ఎలా జీవిస్తున్నది? రాక్షసులు ఆమెను కష్టపెట్టుటలేదుగా? నన్ను స్మరించుతున్నదా? నాగురించి నిన్ను ఏమి ఏమి అడిగింది? పవనతనయా! నా ప్రియురాలి సమాచారాన్ని సవిస్తారంగా వినిపించు" అని అన్నాడు.

హనుమాన్ సీతమ్మను దర్శించినప్పటి నుంచి ఆమెకు అమిత భక్తుడైనాడు. శ్రీరాముని ప్రశ్నలను విని ముందుగా సీతమ్మ నివసిస్తున్న

దిక్కునకు నమస్కరించి ప్రభూ, నేను సీతమ్మను లంకలో శింశుపావృక్షం క్రింద మలిన వస్త్రమును ధరించి వుండగా చూచాను. నిరంతరమూ ఏడుస్తూ వుండడంచేత ఆమె కమలములవంటి రెండు నేత్రాలు ఎండిపోయాయి. ఆమె అందమైన ఉంగరములు తిరిగిన నల్లని తలనీలాలు దువ్వుకొనక పోవడంచేత మలినంగానూ చిక్కుబడి జడలుమాదిరిగా వున్నాయి. ఆమె నిరంతరమూ మీనామాన్ని స్మరిస్తున్నది. హృదయంలో మీ మనోహరమూర్తిని ధ్యానిస్తూవున్నది. ఆమె తపస్సుకి కరుణకు సజీవ మూర్తిలాగ కనిపిస్తున్నది. విరహానికి ప్రతిరూపంగా వుంది. ఆమె అవయవాలన్నీ మిక్కిలి కృశించి పోయాయి. ఆమె ప్రతిశ్వాసకు రామనామాన్ని జపిస్తున్నది. జగజ్జనని దర్శనంచేత కృతార్థుడనైనాను. సీతమ్మ ముందుగా నన్ను నమ్మలేదు. రామకథ వినిపించి, శపథంచేసి మీ ఉంగరాన్ని చూపించగా అప్పుడు నమ్మింది. ఆమె ఏడుస్తూ తనకథను వినిపించింది. ప్రభో! నేను సీతమ్మ ఆజ్ఞను తీసికొని ఫలాలను తిన్నాను, అశోకవాటికను చిందరవందరగా చేశాను, నన్ను చంపడానికి రావణుని సైన్యం వచ్చింది. వారితో యుద్ధం చేశాను.రావణుని కుమారుడైన అక్షయుని యుద్ధంలోచంపాను. ఇంద్ర జిత్తువచ్చి నాగపాశం చేత బంధించి రావణుని రాజసభలోనికి నన్ను తీసికొని వెళ్ళాడు. రావణుడు నన్ను చంపివేయమని ఆజ్ఞాపించాడు. కాని అతని చిన్నతమ్ముడు విభీషణుడు గొప్ప మహాత్ముడు, ధర్మాత్ముడు, మీపట్ల భక్తి భావంకలిగినవాడు. అతనిలో రాక్షసలక్షణం ఎక్కడా లేదు. అతను దూత అవధ్యుడని చెప్పగా రావణుడు నాతోకకు నిప్పు అంటించి వదలివేశాడు. నేను లంకను తగులబెట్టి సీతమ్మ పాదాలకు నమస్కరించి సెలవు తీసుకున్నాను. నా గమనాన్ని విని ఏడుస్తూ మీపాదాలకి నమస్కరించి వెంటనే వచ్చి తనను రక్షించమని కోరారు. ఈ చూడామణిని గుర్తుగా ఇచ్చారు. అని చూడామణిని రామునిచేతిలో వుంచాడు. శ్రీరామడు ఆ చూడామణిని హృదయానికి హత్తుకొని భోరుభోరున విలపిస్తూ పలుమారులు నేత్రస్పర్శ గావించి కన్నీటితో సుగ్రీవునితో అన్నాడు. కపిరాజ్ ! ఈ రోజున ఈ చూడామణిని పొందడంచేత సాక్షాత్తు సీతమ్మను పొందినట్లుగా నాకు ప్రసన్నత కలుగుతున్నది. సుగ్రీవా ! ఈ రత్నం సముద్రాన్నుంచి వెలువడింది దేవతలు దీన్ని విదేహ రాజుకు ఇచ్చారు. ఈ

చూడామని సీతమ్మకు శిరోభూషణంగా వున్నప్పుడు ఎన్నోసార్లు స్పర్శిం చాను. కాని ఈ రోజు దీన్ని సీతనుండి వేరుగా స్పర్శించవలసి వచ్చింది. అని అంటూ మూర్ఛితుడైనాడు. సుగ్రీవుడు–రాఘవా! సీతమ్మజాడ తెలియక ఇంత వరకు చింతించాము, కాని ఇప్పుడు సీతమ్మజాడ తెలిసింది. మేము అసంఖ్యాకంగా వానరులం వున్నాంగదా, మేమంతా వెళ్ళి లంకను చుట్టు ముట్టి సీతమ్మను తీసికొనివస్తాము, అని ఓదార్చి ధైర్యం చెప్పాడు.

ఇదివిని శ్రీరాముడు విలపిస్తూ ఈ దుష్కరమైనకార్యాన్ని హనుమ చేశాడు హనుమతప్ప దేవతలు, యక్షులు, గంధర్వులు మొదలగువారెవ్వరూ ఈ కార్యాన్ని సాధించలేరు. శతయోజన సముద్రాన్ని దాటేశక్తి గరుత్మంతునికి, హనుమకు, వాయుదేవునకు మాత్రమే వుంది. సీతజాడ తెలుసుకుని వచ్చాక హనుమ నన్ను కొనేశాడు. ఋణగ్రస్తునిగా చేశాడు. అతనికి నేను ఎన్నటికీ ఋణపడేవుంటాను. ఉపకారం చేసినవానికి ఎప్పుడైనా ముప్పువస్తే ప్రత్యుపకారం చేయవలసిన అవసరం ఏర్పడుతుంది. హనుమకు ఏదైనా ముప్పురావాలని నేను కోరడంలేదు. అతని ఉపకారాలు నాపైన ఎప్పుడూ వుండుగాక! అతన్ని ఋణాన్నుంచి నేను ఎన్నటికీ ఋణ రహితుడను కాజాలను అని అన్నాడు.

భగవంతుని మాటలను బద్ధహస్తుడై, తలవంచుకొని మిక్కిలి సంకుచితుడై కన్నీటితో హనుమ వింటున్నాడు.

భగవాన్–హనుమ నిజంగా సీతమ్మజాడ తెలుసుకొని నా ప్రాణాలను కాపాడాడు. అతను నన్నేకాదు. మా లక్ష్మణ, భరత, శత్రుఘ్నులను, మా తల్లులను అందర్ని రక్షించాడు. అతని ఉపకారానికి ఏమి బహుమానమిచ్చినా సరిపోదు. అయినా ఇవ్వడానికి నాదగ్గర ఏముంది? ప్రస్తుతం నాదగ్గర ఒక కౌగలింత మాత్రమేవుంది. నేను ఇతనికి నా ప్రగాఢమైన కౌగిలింతనిస్తాను, అని శ్రీరాముడు హనుమను గట్టిగా తన గుండెలకు హత్తుకున్నాడు. శ్రీరాముని సుఖప్రదమైన ప్రతాపములను హరించు ఆలింగనమును పొంది హనుమ తనకు సర్వమూ లభించినట్లుగా మురిసిపోయినాడు.

తరువాత సైన్యసన్నాహాలు జరిగాయి. సైనికులంతా సముద్రపు ఒడ్డుకి చేరారు. ఈ సైన్యమంతా సముద్రాన్ని దాటి ఎలావెళ్ళడం అని దిగులు

కలిగింది. అదే సమయంలో విబీషణుడు వచ్చి భగవానుని ఆశ్రయించాడు. విభీషణుడు చెప్పగా భగవాన్ సముద్రుని ప్రార్థించాడు. సముద్రుడు సేతువు నిర్మించమని సలహా ఇచ్చాడు. వానరులు సముద్రంపైన సేతువుని నిర్మించ నారంభించారు. నల–నీలులకు వారు చేతులతో వేసిన రాళ్లు మునగవు అని మహర్షులశాపం వుంది. సముద్రుని ద్వారా ఈవిషయం తెలుసుకొని భగవాన్ నల–నీలులను వంతెన కట్టమని ఆదేశించాడు. హనుమ అందరికి మేటిగావుండి పనులు చేయిస్తున్నాడు. వానరులందరూ మిక్కిలి ఉత్సాహంతో పర్వతాలనూ చెట్లనూ తీసికొని వచ్చి సముద్రంలో వేస్తున్నారు. పని చేయునపుడు వినోదంగా వుంటే పని చురుకుగా సాగుతుంది. వానరులు తమ చాంచల్యాన్ని చూపేవారు, రాళ్ళనుతెచ్చి ఎత్తుమీద నుంచి సముద్రంలోకి విసిరేవారు. సముద్రంలోని నీరు చిందేది. చాలామంది వానరులు తడిసి పోయేవారు, ఇతరులు వారిని చూచి నవ్వుతుండేవారు అప్పుడు హనుమ వారిని మందలించి సోదరులారా! మీరు మీ స్వభావగత చాపల్యాన్ని చూప కండి. మెల్లగా రాళ్ళను తీసికొని వచ్చి వుంచండి. పనిచేయునప్పుడు ఎక్కువగా వేళాకోళం పనికిరాదు. వంతెన నిర్మాణ కార్యక్రమాన్ని ముందుకొనసాగ నివ్వండి. తరువాత మీరు ఇష్టం వచ్చినట్లు ఆడుకొందురుగాక అని అనేవాడు.

ఈవిధంగా హనుమ పర్యవేక్షణలో సేతు నిర్మాణ కార్యక్రమం కొనసాగింది.

సర్వదా జాగరూకుడైన హనుమాన్

ఐహికేషు చ కార్యేషు మహాపత్సు చ సర్వదా
నైవయోజ్యో రామమంత్రః కేవలం మోక్షసాధకః ॥
ఐహికే సమనుప్రాప్తే మా స్మరే ద్రామ సేవకం ।
యోరామం సంస్మరేన్నిత్యం భక్తోమమ పరాయణః
తస్యాహమిష్టదం సిద్ద్యై దీక్షితోస్మి మునీశ్వరాః
వాంఛితార్థం ప్రదాస్యామి భక్తానాం రాఘవస్యతు
సర్వదా జాగరూకోస్మి రామకార్య ధురంధరః॥

రామరహస్యోపనిషత్తు

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది గ్రంధములకు మోహన్ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

10. శ్రీరామప్రియ హనుమాన్

ధర్మం భజస్వ సతతం ప్రాణిహింసాంపరిత్యజ।
సేవస్వ సాధుపురుషాన్ జహి సర్వేన్ద్రియాణిచ ॥
పరిత్యజస్వ సతత మన్యేషాం దోషకీర్తనం ।
శివ విష్ణ్వాది దేవానం సేవాంకురు సదా కపే ॥

శ్రీరాముడు హనుమకు-సతతము ధర్మాన్ని ఆచరించు, ప్రాణులను హింసించకు, సాదువులను సేవించు, ఇంద్రియముల నన్నింటిని వశంచేసుకో, ఇతరుల దోషాలను కీర్తించుట మానుము. శివ విష్ణువు మొదలుగ దేవతలను పూజించుము అని ఉపదేశించాడు.

భగవంతుడు ఎల్లప్పుడూ భక్తులకు హితము చేయుటకు తత్పరుడై వుంటాడు. ఆయన భక్తులలో ఏవిధమైన దోషాన్ని ఉండనీయడు, ఆయన తన భక్తుల కొన్ని కోరికలను పూర్తిచేసి కొన్నిటిని నచ్చజెప్పి, కొన్నిటిని చూపించి, పూర్తిగ నశింప జేస్తాడు. ఇందుకే ఆయనను భక్తానుగ్రహకారకుడు అని అంటారు.

సముద్రపు ఒడ్డుకి వానర సైన్యం చేరింది. విభీషణుడు శ్రీరాముని చరణములను ఆశ్రయించాడు. విభీషణుని సలహాననుసరించి శ్రీరాముడు సముద్రుని ప్రార్థించాడు. కాని ఆయన రాలేదు. శ్రీరాముడు బాణాన్ని

సంధించేసరికి సముద్రుడు భయభీతుడై ప్రభువుని శరణువేడుకున్నాడు. ఆయన సలహాపైన నల-నీల వానరులద్వారా సముద్రంపైన సేతునిర్మాణ కార్యక్రమం కొనసాగుతున్నది. వానరులు మిక్కిలి ఉత్సాహంతో వున్నారు. తమలో తాము పందెములు వేసుకుంటూ ఒకరికంటే ఒకరు ముందుకు వెళ్ళడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. తొలిరోజున 14 యోజనాల వంతెన నిర్మించారు. హనుమ-సోదరులారా! ఇలా అయితే ఎలా? ఇంకా శ్రమ చేయాలి. అన్నాడు, వానరులు ఇంకా ఉత్సాహాన్ని చూపారు. రెండవరోజున 20యోజనము వంతెన నిర్మించారు. హనుమ సోదరులార! శ్రమ చేశారు కాని కొద్దిగా మిగిలిపోయింది. ఇంకా కొంచెం సాహసాన్ని చూపండి అన్నాడు. ఇందుకు వానరులు ఉదయమేలేచి మూడవరోజు 21యోజనాల వంతెన నిర్మించారు. హనుమ-సోదరులారా! ఇంకాకొంచెం కష్టపడండి. అని అన్నాడు. అప్పుడు నాల్గొవరోజు 22 యోజనాల వంతెన నిర్మించారు. ఐదవరోజున హనుమ - ఏమైనాసరే, ఈరోజు వంతెన పూర్తికావాలి అని పలుకగా వానరుల తమపూర్తి బలాన్ని చూపి 23 యోజనాల వంతెన నిర్మించారు. ఈ విధంగా సేతునిర్మాణ కార్యక్రమం నెరవేరింది.

సముద్రంపైన సేతువునిచూచి శ్రీరాముడు ప్రసన్నుడై అందరితో అన్నాడు-శతయోజనాల పొడవు పది యోజనాల వెడల్పుగల సముద్రంపైన సేతువుని నిర్మించడాన్ని చూచి నేను మిక్కిలి సంతసించుచున్నాను. ఈ వంతెనను ప్రారంభించడానికి ముందుగా భగవాన్ శంకరుని స్థాపించాలని నా అభిప్రాయం, మీరందరూ ఏమంటారు?

అందరూ ఒక్కుమ్మడిగా ప్రభో! శివుని ప్రతిష్ఠచాలా పవిత్రమైనది. శివుని ప్రతిష్ఠవలన జగత్తునకు ఎంతో ఉపకారం కలుగుతుంది. శివుని దర్శించి ప్రజలు ఈ భవసాగరాన్నుంచి తరిస్తారు. ఆలస్యం చేయరాదు అని అన్నారు.

అందరి సలహాపైన శ్రీరాముడు చాలామంది మహర్షులను పిలిపించి ప్రార్థించాడు-మహర్షుల్లారా! ఇక్కడ ఒక శివలింగాన్ని ప్రతిష్ఠించాలని నాకోరిక, మీలో కర్మకాండలో నిష్ఠాతులైనవారు ఈ కార్యక్రమాన్ని నెరవేర్చండి.

మహర్షులు-భగవాన్ ! కర్మకాండలో చాలామంది పండితులున్నారు కాని ఈ ప్రతిష్ఠాకార్యాన్ని లంకేశ్వరుడైన రావణుని చేత చేయించితే బాగుంటుంది, అని అన్నారు.

శ్రీరాముడు, మునులారా! రావణునకు నాకు బద్ధవైరమున్నదిగదా! ఆయన నా ఈ కార్యక్రమానికి ఎందుకు వస్తాడు?

మునులు–వైరంవేరు, ప్రతిష్ఠాకార్యక్రమంవేరు, శత్రువైనా, మిత్రుడైనా, ఉన్నతకుటుంబీకుడైనా, నిమ్నకుటుంబీకుడైనా, రోగి చూడమనివస్తే చూడడం వైద్యుని ధర్మంకదా, ఏవిధమైన భేదభావం లేకుండా వారి ఇంటికి వెళ్ళాలి. ఈవిధంగానే ప్రతిష్ఠకొరకు కర్మకాండ చేయించేవ్యక్తి ఖాళీగావుంటే వస్తాడు. శివుని ప్రతిష్ఠ చాలా పవిత్రమైనది. రావణుడు శివభక్తుడు. మీరు కబురు చేయగానే వస్తాడు.

శ్రీరాముడు విభీషణుని సలహాతో ఒక వ్యక్తిని రావణుని దగ్గరకు పంపాడు, శివుని ప్రతిష్ఠవిని రావణుడు తన పంచాగాన్ని, ప్రతిష్ఠకు కావలసిన సామాగ్రిని, సీతమ్మను తీసికుని హాజరైనాడు. శ్రీరాముడు ఆయనకు స్వాగతం చెప్పి ప్రతిష్ఠకు ఏమి–ఏమికావాలి, అని అడిగాడు.

ఆచార్యుడు – ముందుగా కాశీనుంచి శివలింగాన్ని తెప్పించాలి. అని అన్నాడు.

శ్రీరాముడు హనుమను కాశీనుంచి శివలింగాన్ని తీసికొని రమ్మనమని ఆదేశించాడు.

హనుమ వాయువేగంతో కాశీకి ప్రయాణమైనాడు. తను తీసికొని వచ్చిన శివలింగం సేతువు దగ్గర ప్రతిష్ఠించుతారని మిక్కిలి సంతసించాడు. కాని ప్రతిష్ఠకు ముహూర్తం సమీపిస్తున్నది.

ఆచార్యుడు ప్రతిష్టకు ముహూర్తం దగ్గరపడుతున్నది. ముహూర్తం దాటిపోరాదు, ఇదే సమయంలో శివుని ప్రతిష్ఠ జరగాలి. శ్రీరాముడు, ఓ ఆచార్య ప్రవరా! హనుమ కాశీనుంచి శివలింగాన్ని తీసికొనిరాలేదు. ఇప్పుడు ఏం చేయాలి?

ఆచార్యుడు–ప్రతిష్ఠ ఇదే సమయంలో జరిగిపోవాలి. అయితే ఒకపని చేయండి. సీతమ్మను స్వయంగా సైతక శివలింగాన్ని చేయమనండి. దాన్ని ప్రతిష్ఠించుదాం.

ఆచార్యుని ఆదేశాన్ననుసరించి శ్రీరాముడు అలాగేచేశాడు. సీతమ్మ సైతకలింగాన్ని చేసింది. శ్రీరాముడు యధావిధిగా ప్రతిష్ఠ చేశాడు.

ఇంతలో కాశీనుంచి హనుమాన్ శివలింగాన్ని తీసికొని వచ్చాడు. శివుని ప్రతిష్ఠజరిగిపోయింది. తను తీసికొని వచ్చిన శివలింగం వ్యర్థమయిందని, తనకు కీర్తిలభించలేదని దుఃఖితుడై శ్రీరామునితో రామా! నేను సంపూర్ణ జీవితాన్ని మీ సేవకి అర్పించాను. మీకు సేవచేయడమే నాలక్ష్యము. ప్రస్తుతం మీకు నాసేవ అంగీకారంగా లేదనిపిస్తున్నది. సేవకుని సేవను స్వీకరించనప్పుడు అతని జీవితం వ్యర్థమవుతుంది. నేను జీవించుటవలన ఏమీలాభం లేదు గనుక ప్రాణాలను వదులుతాను అని అన్నాడు.

శ్రీరాముడు నాయనా! సేవకుని పని స్వామి ఆదేశాన్ని పాటించడమే, దానికి ప్రయోజనమేమైనా వున్నదా లేదా అనే విషయాన్ని స్వామి నిర్ణయిస్తాడు.

హనుమ మహారాజ్! అయినా అందరికీ తాముచేసిన పనికి ఫలితం లభించాలని కోరిక వుంటుందిగదా! కార్యసఫలత దాని సద్వినియోగం పైన ఆధారపడి వుంటుంది.

భగవాన్–చూడునాయనా! మనం చేసిన పనికి మనకు గొప్ప కీర్తి లభించాలి అనే భావనగూడ దేహభిమానానికి సూక్ష్మరూపమే. అయితే ఒకపనిచెయ్యి, నీవు మహాబలవంతుడివిగదా, అన్ని శాస్త్రాలలో పండితుడిని, ఈ శివలింగాన్ని తీసి నీవు తీసి కొనివచ్చిన శివలింగాన్ని ప్రతిష్ఠించు, నాకు ఏవిధమైన అభ్యంతరమూలేదు.

అప్పుడు హనుమ తనతోకకి శివలింగాన్ని చుట్టితీయడానికి ప్రయత్నించాడు. కాని లింగం కొంచెం కూడా కదలలేదు. హనుమ ఎంతగానో దుఃఖించాడు. శ్రీరాముడు మెల్లగా ఇలా నచ్చజెప్పాడు. హనుమా! నాకు మూడు కాలాల విషయాలు తెలుసు. ఈ జీవుడు కర్మలకి అధీనుడై జన్మిస్తూ మరణిస్తూ వుంటాడు. ప్రారబ్ధానికి బద్ధుడై స్వర్గ నరకాలకు వెళ్ళతాడు. ఈ ప్రాపంచిక పేరు ప్రతిష్ఠలు అసత్యములైనవి. అశాశ్వతములైనవి, నీవు మాన మర్యాదలకు లోనుగాకు,సచ్చిదానంద స్వరూపమైన స్వయంప్రకాశమైన ఆత్మ యందు రమించు.

హనుమ ! అయితే ప్రభో! మా కర్తవ్యమేమిటి? మేము ఏమిచేయాలి? ఏమి చేయరాదు?

అప్పుడు భగవాన్ నీవు ఈ కార్యములను చేయవచ్చును.

1. ధర్మమే అన్నిటిని ధరించివుంది. ధర్మాన్ని రక్షించిన వారిని ఆ రక్షిత ధర్మము రక్షిస్తుంది కూడాను. ఇందుచేత ఎన్నడూ స్వధర్మాన్ని విడువ రాదు. నిరంతరమూ ధర్మాన్నే ఆచరించాలి. అనుష్ఠించాలి.

2. ఇతరులను హింసించడమే మహాపాపం, దేహాదులందు మమకార మున్నవారే హింసిస్తారు. కాన దేహాదులందు మమకారాన్ని పెంచుకొనరాదు. ఏప్రాణిని ఎట్టిస్థితిలోనూ కష్టపెట్టరాదు.

3. సాంసారిక పురుషులతో సహవాసం చేయడంచేత సంసారబంధం ప్రబలమవుతుంది. సాధువులదగ్గర ఎల్లప్పుడూ భాగవత కథలు వినబడు తాయి. కాన వాటివలన సాంసారిక బంధనములు ఛిన్నాభిన్నమై పోతాయి. ఇందుకుగాను ఎల్లవేళలా సాధుసజ్జన పురుషులను సేవించాలి.

4. ఈ ఇంద్రియాలే మనలను చెడుమార్గంవైపు తీసి కొని వెళ్లుతాయి. సాంసారిక విషయాలవైపుకి ఆకర్షిస్తాయి. కనుక ఇంద్రియములను వశపరచు కోవాలి.

5. తెల్లనివస్త్రంపైన ఎలాంటిరంగువేస్తే అలాగే కనిపిస్తుంది. నీవు ఇతరుల దోషాలను తలుస్తూవుంటే వాటిప్రభావం నీ మనస్సుపైన గూడా పడుతుంది. కాన ఇతరుల దోషచింతనకు దూరముగావుండు.

6. మానవుడు ఎవరిని సేవిస్తాడో, పూజిస్తాడో వారి గుణాలు అతనికి అబ్బుతాయి. శ్రద్ధకల్గినవాడికే జ్ఞానం కలుగుతుంది. కాన శ్రద్ధగా భక్తితో శివునిగాని, విష్ణువునిగాని నిత్యమూ నియమంగా పూజించు.

7. అసత్యమే మనలను అధర్మంవైపు తీసికొని వెళుతుంది. సత్యము మించిన ధర్మమేలేదు. కాన నిరంతరమూ సత్యమునే పలుకుము.

8. మానవుడు ప్రాపంచిక విషయాలకు లోనై నాకు ఇది లభించలేదు, అది లభించలేదు. అని దుఃఖిస్తాడు. విషయములను ధ్యానిస్తూ వుండడంచేత మనస్సు విషయాలకు వశమవుతుంది. విషయములను చింతించుటచేత అశాంతి కలుగుతుంది. కాన విషయచింతన వదలి నిరంతరమూ జీవాత్మ పరమాత్మల కలయిక గురించి ఆలోచించు.

అప్పుడు హనుమాన్ – ప్రభో! మాకు మా ఎదుట ప్రత్యక్షంగా కనబడుతున్న ఈ ప్రపంచమే సత్యంగా భాసిస్తున్నది. అని అన్నాడు.

భగవాన్ – నిజానికి ఈ జగత్తు నీకు భాసిస్తున్నట్లుగాలేదు. ఇదంతా భ్రమ, భ్రమచేత సర్పంకాకపోయినప్పటికీ రజ్జువునందు సర్పభ్రమ కలుగు తుంది. వెండి కాకపోయినా ముత్యపు చిప్పలో వెండి ఉన్నట్లు భ్రమకలుగు తుంది. ఈ భ్రమ మోహంచేత కలుగుతుంది.

హనుమాన్–ప్రబో! ఈ జీవుడు నానా యోనులందు ఎందుకు సంచరించుతాడు?

భగవాన్ – నాయనా ! ఇందుకు మూలకారణం భ్రమే. భ్రాంత పురుషునకు వివిధ విషయములందు అనురాగ మేర్పడుతుంది. ఒకరిపట్ల ద్వేషమేర్పడడం సహజమేగదా. ద్వంద్వమంటేనే సంసారముగదా. ఈ రాగద్వేషాలకు వశీభూతుడై ధర్మాఉ ధర్మాల సుడిగుండంలో చిక్కుకొనిపోతూ వుంటాడు. ఇందువలన ధర్మానికి ఉన్నతయోని ఆధర్మానికి నిమ్నయోని లభిస్తుంది. జీవుడు ఒకప్పుడు స్వర్గంలోకి వెళతాడు.

హనుమాన్–ప్రభో! జీవుడు ఈ శరీరంతో సుఖాన్ని ఎలాపొందగలడు?

భగవాన్ – నాయనా? అల్పంలో సుఖంలేనేలేదు. సుఖం పూర్ణంలోనే వుంది. అనిత్యంలో సుఖంలేదు. నిత్యంలోనే సుఖం వుంది. ఈ దేహం అనిత్యమైనది నీవే ఆలోచించు. ఈశరీరం దుఃఖాలయము. అశాశ్వత మైనది. దోషభూయిష్టమైనది, ఈ శరీరానికి చందన, అగరు, పన్నీరు, కస్తూరి మొదలగు సుగంధిత వస్తువులను ఉపయోగించుతాముకాని శరీరసంపర్కం కలిగినవెంటనే అవిగూడా దుర్గంధంగా మారిపోతాయి. కమలాఫలాలు,ద్రాక్ష ఎంతో సుగంధంగా వుంటాయి. కాని శరీరస్పర్శ కలుగగానే దుర్గంధ పూరిత మైన విష్ఠగా మారిపోతాయి. వట్టి వేళ్ళు, మొగలి, గులాబీజలం, ఎంతో సువాసనలుగా వుంటాయి. కాని శరీర స్పర్శకి దుర్గందితమైన మూత్రంగా మారిపోతాయి. అత్తరు, పన్నీరు చల్లిన, తెల్లగావున్న వస్త్రాలైనా శరీరంలోని చెమటకి దుర్వాసన చెందుతాయి. నాయనా! నీవే ఆలోచించు, ఏ శరీరసంపర్కంచేత మంచివస్తువులుగూడా చెడ్డగా మారిపోతాయో, సుగంధిత పదార్థాలు గూడా దుర్గంధితంగా మారిపోతాయో స్వచ్ఛ వస్తువులు గూడా

మలినమవుతాయో, అట్టి శరీరం వలన సుఖం కలుగు తుందని ఎలా వూహించ గలవు? దేహధ్యాసయే బంధానికి మూలకారణము. శరీరంలో సుఖంలేదు. శరీరంతో బాలకుడుగాను, యువకుడుగాను, వృద్ధుడుగాను, చివరికి మృత్యువునుపొంది తిరిగి జన్మించడం ఇవన్నీ శరీర ధర్మాలు, మనం అజ్ఞానంచేత ఇతరులను శత్రుమిత్రులుగా భావిస్తాము, ఆత్మ ఒక్కటే అయినా బహురూపాలు కలిగివున్నది. ఒకప్పుడు స్త్రీగానూ, మరి ఒకప్పుడు యాత్రికుడుగానూ, ఇంకొకప్పుడు రాజ్యాధికారిగానూ వుంటుంది. దాని యధార్థస్వరూపాన్ని గుర్తించనివారు భ్రమకిలోనౌతారు. ఒకే వ్యక్తి నానారూపాలను ధరించి మానవులను భ్రమింపచేస్తున్నా రన్న రహస్యాన్ని గుర్తించిన వారు భ్రమకి లోనుగారు. అట్టి వారు దానిని ఒకే రూపంలో చూస్తారు. విభిన్నరూపాలలో చేసిన వారి విభిన్నమైన పనులు ఒకేవిధంగా కనుపిస్తాయి. ఇందుకుగాను ఓ కపీశ్వరా! నీవు ద్వైధీభావాన్ని వదలి అంతా ఆత్మ విస్తారమే అని భావించు ఈ శివలింగాన్ని నేను తీసికొని వచ్చాను. ఈప్రతిష్ఠ జరుగలేదని దుఃఖించవద్దు.

హనుమ– ప్రభో! నాకు కల్గిన భ్రమ తొలగిపోయినది. అయితే తమరు ఆదేశించినట్లు చేస్తాను. ఈ శివలింగాన్ని ఏమి చేయమంటారు?

భగవాన్–మేము ప్రతిష్ఠించిన శివలింగం ప్రక్కనే ఈ లింగాన్ని ప్రతిష్ఠించు, ఇది హనుమతేశ్వరుని పేరున ప్రసిద్ధిచెందుతుంది. రామేశ్వరుని తీర్థయాత్రకు వచ్చినవారు హనుమతేశ్వరుని గూడా దర్శించి యాత్రాఫలితాన్ని పొందుతారు.

భగవంతుని ఆదేశాన్ని అనుసరించి హనుమాన్ ఆ శివలింగ ప్రతిష్ఠ చేశాడు. ఆ శివలింగం ఇప్పుడు గూడా రామేశ్వర మందిరంలో శ్రీరామేశ్వరు నితో సమానంగావుంది. యాత్రికులు ఆ లింగాన్ని దర్శించి శ్రీరామునకు మిక్కిలి ప్రియుడైన హనుమంతుని అనుగ్రహానికి పాత్రులవుతారు.

ఈ విధంగా శ్రీ హనుమాన్ హనుమతేశ్వరుని ప్రతిష్ఠ, శ్రీరాముడు రామేశ్వరుని ప్రతిష్ఠ జరిపారు. తరువాత శివుని పూజించి వానరసైన్యమంతా లంకకు చేరింది.

శ్రీరామ జయ రామ జయ జయ రామ

11. సంజీవిని మూలికను తెచ్చిన హనుమాన్

**కృతం హనుమతా కార్యం సుమహద్భువిదుర్లభమ్
మనసాపి యదన్యేవ స్మర్తుంశక్యం నభూతలే ॥**

శ్రీరాముడు అన్నాడు, హనుమ చాలా గొప్ప పని చేశాడు. భూమిపైన ఇంత గొప్ప పనచేయడం చాలా కష్టమైనది. భూమండలంలో ఇతరులెవ్వరు మనస్సుతోటికూడా ఇంతటి కార్యాన్నీ వూహించలేరు.

స్వామి కార్యాన్ని చేయడం నిజమైన సేవకులు తమ భాగ్యంగా భావిస్తారు. స్వామిసేవ చేయడంలో పరమానందానుభూతి కలుగని సేవకులు సేవకులుకారు. జీతంతీసికొనే దాసులుమాత్రమే. సేవకునకు దాసునకు కొంత తేడా వుంటుంది. దాసుడు స్వార్థబుద్ధితో సేవచేస్తాడు. కాని సేవకునకు సేవచేయడానికి అవకాశంలభిస్తేచాలు, అట్టివానికి సేవచేయడంలో ఒక అపూర్వమైన ఆనందానుభూతి కలుగుతుంది.

సేతువుద్వారా వానరసైన్యం లంకలోకి ప్రవేశించింది. ముందు అంగదుని సంధిదూతగా పంపారు. కాని రావణుడు అంగీకరించలేదు.

యుద్ధం ప్రారంభమయింది. ప్రధాన సేనాపతులందరు తమకు సరియగు వారితో యుద్ధం చేస్తున్నారు. రావణ పుత్రుడైన ఇంద్రజిత్తును అంగదుడు ఎదుర్కొన్నాడు, వారిరువురిమధ్య భయంకర యుద్ధం సాగింది.

ఇంద్రజిత్తు ఆలోచించాడు, ఈ అల్ప వీర్యులగు వానరులతో యుద్ధం చేయడందేనికి? రామలక్ష్మణులను చంపినయెడల యుద్ధమే సమాప్త మవుతుందిగదా అని అనుకొని ప్రత్యక్ష యుద్ధాన్ని విరమించుకొని రాక్షస మాయను ఆశ్రయించి ఆకాశంలో దాగివుండి బాణవర్షం కురిపించాడు. అతని బాణాలు వీరులకు తగులుతున్నాయి. కాని అతడుమాత్రం కనుపించడంలేదు. రామ లక్ష్మణులను దృష్టిలో పెట్టుకొని బాణాలవర్షం కురిపించాడు. అవయవాలన్నీ బాణాలతో నిండిపోయాయి. బాణాలు తగలని చోటు అంటూ ఎక్కడా లేదు. ఇన్ని బాణాలు తగలడంచేత శ్రీరాముడు మూర్ఛను నటించాడు. లక్ష్మణుడు కూడా మూర్ఛితుడైనాడు. ఇంద్రజిత్తు వారిని నాగపాశంచేత బంధించి బిగ్గరగా గర్జిస్తూ తండ్రిగారి దగ్గరకు వెళ్ళి నాన్నగారూ! నేను మీ శత్రువులను చంపి వచ్చాను–అని అన్నాడు. రావణుడు మిక్కిలి సంతసించి అతనిని ఎన్నోవిధాల ఆశీర్వదించాడు.

శ్రీరామలక్ష్మణులు మూర్ఛితులవడంచూచి హనుమ, నల, నీల, మయేన్ద్ర, ద్వివిదాది ముఖ్యవానరలు వారిచుట్టూచేరి కూర్చున్నారు. సుగ్రీవుడు శోకవిహ్వలుడైనాడు. అతనిని చూచి మిగతా వానరులుకూడా దుఃఖితులైనారు.

ఇంతలో విభీషణుడువచ్చి అందరికీ ధైర్యం చెప్పాడు. శ్రీరామ లక్ష్మణులు జీవించేవున్నారు. వారు నరరూపంలో నటన చేస్తున్నారు.

ఇదంతా రాక్షసమాయ, నాకు ఈమాయ తెలుసు, కొద్ది క్షణాలలో వీరు మేల్కొంటారు. ముందుగా శ్రీరామునకు తెలివి వచ్చింది.

లక్ష్మణునకు తెలివిరాలేదు. శ్రీరాముడు కరుణస్వరంతో విలపించ సాగాడు. ఆయననుచూచి వానరులందరూ విలపించ సాగారు. ఈవిధంగా అందరు విలపించుటచూచి సుషేణుడు అనే వానరుడన్నాడు, శ్రీరామా! మీరు దుఃఖించకండి, రెండు ఓషధులున్నాయి. వాటిని తీసికొని వచ్చినయెడల

లక్ష్మణుని మూర్ఛ వెంటనే తొలగిపోతుంది. దేవాసుర సంగ్రామంలో దేవతల గురువు బృహస్పతిని చూచాను, దేవతలు మూర్ఛితులైనప్పుడు ఆయన విశల్యకరణి అనే ఓషధివేసి చికిత్స చేసెడివారు, మృతినొందిన వారికి సంజీవనీ మూలికను వాసన చూపించి బ్రతికించేవారు. ఈ రెండు ఓషధులను సూర్యోదయానికి పూర్వమే తెప్పించిన లక్ష్మణుడు వెంటనే మేల్కొంటాడు. ఈ ఓషధులు మందరాచలం పైననేవున్నాయి. ఎవరైనా వెళ్ళి తీసికొనివస్తే బాగుంటుంది.

సుగ్రీవుడు–పవనతనయుడొక్కడే ఈపనిని చేయగలడు. అతనికి బలము, ధైర్యము, సాహసము, ఉత్సాహము అన్నిగుణాలున్నాయి. శ్రీరాముని పట్ల అచంచలభక్తి, శ్రద్ధ అనురాగము కలదు, ఇతను కార్యాన్ని చేసి మన అందరి దుఃఖాన్ని పోగొట్టుతాడు, అని అన్నాడు.

హనుమ–నాకు అసాధ్యమంటూ ఏదీలేదు. శ్రీరాముని అనుగ్రహ మంటూవుంటే అన్నిటినీచేసేస్తాను. అయితే ఒక ఇబ్బందివుంది.

సుషేణుడు ఏమిటి ఆ ఇబ్బంది?

హనుమ–ఈ రెండు ఓషధులు నాకు తెలియవు. పొరపాటున ఒకదానికి బదులు ఇంకొకటి తీసికొనివస్తే ఇబ్బంది కలుగుతుంది గదా!

సుషేణుడు–ఇందులో గుర్తించడానికి ఏముందయ్యా ! నీవు మందరాచలంపైకివెళ్ళు, అక్కడ ఈ ఓషధులు అగ్నిజ్వాలలు మాదిరి వెలుగుతూ వుంటాయి. వాటిని తీసికొనిరా.

హనుమ – అయితే ఈ ఓషధులు ఎప్పుడూ వెలుగుతూ వుంటాయా?

సుషేణుడు అవును, వెలుగుతూనే వుంటాయి, దురాచారులకు, పాపాత్ములకు, కలియుగపురుషులకు అవి కనుపించవు, నీవు సదాచార సంపన్నుడవు, శ్రీరాముని సేవకుడవు, శాంతుడవు, తపస్సంపన్నుడవు గనుక అవి నిన్ను చూచి మిక్కిలి మురిసిపోతాయి. మెరిసిపోతాయి.

హనుమ – అయితే ఇప్పుడే వెళతాను.

హనుమ – నేను ఇప్పుడే తిరిగివస్తాను అని ఎగిరి ఒక్క క్షణంలో మందరాచలానికి చేరి చూశాడు. ఓషధులు వెలుగుతూ వున్నాయి. కొన్ని బంగారంతో సమానంగా, కొన్ని వెండితో సమానంగా మరికొన్ని అగ్నిజ్వాలల మాదిరిగా మెరుస్తూ వున్నాయి. ఆదివ్య ఓషధులను చూచి వీనిలో "విశల్య కరణి" ఏదో "సంజీవిని" ఏదో నిర్ణయించుకోలేక పోయినాడు. ఒకవేళ తీసికొని వెళతాను. సుషేణుడు కాదంటాడు తిరిగివస్తాను, రెండవ సారిగూడా సరియైనది దొరకకపోవచ్చు. నిజానికి నేను పొరపాటు చేశాను. వైద్యరాజుని వెంట తీసికొని వచ్చివుంటే ఈ ఇబ్బంది వుండేదికాదు. ఆలోచించడానికి కూడా వ్యవధిలేదు. సూర్యోదయం కానున్నది గాన ఈ పర్వతాన్నే తీసికొని వెళతాను, సుషేణుడు స్వయంగా తనకు కావలసిన ఓషదులను ఉపయోగించుకుంటాడు, అని పర్వతాన్ని తీసికొని అయోధ్యమీదుగా వస్తూవున్నాడు.

శ్రీరాముని వియోగంతో భరతునికి నిద్రపట్టక రాత్రులందు జాగరణ చేస్తూ గడుపుతున్నాడు. రాత్రి 12 గంటలకు మేల్కొని నిత్యకర్మ చేసికొని శ్రీరాముని పాదుకలసేవలో నిమగ్నతజెందేవాడు. "రావణుడు సీతను అపహరించి తీసికొని వెళ్ళాడు, శ్రీరాముడు వానరసైన్యంతో లంకకివెళ్ళి, రాక్షసులతో యుద్ధం చేస్తున్నాడు" అని విన్నాడు. భరతునిగూడా సైన్యసమేతుడై యుద్ధానికి వెళ్ళాలని కోరికవుండేది. కాని శ్రీరాముని ఆజ్ఞలభించలేదు. సేవకుని ధర్మం మిక్కిలి కఠినమైనది. అడుగు, అడుగునా స్వామి ఆదేశానికై వేచి వుండవలసివుంటుంది. భరతుడు అర్ధరాత్రి వేళలేచి నిత్యకర్మ చేసికొనడానికి వెళుతూవున్నాడు, అదేసమయంలో ఆకాశంలో ఎవరో పర్వతాన్ని తీసికొని వెళ్ళడం చూచి అనుకున్నాడు, ఈడు ఎవడో రాక్షసుడు వానరసైన్యంపైన పర్వతాన్ని వేయడానికి వెళుతున్నాడు, అని పదునులేని ఒక బాణాన్ని వేశాడు. బాణం తగులగానే హనుమ పర్వతంతోపాటు భూమిమీదపడ్డాడు. పర్వతాన్ని పడిపోకుండా జాగ్రత్తగా పట్టుకున్నాడు. బిగ్గరగా శ్రీ సీతారాం అని నామోచ్చారణ చేస్తున్నాడు.

శ్రీరాముని పావననామ సంకీర్తనముచే ప్రతిరోమము పులకితమయినది. ఆయనతనలో అనుకొన్నాడు అరరె, పెద్దపొరపాటైపోయింది,

ఇతడు చూడగా రామభక్తుడుగా వున్నాడు అని అతనిదగ్గరకు వెళ్ళి సోదరా! నీవు ఎవరివి?

హనుమ–సోదరా! నేను పవనకుమారుడిని, నాపేరు హనుమాన్. శ్రీరాముని సేవకుడను, ప్రస్తుతం నేను ఎక్కడ వున్నాను? నన్ను పడగొట్టిన వారెవరు?

సోదరా! నీవు అయోధ్యానగంలో వున్నావు అని అన్నాడు.

అయోధ్యాపేరువినగానే హనుమ వులిక్కిపడి అయితే నేను నా స్వామిపురికి చేరానన్నమాట, తపస్వివేషంలోవున్న మీరు ఎవరండీ? నా స్వామి మాదిరిగా వున్నారు. నా స్వామి అనుజులైన భరతులవారు కాదుగదా?

తనపేరువినగానే భరతుడు హనుమకు నమస్కరించబోయాడు. హనుమ ఆయనను కౌగలించుకొని, ఇదేమిటీ మీరు చేస్తున్నది? నన్ను ఆశీర్వదించండి, తమపరిచయం.

ఏడుస్తూ భరతుడు – ఓ కపిరాజా ఆమందభాగ్యుడను నేనే, శ్రీరామునకు ఏవిధంగానూ సహాయం చేయడంలేదు. నావల్లనే వారు అడవికి వెళ్ళారు. వారు అడవికి వెళ్ళకుండావుంటే సీతాపహరణ జరిగేదికాదు. యుద్ధమూ జరిగేదికాదు. యుద్ధంలో సహాయం చేయకపోగా, శ్రీరాముని కార్యానికి అంతరాయాన్ని కలుగజేస్తున్నాను. నాయనా ! నీవు ధన్యుడవు. అన్ని విధాల శ్రీరామునకు ఉపకరిస్తున్నావు, అయితే నాపేరు ఎలా తెలుసు శ్రీరాముడు ఎప్పుడైనానన్ను స్మరించుతున్నాడా?

హనుమ దుఃఖంతో మీరు ధన్యులు, మీ శీలసంకోచిత గాధను గురించి విన్న దానికంటె వందరెట్లు ఎక్కువగా కనిపిస్తున్నారు. అయ్యా! ఏమనిచెప్పను? శేషనాగుని మాదిరి రెండు నాలుకలున్నా మీపట్లగల శ్రీరాముని ప్రేమను వర్ణించలేను. మీరు, స్మరిస్తున్నారా? అని అంటున్నారు. వారు అహర్నిశలు మీగురించి అనుకొంటూ వుంటారు. ఆయనకి వనవాస దుఃఖమూలేదు, సీతాపహరణ చింతకూడాలేదు. ఎల్లప్పుడూ మిమ్ములను తలచుకొని ఆయన నా సోదరుడు భరతుడు నాగురించి ఎంతో తపస్సు చేస్తున్నాడు. మీ గుణాలను

వింటున్నప్పుడు మిమ్ములను చూడాలని కోరికవుండేది. శ్రీరాముడు నా ఈ కోరికను నేడు ఈవిధంగా నెరవేర్చాడు, నేడు నాజీవితం సఫలమయింది. నా రామభక్తి సార్ధకమయింది ప్రభో! నా స్వామికి అనుజులవడం చేత నాకూ స్వాములే!

భరతుడు - నాయనా! యుద్ధాన్ని గురించి వినిపించు, శ్రీరాముడు, లక్ష్మణుడు కుశలమేనా? యుద్ధంలో ఎవరి పక్షం పైచేయిగావుంది? యుద్ధంలో శ్రీరాముని ఎవరూ ఓడించలేరని నాకు నమ్మకం వుండనేవుంది.

హనుమ - అందరూ క్షేమమే. రావణపుత్రుడు ఇంద్రజిత్తు తన మాయచేత లక్ష్మణకుమారుని స్పృహలేకుండా చేశాడు, ఆయన కొరకే సంజీవవిమూలికను తీసికొని రమ్మనమన్నారు. మూలిక తెలియక పర్వతాన్నే తీసికొని పోతున్నాను.

భరతుడు - పవనకుమారా! పొరపాటైపోయింది. నిన్ను శ్రీరాముని సేవకునిగా భావించలేదు. పరిచయం లభించాక ఏదో దుఃఖమూ, ఏదో సందేహము కలుగుతున్నది.

హనుమ- ఏమిటి సందేహము?

భరతుడు - హనుమా! చూడు, రాముని సేవలకుకు ఎన్నటికీ పరాజయమంటూ వుండదుగదా! మరినీవు పదునులేని బాణానికి ఎలాపడిపోయావు?

హనుమ - ప్రభూ! మీరు యదార్ధమే పలుకుతున్నారు. శ్రీరాముని సేవకుని శ్రీరాముడు తప్ప మరెవ్వరూ పడగొట్టజాలరు కాని భగవాన్ తన భక్తులను ఎల్లప్పుడూ పవిత్రంగా వుంచాలని అనుకుంటారు. భక్తుని మనస్సులో అభిమానం కలుగగానే సేవక ధర్మాన్నుంచి భ్రష్టుడై పోతాడు. అభిమానమే భగవంతునికి ఆహారము. ఆయన ఇతరుల అభిమానాన్ని పెంపొందించి నాశనం చేస్తారు. కాని సేవకుని మనస్సులో కలిగిన అభిమానాన్ని ఏదో ఒక నెపంతో వెంటనే పోగొట్టుతారు. ఇది తన సేవకుని పట్ల వుండు భగవదనుగ్రహం. అనతి మనస్సులో తన గొప్పతనంపట్ల,

గుణములపట్ల, మంచి కార్యములపట్ల అభిమానం కలుగగానే భగవాన్ అతని గర్వాన్ని పూర్తిగా పోగొట్టుతాడు. భగవాన్ నాగర్వాన్ని అణచివేయడానికే నన్ను ఇక్కడకు పంపాడన్న మాట. మీ ద్వారా నాకు గర్వభంగం గావించాడు. నా మనస్సులోవున్న మాలిన్యాన్ని పోగొట్టి నిర్మలంగా జేశాడు. నాకు బలంపట్ల గర్వమేర్పడింది.

భరతుడు అదిఎలా? రాముని సేవకునకు గర్వంకలుగదు గదా! అతను గడ్డిపోచకంటే హీనంగానూ, అందరికీ గౌరవాన్నిచ్చి అభిమానిగా వుంటాడు గదా! అందునా నీవు భక్తాగ్రగణ్యుడవుగదా!

హనుమ-ఇదే అదీనబాంధవుని మహత్కృప. యుద్ధసమయంలో మేము పోరాడుతుంటే రాక్షసులు అస్త్రశస్త్రాల వర్షం కురిపిస్తుంటే శ్రీరాముడు అంటూ వుంటాడు-నాతమ్ముడు భరతుడు వుండివుంటే అందర్నీ హతమార్చే వాడు, భరతుని ఎదుట వీళ్ళంతా గడ్డిపోచల్లాంటివాళ్లు.

నిరంతరమూ భరతుని ప్రశంసవిని మాచెవులు నిండిపోతుంటే ఆలోచించాము, మనం ఇంతగా కష్టపడి పోరాడుతున్నాం. అయినా శ్రీరాముడు మనలను పొగడకుండా భరతుని పొగడుతున్నాడు. కాని ఈ కల్మషాన్ని పోగొట్టటానికే భగవంతుడు నాకు మీదర్శన భాగ్యాన్ని కలుగజేశాడు. నామనస్సు ఇప్పుడు పవిత్రమయింది. భగవాన్ మీ గురించి పొగడిన దానికంటే ఎన్నోరెట్లు మీరు ఎక్కువగా కనుపించారు. నా భ్రమ తొలగి పోయింది.

భరతుడు హనుమ! అయితే నీవు త్వరగా నాసోదరుని కొరకు ఓషధిని తీసికొని వెళ్ళు.

ఇంతలో సమాచారాన్ని విని మాతా కౌసల్య, సుమిత్ర అక్కడకు వచ్చారు. హనుమ వారికి నమస్కరించాడు. కౌసల్య కోపంతో హనుమా? లక్ష్మణునకు మూర్ఛవచ్చిందని విన్నాను. నీవు రామునితోచెప్పు, ఒకవేళ లక్ష్మణునికి ఏమైనాఅయితే అతను నాకు ముఖం చూపించనవసరంలేదని, లక్ష్మణుడు లేని రాముని చూడగోరడంలేదని, ఇరువురు సోదరులు వెళ్ళినట్లుగా రావాలని, అయోధ్యకు ఒంటరిగా రాముని అవసరంలేదనిచెప్పు.

సుమిత్ర అన్నది, హనుమా! మా అక్కగారి సందేశాన్ని పొరపాటున గూడా రామునితో చెప్పవద్దు. ఆమె పుత్రవాత్సల్యం చేత అలా అన్నది. రాముడు రాజుగదా, లక్ష్మణుడు ఆయనకు సేవకుడు, చిన్నసైనికుడు, యుద్ధంలో అనేకమంది మంత్రులు చనిపోతారు. సేవకుని కొరకు స్వామి తన ప్రాణాలను వదిలేస్తే ఈ ప్రపంచం ఒక్కరోజుకూడా కొనసాగదు. రాముడు యుగయుగాలదాకా జీవించియుండుగాక! లక్ష్మణునిలాంటి సేవకులంటావా ఆయనకు కోకొల్లలు.

ఇదివిని గద్గద కంఠంతో హనుమ అన్నాడు అమ్మా! ఈ మాటలు లక్ష్మణుని తల్లికి తగినట్లుగానేవున్నాయి. ఆ మాటలు శ్రీరాముని తల్లికి తగినట్లుగానే వున్నాయి. మీరు ఏమాత్రము విచారించకండి. మీ పుత్రులు క్షేమంగా తిరిగివచ్చి మీ పాదాలను స్పర్శిస్తారు. నాకు ఆలస్యమవుతున్నది. అక్కడ నా కొరకు అందరూ ఎదురుచూస్తుంటారు. నాకు సెలవు ఇప్పించండి.

భరతుడు-హనుమా! ఒకవేళ నీకు ఆలస్యమవుతుందేమో, నాబాణంపైన కూర్చుంటే ఒక్కక్షణంలో లంకకుచేర్చుతాను.

హనుమ-ప్రభూ ! ఆశీర్వదించండి. మీ అనుగ్రహంవుంటే మీ బాణంతో సమానంగా వెళ్ళిపోతాను. అని అందరికి నమస్కరించి ముందుకు సాగాడు. దారిలో గరుత్మంతుడు హనుమనుచూచి ఆలోచించాడు-నాతో సమానవేగంగా ఈపక్షి ఏదో ఎగిరిపోతున్నది. నాకు ఆకలికూడా వేస్తున్నది. పట్టుకొని తింటాను, అని పట్టుకొనడానికి పరుగుతీయగానే హనుమ గరుత్మంతుని గుర్తించి "శ్రీరామ జయరామ జయజయరామ" అని అన్నాడు. భగవన్నామాన్ని వినగానే హనుమను గుర్తించి గరుత్మంతుడు - హనుమా ! పర్వతంతో ఎవరిని చంపడానికి వెళ్ళుతున్నావు?

హనుమ-రామ రావణయుద్ధంలో లక్ష్మణుడు మూర్ఛనొందాడు. ఆయనకొరకు ఈ ఓషధిని తీసికొని వెళ్ళుతున్నాను. ఓషధిని గుర్తించ లేకపోవడంచేత పర్వతాన్నే తీసికొని పోతున్నాను. ఇంద్రజిత్తు నాగపాశంచేత వారిరువురిని బంధించాడు.

గరుత్మంతుడు-నాగములకు ఇంత సాహసమా! అయితే పద నేను గూడా వస్తాను.

ఇరువురూ ఆకాశమార్గాన ఎగిరి లక్ష్మణుడు మూర్ఛితుడై వున్నచోటుకి చేరారు. గరుత్మంతుని చూడగనే సర్పములన్నీ పారిపోయాయి. సుషేణుడు రెండు ఓషధులను తీసికొని విశల్యకరణిచేత ఇరువురిని శల్యరహితులనుగా జేశాడు. సంజీవినీ మూలికను వాసనచూపించగానే లక్ష్మణుని మూర్ఛ తొలగి పోయింది. నిద్రపోయినవానిమాదిరిగా లేచినిలబడ్డాడు.

లక్ష్మణునికి తెలివిరాగానే వానరసైన్యానికి సంతోషం కలిగింది. వానరులు నవ్వుతున్నారు, పాటలు పాడుతున్నారు. ఎగురుతున్నారు. దూకుతున్నారు. ఒకడు హనుమకు జోహార్లు చెబుతున్నాడు. ఇంకొకడు పొగుడుతున్నారు, మరి ఒకడు రామలక్ష్మణులకు హనుమకు జయము! జయము! అని అంటున్నాడు. ఒకడు హనుమకు ఫలాన్ని ఇస్తున్నాడు. ఇంకొకడు ఆయన కాళ్ళుపట్టుతున్నాడు. మరి ఒకడు తోకను నిముతున్నాడు, వేరొకడు పేలుతీస్తున్నాడు. ఈవిధంగా హనుమంతుని బలపరాక్రమాన్ని గొప్పగా అందరూ కొనియాడారు.

సుందర హనుమాన్

సుందరే సుందరో రామః సుందరే సుందరీకథా
సుందరే సుందరీసీతా సుందరే సుందరవనం
సుందరే సుందరం కావ్యం సుందరే సుందరః కపిః
సుందరే సుందరం మంత్రం సుందరే కిం న సుందరమ్ ॥

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది గ్రంథములకు మోహన్ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

శ్రీరామ జయరామ జయజయరామ

12. రామరక్షకహనుమాన్

యోహిభృత్యో నియుక్తః సన్ భర్తాకర్మణి దుష్కరే।
కుర్యాత్ తదనురాగేణ తమాహుః పురషోత్తమమ్ ॥

హనుమను పొగుడుతూ శ్రీరాముడు అంటున్నాడు - ఏ సేవకుడు ఏ కార్యంకొరకు స్వామి ద్వారా నియమించబడుతాడో దానితోబాటు మిగతా దుష్కరకార్యములను గూడా చేయువానిని పురుషోత్తముడని అంటారు.

స్వామి సేవకుని గౌరవించి అతని మహిమను పెంపొందించుతాడు, అతని ద్వారా దుష్కరకార్యములను చేయించి, అతని కీర్తిని విస్తరింపచేస్తాడు. అతని గుణాలను స్తుతించి అతని పట్ల తన కృతజ్ఞతను చూపుతాడు. ఒకవేళ అతని హృదయంలో అభిమానం అంకురించినయెడల పూర్తిగానశింపజేస్తాడు. స్వామి ఎల్లప్పుడు సుయోగ్యుడు. హితైషి అయిన చికిత్సకుని మాదిరి సహకారాన్ని అందజేస్తాడు. చికిత్సకుడు రసాయనాది ఓషధులనిచ్చి ఆరోగ్యవంతునిగా చేస్తాడు. కాని శరీరంలో ఎక్కడైనా ఏదైనా భాగం కుళ్ళిపోతుంటే దాన్నికోసి తీసివేస్తాడు. శరీరంలోని మాంసాన్ని కోయడంలో

కూడా ఆయన అనంతదయ దాగి వుంటుంది. స్వామి తనసేవకునిచేత దుష్కరమైన పనులను గూడా చేయించుకుంటాడు. అతనికి కర్తృత్వాభిమానం కలుగనివ్వడు, ఇది ఎంతగానో విలక్షణమైన విషయం.

లక్ష్మణుని చేతిలో ఇంద్రజిత్తు చనిపోయాడు. రావణునకు మిక్కిలి దుఃఖం కలిగింది. అదేసమయంలో శుక్రాచార్యుడువచ్చి లంకేశ్వరా! ఎందుకు దుఃఖిస్తున్నావు అన్నాడు.

రావణుడు-అయ్యా! చూస్తూవుండగనే నానగరానికివచ్చి ఈ స్వల్ప పరాక్రమంకల్గిన కోతులు నాశనంచేస్తుంటే దుఃఖించకుండా ఎలా వుండగలను? నాకు ఆహారమైన ఇరువురు మానవులు మావీరులనెందరినో పరలోకానికి పంపారు. నాకు పుత్రుడైన మేఘనాధునిపట్ల ఎంతగానో అభిమానముండేది. ఇంద్రునితో సహాముల్లోకాలూ తనవశం చేసుకున్నాడు. గాన ఇతన్ని ఎవరూ చంపలేరు, అని అనుకునేవాడిని, శ్రీరామునిపైన విజయాన్ని సాధిస్తాడనే ఆశవుండేది. కాని నా ఆశ నిరాశగా మారిపోయింది. లక్ష్మణుడు నాపుత్రుని చంపాడు. ఇక ఏమి జరగనున్నదో? శ్రీరాముని జయించలేననిపిస్తున్నది. ఇంద్రజిత్తు లేడుగదా! శ్రీరాముని జయించగల్గిన వారు మాదగ్గర ఎవరూలేరే?

శుక్రాచార్యుడు-లంకేశ్వరా! నీకు తెలియదు. చాలామంది నీ పుత్రులు సముద్రంలో కొట్టుకుని పోయారు. వారిలో ఒకడుచెట్టు తొర్రలో వుండి పాతాళానికి రాజైనాడు. అతనిపేరు అహిరావణుడు కాళికాదేవిభక్తుడు. అతడు తలచుకుంటే ఈ రామలక్ష్మణులను చంపగలడు.

రావణుడు-అయితే అతను రావడం ఎలా?

శుక్రాచార్యుడు- నీవు దేవుని మందిరంలో కూర్చొని స్మరించగానే వచ్చేస్తాడు.

రావణుడు స్మరించాడు. అహిరావణుడు వచ్చి నమస్కరించి నాన్నగారూ! మీరు ఎందుకు స్మరించారు? నన్ను ఏం చేయమంటారు?

రావణుడు-నాయనా! ఈ ఇరువురు రాజకుమారులు నాకు దుఃఖం కలుగజేస్తున్నారు. వానరసైన్యంతోవచ్చి మన వీరులను చంపారు. నీ సోదరుడగు ఇంద్రజిత్తును గూడా చంపారు.

అహిరావణుడు–అయితే వారికి ఏమి అపకారంచేశావు?

రావణుడు–నేను శ్రీరాముని భార్యను అపహరించి తీసికొని వచ్చాను.

అహిరావణుడు– మీరు చేసిన ఈపని ఏమీ బాగుగాలేదు. ఒకరి భార్యను అపహరించడం అన్యాయంకదా! అందునా రాముడు సాక్షాత్తు నారాయణుడే.

రావణుడు –నాయనా! జరగవలసినది జరిగిపోయింది. నీవు ఏమైనా చేయకూడదూ !

అహిరావణుడు – మీరు ఏమి చేయమంటే అదే చేస్తాను.

రావణుడు – వీరిని తీసికొనివెళ్ళి కాళియెదుట బలిఇమ్ము.

అహిరావణుడు – సరే. నాన్నగారూ! నేను అలాగేచేస్తాను. అని అతను వానరసైన్య శిబిరంలోకి అర్థరాత్రివేళ ప్రవేశించాడు. అక్కడ శ్రీరాముని చుట్టూచేరి వానరులు హాయిగా నిద్రిస్తున్నారు. గుమ్మందగ్గర వీరాసనం వేసుకొని మహావీర హనుమ కాపలా కాస్తున్నాడు. అహిరావణుడు విభీషణుని వేషంలో శిబిరంలో అడుగుపెడుతున్నాడు.

హనుమ – ఎవరు నీవు? ఎక్కడికి వెళ్లుతున్నావు? అని అన్నాడు.

విభీషణుని వేషంలోవున్న అహిరావణుడు–నేను విభీషణుడను, సంధ్యావందనం చేసికొనడానికి సముద్రపు ఒడ్డుకివెళ్లాను, ఒక ముఖ్యమైన పనివల్ల రావడంలో ఆలస్యమయింది.

హనుమ ఏమీ అనలేదు. అహిరావణుడు లోనికి వెళ్ళిచూచాడు.

అక్కడ లక్ష్మణుడు, సుగ్రీవుడు, అంగదుడు, విభీషణుడు, మైంద, ద్వివిద, నల, నీల, జాంబవాన్ శ్రీరామునిచుట్టూచేరి శయనిస్తున్నారు. లక్ష్మణుడు ఇంకా నిద్రపోవడంలేదు. నిద్రావస్థలో కళ్ళుమూసికొనివున్నాడు. శ్రీరాముని ముఖసౌందర్యాన్ని తిలకించి తన్నుతానే మరచిపోయాడు. తరువాత తెలివివచ్చింది. నేను వచ్చినపనిఏమిటి? అని అనుకొని రామ లక్ష్మణులను తీసికొని ఆకాశంలోకి వెళ్ళాడు. గుమ్మంగుండా వెళ్లిన హనుమతో గొడవ జరుగవచ్చునని భావించి ఆకాశమార్గాన పాతాళానికిచేరి రామ లక్ష్మణులను ఒకచోటవుంచి నాలుగువైపులా సైన్యాన్ని కాపాలవుంచాడు.

ఇదంతా భగవానునిలీల. తనభక్తుడైన హనుమ మహిమను పెంపొందించాలని ఏమీ మాట్లాడక ప్రాకృతపురుషుల మాదిరి మౌనంగా వుండిపోయారు. అహి రావణుడు మకరధ్వజ వానరుణ్ణి ఎవరినీ లోనికిరానీయవలదని చెప్పి గుమ్మం దగ్గర వుంచాడు. ఇక తాను దేవికి బలి య్యిడానికి పూరీలు, అరిసెలు, లడ్లు, పాయసం మొదలగు పదార్థాలు పెద్దఎత్తున చేయించాడు. ధూప దీపపుష్పాలను తెప్పించాడు. బలియివ్వడానికి అన్ని ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి.

ఇకపోతే శ్రీరాముని శిబిరంలో ప్రాతఃకాలం రామలక్ష్మణులు కనుపించలేదు. హనుమ కాపలాలో ఇరువురు సోదరులను ఎవరోతీసికొని వెళ్ళారు అని అందరికి ఆశ్చర్యం కలిగింది.

జాంబవాన్–హనుమను అడిగాడు రాత్రిలోనికి ఎవరూ రాలేదుకదా?

హనుమ– నేను రాత్రంతా మేల్కొనేవున్నాను. అపరిచితులెవ్వరూ రాలేదు. అర్థరాత్రివేళ విభీషణుడుమాత్రం వచ్చాడు.

విభీషణుడు – నేను ఎప్పుడువచ్చానయ్యా? సాయంకాలం నుంచి శ్రీరామునిదగ్గరే వున్నాను గదా!

హనుమ – అతను విభీషణుడు కాదని నాకూ అనిపించింది. కాని నేను పట్టించుకోలేదు. అయితే విభీషణుని వేషంలో ఎవరో వచ్చివుండాలి. అతనే రామలక్ష్మణులను తీసికొని వెళ్ళివుంటాడు.

విభీషణుడు ఆలోచించి – నా వేషంలో వచ్చివుంటే అతను అహిరావణుడై వుంటాడు. అతను బలవంతుడు, పాతాళానికి రాజు, అతను రామలక్ష్మణులను ఎక్కడోదాచి వుంటాడు. మనకి పెద్దచిక్కు వచ్చిందన్న మాటే–అని అన్నాడు.

హనుమ మీరు నిశ్చింతగా వుండండి. నేను పాతాళానికి వెళ్ళి రామలక్ష్మణులను వెదకి తీసికొనివస్తాను–అని హనుమ పాతాళలోకానికి నాగలోకంవైపు వెళుతూ ఒకచోట కూర్చొని ఎటువెళ్ళనా ఆలోచించుతున్నాడు. ఒకచెట్టుపైన రెండు గ్రద్దలు కూర్చుని మాట్లాడుకుంటున్నాయి. ఆడుగ్రద్ద నేను గర్భిణిని, మానవ మాంసంతినాలనివుంది. ఎక్కడనుండైనా మానవ మాంసం తీసికొని రావలసినది, అని అన్నది.

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది గ్రంధములకు మోహన్ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

మగగ్రద్ద తప్పక తీసికొని వస్తాను, కొద్దిక్షణాలలో అహిరావణుడు శ్రీరామలక్ష్మణులను దేవికి బలియిస్తాడు. వెంటనే వారి మాంసాన్ని తీసికొనివస్తాను అని అన్నది.

ఈమాట వినగానే హనుమకు సంతోషం కలిగింది. సూక్ష్మరూపాన్ని ధరించి పాతాళలోకంలో ప్రవేశించాడు. గుమ్మం దగ్గర మకరధ్వజ వానరము ద్వారాన్ని రక్షిస్తూవుండడంచూచాడు. లోనికి వెళుతుంటే హనుమను ఆపుచేసి నీవు ఎవరివి? దొంగతనంగా లోనికి వెళుతున్నావు? నాపేరు మకరధ్వజుడు, నేను హనుమంతుని పుత్రుడను ఎవరూ లోపలికి వెళ్ళడానికి వీలులేదని అని అన్నాడు.

హనుమంతునకు ఆశ్చర్యము కలిగింది. తన నిజరూపాన్ని చూపి – నాయనా! నేనే హనుమంతుడను, వివాహం నేను చేసికొనలేదే? మరి నీవు నాకు ఎలా పుత్రుడవైనావు?

అతను హనుమకు నమస్కరించి భగవాన్ ? మీరు లంకను కాల్చి సముద్రంలో స్నానం చేయడానికి వెళుతున్నప్పుడు శరీరం నుంచి ఎంతో చెమటవెలువడింది. చెమటను ఒకచేప త్రాగగా ఆమెగర్భాన్నుంచి జన్మించాను.

హనుమ – బాగుంది. సరే! అహిరావణుడు రామలక్ష్మణులను ఇక్కడకు తీసికొని రాలేదా?

మకరధ్వజుడు – నాకు పేర్లు తెలియవు, ఇద్దరు రాజమారులను నా స్వామి తీసికొనవచ్చాడు, దేవి యెదుట వారిరువురుని కొద్ది క్షణాలలో బలిఇవ్వనున్నాడు.

హనుమ – అయితే కొంచెం నన్ను లోపలికి వెళ్ళనివ్వు నాయనా!

మకరధ్వజుడు – ఏమండోయి, అలావీలులేదు. మీరు తండ్రిగారని పక్షపాతం చూపితే ధర్మభ్రష్టుడనౌతాను. విశ్వాస ఘాతుకపాపం చుట్టుకుంటుంది. కాన యుద్ధంలో ఓడించి లోనికి వెళ్ళండి.

హనుమకి తొందరగావుంది. ఒక్కగుద్దు గట్టిగావేశాడు. గొప్పతండ్రి బిడ్డగదా. అతడు ఏమీ తీసిపోలేదు. ఇరువురి మధ్య కొంతకాలం యుద్ధం జరుగుతూవున్నది. మరి తండ్రి తండ్రే– కుమారుడు కుమారుడేగదా! చివరకు హనుమ అతనిని తోకతో గుమ్మానికి బంధించి లోనికి వెళ్ళాడు.

అక్కడ దేవిని కాలుతో అణగద్రొక్కి తానే స్వయంగా దేవిరూపంలో ముఖాన్ని తెరిచి నిలబడ్డాడు. దేవి ఈరోజు సాక్షాత్తు ప్రత్యక్షమయిందనే రాక్షసులు భావించారు. దేవికి బదులుగు దైవమే ప్రత్యక్షమయినట్లు వారు గుర్తించలేదు. అందరూ విధిగా దేవికి పూజచేశారు. ఈ రోజు నివేదనగా సమర్పించిన హల్వా, అరిశలు, పాయసం మొదలగు పదార్ధముల నన్నింటినీ దేవి తినేసింది. రామలక్ష్మణులు దేవి ఎదుటకు తీసుకురాబడ్డారు. వారు ఏమీ తెలియని బాలురు మాదిరి హాజరైనారు.

అహిరావణుడు–మీరు మీ రక్షకులను స్మరించుకొనండి. మిమ్ములను బలి ఇస్తున్నాను అని అన్నాడు.

రాముడు –లక్ష్మణా ! ఆపదవచ్చినప్పుడు అందరూ నన్ను స్మరించుతారు. మనకు ఆపదవచ్చినప్పుడు హనుమను స్మరించుదాం.

లక్ష్మణుడు – అయితే ఇక్కడ హనుమ ఎక్కడవున్నాడు.

రాముడు – హనుమ అంతటావున్నాడు. దేవీరూపంలో నాకు హనుమంతుడే కనుపించుతున్నాడు.

వెంటనే హనుమ రౌద్రరూపంలో ప్రత్యక్షమై శ్రీరామ లక్ష్మణులను తన భుజాలపైన కూర్చొబెట్టుకొని అహిరావణుని హతమార్చి వెళ్ళుతున్నాడు.

గుమ్మందగ్గిర బంధించబడిన వానరాన్ని చూచి రాముడు హనుమా! ఈ వానరాన్ని ఎవరో బంధించారు. చూడు నాయనా?

హనుమ – ఇతను ద్వార రక్షకుడు, హనుమంతుని పుత్రుడు అని అంటున్నాడు. నన్ను లోనికి రానివ్వలేదు, అందుకు బంధించివచ్చాను.

భగవాన్ – అయితే వుండు, ఈపిల్ల వానిని ముద్దుపెట్టుకుంటాను అని అతణ్ణి బంధవిముక్తిణ్ణిచేసి పాతాళానికి రాజుగా చేశాడు. హనుమ రామలక్ష్మణులను తీసికొని ముందుకుసాగాడు.

మార్గంమధ్యలో హనుమ మనస్సులో అభిమానంకలిగి నేను చేరడంలో కొద్ది ఆలస్యం అయివుంటే రామలక్ష్మణులను బలియిచ్చి వుండేవారు. నేను సమయానికి చేరుకొని రామలక్ష్మణులను రక్షించాను. అని అనుకున్నాడు.

భగవాన్ తనభక్తుని హృదయంలో అభిమానాన్ని వుండనివ్వడు. ఇదే ఆయన భక్తవత్సలత, భక్తుడు ఇలా ఆలోచిస్తూ వెళ్ళుతున్నాడు.

భక్తుని హృదయంలో కొంచెం అహంభావం కలిగినా తిరిగి విశాలవృక్ష మవుతుంది. అనర్థాన్ని కలుగజేస్తుంది. దాన్ని పూర్తిగా తీసివేయడానికి భగవాన్ నిశ్చయించుకున్నాడు.

అదేరోజున ఒకరింట్లో శిశువు జన్మించాడు. తల్లి ఆ శిశువుని అంటున్నది-వీడు పరమ దౌర్భాగ్యుడు, వీడు జన్మించాడు. ఈ దేశపురాజు ఒక వానరుడు చంపేశాడు.

ఆశిశువు - ఆ వానరుడెక్కడా? అని అన్నాడు.

ఆతని తల్లి -అదుగోచూడు, ఎగిరిపోతున్నాడు.

రాక్షసుల పిల్లలు కామరూపులు. పుట్టగానే ఎగురుతారు, అతను ఎగిరి హనుమకాళ్ళుపట్టుకొని దభీమని కొట్టిపారిపోయినాడు. హనుమకు కనుపించలేదు. మరల వెనుకగా వచ్చి కొట్టాడు. శ్రీరాముడు నవ్వి హనుమా! నీబలమేమైంది. ఒక్క పిల్లవాడిని పట్టుకొనలేకపోతున్నావు. ఈ సారి వచ్చినపుడు దుమ్ముగొట్టు, గుడ్డివాడైపోతాడు. హనుమ అలాగేచేశాడు.

ఆపిల్ల వానిని చంపి ముందుకుసాగి వెళ్లాడు. ఈవిధంగా అతనికి కల్గిన అభిమానం కాస్తా కరిగినీరై పోయింది.

ఏమి జరిగినా అది శ్రీరాముని అనుగ్రహం వలననే జరుగుతుందని హనుమ తెలుసుకున్నాడు. కోరినవారికి కీర్తి నిచ్చినా అపకీర్తినిచ్చినా అన్నీ ఆయనే. ఆయన ఎప్పుడు ఎలాచేయదలచుకుంటే దానికి తగినట్లుగానే సాధనములు సమకూరుతాయి. ఎల్లప్పుడూ అన్ని పనులలో భగవదేచ్ఛనే ఆపేక్షించాలి. మిగతావన్నీ నిమిత్తమాత్రమే.

శ్రీరామలక్ష్మణులు తిరిగివచ్చేసరికి వానరులకు మిక్కిలి సంతోషం కలిగింది. అందరూ హనుమంతుని బలపరాక్రమ, సాహసాల్ని కొనియాడారు.

శ్రీ హనుమత్కృత శ్రీరామ స్తుతి

హేనాథ! హే నరోత్తమ ! హేదయాళో !
సీతాపతే! రుచిరకుండల శోభవక్త్ర!
భక్తార్తి దాహక ! మనోహర రూపధారిన్ ।
మాం బంధనాత్ సపది మోచయ మా విలంబమ్ ॥

(పద్మపురాణము)

13. వివిధరూపాలలో హనుమాన్

భృత్యకార్యం హనుమతాకృతం సర్వమశేషతః ।
సుగ్రీవస్యే దృసోలోకే నభూతో నభవిష్యతి॥

భగవాన్ శ్రీరాముడు అన్నాడు-సేవకుడు చేయవలసిన కార్యములనన్నింటినీ హనుమాన్ సంపూర్ణంగా చేశాడు. సుగ్రీవ, హనుమలాంటివాళ్ళు ఈ లోకంలో అద్యావధి జన్మించలేదు. ఇక ముందు జన్మించరుగూడను.

స్వామి కార్యం నెరవేరినప్పుడు స్వామికంటె సేవకునకే మిక్కిలి సంతోషం కలుగుతుంది. సేవకునకు ఏదో ఒకరూపమంటూ వుండదు. స్వామికి ఎలావుంటే సుఖం కలుగుతుందో, ఏరూపాన్ని ధరిస్తే స్వామికార్యం సిద్ధిస్తుందో అదే రూపాన్ని సేవకుడు ధరిస్తూ వుంటాడు. భగవాన్ విష్ణువుదగ్గర గరుత్మంతుడు దాసుడుగానూ, స్నేహితుడుగానూ, వాహనముగానూ, ఆసనముగానూ, పతాకముగానూ, చామరముగానూ, ఎప్పుడు ఎలాంటి అవసరమేర్పడితే అలామారుతూవుంటాడు. ఇదే విషయం హనుమకు కూడా వర్తిస్తుంది. ఆయన దౌత్యకార్యం చేస్తాడు. యుద్ధం చేస్తాడు. అవసరమైతే వాహనంగావుంటాడు. ఇలాంటి సేవకుడు స్వామికంటే ఎక్కువగా గౌరవాన్ని పొందుతాడు.

సంజీవనీ వలన లక్ష్మణునకు తెలివివచ్చింది. తిరిగి యుద్ధం ప్రారంభ మయింది. ఈసారి రావణుడు తనమంత్రి సేనాపతి అయిన ధూమ్రాక్షుని పంపాడు. ధూమ్రాక్షుడువచ్చి వానరులతో, నేను సామాన్య వానరులతో యుద్ధంచేయను. రామలక్ష్మణులను, సుగ్రీవ విభీషణులను చంపడానికి వచ్చాను. నేను లంకలో మహావీరునిగా ప్రసిద్ధిగాంచాను, గనుక మీరు వెళ్ళిపొండి–అని అన్నాడు.

హనుమ–మంత్రిగారూ! లంకలో మిమ్మల్ని మహావీరుడని అంటా రన్నారు. మావానరులు నన్నుకూడా మహావీరుడని పిలుస్తుంటారు. ముందుగా నాతో రెండు పట్లుపట్టండి. తరువాత ముందుకి వెళుదురుగాని.

ఇది వినగానే ధూమ్రాక్షుడు హనుమపైన ఎన్నోబాణాలు వేశాడు. హనుమ వెంటనే ఒక పర్వత శిఖరాన్ని తీసికొని కొట్టాడు. ధూమ్రాక్షుడు తప్పించుకున్నాడు. కాని ఆతని రథము ముక్కలయింది. ధూమ్రాక్షుడు తిరిగి హనుమ తలపైన గదతో ఒక్కదెబ్బకొట్టాడు. హనుమ మరిఒక పర్వతాన్ని తీసికొని కొట్టేసరికి అతను "హుచ్–హుచ్" అంటూ చనిపోయాడు. అందరూ హనుమను మిక్కిలి కొనియాడారు.

యుద్ధంలో రావణుని సేనాపతులందరూ వరుసగ చనిపోయారు. రావణుడు స్వయంగా శ్రీరామునితో యుద్ధానికివచ్చాడు. ఎదురుగా లక్ష్మణుడు కనిపించాడు. ఇరువురి మధ్య భయంకర యుద్ధం జరిగింది. లక్ష్మణుని పరాక్రమాన్ని చూచేసరికి రావణునకు విస్మయం కలిగింది. అతను ఒక అమోఘమైన బాణాన్ని ప్రయోగించి లక్ష్మణునకు మూర్ఛకలుగునట్లు చేశాడు. వెంటనే హనుమ అతనిని శ్రీరాముని దగ్గరకు తీసికొని వెళ్ళాడు. శ్రీరాముడు అతడిని తన ఒడిలో పరుండబెట్టుకొని దుఃఖించాడు. కొద్దికాలము నకు లక్ష్మణునకు తెలివివచ్చింది. శ్రీరామునకు రావణునిపైన కోపం వచ్చింది. హనుమా! ఆ దుష్ట రావణుని దగ్గరకు నన్ను తీసికొనివెళ్లు. అతని బలాన్ని చూస్తాను. చాలాకాలంగా అతనిని చూడాలని వుంది.

హనుమ – ప్రభూ ! రావణుడు రథారూఢుడైవున్నాడు మీరు నా భుజాలపైన కూర్చుని యుద్ధంచేయండి. అని అన్నాడు. శ్రీరాముడు అంగీకరించాడు. రావణుడు హనుమ భుజాలపైన శ్రీరాముని చూచి నేను

చాలారోజులుగా వెదుకుతున్నాను. శ్రీరామునిచంపి రాక్షసులభయాన్ని పోగొట్టుతాను అని అన్నాడు.

శ్రీరాముడు – ఓయీ రాక్షసాధమా! శూరవీరులు వ్యర్థప్రలాపన చేయరు. యుద్ధంలో తమ పరాక్రమాన్ని చూపుతారు.

భయంకరయుద్ధం జరుగుతున్నది. హనుమ అతని దెబ్బలనుండి శ్రీరాముని రక్షిస్తున్నాడు. హనుమపైన మిక్కిలి కోపం వచ్చి రావణుడు తనలో అనుకున్నాడు. ఈవానరుడే అంతటికి మూలకారణం. ఎక్కడ చూచినా ఇతను ముందు వుంటాడు. ఇతనికి సిగ్గు, బిడియం బొత్తిగాలేదు. దూతగా సముద్రాన్ని దాటాడు, లంకను కాల్చాడు, నా అక్షయ కుమారుని చంపాడు, మంత్రి ధూమ్రాక్షుణ్ణి చంపాడు. సంజీవినీ తీసికొనివచ్చి లక్ష్మణుని బ్రతికించాడు, యుద్ధంలో నన్ను ఇతనే గాయపరిచాడు, ఇప్పుడేమో రామునికి వాహన మైనాడు. కనుక ఇతన్ని ముందుగా చంపేస్తాను, ఇతను చనిపోతే రాముడు దుర్బలుడౌతాడు. అని ఊహించుకొని హనుమను కొట్టాడు. హనుమ గాయపడ్డాడు. రామునకు మిక్కిలి కోపం వచ్చింది. రావణునితో యుద్ధం చేయసాగాడు. యుద్ధంలో రావణుడు అలసిపోయాడు.

రాముడు – రాక్షసరాజా! అలసిపోయినట్లున్నావు, అధర్మ యుద్ధం చేయరాదు. కనుక రేపు రావలసినది అని అన్నాడు.

రావణుడు నిజంగా అలసిపోవడంచేత తిరిగివెళ్ళిపోయినాడు. రెండవరోజున యుద్ధంలో శ్రీరాముడు రావణుని చంపాడు. శ్రీరామునికి విజయం లభించింది. శ్రీరాముని అనుమతితో లక్ష్మణుడు విభీషణుని లంకకు రాజుగా అభిషిక్తుని చేశాడు. విభీషణుడు రావణునకు దహనసంస్కారం చేశాడు. ఈ శుభ సమాచారాన్ని హనుమ సీతమ్మకు తెలియజేశాడు. సీతమ్మకు మిక్కిలి సంతోషం కలిగింది. హనుమ ఉపకారాలకి కృతజ్ఞతాభారంచేత క్రుంగిపోయి హనుమా! నీవు చేసిన సాహసకృత్యములను, ఉపకారాలను వర్ణించలేను, నీకు ఎప్పుడూ ఋణపడే ఉంటాను అని అన్నది.

హనుమ – అమ్మా! ఇదేమిటి మీరు అంటున్నది. పుత్రుడు ఎప్పుడూ ఋణపడేఉంటాడు. నాకు ఒకే ఒక కోరికవుంది. మీరు అనుమతిస్తే ఆ కోరికను నెరవేర్చుకుంటాను.

సీతమ్మ నాయనా! నీకోరిక ఏమిటి?

హనుమ – అమ్మా! రావణుడు ఒకరోజున మీ దగ్గరకు వచ్చాడుగదా! రాక్షస స్త్రీలను మిమ్ములను కష్టపెట్టమని ఆదేశించగా వారు ఎన్నో విధాల కష్టపెట్టారుగదా, మీరు ఒప్పుకుంటే వీరిని కొద్దిగా మరమ్మత్తు చేస్తాను.

సీతమ్మ–నాయనా! అలేచేయవద్దు. నీకు తెలియదు, అప్పుడు వీరు పరవశులు, రావణుని ఆదేశాన్ని పాటించారు, మానవుడు తను వివశుడై చేయరాని కార్యాలను కూడా చేస్తాడు. పరిస్థితులు అతనిని అలాచేయు నట్లు చేస్తాయి. వీరు నిరపరాధులు, వీరిని కొడితే ఏమివస్తుంది? వీరిని దండించిన యెడల నాకు మిక్కిలి దుఃఖం కలుగుతుంది. ఎవరికీ దుఃఖాన్ని కలుగజేయరాదు. కాలము బలీయమైనది, బలవంతులు దుర్బలులను ఎప్పుడూ కనికరించాలి. నీవు రెండు దెబ్బలు కొడతా నంటావు.వీరు నీ ఒక్క దెబ్బకే నేలకూలుతారు. రావణుడు చెప్పినట్లు చేశారు. ఇప్పుడు రావణుడు చనిపోయినాడు. వీరంతా నీ అనుగ్రహాన్ని కోరుతున్నారు. వీరికి తగిన బహుమానములిమ్ము.

హనుమ మిక్కిలి ప్రసన్నుడై అమ్మా! ఈ మాటలు శ్రీరాముని ప్రియురాలికి తగినట్లుగానే వున్నాయి.

తరువాత శ్రీ సీతారాములు కలుసుకున్నారు. పుష్పక విమానంపైన శ్రీరాముడు సీతాలక్ష్మణులతో ముఖ్యవానరులను తీసికొని అయోధ్యకు ప్రయాణమైనాడు. కిష్కింధలో కొన్ని క్షణాలు విశ్రమించి ముందుకుసాగారు. హనుమ–ప్రభూ ! ఇక్కడ పర్వతంపైన మా అమ్మగారు వుంటున్నారు. ఒక్కసారి వెళ్ళి చూచివస్తాను, అని అన్నాడు. శ్రీరాముడు హనుమా! మేము గూడా వస్తాం, అంజనాదేవి, నీకు ఒక్కడికే తల్లా? ఆమె మాకుమాత్రం తల్లికాదా? ఆమె జగన్మాత. నీలాంటి వీరునిగన్న తల్లిని దర్శించితే జీవితం సార్థక మౌతుంది. ఇది వినగానే హనుమంతునకు సిగ్గు కలిగింది. క్షణంలో విమానం అంజనాదేవి దగ్గర దిగింది.

ముందుగా హనుమ తల్లికి నమస్కరించాడు. అంజన హనుమను లేవనెత్తి ముద్దుపెట్టుకున్నది. ఇంతలో అక్కడికి శ్రీరాముడు, లక్ష్మణుడు,

సీతమ్మ వానరులు చేరారు. హనుమ– అమ్మా ! వీరు శ్రీరామచంద్రులు, ఈయన ఆయన చిన్నసోదరుడగు లక్ష్మణుడు, ఈమె సీతమ్మ, ఈమెను రాక్షసరాజు రావణుడు అపహరించి తీసికొని వెళ్ళాడు. మేమంతా సేతువు నిర్మించి లంకకు వెళ్ళి రావణునిచంపి సీతమ్మను తీసికొని అయోధ్యకు వెళ్లు తున్నాం.

ఈ మాటలు వినేసరికి అంజనాదేవికి మిక్కిలి కోపంవచ్చి హనుమా, నీవు నాపాలను అవమానపరిచావు. ఇంత చిన్నపనికి శ్రీరాముడు కష్టపడవలసి వచ్చిందా? నీవు ఒంటరిగా వెళ్ళి రాక్షసుని పట్టుకొని తీసుకురాక పోయావా? నిజంగా నీవు నాపాలను అవమానపరిచావు, అని ఆమె తన ఒడిలో నుంచి క్రిందకు నెట్టింది. అప్పుడు శ్రీరాముడు అంజనకు నమస్కరించి అమ్మా! నీ కుమారుడు సర్వసమర్థుడు. అతను ఒంటరిగానే రావణాసురుని చంపగలడు. లంకను సముద్రంలో ముంగచలడు. అప్పుడు అతనిపేరే నిలిచిపోతుంది. మరి లోకపావనమైన రామచరిత్ర ఎలా వ్రాయ బడుతుంది? జగత్తులో నా లీలలను విస్తరింపజేయడానికి ఇలా చేశాను. మీరు హనుమను కనికరించండి అతను నా ఆదేశాన్ని ననుసరించి చేశాడు. వెనుకటి మాదిరిగానే అతనిని ప్రేమించండి.

శ్రీరాముని మాటలువిని ఆమె ప్రసన్నురాలై శ్రీరాముని పూజించి హనుమను ఎన్నోవిధాల ఆశీర్వదించింది.

లక్ష్మణునికి సందేహము కలిగింది. ఈ ముసలామె మాటిమాటికి తనపాలను పొగడుచున్నది. ఈమె పాలలో అలాంటి విశేషమేముంది? అంజన లక్ష్మణుని భావాన్ని తెలుసుకొని, చిన్న రాకుమారునకు నాపాలను గురించి సందేహం కలుగుతున్నట్లున్నది. నేను ఇప్పుడే నాపాలమహిమను చూపుతాను, అని అంజన తన స్తనాన్ని నొక్కి ఒకపాలధారను పర్వతం పైన వదిలింది. ఆపాలధారకి పర్వతం బ్రద్దలైంది. ఇదిచూచి అందరూ విస్మితులైనారు.

తరువాత అంజనాదేవి దగ్గర సెలవు తీసికొని అందరూ విమానంపైన ప్రయాణమై తీర్థరాజమైన ప్రయాగలో అడుగుపెట్టారు.

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది గ్రంధములకు మోహన్ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

14. రామపరివారంలో హనుమాన్

రామం రామానుజం సీతాం భరతం భరతానుజమ్ ।
సుగ్రీవం వాయుసూనుం చ ప్రణమామి పునః పునః ॥

శ్రీరామ, లక్ష్మణ,సీత, భరత, శతృఘ్న, సుగ్రీవ, హనుమలకు నేను మాటిమాటికి నమస్కరిస్తాను.

స్వామి కృతార్థుడై కుశలంగా తన ప్రియపరివారంలోకి వచ్చి చేరినప్పుడు సేవకునకు విశేషంగా సుఖం కలుగుతుంది. ప్రభువునుంచి పరివారం వేరుకారాదు. అది స్వామికి అభిన్నమైన అంగమే. పరివారంయొక్క పరిపూర్ణత్వమే ప్రేమకు పరాకాష్ట అని అంటారు.

తీర్థరాజ ప్రయాగచేరి త్రివేణిలో స్నానంచేసి భరద్వాజ మహర్షి ఆశ్రమానికి చేరారు, శ్రీరాముడు మహర్షికి పాదాభివందనం చేశాడు. మహర్షి అందర్నీ ఎంతగానో ఆదరించారు.

భగవాన్ హనుమపిలిచి – నాయనా! నీవు బుద్ధిమంతుడవు; నీకు దేశకాలముల జ్ఞానము కలదు. నా వనవాసానికి ఈరోజు చివరిరోజు.

నేను రేపు సూర్యోదయానికి మందుగా అయోధ్యకు చేరాలి. లేకపోతే నా సోదరుడు భరతుడు ప్రాణాలను వదిలేస్తాడు. నీవు వెంటనే వెళ్ళి అతనికి నారాక తెలియజేయవలసినది. దీనివలన అతనికి కొంత ధైర్యం కలుగుతుంది. పవనతనయా! ఇంకొక విషయాన్ని గూడా గమనించవలసి వున్నది. రాజ్యం చేస్తూ వుండడంచేత అతనికి రాజ్యం చేయాలనే అభిప్రాయం వున్నదేమో జాగ్రత్తగా తెలుసుకొనుము. అతనికి రాజ్యకాంక్షవుంటే నేను జీవితమంతా వనంలోనే వుండిపోతాను. కాని నాసోదరుని మనస్సులో రాజ్యం పట్ల కోరిక వుండదు.

శ్రీరాముని ఆనతిని హనుమ ఎగిరి అయోధ్యకు వెళ్లాడు. భరతుడు అత్యంత వ్యాకులతతో ఒక్కొక్కరోజు లెక్కపెట్టుతున్నాడు. ఈ 14 సంవత్సరాలు భరతుడు ఎలాగగడిపాడో అతనికే తెలుసుగ. ఒక్కొక్కక్షణం ఒకయుగంలా అనిపిస్తున్నది. నేడు రాముని వనవాసానికి చివరిరోజు, భరతుడు పదే పదే దక్షిణదిక్కువైపు చూస్తున్నాడు. చాలామంది అశ్వారోహ సైనికులను శృంగవేర పురంనుంచి అయోధ్యవరకు శ్రీరాముడు గంగ ఒడ్డుకి చేరగానే తెలియజేయ మని నియమించాడు.

ఆకుల అలజడికి ఉలిక్కిపడి భరతుడు దక్షిణదిక్కువైపు చూచేవాడు. ఎప్పుడైనా గుర్రపుగిట్టల ధ్వనివినిపిస్తే లేచి నిలబడి చూస్తూండేవాడు, ఎవరూ కనుపించకపోతే నిరాశచెంది ఆలోచించేవాడు. శృంగబేరపురం వరకు రాకపోతే రేపు సూర్యోదయానికి ఎలారాగలరు? శ్రీరాముడు నన్ను పాపాత్ము నిగా భావించి పరిత్యజించలేదుగదా! నేను అపరాధినే. నావలననే గదా ఇన్నికష్టాలు వచ్చాయి. నేను అపరాధాలపుట్టను, మరి శ్రీరాముడు వారికి కరుణాసముద్రుగదా! వారి అనుగ్రహంవల్లనే నేను ఇంత కాలం జీవించివున్నాను. రేపు సూర్యోదయానికి ముందుగా వారు రాకపోతే ప్రజ్వలిత అగ్నిలో భస్మమవుతాను.

భరతుడు ఇలా అనుకుంటూవున్నాడు. ఇంతలో హనుమ బ్రాహ్మణ వేషంలో వచ్చి జయసీతారాం అని అన్నాడు. తన స్వామిశ్రుతి మధుర ప్రియనామాన్ని వినేసరికి పులకితుడై భరతడు దయచేయండి విప్రోత్తమా! మీకు స్వాగతము! ఏమి సేవచేయను? అని అన్నాడు.

హనుమ – మీరు నిరంతరము స్మరించుతున్న శ్రీరాముడు రావణుని చంపి లక్ష్మణ వైదేహులతో వచ్చాడు.

"నా రాముడు వచ్చాడా" ఎక్కడ నారాముడు ? అని నలువైపులా వెర్రివాడులాగా భరతుడు చూచాడు. "రాముడు వచ్చాడు, రాముడు వచ్చాడు" అనెడి శబ్దాలు భరతునిచెవుల్లో ఎవరో అమృతం పోసినట్లుగా వినిపించాయి.

విప్రోత్తమా! ఇక్కడికి ఎంతదూరంలో వున్నాడు నా రాముడు? మహాను భావా! నీవు నీ కళ్ళతో చూచావుటయ్యా ? కాలి నడకన వస్తున్నాడా? లేక వాహనంమీదనా? ఇప్పుడే వెళ్ళి స్వాగతం చెబుతాను. ఇలాంటి శుభ సమాచారాన్ని వినిపించి మహోపకారం చేశావు, ఇందుకు నీకు ఏమి ప్రత్యుపకారం చేయనయ్యా ? నీ పరిచయాన్ని కలుగజేయవయ్యా ?

హనుమ భరతుని ఉద్వేగాన్ని చూచి వరుసగా ఇన్ని ప్రశ్నలను విని ఉలిక్కిపడి మిక్కిలి వినమ్రతతో ప్రభూ? నేను బ్రాహ్మణుడను కాను, నేను వాయుపుత్రుడను, శ్రీరాముడు పంపగా వచ్చాను, అని అన్నాడు.

భరతుడు – అయితే నీవు హనుమంతుడివన్నమాట? నీవే గదా ఆరోజున సంజీవనీ ఔషధి తీసికొని వెళ్లింది?

హనుమ – ప్రభూ! అవును నేనే.

భరతుడు – నాయనా! ఆరోజున నీకు తోకవున్నదిగదా ?

హనుమ – అది నా నిజరూపం. ఇది కృత్రిమరూపం.

భరతుడు – కృత్రిమవేషంలో మిధ్యావచనములు పలకడంలేదుకదా?

హనుమ – కపటవేషమేకాని విషయం నిజమే చెబుతున్నాను. శ్రీరాముడు వచ్చాడు.

భరతుడు – మరి నాకు ఎందుకు కనిపించడంలేదు ? ఆయన ఎక్కడ!

హనుమ – ప్రస్తుతం తీర్థరాజాప్రయాగలో వున్నారు.

ప్రయాగలో వున్నారా? ప్రయాగ ఇక్కడికి చాలా దూరంలో వుందిగదా. రేపు ఉదయానికి ఎలారాగలరు? లంక నుంచి ఎలావచ్చారు? అని భరతుడు అడిగాడు.

హనుమ – వారు సపరివారంగా పుష్పక విమానంపైన వచ్చారు. దానివేగం మనోవేగంతో సమానంగా వుంటుంది. రేపు మీకు శ్రీరాముని దర్శనమవుతుంది. నేను గూడా వారి వెంట ఉండి ఇప్పుడు ఇచటకు వచ్చాను.

భరతుడు – అయితే, శ్రీరాముడు రావణుని చంపాడన్నమాట. తప్పక తన పరివారంతో కలిసి రేపువస్తాడా? నాకు వారి దర్శనభాగ్యం కలుగు తుందా?

హనుమ – తప్పక కలుగుతుంది. మరినాకు సెలవు.

భరతుడు – హనుమా! నీవు నాకు చాలా ప్రియుడవు, ఇంత కంటే సుఖప్రదమైన మనో సమాచారముండదు. రేపు సూర్యోదయానికి పూర్వము రాకపోతే ప్రజ్వలిత అగ్నిలో ప్రవేశించుతానని శ్రీరామునికిచెప్పు.

హనుమ – మీరు నామాట నమ్మండి, రేపు ఉదయం తప్పక వస్తారు. శ్రీరాముడు నాకొరకు ఎదురు చూస్తూవుంటాడు.

ఈవిధంగా చెప్పి భరతునకు నమస్కరించి హనుమ ఆకాశంలోకి ఎగిరి ప్రయాగలోవున్న భరద్వాజుని ఆశ్రమానికి చేరి భరతుని సమాచారాన్ని భగవంతునకు అందజేశాడు. భగవంతుడు దుఃఖించి భరతుని గుణాలను కొనియాడాడు.

భరతుడు శ్రీరాముని రాకను తెలుసుకొని మిక్కిలి సంతసించాడు. రాత్రంతా నిద్రపట్టలేదు.

శ్రీరాముని స్వాగత సన్నాహాలవిషయంలో సంలగ్నుడైనాడు. శ్రీరాముడు రానున్నవైపు సమస్తసైన్యాన్ని, ప్రజలను నిలబెట్టాడు. స్వయంగా శ్రీరాముని పాదుకలను శిరస్సుపైన వుంచుకొని విలపిస్తూ శ్రీరామునికి స్వాగత మివ్వడానికి బయలుదేరాడు. ఒక్కొక్కక్షణం గడపడం చాలా కష్టంగావుంది. హనుమ అసత్యము చెప్పలేదుగదా–అని ఆలోచించసాగాడు.

తూర్పున సూర్యోదయం మవుతుండగా దక్షిణ దిక్కున పుష్పకవిమానం వస్తూ కనుపించింది. శ్రీరామునకు శిరస్సున పాదుకలు పెట్టుకొని మిక్కిలి కృశించిన శరీరంతో భరతుడు కనుపించాడు. శ్రీరాముడు–చూడండి. అతడే నాసోదరుడు, రాజ్యాన్ని పాలిస్తుగూడా తపస్సుచేశాడు అని అంటూ వుండగా విమానం క్రిందకు దిగింది. శ్రీరాముడు భరతుని కలుసుకుందామనుకునే సరికి భరతుడు కఱ్ఱమాదిరిగా భూమిమీద పడిపోయినాడు. శ్రీరాముడు ఆయనను లేవనెత్తి కౌగలించుకున్నాడు. తరువాత అందరూ కలుసుకున్నారు.

ఇకపోతే మీరంతా పుష్పకారూఢుడైన శ్రీరాముని దర్శించండి. పుష్పకంలోవున్న సింహాసనంపైన శ్రీ సీతారాములు ఆసీనులైనారు. భరతుడు పాదుకలను శిరస్సున ధరించాడు. విభీషణుడు చామరాన్ని వీచుతున్నాడు. హనుమ తెల్లని గొడుగుని పట్టుకున్నాడు. సుగ్రీవుడు విసనకఱ్ఱతో విసురు తున్నాడు. శతృఘ్నుడు ధనుర్బాణాల్ని ధరించాడు. శ్రీ జానకి తీర్థజలంకల్గిన కమండలాన్ని చేతితో పుచ్చుకొనివుంది. అంగదుడు ఖడ్గాన్ని తీసికొని వున్నాడు. భల్లూకపతిడాలుని పుచ్చుకొనివున్నాడు. ఈవిధంగా రధారూఢుడైన శ్రీరాముని దర్శించి ప్రజలందరూ సంతోషించారు. ప్రస్తుతం మీరు గూడా పుష్పకంపైన ఆసీనులైవున్న భగవానుని దర్శించండి, మిగతా కధను తర్వాత వినిపిస్తాము.

15. రామనామరసికుడు సర్వప్రియుడు హనుమాన్

రామ ఏవం పరం బ్రహ్మ రామ ఏవం పరంతపః ।
రామ ఏవం పరంతత్త్వంచ శ్రీరామో బ్రహ్మతారకం ॥

హనుమ రామతారకోపనిషత్తులో అంటున్నాడు శ్రీరాముడే పరబ్రహ్మ, తపస్సు, పరతత్వము, బ్రహ్మతారకము.

శ్రీరాముని అనుగ్రహం కల్గినవారిని అందరూ ఆదరిస్తారు. రామునికి ఇష్టులైనవారు అందరికీ ఇష్టులవుతారు. రాముడు స్వీకరించిన వారిని అందరూ స్వీకరిస్తారు. రాముని ప్రసన్నమైతే జగత్తునకు ప్రసన్నత, రాముపట్ల విముఖులయినప్పుడు అందరూ విముఖులవుతారు. రాముడు సుఖధాముడు, కల్పతరువు, అందలి సుఖప్రదమైన శీతలచ్ఛాయలో శోకసంతాపములన్నీ శాంతించుతాయి.

శ్రీరాముడు రాజుఅయినాడు. అందరూ సంతోషించారు. రామ రాజ్యభిషేక సమయంలో అందరికీ కానుకలు పంచారు. శ్రీరాముడు స్వయంగా సుగ్రీవ, అంగద, విభీషణ, నల, నీల, ముఖ్యులకు కానుకలిచ్చి

గౌరవించాడు. హనుమకుమాత్రం ఏమీ ఇవ్వలేదు. ఒక విలువైన హారాన్ని సీతమ్మకిచ్చి తనకిష్టమైన వారికివ్వమన్నాడు.

సీతమ్మ – మహరాజ్ మీరు మానసపుత్రులమధ్య భేదభావాన్ని కలుగచేయదలచుకున్నారా? తల్లికి బిడ్డలందరూ సమానులే.

భగవాన్ – సమానులెలా అవుతారు? అందరూ సమానులే అయితే శాస్త్రాల్లో సుపుత్ర – కుపుత్రులని ఎందుకు వర్ణించారు?

సీతమ్మ–మహరాజ్? ఏ వ్రేలికి సూదిగుచ్చినా నొప్పి సమానంగానే కలుగుతుంది. తల్లికి పుత్రులందరూ సమానులే. కాని పనులనుబట్టి చిన్నా,పెద్దాఅని తారతమ్యముంటుంది. తల్లి మమత పుత్రులందరిపైనా సమానంగానే వుంటుంది. కాని సద్గుణాల కారణంగా భక్తి కారణంగా భేదభావం కలుగుతుంది. అట్టి భేదం గుణాలకు సంబంధించినదే.

భగవాన్ – నా అభిప్రాయం గూడా ఇదే. నీవు గుణాలలో ఎవరిని ఎక్కువగాభావిస్తావో అతనికి ఇమ్ము అని అన్నాడు.

జానకి – అందరూ భక్తులే, గుణవంతులే.

శ్రీరాముడు – అయినా కొద్ది తేడా వుండనే వుంటుంది. నీవు సంకోచిస్తున్నట్లున్నావు. నీవు ఇవ్వదలచినవానికి ఇవ్వవలసినది.

సీతమ్మ ఆ హారాన్ని తీసికొని ఆలోచిస్తున్నది.

అందరూ ఆమెవైపు ఎంతో ఆశతోచూస్తున్నాను. అందరికీ ఆ హారాన్ని పొందాలనివుంది. ఆమె ఎవరికి ఇస్తుందో అని చూస్తున్నారు. కాని హనుమ మాత్రం ఆమెవైపు చూడక శ్రీరాముని వైపు చూస్తూవుండిపోయాడు. సీతమ్మ హనుమను పిలిచి ఆ కానుకను యిచ్చింది. హనుమ శ్రద్ధాభక్తితో ఆ కానుకను స్వీకరించి ధరించాడు. హారమును ధరించుటచేత హనుమశోభ ద్విగుణీకృత మయింది. సభాసదులంతా మురిసిపోయారు. తేజస్సు, ధైర్యము, కీర్తి, దక్షత, సామర్థ్యము, నీతి, వినయము, పౌరుషము, పరాక్రమము, బుద్ధి, ఈపదిగుణాలు హనుమలో పూర్తిగావున్నట్లు అందరూ భావిస్తారు. ఈయన భక్తిని గురించి వేరే చెప్పనవసరం లేదు. శత్రువులు గూడా ఈయనభక్తిని గురించి వేరేచెప్పనవసరం లేదు. శత్రువులుగూగా ఈయనభక్తికి లొంగిపోతారు. ఇందుకుగాను సీతమ్మ ఎంపికను అందరూ సర్వసమ్మతితో

అంగీకరించారు. కాని హనుమ మరోతమాషా చేయసాగాడు.

హనుమ హారాన్ని కంఠంలోధరించి నోటితో నామోచ్చారణచేస్తూ నేత్రాలతో శ్రీరాముని రూపసౌందర్యాన్ని చూస్తూ మధ్య–మధ్యహారంలోనుంచి ఒక్కొక్క మణినితీసి దంతాలతో కొరికి చూచి విసిరేస్తున్నాడు. అందరూ ఈవింతను చూస్తున్నారు. ఎవరికీ ఏమీ అనడానికి సాహసం కలగడంలేదు. చివరికి విభీషణుడు వుండలేక అల్లానికి కోతి రుచి ఎలా తెలుస్తుందని అంటారు, అని అన్నాడు.

ఈమాటకు శ్రీరాముడు నవ్వి – ఓ రాక్షసరాజా! కోతికి ఏం తెలుసు అల్లంరుచి అని అనండి అని అన్నాడు.

విభీషణుడు – అవును నేను పొరపాటుపడ్డాను, చూడండి ఈ హనుమ పని ఎలావుందో, ఎటువంటి వ్యవహారం ఎంతటి మణిపూసలు, ఈకోతి కొరికి పారేస్తున్నది.

శ్రీరాముడువిని ఏమీ మాట్లాడక నవ్వి వూరుకున్నాడు. హనుమ–ఏమీ మీరు అంటున్నది? రాక్షసులు ఎక్కువగా అల్లం తింటూవుంటారు. అందుకే వారికి అల్లం రుచి బాగుగా తెలుసు.

విభీషణుడు – తినకపోతే నీమాదిరిగా వున్నామా? ఇంతటి విలువైన హారాన్ని పాడుచేస్తున్నావు.

హనుమ – ఏమీలేదు, సీతమ్మ దీనిని మిక్కిలి విలువైనదిగా భావించే ఇచ్చిందిగదా అని చూస్తున్నాను, ఈ మణి పూసలలో నా ఇష్టదేవుడు రాముడు ఉన్నాడో లేడో అని చూస్తున్నాను. దేనియందు శ్రీరాముడు వున్నాడో అదే విలువైన వస్తువు, శ్రీరాముడు లేని వస్తువు విలువలేనిది. వీనిలో ఎక్కడా నా రాముడు కనుపించడంలేదు. కనుక వ్యర్థంగా భావించి విసిరేస్తున్నాను.

ఇందుకు కొద్దిగా కోపంవచ్చి విభీషణుడు ఈ మణులలో శ్రీరాముడు లేడు. పర్వతంమాదిరి శరీరంతో తిరుగుతున్నావు. మరి ఇందులో శ్రీరాముడు వున్నాడా?

ఈమాట వినేసరికి ఆవేశంవచ్చి ఓ రాక్షసరాజా! నా శరీరంలో శ్రీరాముడు లేకపోతే, శ్రీరామనామమే లేకపోతే నేను దీన్ని ఒక్కక్షణం గూడా ధరించివుండే వాడనుకాను, మీకు నమ్మకం లేకపోతేచూడండి–అని హనుమ

వజ్రసమానమైన గోళ్ళతో తన వక్షస్థలాన్ని చీల్చాడు. అందరూ ప్రత్యక్షంగా చూశారు. ఆయన హృదయంలో శ్రీ సీతారాములు ఆసీనులై వున్నారు. ప్రతిరోమము నుండి రామనామధ్వని వెలువడుతున్నది.

ఇది చూడగానే అందరికి ఆశ్చర్యం కలిగింది. శ్రీరాముడు హనుమను గాఢంగా కౌగలించుకున్నాడు. భగవానుని ఆలింగనానికి హనుమ తిరిగి ఆరోగ్యవంతుడైనాడు.

ఈవిధంగా హనుమ మహిమను చూపి భగవాన్ అతనిని అందరకూ ప్రియునిగా చేశాడు. అప్పుడు హనుమ లోపలవెలుపల శ్రీరామమయుడని అందరూ అంగీకరించారు. శ్రీరామునకు ఇతను మిక్కిలి ప్రియసేవకుడు, కష్టప్రదమైన సేవను ఇతనికే అప్పగిస్తారు. ఈయనమాత్రం ఎంతో ఉత్సాహంగా చేస్తాడు. ఒక విధంగా హనుమ భగవంతునికి బాహ్యప్రాణమే. భరత, లక్ష్మణ, శతృఘ్నులు ఇతనిని విశేషంగా గౌరవిస్తారు. హనుమ అందరూ చెప్పేదాన్ని చేస్తూగూడా శ్రీరాముని సేవలన్నింటినీ తానేస్వయంగా చేయాలనుకుండాడు. చిన్న సేవలపట్ల గూడా ఈయనకు సంకోచముండదు. సేవకు చిన్నా పెద్దా ఏమిటి? సేవఅంటే సేవే. స్వామికి దేనివలన సుఖం కలుగుతుందో అదేసర్వోత్తమసేవ, ఇందులకే శ్రీరాముని సేవలన్నిటిలో ఈయనకు ముఖ్యమైన స్థానముంటుంది.

కౌసల్య మొదలగుతల్లు ఈయన్ని మిక్కిలి ఆదరిస్తారు. శ్రీరాముడు ప్రసాదాన్ని స్వీకరించాక మిగతా ప్రసాదానికి అధికారి ఈయనే. కౌసల్య ఇతన్ని తన ఎదుట కూర్చునబెట్టుకొని ప్రేమతో తినిపిస్తుంది.

హనుమ సీతమ్మకి ముద్దుబిడ్డ. ఇతనిపట్ల ఆమెకు పూర్ణ వాత్సల్య భావముంది. ఆమె హనుమ వచనములన్నిటినీ పాటిస్తుంది.

హనుమ అయోధ్యకు పోలీస్ ఇన్‌స్పెక్టరుగా భావించేవారు. అందర్ని చూస్తూవుండేవాడు. ప్రజలు తమ ప్రాణాలకంటే మిన్నగా తలుస్తారు. శ్రీరాముని వరకు వెళ్ళనవసరం లేదు. అన్నిపనులు ఈయనే చక్కబెట్టుతాడు.

రామనామాన్ని స్మరించువానిని ఈయన అన్నివేళలా కాపాడుతూ వుంటాడు. రామనామ జాతకులు ఈయనకు ప్రాణాధిక ప్రియులు, ఈ

విషయానికి సంబంధించిన ఒక సంఘటన గలదు. రామనామాన్ని శుచిగా గాని, అశుచిగాని ఎవరు ఏ స్థితిలో జపించినా, స్మరించినా అట్టివారిని ఈయన అన్నివేళలా రక్షిస్తూ వుంటాడు.

ఒక మహాత్ముడుండేవాడు, ఆయన తన భక్తునితో నాయనా! మానవజన్మ మాటి మాటికి లభించదు, అవకాశ మున్నంతవరకు రామనామాన్ని జపించు అని అన్నాడు.

అతను అయ్యా ! జపంచేసుకుందామని అనుకుంటాను, కాని ఈ సంసారం మాయాజాలంలాంటిది. ఇందులోపడి కొట్టుకుంటూ వుంటాను. బొత్తిగా అవకాశం చిక్కదు. ఉదయం గం॥ 6 నుంచి రాత్రి గం॥ 12 వరకు తన కార్యక్రమాన్ని వినిపించాడు.

మహాత్ముడు – సరే, ప్రాతఃసాయం సమయములందు తోటకు వెళ్ళినప్పుడు, మలవిసర్జన చేయునప్పుడు నిశ్చింతగా రామనామాన్ని స్మరించు.

పెద్దమనిషి–అయ్యా! మలవిసర్జన చేయునపుడు మాట్లాడడంకూడా నిషేధించారుకదా, మరి రామనామాన్ని స్మరించవచ్చునా?

మహాత్ముడు – నాయనా ! రామనామాన్ని స్మరించడంలో ఏమీ తప్పులేదు. శుచిగాగానీ, అశుచిగాగానీ అన్నివేళలా స్మరించవచ్చును. ఈరోజు నుండి నీవు మలవిసర్జన చేయునపుడు రామనామాన్ని స్మరించు.

మహాత్ముని ఆదేశానుసారం ఆ పెద్దమనిషి మలవిసర్జన చేయుకాల మున రామనామాన్ని స్మరించసాగాడు. ఒకరోజున మలవిసర్జనచేయు చుండగా హనుమ వస్తున్నాడు. అశుచిగావుండి ఎవడో మూర్ఖుడు నా స్వామి పావననామాన్ని స్మరిస్తున్నాడు, అని అనుకొని ఒక్కదెబ్బ కొట్టి వెళ్ళిపోయి నాడు. సాయంత్రం భగవంతుని శరీరానికి సేవచేయుచుండగా వీపుపైన వ్రేళ్ళు పొంగి వున్నట్లుచూచాడు. ఆ భాగం నల్లబడివుంది. హనుమకు ఆశ్చర్యం కలిగి ప్రభూ ! ఏ దుష్టుడు మిమ్ములను కొట్టాడో చెప్పిండి, ఇప్పుడే వెళ్ళి అతనిని దండించివస్తాను.

భగవాన్ – నాయనా ! ఏమీలేదులే. ఈ విషయాన్ని విడిచిపెట్టు, కాని హనుమ ఒక పట్టాన ఒప్పుకుంటాడా?

హనుమ – లేదు ప్రభూ ! అతని పేరుమాత్రం చెప్పండి. అని గట్టిగా పట్టుపట్టాడు. ఎంతనివారించినా వినలేదు. అప్పుడు భగవాన్ నాయనా! అతని పేరు హనుమాన్.

మిక్కిలి సంభ్రమంతో భయభీతుడై హనుమ – భగవాన్ నేను ఎప్పుడైనా ఇలాంటి దుస్సాహసం చేయగలనా?

భగవాన్ – ఇక వదలిపెట్టువోయి ఆ విషయాన్ని, నీవు అడిగావు గనుక చెప్పాను.

హనుమ – నేను తెలిసినంతవరకు ఏమీ చేయలేదే దయయుంచి చెప్పండి.

భగవాన్ – నాయనా ! తెలియక చేసిన తప్పు క్షమించ బడుతుంది.

హనుమ – నాకు ఏమీ జ్ఞాపకం రావడంలేదు. ఈ తప్పు ఎప్పుడు జరిగిపోయిందో ?

భగవాన్ – చూడు నాయనా ! ఆ పెద్దమనిషి ఎంతో ప్రేమతో నా నామాన్ని స్మరిస్తున్నాడు. అతనికి మరెప్పుడూ అవకాశం చిక్కడంలేదు. నీకు ఈ విషయం చెడ్డగా అనిపించింది. నీవు ఒకే దెబ్బకొట్టావు. నీ ఒక్క దెబ్బకి వేల ఏనుగుల బలము గలిగిన రావణుడు మూర్ఛితుడైనాడుగదా! నీదెబ్బకి పాపం అతను ఏమైవుండేవాడో! ఆ దెబ్బను నేను సహించాను.

ఈ విషయాన్ని విని హనుమ లజ్జితుడై ఆరోజునుంచి హనుమగూడా రామనామాన్ని శుచిగా లేక అశుచిగా కానిస్మరించువారిని రక్షిస్తానని ప్రతిజ్ఞ చేశాడు. ఈ కారణంగా రామనామ రసికుడగు హనుమ అందరికీ ప్రియుడైనాడు.

హనుమంతునికి వున్నన్ని మందిరాలు బహుశ శ్రీరామునకు గూడా వుండి వుండవు. ఎందుకనగా రామమందిరాలలో ఈయన ఎలాగూవుండనే వుంటాడు. భయంకర అడవులలో, గ్రామాలలో, నగరాలలో హనుమ నిర్భయంగా వుంటాడు.

16. కౌతకీ హనుమాన్

చరిష్యతి కథా యావదేషా లోకే చ మామికా ?
తావత్తే భవితాకీర్తిః శరీరేప్యసవస్తథాః ॥

హనుమతో భగవాన్ అంటున్నాడు-హనుమా! ఈలోకంలో నాకథ వుండునంతవరకు నీవు జీవించివుంటావు. నీ కీర్తి గూడ చిరస్థాయిగా వుంటుంది.

భగవంతునకు అమాయకత అంటే చాలా ఇష్టం. అమాయకులతో వేళాకోళం చేయడం అందరికీ సరదాగా ఉంటుంది. దృష్టిలో సమానత్వం కలవారు ఎవరినీ చెడ్డగాభావించరు. నిష్కపట భావంతో అందరి మాటలను నమ్మువారు అమాయకులనబడతారు.

మాతా కౌసల్యకు హనుమ మిక్కిలి ముద్దుబిడ్డ, ఒకనాడు ఆయన పుట్టినరోజు పండుగవచ్చింది. కౌసల్య ఆ పండుగను ఎంతో వైభవంగా జరుపుతుంది. పాటలుపాడిస్తుంది. అందరికి పిండివంటలతో భోజనం పెడుతుంది. హనుమ పుట్టినరోజు మంగళవారం, ఆయనకు భగవంతునికి సేవచేయడంలో లభించిన సంతృప్తి మరేపనిలో లభింపదు. సేవకునకు సేవచేయునపుడు అహంభావం కలగడం సహజమేగదా. హనుమ ఎవరన్నా

భయపడడు. ఒకటి ఏమంటే స్వయంగా మహావీరుడు. రెండు–రామునికి ప్రియసేవకుడు, మూడు – అమాయక హృదయం గలవాడు. పుట్టినరోజుకు ముందురోజు రాత్రి ఆయన భగవంతునికి పాదము లొత్తుతున్నాడు. సేవచేయునపుడు మిక్కిలి ఆనందం కలుగుతున్నది. సీతమ్మ మాటిమాటికి వెలుపలికి వెళ్లమంటున్నది. అర్ధరాత్రివరకు సేవచేస్తూనే వున్నాడు.

సీతమ్మ–నాయనా! ఇక వెళ్లు, విశ్రాంతి తీసికోనిస్తావా? లేదా?

హనుమ–మిమ్మిల్ని విశ్రాంతి తీసికొనవద్దని నేను ఎప్పుడు అన్నానండి. మీరు హాయిగా విశ్రమించండి. నేను ఈ రోజు రాత్రంతా సేవచేస్తాడు.

సీతమ్మ మనస్సులో నవ్వుకుని–నీవుపూర్తిగా వానరుడవే! చూడు రాత్రిపూట భగవంతుని దగ్గర ఎవరూఉండరాదు.

హనుమ – అయితే మీరు ఎందుకు వుంటున్నారు ?

భగవంతుడు ఇద్దరి మాటలు విని తనలో తాను నవ్వుకుంటున్నాడు.

సీతమ్మ – నామాట వేరు, నాయనా !

హనుమ – మీలో ఏమి విశేషముంది.

సీతమ్మ ఏమంటుంది? చివరికి విసిగి–నీవు ఇక్కడ నుంచి లేచి వెలుపలకు పద, చెబుతాను, అని అన్నది.

హనుమ లేచి నిలబడ్డాడు. ఉత్తర భారతదేశంలో పుణ్యస్త్రీలు తమ పాపడిలో మాంగలిక చిహ్నంగా సింధూరాన్ని ధరిస్తారు. దక్షిణాదిన స్త్రీలు మంగళసూత్రాన్ని ధరిస్తారు. దానిని వివాహసమయంలో భర్తకడతాడు. ఉత్తరదేశంలో భర్త సిందూరాన్ని దానం చేస్తాడు. సింధూరాన్ని పుణ్యస్త్రీల సౌభాగ్యసూచకంగా భావిస్తారు. సీతమ్మ తన సిందూరాన్ని చూడమని–నాలో ఈ విశేషత వున్నది. గనుక నేను లోపల వుండగలను, అని అన్నది.

అప్పుడు హనుమ వెలుపలికి వెళ్ళాడు. మరుసటిరోజు బజారుకి వెళ్ళి ఒక వ్యాపారిని–నీదగ్గర సింధూరంవుందా? అని అడిగాడు.

అయోధ్యా వాసులు హనుమను మిక్కిలి ప్రేమిస్తారు. వ్యాపారి – మహరాజ్ గోనె సంచినిండా సింధూరం వుంది. మీకు కావలసినంత తీసికొని వెళ్ళండి.

హనుమ ఆ సింధూరాన్నంతా తీసికొని వచ్చి నూనెలో కలిపి తన శరీరానికి పులుముకొని రాజదర్బారులోనికి వచ్చాడు. అక్కడ సీతారాములు ఆసీనులై వున్నారు. హనుమను ఈ వింత వేషంలో చూచి సభాసదులందరూ పకపక నవ్వారు. కాని అడిగే సాహసం ఎవరికీ లేదు. శ్రీరాముడు నవ్వి హనుమా ! ఈ రోజు ఈ వికృత వేషం ఏమిటి? సింధూరాన్ని ఎందుకు పులుముకున్నావు?

హనుమ మాయామర్మం లేకుండా – మహారాజ్ ! సేవాధికారాన్ని పొందడానికి ఇలాచేశాను, సీతమ్మ కొద్ది సింధూరాన్ని ధరించి మీ సేవలో ఎల్లప్పుడూ వుండగలుగుతున్నది. నేను గోనెసంచీ సింధూరాన్ని పులుము కున్నాను. కనుక అహర్నిశలు మీ సేవలో వుండే అధికారాన్ని అనుమించాలి.

సీతమ్మకు నవ్వువచ్చింది. శ్రీరాముడు నవ్వుతూ – ఈ రోజు మంగళవారం, మంగళవారం నాడు ఎవరు హనుమంతుని విగ్రహానికి నూనెతో కలిపిన సింధూరాన్ని పులుముతారో అట్టివారి కోరికలన్నీ నెరవేరు తాయి. ఆ రోజునుంచి నేటివరకు ఆయన విగ్రహానికి నూనెతో కలిపిన సింధూరాన్ని అర్పిస్తున్నారు. మన ఈ అమాయకుడైన హనుమను గురించి మరి ఒక రసవత్తరమైన కథను వినిపించుతాను శ్రద్ధగావినండి.

హనుమంతునిలో బలము, బుద్ధి, స్ఫూర్తి, శక్తి, పరాక్రమము మొదలగు గుణాలు వుండుటచేతనే శ్రీరామునికి మిక్కిలి ప్రియుడైనాడు. సేవ చేయాలని అమిత ఉత్సాహం ఉండేది, భగవంతుని సేవలన్నింటినీ తానొక్కడే చేయాలను కొనేవాడు. భగవాన్ ఏదైనాపని అప్పగించితేచాలు, శతయోజనాల దూరంలో వున్నాసరే పూర్తిచేసి కొనివచ్చి మరొకసేవలో నిమగ్నుడయేవాడు. ఎవరిని సేవచేయనిచ్చేవాడుగాడు. ఇందుచేత భరత, లక్ష్మణ, శతృఘ్నులు సీతమ్మ ఇంకా ఇతర సేవకులు హనుమపట్ల ఈర్ష్యగలిగి ఆలోచించారు. హనుమ మనలో ఎవరినీ సేవ చేయనివ్వడంలేదు. గనుక ఏదో ఒక విధంగా ఈయనను సేవాకార్యము నుంచి తప్పించాలి అని అందరూ సమావేశమై ఉదయం నుంచి రాత్రి వరకు సేవలజాబితావ్రాసి పరస్పరం పంచుకొని శ్రీరాముని స్వీకృతి తీసుకుందామని నిశ్చయించారు. భగవంతుని స్వీకృతి గురించి ప్రశ్న వచ్చింది.

శతృఘ్నుడు – ఈపని లక్ష్మణునకు అప్పగించుదాం – అని అన్నాడు.

లక్ష్మణుడు – తమ్ముడూ ఇది నావలన సాధ్యపడదు. భరతుడు మనలో పెద్దవాడుగదా! ఆయనకు పంపితే బాగుంటుంది.

భరతుడు – చూడు తమ్ముడూ ! మీరు ఏ పనులు చెప్పినా చేస్తాను. ఆయనవైపు కన్నెత్తి చూచే సాహసంగూడా నాకులేదు.

సీతమ్మ – మీరంతా ఎందుకయ్యా బాధపడతారు. నేను స్వీకృతి తీసికొని ముద్రగూడా వేయిస్తాను అని ఈ కార్యక్రమాన్ని సీతమ్మ తీసికొనేసరికి అందరికి సంతోషం కలిగింది.

రాత్రి ఏకాంతంగా ఉన్న సమయంలో సీతమ్మ ఏమండీ! మీరు ఒక కాగితంపై సంతకం చేయాలి అని అన్నది.

భగవాన్ – ఎలాంటి కాగితంపైన ?

సీతమ్మ మేమందరమూ మా విధులను పంచుకున్నాం దానికి మీ స్వీకృతి కావాలి. ఇదిగో చూడండి అని జాబితా చేతికి ఇచ్చింది.

భగవాన్– జాబితాను జాగ్రత్తగా చూచాడు. కాని హనుమ పేరుమాత్రం ఎక్కడాలేదు. తనలో తాను నవ్వుకొని ఏమీ మాట్లాడకుండా దానిపైన సంతకం చేశాడు.

సీతమ్మ – దీనిపైన కొంచెం రాజముద్రికను గూడా వేయించండి.

భగవాన్ – రాజముద్రికను ఇక్కడ ఎక్కడ? రేపు రాజసభలో వేయించాలి. రెండవరోజున జాబితా పైన ముద్రవేయించారు. సర్వ సమ్మతిన ఆ జాబితా పాసైపోయినది.

మరుసటి రోజున హనుమ ఏ సేవచేద్దామన్నా అడ్డువచ్చి ఈ సేవ నాది. ముందుకురాకు, అని అంటున్నారు. ఇతర భక్తులు సీతమ్మతో సహా.

ఇద్దరు ముగ్గురు ఈవిధంగా చెప్పేసరికి హనుమ ఇవాళ ఏమైంది? మీరంతా సేవలను పంచుకున్నారా? అని అడిగాడు.

లక్ష్మణుడు నీకు తెలియదా? అందరికీ సేవలను పంచడం జరిగింది. రాజముద్రికనుగూడా వేశారు. మహారాజు గూడా స్వీకరించి తన సంతకం చేశారు.

హనుమ – అయితే జాబితా ఎక్కడ? నేను గూడా చూస్తాను.

సేవల జాబితా ప్రతులు ఎన్నో తయారు చేశారు. అందరి దగ్గరవున్నాయి. లక్ష్మణుడు తన జాబితాను చూపించాడు. అందరూ గుమిగూడారు. హనుమ జాబితాను మొదటినుంచి చివరిదాకా ఎన్నో పర్యాయములు చూచాడు. అందులో ఎక్కడా తనపేరు కనబడలేదు.

హనుమ – ఇందులో నా సేవ ఎక్కడా ఉదహరించలేదు.

సీతమ్మ – నీవు ఆ సమయంలోలేవు. నిద్రించుతున్నావు. మేల్కొని వున్నవారికి లభించింది.

హనుమ గంభీరంగా – ఆ సమయంలో లేకపోవచ్చు మరి ఇప్పుడు వున్నానుగదా, ఏచిన్నసేవ లభించినాచాలు, అని అన్నాడు.

సీతమ్మ – నాయనా ! వ్రాతకోతలన్నీ అయిపోయాయి. రాజముద్రికను గూడా వేశారు. ఈ జాబితాలో లేని సేవ ఏదైనా వుంటే అది నీది.

హనుమ జాబితాను జాగ్రత్తగా చూచాడు. చిన్న చిన్న సేవల్నిగూడా ఉదహరించారు.

హనుమ జ్ఞానులలో అగ్రగణ్యుడుగదా, సరే, భగవంతునకు ఆవలింత వచ్చినప్పుడు చిటిక ఎవరువేస్తారు? ప్రభువుకు ఆవలింత వచ్చినపుడు చిటిక వేయడం ఎంతైనా అవసరం అని అన్నాడు.

ఈ విషయాన్ని విని సభాసదులంతా నవ్వారు.

సీతమ్మ సరే, చిటికవేయడం నీవంతు, ఈరోజునుంచి నీవు చిటిక దాసుడన్నమాట.

హనుమ – జాబితాలో నా సేవనుగూడా జేర్చాలి. రాజముద్రిక వేయించాలి.

అందరూ అంగీకరించి జాబితాలో చేర్చి రాజముద్రిక వేయించారు. వెంటనే చిటిక వేయడానికి వీలుగా శ్రీరాముని ఎదట వీరాసనం వేసుకొని కూర్చున్నాడు. రాజసభ జరుగుతున్నంతవరకు శ్రీరామునికి అభిముఖంగా చిటిక వేయడానికి ఉద్యుక్తుడై చూస్తూవున్నాడు. భగవంతుడు వెళ్ళిపోతుంటే హనుమగూడా ఆయనకు ఎదురుగా ముఖాన్నిపెట్టి ఎదుటిదిక్కుగా

నడుస్తున్నాడు. భగవంతుడు రథంఎక్కి కూర్చుంటే హనుమగూడా వచ్చి కూర్చున్నాడు. భగవాన్ బంతి ఆట ఆడుతుంటే అక్కడగూడా చూస్తూ వున్నాడు. భగవంతుడు భోజనం చేస్తుంటే అక్కడికి వచ్చి హనుమ కూర్చున్నాడు. మాతా కౌశల్య అన్నది – హనుమా! శ్రీరామునివైపు తదేకదృష్టితో చూస్తున్నావు. ఏమిటి విశేషం ?

హనుమ – అమ్మా! ప్రస్తుతం నేను నాకిచ్చిన సేవలో నిమగ్నుడనై వున్నాను. ఈరోజు భగవంతుని ప్రసాదాన్ని తీసికొనను. నాకు ఇక్కడే ఇవ్వండి. విధినిర్వహణలో వుండి ఒక చేతితో తీసికొంటాను. భగవానుని వెంట వుండాలి. అని భగవంతునితోపాటు లేచి వెళ్ళాడు. భగవాన్ శయ్యపైన పరున్నా హనుమకూడా తిష్ఠవేసుకొని వారి ఎదుట కూర్చొనే వున్నాడు.

సీతమ్మ – నాయనా! ఇకవెళ్ళు, విశ్రాంతి తీసుకో.

హనుమ – విశ్రాంతి తీసికోవడంఎలా? రాత్రి అంతా ఇక్కడే వుండాలి.

సీతమ్మ – నాయనా! నీవు పగలంతా వెంటాడావు, రాత్రి అయింది. ఇప్పుడైనా వదలి వెళ్ళు.

హనుమ – ఎలా వెళ్ళను? నేను నా విధి నిర్వర్తిస్తాను. మీరు మీ సేవ చేసుకోండి.

సీతమ్మ – నీవు పూర్తిగా కోతివనిపించుకున్నావు. నీవు ఇక్కడ వుండగా నేను సేవచేయడం ఎలా?

హనుమ – బాగుంది. మీరు వుండగా మేము మా సేవ చేస్తున్నప్పుడు మీరు మాత్రం మేముండగా మేసేవ ఎందుకు చేసికొనరాదు?

సీతమ్మ – కోతివైన నీకు నేను ఎలా తెలియజెప్పను. నీవు కనుక వివాహం చేసికొనివుంటే చెప్పివుండేదాన్ని, చూడు. హనుమా! ఏకాంతంలో తల్లి–దండ్రులున్నచోట పుత్రులుండరాదు. నీవు ఇక వెళ్ళునాయనా! తిరిగి ఉదయమేవచ్చి సేవలో పాల్గొనుము.

హనుమ – బాగుంది. ఈరాత్రి స్వామికి ఆవలింతవస్తే ఎవరుచిటిక వేస్తారు?

సీతమ్మ వెళ్ళిపో! నీకు బదులు నేను వేస్తానులే.

హనుమ – మీ జాబితా తీసిచూపించండి. నేను మీ సేవను తీసికొననప్పుడు మీరు మాత్రం నాసేవను ఎందుకుతీసుకుంటానంటున్నారు?

చివరికి విసుగుకొని సీతమ్మ నీలాంటి అడవి జంతువుకి ఎలా నచ్చజెప్పను? అంటూ హనుమను వెంటనే బయటికి గెంటి లోపలినుంచి తలుపు గడియవేసుకుంది.

హనుమ – భగవంతునకు ఎక్కడ ఆవలింత వస్తుందో అని రాత్రిఅంతా ఒక ఇంటిపిట్టగోడపైన కూర్చుని చిటికవేయ నారంభించాడు. నోటితో నిరంతరమూ రామనామాన్ని స్మరిస్తూ చేతుల్తో చట్–చట్ అని చిటిక వేస్తున్నాడు.

ఏ భక్తుడు ఏరీతిని నన్ను కొలుస్తాడో నేనుగూడా అదే రీతిని అతనిని కొలుస్తాను, అని భగవంతుని ప్రతిజ్ఞ. భక్తుడు నిరంతరమూ చిటికవేస్తున్నాడు. భగవంతుడు గూడా ఆవలిస్తున్నాడు నోరు మూత పడడంలేదు. జానకి – ఏమండీ? ఏమిటి ఇలా అంటున్నారు–అని అడిగింది. భగవంతుని ప్రాణాలు తన ప్రియభక్తుని దగ్గరే వున్నాయి. నోటితో ఏమీ అనడంలేదు. “ఖో” “ఖో” అని అంటున్నారు.

కౌసల్యా శ్రీరాముని దగ్గరకువచ్చి చూచి విలపించ నారంభించింది. ఈ విషయాన్ని విని భరతుడు, లక్ష్మణుడు, శతృఘ్నుడు, సేవకులు, మంత్రులు, సామంతులు అందరూ వచ్చారు. శ్రీరాముని చూచి విస్మితులైనారు. కౌసల్య నాయనా! ఎవరైనా వెళ్ళి గురువుగార్ని పిలిచుకురండి. లంకలోని రాక్షసు డెవడో ఇతని శరీరంలో ప్రవేశించి వుంటాడు. గురువుగారికి కబురు అందిన వెంటనే వచ్చారు. కౌసల్య గురువుగారూ? ఏదైనా ఉపాయం చెప్పండి. నా ఈ పిల్లవాడిని రక్షించండి.

కౌసల్యమాట విని వసిష్ఠులవారు నవ్వారు, రాక్షసుడు ఏమి చేస్తాడు. ఆయన శ్రీరాముని శిరస్సును చేతితో నిమురుతూ–రామభద్రా! ఏమిలీల చేస్తున్నావు?

పరుండి, శ్రీరాముడు గురువుగారి పాదాలను స్పర్శించాడు. నోటితో మాట్లాడకుండా “ఖో” “ఖో” అని అంటున్నాడు. వసిష్ఠులవారు నలువైపులా చూచారు, కాని హనుమాన్ కనుపించలేదు. ఆయన “హనుమ ఎక్కడ” అని అడిగారు.

అందరూ మౌనంగా వున్నారు. సీతమ్మ – మహారాజ్ అందరూ కలిసి హనుమకు అన్యాయం చేశారు. అతన్ని సేవలో నుంచి తొలగించారు. ఇక్కడే ఎక్కడో ఏడుస్తూ వుండి వుంటాడు. అంతే. వసిష్ఠులవారికి అంతా అర్థ మయింది. హనుమను తీసికొని రమ్మనమన్నారు.

హనుమ కొరకు చూచారు. గోడపైన కూర్చొని చట్–చట్ అని చిటిక వేస్తూ రామనామాన్ని స్మరిస్తున్నాడు. అందరూ వెళ్ళి హనుమా! దిగిరావయ్యా! గురువుగారు పిలుస్తున్నారు.

కళ్ళుమూసుకునే హనుమ సేవలో నిమగ్నత చెంది వున్నాడు. మీరు దయవుంచి అడ్డురాకండి అని అన్నాడు.

ఎంతపిలిచినా హనుమరాలేదు. శత్రుఘ్నుడు వెళ్ళి గురువుగారికి అన్ని విషయాలు చెప్పాడు, స్వయంగా గురువుగారు వెళ్ళి హనుమ చేతుల్ని పట్టుకొని హనుమా! చిటిక వేయడం మానవయ్యా! నీ సేవలను నీకు ఇప్పించుతాను, అని హనుమను శ్రీరాముని దగ్గరకు తీసికొని వెళ్ళారు.

హనుమ చిటిక వేయడం మానేశాడు. రాముడు ఖో ఖో అనడం ఆపుచేశాడు, హనుమ శ్రీరాముని పాదపద్మములకు నమస్కరించాడు. సీతమ్మ నాయనా! ఈరోజు నుంచి అన్ని సేవలు నీవే! నీవు ఏమి చేయదలచుకుంటే దాన్ని చెయ్యి. ఇలాంటి లీలమాత్రం మరెప్పుడూ చేయకు అన్నది.

భగవాన్ స్వస్థుడై నలువైపులా చూచాడు. గురువుగారికి నమస్కరించి ఏమీ తెలియనట్లుగా మీరంతా ఇక్కడకు ఎందుకు వచ్చారు. అమ్మగారు ఎందుకు విలపిస్తున్నారు? అని అన్నారు?

వసిష్ఠులవారు ఏమీలేదు రాఘవా! మేమంతా ఇక్కడికి మీ భక్త వత్సలత నాటకాన్ని చూడడానికి వచ్చాము. భక్తులపైన మీరు ఎందులకు అనుగ్రహించరు? ఈ విధంగా రక్షించుటచేతనే మిమ్ములను కరుణాసముద్రు లని పిలుస్తారు.

తరువాత వసిష్ఠులవారు శ్రీరామునిద్వారా పూజింపబడిరి, అందరూ తమ తమ స్థావరాలకు వెళ్ళారు. మన ఈ హనుమ ప్రభు పరిచర్యలో పండితుడు, సేవకాగ్రణ్యుడు.

17. అశ్వమేధీయ అశ్వరక్షక హనుమాన్

సద్రూపమమలం బ్రహ్మ చింతయస్వ దివానిశం
త్వత్కృతం మత్కృతం కర్మ మత్కృతం త్వత్కృతం తథా ॥

శ్రీరాముడు హనుమతో ఇలా అన్నాడు....హనుమా! నా నిర్మలమైన బ్రహ్మరూపమైన సత్యస్వరూపాన్ని అహర్నిశలు చింతిం చుము. ఇలా చేయడంచేత నీవు చేసినపని నాదిగానూ నేను చేసిన పని నీదిగానూ అవుతుంది.

శ్రీరాముడు తన భక్తులకు గొప్పతనాన్ని ప్రసాదిస్తాడు. వారికి అభి మానం కలుగకుండా ఎల్లప్పుడూ చూస్తాడు. శ్రీరాముని అనుగ్రహం వలన అన్ని కార్యములు నెరవేరుతాయి. సర్వత్రా విజయమే కలుగుతుంది. ఎక్కడన్నా పరాజయం కలుగుతున్నట్లనిపిస్తే భగవాన్ మన మనస్సులో కలుగుతున్న గర్వాన్ని నాశనం చేస్తున్నట్లుగా భావించాలి. శ్రీరాముని కార్యాన్ని సుఖ–దుః ఖాల లాభ–నష్టాల జయ–పరాజయాల విచక్షణ లేకుండా చేయాలి.

శ్రీరాముడు తన సమయాన్నంతా యజ్ఞయాగాదులతో గడిపేశాడు. ఎందులకనగా ఆయనకు శత్రువనేవాడు లేడు. ఆయన రాజ్యంలో ఎక్కడా

అధర్మం లేదు. ధర్మం నాలుగు పాదాల నడిచేది. కాలమంతా ధార్మిక కార్యక్రమాలలో నడస్తూ వుండేది.

అశ్వమేధీయ యజ్ఞాశ్వ పరిరక్షణకు శత్రుఘ్న, భరత, సుగ్రీవ, హనుమలను నియమించారు. చాలామంది రాజులతో యుద్ధం జరిగింది. హనుమ ఆ యుద్ధాలలో తన పరాక్రమాన్ని ప్రదర్శించాడు. చక్రాంక నగరంలో రాజాసుబాహుడు అశ్వాన్ని పట్టుకున్నాడు. అతనితో గూడా భయంకర యుద్ధం జరిగింది. యుద్ధకాలంలో హనుమ అతని వక్షస్థలాన్ని ఒక్కతన్ను తన్నాడు. వెంటనే సుబాహుడు మూర్ఛితుడైనాడు. మూర్ఛావస్థలో అతను శ్రీరాముని దర్శించాడు. బ్రహ్మాదిదేవతల ద్వారా శ్రీరాముడు పూజింపబడుతూ, స్తుతింపబడుతూ వుండడంచూచాడు. తెలివివచ్చిన తర్వాత అన్నాడు "శ్రీహనుమ పాదస్పర్శ ప్రభావంవలన పాపశాపవిముక్తుడనై భగవానుని దర్శించగలిగాను" అని అతను హనుమకు నమస్కరించి అశ్వాన్ని తిరిగి అప్పగించాడు. తదుపరి అయోధ్యకు వెళ్ళి శ్రీరామునకు ఎన్నో కానుకలు అర్పించారు. ఈ యజ్ఞంలో సహాయకుడుగా వున్నప్పుడు హనుమకు శంకరునకు యుద్ధం జరిగింది. విషయం ఏమంటే దేవపురానికి చెందిన రాజు వీరమణి శివభక్తాగ్రేసరుడు, అతని భక్తికి మెచ్చి శంకరుడు వరము కోరుకొనమన్నాడు. అప్పుడు అతడు ప్రభూ! నాకు ఆపదవచ్చినపుడు, నారాజధానిపైన ఎవరైనా దాడిచేసినపుడు రక్షించండి, అని వరము కోరాడు. శంకరుడు "తథాస్తు" అని అన్నాడు. ఆ రాజు తనను అపరాజితునిగా భావించనారాంభించాడు. భగవానుని అశ్వమేధ అశ్వాన్ని పట్టుకున్నాడు. యుద్ధం జరిగింది.

సాక్షాత్తు శంకరుడు తన భక్తవత్సలతను చూపడానికి వీరమణి మహారాజు తరపున యుద్ధం చేశాడు. శ్రీరాముని సైన్యంలో ముఖ్యమైన వీరులంతా మూర్ఛనొందారు. రామనామ ప్రభావంచేత హనుమ మాత్రమే మేల్కొని వున్నాడు. హనుమ శంకరునితో యుద్ధం చేయనారంభించాడు. ఇదే భగవానునిలీల. హనుమగూడా రుద్రుని అవతారమేగదా! శంకరుడు సాక్షాత్తు రుద్రుడేగదా, పరస్పరం పోరాడుతున్నారు. రెండువైపులా సమానంగా వున్నప్పుడు వేరే చెప్పవలసినదేముంది?

శంకరునితో హనుమ – భగవాన్ ! మేము శ్రీరాముని సేవకులం. సేవకుల ధర్మాన్ని నిర్వర్తించడానికి మాత్రమే యుద్ధం చేస్తున్నాం. తమరు సర్వసమర్థులు, శ్రీరాముడు తమ భక్తుడు. అలాంటప్పుడు తమరు శ్రీరామరాజ్య పాలనలో ఎందుకు అంతరాయాన్ని కల్గిస్తున్నారు?

శంకరుడు నాయనా! నీవు శ్రీరామభక్తికి పరవశుడవై యుద్ధం చేస్తున్నావు. నేను నాభక్తుని భక్తికి మెచ్చి యుద్ధం చేస్తున్నాను. భక్తునికి అభయాన్ని ఇచ్చాను.

హనుమ – అయితే సరేనండి. నేను గూడా యుద్ధాన్ని విరమించను.

ఇరువురిమధ్యా కొంతకాలం భయంకరంగా యుద్ధం జరిగింది. హనుమ పరాక్రమానికి మెచ్చి శంకరుడు – వీరాగ్రగణ్యా ! నిజానికి నీవు మహావీరుడవు. ఇలాంటి యుద్ధం నీవు మాత్రమే చేయగలవు. నా దెబ్బలను తట్టుకొంటూ నా రథాన్ని విరుగగొట్టడం నీకే సాధ్యమయింది. నీపట్ల నాకు మిక్కిలి సంతసం కల్గినది. కనుక ఏదైనా వరము కోరుకొనవలసినది.

హనుమ – తమ అనుగ్రహమే అన్ని వరాలలోకి శ్రేష్ఠమైనది.

శివుడు – నీకు ఏమీ ఆపేక్షలేదని నాకు తెలుసు, అయినా నా సంతోసానికి ఏదైనా అడుగుము.

హనుమ – అయితే నేను ద్రోణ పర్వతాన్నుంచి ఔషధిని తీసుకొని రానంతవరకు శత్రుఘ్న, పుష్కలులకు, మిగతా మూర్ఛిత సైనికులకు ఏవిధమైన హాని కలుగకుండా రక్షిస్తూ వుంటానని వరమివ్వవలసినది. అని అడిగాడు.

శంకరుడు "తథాస్తు" నీవు తిరిగి వచ్చేవరకు నేను వీరిని కాపాడుతాను. అని అన్నాడు.

హనుమ క్షీరసాగరం దగ్గరవున్న ద్రోణాచలంపైకి వెళ్ళాడు. కాని సంజీవనీ మూలికను మరచిపోయాడు. అప్పుడు తనతోకకికట్టి ద్రోణాచలాన్ని పెళ్ళగించనారంభించాడు. ఇంతలో ఇంద్రుడు బృహస్పతి మొదలగు దేవతలతో కలిసి అక్కడికి వచ్చాడు. వజ్రాయుధంతో కొట్టుదామనుకున్నాడు.

కాని బృహస్పతి రామభక్తుని జయించుట కష్టమని చెప్పాడు. ఇతనితో ప్రేమ పూర్వకంగా సఖ్యంజేసికొనడం మందిదని – హనుమా! ఈ ద్రోణాచలాన్ని ఎందులకు పెళ్ళగించుతున్నావు? అని అన్నాడు.

హనుమ – అయ్యా ! యుద్ధంలో శంకరుడు శత్రుఘ్ను, పుష్కల, ముఖ్యులను మూర్ఛితులుగా చేశాడు. వారి కొరకు సంజీవనీ తీసికొని వెళుతున్నాను.

బృహస్పతి – అయితే ఈ పర్వతాన్ని తీసికొని వెళ్ళి ఏం చేస్తావు?

హనుమ – ఔషధిని గుర్తించలేక పోవుటచేత పర్వతాన్నే తీసికొని వెళ్ళుతున్నాను.

బృహస్పతి నీకు పర్వతం అక్కర్లేదన్నమాట, సంజీవిని నాకు తెలుసు. ఆ మూలికలను నీకు ఇస్తే చాలుగదా?

హనుమ – నాకు ఔషధి కావాలి అంతే.

బృహస్పతి ఔషధిని వెదికి తీసిఇచ్చాడు! హనుమ యుద్ధభూమికి వచ్చాడు. పుష్కల శరీరంలో ప్రాణం లేనట్లుగా అని పించింది. ఔషధిని వాసనచూపుతూ– నేను శ్రీరాముని త్రికరణ శుద్ధిగా భావిస్తూవుంటే ఈ బాలకుడు మేల్కొనాలి. అని అంటూ వుండగా పుష్కలుడు లేచాడు.

ఆపైన శత్రుఘ్నునకు వాసనచూపుతూ – నేను జీవిత పర్యంతమూ బ్రహ్మచర్య వ్రతాన్ని పాటించివుంటే ఈ శత్రుఘ్నుడు వెంటనే జీవించాలి. అని అంటూవుండగా శత్రుఘ్నుడు నిద్రిస్తున్న పురుషుని మాదిరిగాలేచాడు. మరల యుద్ధం సాగింది. కాని శంకరుని శత్రుఘ్నుడు ఎలా ఓడించగలడు? ఆయనకి మరల మూర్ఛ వస్తూవుంటే చూచి నవ్వి శంకరుడు – నాయనా? అహం భావాన్ని విడిచిపెట్టి అన్నగార్ని స్మరించు.

శత్రుఘ్నుడు రామనామాన్ని స్మరించుట మరచిపోయినాడు. రామ నామాన్ని జపించువాడు ఎల్లవేళాలా నిర్భయంగా వుంటాడు. హనుమ రామ నామ ప్రభావంచేతనే మూర్ఛనొందలేదు. శంకరుడు జ్ఞాపకం చేయగనే శత్రుఘ్నుడు రామనామాన్ని స్మరించ నారంభించాడు. శ్రీరాముని స్మరించగానే,

శ్రీరాముడు ప్రత్యక్షమయినాడు. శంకరుడు శ్రీరాముని సత్కరించి పూజించాడు. శ్రీరాముడు – శంకరజీ! ఏమిటీ లీల చేయుచున్నావు?

శంకరుడు – నేను భక్తాధీనుడను, నన్ను శరణువేడిన వానిని రక్షిస్తాను.

భగవంతుడు – ప్రభూ! ఇది మీకు తగినట్లుగానే వున్నది. మీలోనాలో తేడా అంటూ వుంటేకదా? మీరు ఎల్లప్పుడూ నా హృదయంలో వుంటారు. నేను మీ హృదయంలో వుంటాను. మీలో నాలో బేధభావాన్ని చూసే మూర్ఖులు నరకంలో పడుతారు. మీ భక్తులే నాభక్తులు, నాభక్తులే మీభక్తులు.

ఇలా అని భగవాన్ యుద్ధములో మూర్ఛనొందిన వీరులను స్మరించగానే అందరికి తెలివివచ్చింది. రాజా వీరమణి శ్రీరాముని పూజించి అశ్వాన్ని అప్పగించాడు. అశ్వాన్ని తీసికొని శత్రుఘ్న, హనుమలు ముందుకు సాగారు, శ్రీరాముడు అయోధ్యకు తిరిగివచ్చాడు.

భక్తునిపైన భగవానుని అనుగ్రహం ఎల్లవేళలావుంటుంది, భక్తుల మనస్సులో అహకారం కలిగినప్పుడు దాన్ని పోగొట్టుతాడు. శరీరము వున్నప్పుడు అహంకారం వచ్చేస్తుంది. భక్తులకు అహంకారం కొద్ది క్షణాలు మాత్రమే వుంటుంది. భగవాన్ వెంటనే దానిని పోగొట్టి భక్తుని హృదయాన్ని పవిత్రం చేస్తాడు.

అశ్వమేధం అశ్వం తిరుగుతూ మహర్షివాల్మీకి ఆశ్రమానికి చేరింది. లవకుశులు దాన్నిపట్టుకున్నారు. హనుమ వారిని చూచి నవ్వి బాలులారా! వేళాకోళం చేయకండి, ఇది మామూలు గుర్రంకాదు. దీన్ని శూరవీరులు మాత్రమే పట్టుకుంటారు. మిమ్ములను పిల్లలని భావించి క్షమిస్తున్నాను. గుర్రాన్ని విడిచి పెట్టండి, అని అన్నాడు.

లవుడు – మేముగూడా వీరులమే. మా గురువులు, కులపతి అగు మహర్షి వాల్మీకిదగ్గర అస్త్రశస్త్రాలను ప్రయోగించడం నేర్చుకున్నాం.

హనుమ–నేర్చుకొని వుండవచ్చు కాని మీరు మీ చిలిపితనాన్ని వదలండి, ఈ సైన్యానికి రక్షకుడు శత్రుఘ్నుడు. మీలాంటి శూరవీరులెందరో వారికి సహాయకులుగా వున్నారు. ఎందులకు కయ్యానికి కాలుదువ్వి ప్రాణాలను పోగొట్టుకుంటారు?

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది గ్రంథములకు మోహన్ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

కుశుడు మీరు శూరవీరులయితే మాతో యుద్ధానికిరండి-అని వారిరువురు విల్లుపైన బాణాన్ని ఎక్కుపెట్టి యుద్ధానికి సన్నద్ధులైనారు. వారిని చూచి నవ్వి హనుమ ఆలోచించాడు. ఈ పిల్లలు నాతోయుద్ధం ఏంచేస్తారు, నేను యుద్ధంలో శంకరుని గూడా సంతోషపరిచాను.

భయంకరంగా యుద్ధం జరిగింది. హనుమ శతృఘ్నులను లవకుశలు మూర్ఛనొందునట్లు జేశారు. శతృఘ్ను, పుష్కలులను మిగతా సైన్యాన్ని మృతప్రాయులుగాజేసి హనుమ, సుగ్రీవులను గుర్రంతోకకు కట్టి ఆశ్రమానికి తీసికొని వెళ్ళారు. గుర్రాన్ని ఆశ్రమంలో బంధించి తమ తల్లి దగ్గరకు వెళ్ళారు. మిక్కిలి స్నేహంతో తమ సంతోషాన్ని వెలిబుచ్చుతూ - అమ్మా ! నీవు వచ్చిచూడు, మేము ఎంతగానో అందమైన గుర్రాన్ని తీసికొనివచ్చి బంధించాం.

అమ్మా ! దాని మెడకి ఒక బంగారు పత్రం కట్టివున్నది.

జానకి - నాయనా ! మీరు ఎవరి గుర్రాన్ని పట్టుకొని తీసికొని వచ్చారు? ఎవరి వస్తువును అడగకుండా తీసికొనరాదు. మీరు కొంటెవాళ్ళు లాగ తయారవుతున్నారు.

లవకుశలు - అమ్మా! మేము దొంగిలించి తీసికొని రాలేదమ్మా, యుద్ధంచేసి విజయాన్ని పొంది తీసికొని వచ్చాం. అయోధ్యలో ఎవరో రాముడనే రాజువున్నాడట, ఈ గుర్రం ఆయనది. పుష్కల శతృఘ్నులు దానికి రక్షకులుగా వుండి గొప్పగా గొప్పలు పలికారు. తమను నిజమైన క్షత్రియులుగా చెప్పుకున్నారు. అప్పుడు మేము-భూమిపైన మీరేకాదు క్షత్రియులు, మేము గూడా క్షత్రియులమే, అని యుద్ధం చేశాం. యుద్ధంలో పుష్కల, శతృఘ్నులను చావకొట్టాం. వారి సైన్యాన్ని మూర్ఛనొందునట్లు చేసి గుర్రాన్ని తీసికొని వచ్చాం. అమ్మా ! మరొకవిషయం. మేము రెండు కోతులనుగూడా బంధించి తీసికొనివచ్చాం. అవి చాలా మంచి కోతులు, మేము వాటితో ఆడుకున్నాం, అమ్మా ! మేము మంచిపని చేశాంగదా! దీన్ని దొంగతనం అని అనరుగదా!

జానకి - అయ్యో ! నాయనలారా! మీరు గొప్ప అనర్థం చేశారు మీరు స్మరించినవారే అయోధ్యా మహారాజు. మీనాన్నగారు, శతృఘ్నుడు

మీకు చిన్నాయనగారు, పుష్కలుడు మీచిన్న తమ్ముడైవుంటాడు, మీరు ఆలోచించకుండా గొప్ప అనర్థాన్ని తలపెట్టారు. ఆరెండు కోతులు ఎవరై వుంటారు! పదండి గుర్రాన్ని ఎక్కడకట్టేశారో చూపండి.

లవకుశలు తల్లిని వెంటపెట్టుకొని గుర్రం దగ్గరకు తీసికొని వెళ్ళారు. సుగ్రీవ హనుమలను చూచి జానకి స్తంభించి పోయింది. ఇంతలో వారి మూర్ఛ తొలగిపోయింది.

సీతమ్మ సుగ్రీవ హనుమల్లారా! ఈ పిల్లలు తొందరపడ్డారు. చెడ్డగా భావించకండి, లంకను జయించిన మీరు ఈ పిల్లలచేతిలో ఎలా ఓడి పోయారు?

హనుమ నమస్కరించి - అమ్మా! మేము ఓడిపోలేదు. పరమ పవిత్రులమయాం. "ఆత్మాతవైపుత్ర నామాసి" అన్నారు కదా! తండ్రే పత్నీ గర్భాన్నుంచి పుత్రుని రూపంలో జన్మించుతాడు. వీరు మా స్వామి పుత్రు లవడం చేత మాకూ స్వాములే. స్వామి చేతిలో సేవకుడు ఎల్లప్పుడు పరాజితు డవుతాడు. భగవాన్ మా హృదయాలను పవిత్రం చేయడానికే ఈ లీలను చేయించాడు. అమ్మా ! మీదర్శన భాగ్యంచేత మేముధన్యులమయాము. ఇక మాకు సెలవు.

అదేసమయంలో జానకి "నేను స్వప్నంలో గూడా శ్రీరాముని తప్ప మరేపురుషుని చింతించకుండా వుండివుంటే శతృఘ్నుడు సైన్యంతో జీవించాలి" అని ప్రతిజ్ఞ చేసింది.

సీతమ్మఇలా సకంల్పచేయగనే సైన్యమంతా జీవించింది. సుగ్రీవ, హనుమలు సీతమ్మపాదాలకి నమస్కరించి సెలవు తీసికొని వెళ్ళారు. శ్రీరాముని అశ్వమేధ యజ్ఞం చాలా గొప్పగా జరిగింది. అందులో హనుమ గొప్ప పరాక్రమాన్ని చూపాడు. ఇక్కడ కొద్దిగా వర్ణించాము. వాల్మీకి రామాయణంలోనూ, పద్మపురాణంలోనూ, హనుమ గురించి విస్తారంగా వర్ణించారు.

18. రామజపకుని రక్షణకు రామునితోనైనాసరే పోరాడు హనుమాన్

శ్రీరామ నామామృత బీజరూప సంజీవినీ చేన్మనసి ప్రవిష్టా ।
హాలాహలం వా ప్రళయానలంవా మృత్యోర్ముఖంవా విశతాంకుతోభీః॥

శ్రీరామనామామృత బీజమనెడు సంజీవనీ మూలిక రసము హృదయంలో ప్రవేశించిన ఎడల హాలాహల విషాన్ని త్రాగినా, ప్రళయాగ్నిలో ప్రవేశించినా, మృత్యుముఖంలోకి వెళ్ళినా భయపడ వలసిన పనిలేదు. రామనామ జపకుడు సర్వత్రా నిర్భయంగా వుంటాడు.

రామునికంటే ఆయన నామము గొప్పది. స్వామికంటే సేవకుడు గొప్పవాడు. భగవంతునికంటే భక్తుడు గొప్పవాడు. భగవానుని ప్రతిజ్ఞ కంటే భక్తుని ప్రతిజ్ఞ గొప్పది. భక్తుని విజయంపట్ల భగవంతునికి మిక్కిలి సంతోషం కలుగుతుంది. ఎందుకనగా తన భక్తుడు తనకంటే గొప్ప వాడవుతున్నాడుగదా.

ఒకనాడు శ్రీరామునితో హనుమ – ప్రభూ ! చాలాకాల మయింది. మీరు అనుజ్ఞయిస్తే వెళ్ళి మాతల్లిగార్ని దర్శించి వస్తాను, అని అన్నాడు.

భగవాన్ – హనుమా! ఇదికూడా అడగాలా? వెంటనే వెళ్ళిరా, అమ్మగారికి నా నమస్కారం చెప్పు. అయితే ఎప్పుడు వెళ్ళుతున్నావు?

హనుమ – ప్రసాదం పుచ్చుకున్న తరువాత.

భగవాన్ – సరే, వెళ్ళిరా.

హనుమ వెళ్ళడానికి తయారవుతున్నాడు. ఇంతలో కాశీనుంచి ఒకరాజుగారు శ్రీరాముని దర్శనంకొరకు వస్తూవున్నారు. దారిలో నారదుడు కనుపించాడు. నారదుడు కలహప్రియుడుగదా! ఇద్దరిమధ్య కలహాన్ని పెట్టడం ఆయనికి సరదాగా వుంటుంది. నారదుడు రాజుని–మీరు ఎక్కడకు వెళ్ళు తున్నారండీ! అని అడిగాడు.

రాజు – భగవాన్! నేను శ్రీరాముని దర్శనానికి వెళ్ళుతున్నాను.

నారదుడు – అయితే నేను ఒక మాట చెపుతాను, వింటావా? అని అన్నాడు.

రాజు నమస్కరించి – ఈ భూమండలంలో మీ మాటను ఎవరు వినరండీ? మీరు దేవతలకు, రాక్షసులకు అందరికీ పూజనీయులు, నేను ఏమి చేయవలసివుంటుందో సెలవివ్వండి.

నారదుడు సరే నీవు ఒకపనిచెయ్యి. సభలో శ్రీరాముని దర్శించు, కాని విశ్వామిత్రునకు మాత్రం నమస్కరించకు.

రాజు – ఎందులకు? భగవాన్ ఇది మర్యాదకు విరుద్ధంగదా!

నారదుడు – దీనికి సమాధానం తరువాత చెబుతాను నామాట మన్నించు.

రాజు – సరే, అలాగేచేస్తాను – అని రాజసభలోకి వెళ్ళాడు. అక్కడ భగవంతునకు నమస్కరించి విశ్వామిత్రునకు నమస్కారం చేయకుండా కూర్చున్నాడు.

మనం ఎవరినుండి సన్మానితులం కావాలనుకుంటామో, వారు తెలిసి మనలను సన్మానించనియెడల, మనలను ఉపేక్షాభావంతో చూచినయెడల, అట్టివారిపట్ల క్రోధం కలగడం సహజమేగదా! విశ్వామిత్రునకు రాజుప్రవర్తన చెడ్డగా అనిపించింది. సభలో అందరి ఎదుట ఆయన ఏమీ మాట్లాడలేదు. తరువాత శ్రీరామునితో – రామా! నిన్ను మర్యాదపురుషోత్తముడని అంటారు. నీ సభలోనే మర్యాదకు భంగంవాటిల్లితే ఎలా?

భగవాన్ – మహరాజా! ఏవిధంగా మర్యాదకు భంగం కలిగిందో దయచేసి చెప్పండి.

విశ్వామిత్రుడు - నీవు చూడలేదా? నిండు సభలోకిరాజు వచ్చి నీకునమస్కారం చేశాడు కాని నాకుచేయలేదు. ఇదినాకు మిక్కిలి అవమానం కాదామరి?

శ్రీరాముడు - భగవాన్ ! అతను ఇంతకంటే గొప్ప అపరాధం చేశాడు. మీకు అవమానం జరగడం అలావుంచండి. అన్నిటికంటే గొప్పఅవమానం నాకు జరిగింది. నా గురువుగారికి నిండుసభలో నమస్కరించకుండా ఎవరైనా నాకు నమస్కరిస్తే ఇది నాకు సవాలుగాదా?

విశ్వామిత్రుడు - ఇలాంటి సిగ్గులేనివానికి కఠినమైన శిక్ష విధించాలి.

శ్రీరాముడు - తప్పనిసరిగా ఇలాంటివ్యక్తి దండనీయుడే. ఈరోజు సూర్యాస్తమయంలోపల ఆ వ్యక్తిని చంపుతానని ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను. ఆ వ్యక్తి కొరకు మూడు బాణాలను పంపుతున్నాను. మూడు లోకాల్లోనూ అతనిని రక్షించువారెవ్వరూలేరు.

ఈమాట విని విశ్వామిత్రుడు మిక్కిలి ప్రసన్నుడైనాడు. ఒక్కక్షణంలో ఈ విషయం అంతటా వ్యాపించింది. రాజుగూడా విన్నాడు. నారదుని దగ్గరకు వచ్చి భగవాన్ ! భగవన్‌తని నన్ను చంపుతానని ప్రతిజ్ఞచేశాడు. ఇప్పుడేమిటి చేయడం?

నారదుడు - భగవంతుని ప్రతిజ్ఞను ఎదుర్కొనేశక్తి ఎవరికివుంది? మరెవ్వరి ప్రతిజ్ఞనైనా మార్చవచ్చును.

రాజుప్రతిమలాడుతూ - ప్రభూ ! నన్ను ఏవిధంగా నైనాసరే రక్షించండి.

నారదుడు - అయితే వెంటనే వెళ్ళి అంజనామాత పాదాలను ఆశ్రయించు, అభయదానమివ్వనంతవరకు ఆమె పాదాలను విడువవద్దు.

ఆపదలో వున్నవాడు ఏదైనాచేస్తాడు. ఒక్కపరుగున వెళ్ళి అంజనామాత పాదాలపైబడి ఏడవసాగాడు. ఆమె ఎంతగానో నచ్చజెప్పింది. కాని అతను లేవలేదు. చివరికి అంజన అతనని కష్టమేమిటో చెప్పమని అడిగింది.

రాజు - ఒకరు నన్ను చంపుతానని ప్రతిజ్ఞ చేశారు. ఆ వ్యక్తి నుంచి అభయదానమివ్వనంతవరకు నేను లేవను అని పలికాడు.

అంజనా మాతకు తనపుత్రుని బలంపట్ల పూర్తినమ్మకం వుంది. ఇందువలన ఆమె రాజుకు అభయదానమిచ్చినట్లుగా మూడుసార్లు ప్రతిజ్ఞచేసింది. అప్పుడు రాజు జరిగిన కథనంతా వినిపించాడు అంజనా అన్నది; నాయనా - ఈ కార్యము చాలా కఠినమైనది. శ్రీరాముని ప్రతిజ్ఞను ఎవరు ఎదుర్కొనగలరు? అయినా ప్రయత్నిస్తాను.

ఇంతలో హనుమవచ్చి తల్లికి నమస్కరించాడు. ఆమె హనుమను ఆశీర్వదించి నాయనా ! నాపని ఒకటివుంది. చేస్తావా? అని అన్నది.

హనుమ -అమ్మా ! నీవు ఆదేశించితే తప్పకచేస్తాను.

అంజనా - నాయనా! మిక్కిలి కఠినమైన కార్యము.

హనుమకు తనబలంపట్ల నమ్మకం వుండనేవుంది - అమ్మా ! కార్యం ఎంత కఠినమైనాసరే నేను చేస్తాను. నాబలంపట్ల ఏమాత్ర శంకించవద్దు.

అంజన-నాకు నీబలంపట్ల నమ్మకం లేకపోలేదు. అయినా నా కార్యము మిక్కిలి కఠినమైంది. మూడుసార్లు ప్రతిజ్ఞ చేయనంత వరకు చెప్పను.

హనుమ వెంటనే ప్రతిజ్ఞ చేశాడు.

అంజన విషయమంతా చెప్పింది. హనుమవిని - అమ్మా! ఈ కార్యము చాలా కఠినమైనది. శ్రీరాముని ప్రతిజ్ఞను ఎవరు ఎదుర్కొనగలరు? శ్రీరామునితో పోరాడుశక్తి ఎవరికివుంది? అని అన్నాడు.

అంజన - ఏవిధంగానైనాసరే, శరణాగతుని రక్షించి తీరాలి.

హనుమ - సరే! ఏదైనా ఉపాయాన్ని ఆలోచిస్తాను సూర్యాస్తమయం వరకు వ్యవధి వుందిగదా! నాకు సెలవు ఇవ్వండి. అని రాజుని తీసికొని వెంటనే అయోధ్యకు చేరాడు. ఆ రాజుని సరయూనదిలో నడుంలోతు నీటిలో నిలబెట్టి - ఓరాజా! నీవు ఆపకుండా రామనామాన్ని స్మరించు, పాపం అతను భయపడిపోయి రామనామాన్ని స్మరిస్తున్నాడు.

హనుమభగవంతుని దగ్గరకు వెళ్ళి నమస్కరించి ప్రభూ ! నాకు ఒక వాగ్దానం చేయండి. అని అన్నాడు.

భగవాన్ - హనుమా ! నీకు ఏమి కావాలో చెప్పు.

హనుమ-భగవాన్! మీనామాన్ని నిరంతరమూ స్మరించు వానినిరక్షించ మని కోరుతున్నాను. మీనామాన్ని స్మరించువానిని ఎవరూ దండించ రాదు.

భగవాన్ – నా నామాన్ని స్మరించువానిని రక్షించుటలో నీవు నిరంతరమూ సమర్ధుడవవుతావు అని ఆశీర్వదించాడు. అంతే ఇంకేముంది? హనుమ తనగదను తీసికొని సరయూనది ఒడ్డున నిలబడి రాజుతో "రామ నామాన్ని ఆపకుండా స్మరించు" అని పలికాడు.

ఈ విషయం అంతటా వ్యాపించింది. శ్రీరాముడు చంపుతానని ప్రతిజ్ఞచేసి వ్యక్తిని హనుమ రక్షిస్తూవున్నాడు. నగరంలో స్త్రీ,పురుషులందరూ ఈ అద్భుత దృశ్యాన్ని చూడడానికి తండోప తండాలుగా వస్తున్నారు. అంతటా కోలాహలంగా వుంది. ప్రజలు తమలోతాము అనుకొంటున్నారు. భక్తుడు, భగవంతుడు ప్రతిజ్ఞలో ఎవరు విజయాన్ని సాధిస్తారో చూడాలి. శ్రీరాముడు సూర్యాస్తమయంలోపల రాజుని చంపుతానని ప్రతిజ్ఞచేశాడు. అతనిని హనుమ రక్షిస్తున్నాడని కూడా విన్నాడు. అయినా భగవాన్ తన బాణాన్ని ప్రయోగించాడు. హనుమ రాజుని కాపాడుతూవున్నాడు. రాజు నిరంతరమూ రామ నామాన్ని బిగ్గరగా స్మరిస్తున్నాడు.

బాణంరానేవచ్చింది. కాని రామనామాన్ని స్మరించువానిని ఏ అస్త్ర శస్త్రమూ ఏమీ చేయజాలదని శ్రీరాముడు ప్రతిజ్ఞచేసి వున్నాడు. రాజు నిరంతరమూ రామా, రామా, అని అంటున్నాడు. బాణం అతను రామనామాన్ని ఎప్పుడు ఆపుతాడా, వధించుదామని చూస్తూవుంది. రాజు మానకుండా రామనామాన్ని స్మరిస్తూ వుండడంచేత బాణం తిరిగి శ్రీరాముని దగ్గరకు వెళ్ళి – ప్రభూ! ఆ రాజుని హనుమాన్ రక్షిస్తున్నాడు. నేను ఏమీ చేయలేక తిరిగి వచ్చాను అని తెలిపింది.

ఈ విషయం వినగానే శ్రీరామునకు మిక్కిలి కోపం వచ్చింది. ఆయన దానికంటె తీవ్రమైన బాణాన్ని ప్రయోగించాడు. హనుమ రాజుతో – చూడవయ్యా, ఇక "సీతారాం సీతారం" అని బిగ్గరగా స్మరించు. అని అన్నాడు. ఇంకేముంది? నామానికి రెండురెట్లు శక్తి వచ్చింది. నామాన్ని ఎప్పుడు ఆపుతాడా చంపుదామని బాణం చూచింది. హనుమ చూస్తూనే వున్నాడు. బాణం ఏమీ చేయలేక తిరిగి వెళ్ళిపోయింది. శ్రీరామునకు విశేషంగా క్రోధము వచ్చింది. మూడవ బాణాన్ని తీసికొని రాముడు సరయూతటానికి వెళ్ళి ఆ రాజుని, హనుమనుగూడా చంపుతాను అని బాణాన్ని ఎక్కుపెట్టి సరయూనది వైపుకి వెళ్ళాడు. హనుమ ఆలోచించి రాజుతో – "జయ సీతారామ్ జయ

హనుమాన్" అని బిగ్గరగా స్మరించమన్నాడు. సీతా,రామ,హనుమ మూడు నామాలు కలియడంచేత మూడురెట్లు శక్తివచ్చింది. శ్రీరాముడు హనుమను చంపడానికి వెళ్ళుతున్నాడు అని విని వసిష్ఠులవారు ఎక్కడ అనర్థం జరిగిపోతుందో అని భావించి ఒక్కపరుగున హనుమ దగ్గరకు వెళ్ళి – నాయనా! నీవు ప్రతిరోజూ ఏదో ఒక గొడవ తెచ్చిపెడుతుంటావు. ఈ రాజును విడచిపెట్టు, శ్రీరాముని ప్రతిజ్ఞ నెరవేర్చుకొననిమ్ము. ఒక రాజు చనిపోతే ఏమవుతుంది. అతను విశ్వామిత్రుని అవమానపరిచి గొప్ప తప్పుచేశాడు. ఇతన్ని సూర్యాస్తమయంలో పల చంపుతానని రాముడు ప్రతిజ్ఞ చేసాడు. సూర్యాస్తమయం కానున్నది. అందుచేత శ్రీరామునకు మిక్కిలి కోపం వస్తున్నది– అని అన్నారు.

అప్పుడు హనుమ – గురువుగారూ! మీరు అంటున్న దేమిటి? శ్రీరాముడు ఆ రాజుని చంపుతానని ప్రతిజ్ఞచేశాడు. రామనామాన్ని స్మరించువానిని రక్షిస్తానని నేను ప్రతిజ్ఞచేశాను. ప్రతిజ్ఞకొరకు నేను నా ప్రాణాలను గూడా అర్పిస్తాను. శ్రీరాముడు నన్ను వధించినాసరే అని అన్నాడు.

నిరంతరమూ రామనామాన్ని స్మరించడంచేత రాజు కంఠం ఎండిపోయింది. అప్పుడు హనుమ రాజు కంఠంలో స్వయంగా ప్రవేశించి రామనామాన్ని జపిస్తున్నాడు. అందరూ గుమిగూడారు. శ్రీరాముడు హనుమను ఎలా చంపుతాడో చూడడానికి విశ్వామిత్రుడు గూడా వచ్చాడు. అప్పుడు వసిష్ఠుడు రాజుతో ఏమాయ్యా! నీవు విశ్వామిత్రుని పాదాలను పట్టుకోవయ్యా! నీకు అభయదానమివ్వనంతవరకు విడిచి పెట్టకు అని అన్నాడు.

వసిష్ఠులవారు చెప్పినట్లుగా రాజు "జయసీతారం జయ హనుమాన్" అంటూ విశ్వమిత్రుని పాదాలపైన పడ్డాడు. అతనిపట్ల మహర్షికి దయకలిగి అభయదానమిచ్చాడు. మహర్షి శ్రీరామునితో – రామా! ప్రాయశ్చిత్తమైపోయింది. ఇతన్ని క్షమించి హనుమకు అభయదాన మొసంగవలసినది అని అన్నాడు.

గురువుగారి ఆదేశాన్ననుసరించి శ్రీరాముడు రాజును క్షమించాడు. హనుమకు విజయం కలిగింది. అందరూ బిగ్గరగా "హనుమాన్ కీహుం" "జయ హనుమాన్" అని గర్జించారు.

ఈ విషయాన్ని విని అంజనాదేవి మిక్కిలి ప్రసన్నురాలై వెంటనే శ్రీరాముని దర్శించడానికి అయోధ్యకు వచ్చింది. అంజనామాతను చూచి శ్రీరాముడులేచి ఆమెకు నమస్కరించి క్షేమాన్ని అడిగి నవ్వుతూ అమ్మా ! నీ పుత్రుడు మహావీరుడు, అతనితో సమానమైన బలవంతుడు ఈ జగత్తులోనే లేడు. నన్ను గూడా జయించాడు.

ఈమాట వినేసరికి అంజనా మనస్సులో కొద్దిగ అభిమానం కలిగింది. ఆమె రామా! నీకు ఎల్లప్పుడూ దిగ్విజయం చేకూరుగాక! అని అంతఃపురంలోకి వెళ్ళింది. కౌసల్య అంజనామాతను ఎంతగానో సత్కరించింది. అదేసమయంలో అగస్త్యుని తల్లి గూడా వచ్చింది. ఇప్పుడు ముష్వురు తల్లుల మధ్య చర్చసాగింది.

వివాహ యోగ్యులైన ఆడపిల్లలు కలుసుకున్నప్పుడు తమలోతాము తమ భావివరుణ్ణి గురించి నాకు ఇలాంటి వరుడు లభించాలి. అలాంటి వరుడు కావాలి అని చర్చించుకుంటారు. తల్లులు కలుసుకున్నప్పుడు తమ తమ భర్తలగురించి మాట్లాడుకుంటారు. వారు అలాంటివారు. ఒకనాడు ఆయన నాతో ఇలా అన్నారు. నేనుగూడా గట్టిగాఅన్నాను, ఆయనకు ఫలానావస్తువు ఇష్టము, ఫలానా రంగుబట్టలునచ్చుతాయి. మొదలగు విషయాలు.

ముదుసలి తల్లులు కలుసుకున్నప్పుడు తమ తమ పుత్రుల బలపరాక్ర మాలను పొగడుతారు. నాకుమారుడు ఫలానా సభలో దిగ్విజాయాన్ని సాధిం చాడు. ఫలానా పనిచేశాడు. పుత్రుల పొగడ్తను వింటుంటే వారికి సుఖం కలుగుతుంది. ఈ తల్లులు ముష్వురు ముసలివారు. కనుక ముష్వురు తమ పుత్రులను గురించి చర్చించుకుంటున్నారు. కౌసల్య అన్నది – నా రాముడు అమాయకుడు కాని అతను మహాపరాక్రమశాలి, శతయోజనాల సముద్రం పైన వంతెనను నిర్మించాడు. సైన్యాన్ని తీసికొని లంకానగరానికి వెళ్ళాడు. ఇది సామాన్యమైన కార్యమా?

అంజనామాత వుండబట్టలేక– సముద్ర విషయమంటారా, రాముడు వంతెనమీదుగా లంకకు చేరాడు. నా హనుమ వున్నాడే ఒక్కదూకుదూకి సముద్రాన్ని దాటివెళ్ళాడు.

అగస్త్యుని తల్లి – నా కుమారుడు వున్నాడే సముద్రాన్ని ఒక్కదోసెట్లోనే త్రాగేశాడు గనుక అతనే గొప్పవాడు.

కౌసల్య అన్నది – నా రాముడు గొప్పవాడు, కనుకనే రావణుని చంపాడు.

అంజనా – రాముణ్ణి గూడా నాకుమారుడు ఓడించాడు.

అగస్త్యునితల్లి – రామునకు అస్త్రశస్త్రాలన్నీ నా కుమారుడేకదా ఇచ్చింది.

ఈ విధంగా ముష్వురు తల్లులమధ్య వివాదం కొనసాగుతున్నది. శ్రీరాముడు అక్కడకువచ్చి నవ్వి – ఏమిటి విశేషం అని అన్నాడు.

కౌసల్య అన్నది – ఒక విషయాన్ని గురించి వాదించు కొంటున్నాం. ఎవరు గొప్పవారో – నీవు నిర్ణయించిచెప్పాలి. శ్రీరాముడు నిష్పక్షపాతంగా నిర్ణయించుతాడని నమ్మకంవుంది. శ్రీరాముణ్ణి న్యాయమూర్తిగా ముష్వురూ స్వీకరించారు.

ముష్వురి విషయాన్ని విని శ్రీరాముడు అన్నాడు. తల్లులారా, చూడండి, నేనుగానీ, హనుమగానీ, అగస్త్యుడుగానీ ఎవరూ గొప్పవారుకాదు. అందరి కంటే నా పేరు గొప్పది. రామనామ ప్రభావంచేతనే గొప్పతనం వస్తుంది. హనుమకు రామనామంవల్లనే విజయంప్రాప్తించింది. ఈ మాట వినగానే ముష్వురు తల్లులకు మిక్కిలి సంతోషం కలిగింది.

ప్రదక్షిణ శ్లోకము

ఆంజనేయం మహావీరం బ్రహ్మవిష్ణు శివాత్మకమ్ ।
తరుణార్క ప్రభం శాంతం రామదూతం నమామ్యహమ్ ॥

ఇది చదువుచు హనుమద్విగ్రహమునకు గాని, యంత్రమునకుగాని ప్రదక్షిణ మొనర్చిన సకలారిష్టములు నివారణన మగును. సకలవాంఛలు నెరవేరును.

19. రౌద్ర రూపుడైన హనుమాన్

మహాశైలం సముత్పాట్యధావంతం రావణం ప్రతి
తిష్ఠతిష్ఠరణే దుష్టఘోరారావం సముత్సృజన్
లాక్షారసారుణం రౌద్రం కాలాంతకయ మోపమం
జ్వలదగ్ని లసన్నేత్రం సూర్యకోటి సమప్రభం
అంగదాద్యైర్మహావీరై ర్వేష్టితం రుద్రరూపిణం
ఏవంరూపం హనూమంతం ధ్యాత్వాయః ప్రజపేన్మనుం॥

పెద్దపర్వతాన్ని పెళ్లగించి రావణుని చంపడానికి బిగ్గరగా కేకలు పెడుతూ వెళ్తుతూ ఓరి దుష్టుడా! ఆగు,ఆగు, లక్కమాదిరి ఎర్రనిరంగుగల్గిన కాలాంతకయమునితో సమానుడు, రౌద్రరూపుడు, అగ్నిమాదిరి జాజ్వల్యమాన నేత్రములు గల్గిన, కోటి సూర్యులకాంతి కల్గిన రుద్రరూపుడు అగు హనుమను అంగదుడు మొదలగు మహా వీరులు చుట్టూజేరివున్నారు. ఇలాంటి హనుమ రూపాన్ని ధ్యానించిన తప్పక కోరిక నెరవేరును.

హనుమ ఏకాదశ రుద్రుడ ఆయనలోను రుద్రునిరూపంలోను ఏమీ తేడాలేదు. ఈయన ఎల్లప్పుడూ తన రౌద్రరూపాన్ని త్యజించి దాసభావంలో

సౌమ్యంగానూ శాంతంగానూ వుంటాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు తన రుద్రరూపాన్ని కూడా చూపుతాడు. భక్తుల ప్రసన్నతకొరకే ఈయన ఇలా చేస్తూవుంటాడు.

ఒకసారి శని – హనుమాన్ ! నిన్ను బాధిస్తాను. అని అన్నాడు.

హనుమ – ఇంతటి పెద్ద జగత్తు ఉండగా నన్ను ఎందుకు బాధిస్తావు?

శని – నేను అందర్నీ బాధిస్తూవుంటాను. నిన్ను గూడా బాధిస్తాను.

హనుమ – ఏ అవయావాన్ని బాధిస్తావు ?

శని – శిరస్సును.

హనుమ – అయితే నాశిరస్సుపైన కూర్చొనుము.

శని హనుమా శిరస్సుపైన ఎక్కి కూర్చున్నాడు. వెంటనే హనుమ ఒక పెద్దపర్వతం శిఖరాన్ని తీసికొని తన తలపైన బాదుకున్నాడు. శని అణగిపోయి మహారాజ్! మీరే స్వయంగా తలను బాదుకుంటుంటే నేను ఏం చేయగలను? మీరు సాక్షాత్తు రుద్రుని స్వరూపులు అని అన్నాడు.

ఒకనాడు సీతమ్మకు హనుమ తన రౌద్రరూపాన్ని చూపించాడు. సీతమ్మ శ్రీరామునితో నేను హనుమను భోజనానికి ఆహ్వానించాలని అనుకుంటున్నాను అని అన్నది.

శ్రీరాముడు – ప్రియే ! నీవు భోజనానికి పిలవవద్దు. హనుమకు భోజనం పెట్టడం సామాన్య విషయంకాదు. మంగళవారంనాడు కాని లేక శనివారంనాడు కాని లడ్లుతినిపించావంటే హనుమ సంతృప్తి చెందుతాడు.

సీతమ్మ లేదండి, నేను హనుమకు కడుపునిండా భోజనం పెట్టాలను కున్నాను అని అన్నది.

భగవాన్ – నీవు ఇతని కడుపు నింపలేవు, అని అన్నాడు.

సీతమ్మ – మీరు ఏమిటి అంటున్నది? నాదగ్గర వేలమంది దాసదాసీలు, సేవకులు ఉన్నారు. హనుమ ఏమితిన్నాసరే పెడతాను.

భగవాన్ – అయితే సరే, నీకు యిష్టమువచ్చినట్లు చేయుము, సీతమ్మ హనుమను భోజనానికి పిలిచింది. అంతే, హనుమ తన రుద్రరూపాన్ని ధరించి భోజనం చేయడం ప్రారంభించాడు. వడ్డన చేస్తున్న పదార్థాల నన్నింటినీ స్వాహాచేస్తున్నాడు. లడ్లుగంపలు ఖాళీ అయిపోయాయి.

పాయసాన్ని త్రాగేశాడు. సీతమ్మగాబరాపడి శ్రీరాముని స్మరించింది. భగవాన్ ప్రత్యక్షమై చూచాడు. హనుమ రుద్రుని రూపంలో భోజనం చేస్తున్నాడు. అతని శిరస్సుపైన వెనుకనుంచి "ఓం నమశ్శివాయ" అని వ్రాసి మహారాజ్! ఇక తృప్తిచెందు అన్నాడు. వెంటనే హనుమ తృప్తి చెందాడు.

హనుమ రుద్రుని రూపంలో అర్జునుని రథంపైన వున్నాడని శ్రీకృష్ణునకు తెలుసు. పాండవసైన్య పరాజయాన్ని చూచినప్పుడు హనుమ ఒక్కసారి గర్జించేవాడు. ఈయన గర్జనకి కౌరవసైన్యం యోజనాల దూరం వెనుకకు పారిపోయేవారు.

ఒకసారి కర్ణుడు అర్జునుని రథాన్ని వెనుకకు గెంటాడు. భగవాన్ కర్ణుని పొగడుతూ–సూర్యనందనా! నీవు చాలా గొప్పపని చేశావు. నీవు తప్ప ఇలా ఎవరు చేయలేరు. అని అన్నాడు.

అర్జునుడు – భగవాన్ ! నేను ఇంతగా కష్టపడుతున్నాను. ఎన్నోసార్లు కర్ణుని రథాన్ని పడగొట్టాను. కాని మీరు ఎప్పుడూ పొగడలేదు. ఇతన్ని పొగిడేస్తున్నారు! ఏమిటి విశేషం? అని అన్నాడు.

భగవాన్ –అర్జునా! నీకు తెలియదు. నీ రథంపైన హనుమ సాక్షాత్తు వుండడంచేత నీరథం సురక్షితంగా వుంది. లేకుంటే దివ్యబాణాలకి ఇది ఎప్పుడో భస్మమైపోయేది. ఎవని రథంపైన రుద్రరూపుడైన హనుమ వుంటాడో ఆతని రథాన్ని ఎవరూ కదల్చలేరు, అని అన్నాడు. అప్పుడు అర్జుననకు కలిగిన భ్రమ తొలగిపోయింది.

ఒకసారి భీమునకు గూడా హనుమ తన రౌద్రరూపాన్ని చూపాడు. ద్రౌపదికి ఒక శతదళపద్మం దొరికింది. ఆమె అలాంటి పద్మాలనే కావాలని కోరింది. భీముడు ఆమె కోర్కెను తీర్చటానికి గంధమాదన పర్వతం వైపుకి వెళ్ళాడు. హనుమ ఆలోచించాడు. ఈ భీముడు ముందుకి వెళ్ళిచిక్కుల్లో పడిపోతాడు. ఇతను నా చిన్నసోదరుడు, ఇతన్ని ఆపుచేయాలి. అని ఒక సామాన్య ముదుసలి రోగిష్టి కోతివేషాన్ని ధరించి మార్గానికి అడ్డుగా పరున్నాడు. భీముడు దారిలోనుంచి తొలగమన్నాడు.

హనుమ –నాయనా ! ఎక్కడికి వెళ్ళుతావు? ముందుదారి లేనేలేదు. మానవులు ముందుకు వెళ్ళరాదు. అని అన్నాడు.

భీముడు – మార్గముందో లేదో నాకు తెలుసు, నాకు అడ్డు తొలగుము, అని అన్నాడు.

హనుమ – నాయనా! నీవు చూడడం లేదా? నేను ముసలివాడిని, రోగగ్రస్తుడుని, నేను లేవలేను, కూర్చొనలేను, నీవు వెళ్లాలంటే నాతోకను దాటి వెళ్ళు అని అన్నాడు.

భీముడు –నాయనా ! నీకు తెలియదు. సర్వేశ్వరుడు అందరిలో నివసిస్తున్నాడు. శక్తివున్నంతవరకు ఎవరిని దాటి పోరాదు, అని అన్నాడు.

హనుమ – నీకు బలముంటే నాతోకను ప్రక్కకు తొలగించి వెళ్ళిపో– అని అన్నాడు.

భీముడు ఎడమచేతితో తోకను కదిపాడు. కదలలేదు. రెండుచేతులతో కదిపాడు, కాని లాభం లేకపోయింది. తన బలాన్నంతా ప్రయోగించి ప్రయత్నించాడు, నోట రక్తం పడనారంభించింది. చివరకు నమస్కరించి, మీరు చూడబోతే సామాన్యవానరులనిపించడంలేదు. ఇంతటి బలాన్ని నేను ఎక్కడా చూడలేదు అని అన్నాడు.

హనుమ నవ్వి నేను మీ పెద్ద అన్నగారిని, హనుమను.

హనుమ పేరు వినగానే భీముడు నమస్కరించి, నేను అనుకుంటూనే వున్నాను. చాలాకాలాన్నుంచి మిమ్ములను దర్శించాలనుకున్నాను. ఈవిధంగా దర్శనభాగ్యాన్ని కలుగజేశారు, ధన్యుడనైతిని.

హనుమ–భీమసేనా! ధృతరాష్ట్రుని పుత్రులు మీకు దుఃఖాన్ని కలుగుజేశారని విన్నాను. దుర్యోధనుని దుర్బుద్ధికి మీ సోదరులంతా వనాల్లో తిరుగుతున్నారట. ఈనాడు మిమ్ములను ఇలాంటి పని చేయడం చూచి అడ్డువచ్చాను, అని అన్నాడు.

భీముడు–మహారాజ్ ! మీరు దారిలో ఎందుకు అడ్డుగా పడుకున్నారు?

హనుమ – ఇలాపరుండకపోతే మీరు మామూలుగా ఒప్పుకుంటారా! యుద్ధానికి సన్నద్ధులయేవారు. మన మిరువురం పవన పుత్రులమే, సోదరుల మధ్య యుద్ధం జరుగడం ఏమంతమంచిపని కాదుగదా! అందుకని పరున్నాను.

భీముడు – నాకు ఇంకొక సందేహముంది. శతయోజనాల సముద్రాన్ని దాటారని విన్నాను, ఇంతటి చిన్నరూపంలో ఎలా దాటారు?

హనుమ నవ్వి – చూడుసోదరా! యుగాలనుబట్టి నా రూపాలు వుంటాయి. సత్యయుగంలో, త్రేతాయుగంలో, ద్వాపరయుగంలో, కలి యుగంలో నారూపం వేరువేరుగా వున్నది. సముద్రాన్ని దాటి వెళ్ళిన నా రూపం వేరుగావుంది.

భీముడు–భగవాన్! మీరు ధరించిన రూపాన్ని చూడాలని నా కోరిక.

హనుమ–సోదరా! అది నా రౌద్రరూపం, ఆ రూపాన్ని చూచి మీరు ఏంచేస్తారు?

భీముడు–ఏమీలేదు! ఒక్కసారి మీ ఆభయంకరరూపాన్నిచూడాలని వుంది.

హనుమ–అది నా రుద్రరూపం, దాన్ని మీరు చూడలేరు, మీరు భయపడతారు.

భీముడు – నాకు భయంలేదు, నేను చూస్తాను.

హనుమ వెంటనే ఒక విశాలమైన పర్వత శిఖరంపైకి వెళ్ళి తన భయంకరం రూపాన్ని చూపాడు. ఆ రూపాన్ని చూచి భీముడు గజగజ వణికిపోయి కళ్ళుమూసుకొని–సోదరా! మీ రూపాన్ని చూచాను, చాలు,చాలు మీరు చిన్నరూపాన్ని ధరించండి అని అన్నాడు.

భీముడు –భగవాన్? మీ ఈ రూపాన్ని చూచిన తరువాత నాకు ఒక సందేహము కలుగుతున్నది.

హనుమ – ఏమిటి ఆ సందేహం ?

భీముడు – మీరూపం ఇంత భయంకరమైనప్పుడు మీరే ఒంటరిగా రావణుని చంపగలరుగదా, మరి రాముడు సేతువుని ఎందుకు నిర్మించాడు? ఇంతమంది వానరులను ఎందుకు పోగుచేశాడు? ఇన్ని రోజులు యుద్ధం ఎందులకు చేశాడు? సంజీవిని ఎందులకు తెప్పించాడు? అని అన్నాడు.

హనుమ – భీమసేనా! మీరు చెబుతున్నది యధార్థమే. ఒక్క రావణుండే ఖర్మ. అలాంటి చాలామంది రావణులను వధించగలను. నేను ఒంటరిగానే వెళ్ళి రావణుని హతమార్చేవాడిని, లంకను సముద్రంలో ముంచేవాడిని, నాకు అసాధ్యమంటూ ఏదీలేదు, కాని సోదరా! ఈ రామచరిత్ర ఎలా

రచించబడేది. శ్రీరాముని కీర్తి ఎలా విస్తరించబడేది. రామాయణము సేతువు ఎలా నిర్మించబడేది? ఈ రామచరిత్రను ఆశ్రయించే నేను జీవిస్తున్నాను. రామచరిత్ర లేకపోతే నేను ఒక్కరోజుకాదు ఒక్కక్షణం గూడా జీవించేవాడనుకాను అని అన్నాడు.

భీముడు మీరు నిజం చెబుతున్నారు. నా సందేహానికి సమాధానం లభించింది.

హనుమ–సోదరా! దుష్టదుర్యోధనునిపైన నాకు మిక్కిలి కోపం వస్తున్నది. ఇతను జూదంలో మిమ్మలను మోసంచేసి వనవాసాన్ని కలుగజేశాడు. మీరు చెప్పినచో నేను ఇప్పుడే వెళ్ళి హస్తినాపురంపై రాళ్ళవర్షం కురిపిస్తాను. ధృతరాష్ట్రుని పుత్రుల నందరిని చంపివస్తాను. అన్యాయానికి అధర్మానికి, అత్యాచారినికి, మోసాని ఫలితం ఎలావుంటుందో వారికి చూపించి వస్తాను అని అన్నాడు.

ఇది విని భీముడు హనుమ పాదాలు పట్టుకొని – ప్రభూ మీరు ఆ ధృతరాష్ట్రుని పుత్రులపైన క్రోధాన్ని చూపకండి. దోమను చంపడానికి ఇంత పెద్ద ప్రయత్నం చేయనవసరంలేదు. మీ దెబ్బను సహించే సామర్థ్యమెవరికి వుంది? మీరు నన్ను ఆశీర్వదించండి. మీ ఆశీర్వాదంవలన యుద్ధంలో ధృరాష్ట్రుని నూర్గురు పుత్రులను చంపగలను అని అన్నాడు.

హనుమ – నేను మనసారా ఆశీర్వదించుతున్నాను. నేను అర్జునుని రథంపైన వుండి మీకు సహాయంచేస్తాను. అర్జునుడు చాలాకాలం నన్ను ఆరాదించాడు సదా అతనికి సహాయంచేస్తానని వరమిచ్చాను. మీరు ఏవిధం గానూ చింతించకండి. యుద్ధంలో మీకు తప్పక విజయం చేకూరుతుంది. మీరు దుష్టకౌరవులను చంపి అఖండ భూమండలానికి రాజులవుతారు అన్నాడు.

ఆపైన భీముడు హనుమకు నమస్కరించి కౌగలించుకున్నాడు. హనుమ ఎన్నోవిధాల ఆశీర్వదించి పద్మములు లభించు మార్గాన్ని చూపాడు.

హనుమ చెప్పిన మార్గాన వెళ్ళి భీముడు ఎన్నో పద్మములను తీసికొని తిరిగివచ్చాడు. భీముడు జరిగిన కథనంతా ధర్మరాజుకు వినిపించాడు. ధర్మరాజు హనుమ దర్శనము కలిగి నందులకు సంతసించి ఇలాంటి సాహస కార్యములను చేయవద్దని హెచ్చరిక చేశాడు.

ఈవిధంగా రామకథా రసికుడైన హనుమకు ఎన్నోరూపాలు వున్నాయి.

౨౦. గర్వాన్ని అణచి వేయుటకు ఉద్యుక్తుడైన హనుమాన్

లోకవాసనయాజన్తోః శాస్త్రవాసన యాపిచ ।
దేహవాసనయా జ్ఞానం యాధావన్నైవజాయతే ॥

శ్రీరాముడు హనుమతో-చూడు హనుమ! లోకవాసనా, శాస్త్రవాసనా, దేహవాసనా ఈవిధంగా మూడు వాసనలున్నాయి. వీటి వల్లనే ప్రాణికి యధార్ధజ్ఞానం కలుగదు అని తెలియజేశాడు.

ఒక్కొక్కప్పుడు భక్తులకుగూడా పరాభవంజరుగుతున్నట్లుగా కనబడుతుంది. భగవద్భక్తులకు ఎన్నటికీ పరాభవం కలుగదు. పరాభవంచేత వారి మనస్సుని భగవాన్ ఎంతగానో పవిత్రం చేస్తాడు. అన్ని అనర్ధాలకు అభిమానమే మూలకారణము. భక్తుని మనస్సులో ఏ కొంచెం అభిమానం కల్గినా భగవాన్ దానిని వెంటనే పోగొట్టడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. భక్తుని హృదయంలో అభిమానం స్థిరంగా నిలిచిపోకుండా చూస్తాడు. ఆవు తన దూడ శరీరమును నాలుకతో నాకి – నాకి దాన్ని స్వచ్ఛంగా చేసినట్లుగా భగవాన్ తన భక్తుని మనస్సులో ఉదయించిన అభిమానాన్ని పరాభవ నాటకాన్ని చూపి అతన్ని నిరభిమానునిగాచేస్తాడు. ఇందువలన భక్తునకు

ఎక్కడైనా అవమానంగాని లేక పరాభవంగాని జరుగుతున్నట్లుగా కనపబడితే భగవాన్ అతని మనస్సులో సూక్ష్మరూపంగావున్న అభిమానాన్ని వెంటనే తొలగించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడని మాత్రమే భావించాలి.

రామకృష్ణులలో ఏమీ భేదంలేదు. రాముడే ద్వారకలో కృష్ణుని రూపంలో ఆవిర్భవించాడు. జానకి విదర్భ రాజకుమారిగా జన్మించింది. హనుమకి ఈ విషయమంతా తెలుసు, ఆయన వారిని శ్రీసీతారాముల రూపంలో చూడాలనుకుంటాడు. ఆయన నేత్రాలలో సీతారాముల సౌమ్యశాంతిమూర్తి నిండివుంటుంది, భగవంతునకు ఈ విషయం తెలుసు,అయినా భక్తుల అభిమానాన్ని పోగొట్టడానికి ఆయన క్రొత్త క్రొత్త వింతలు చేస్తూవుంటాడు.

సత్యభామ స్వభావం చాలా సున్నితమైంది. ఆమెకు తన రూపంపట్ల మిక్కిలి అభిమానంవుండేది. కృష్ణుడు గూడ ఆమె మాటలను సహించేవాడు. ఈ కారణంగా తనను అందరికంటె అధికంగా భావించనారంభించింది. భగవాన్ స్వర్గాన్నుంచి కల్పవృక్షాన్ని తీసికొనివచ్చు ఆమె ముంగిలిలో వేసినప్పటి నుంచి ఆమెకు అభిమానం మరీ ఎక్కువ అయింది. అప్పుడు గర్వభంగం చేయాలనుకున్నాడు భగవాన్.

ఒకసారి సుదర్శన చక్రానికి గూడా తనశక్తిపట్ల అభిమానం కలిగింది. నేను ఇంద్రుని వజ్రాన్ని ఓడించాను, దుర్వాసుని హతమార్చాను, లోకాలోక పర్వతగర్వాన్ని అణచివేశాను. భగవంతునికి కష్టాలు వచ్చినప్పుడు నన్నే పిలుస్తూవుంటాడు అని సుదర్శన చక్రానికి కలిగిన గర్వాన్ని పోగొట్టాలనుకున్నాడు భగవాన్.

గరుత్మంతునికిగూడా ఒకసారి అభిమానం కలిగింది–నాతో సమాన బలవంతుడు వేగంగా వెళ్ళువాడు మరొకడులేడు. యుద్ధంలో భగవంతునికి గూడా సహాయముచేశాను. ఇందులకే భగవాన్ తనకంటె ఎత్తైన ధ్వజంపైన నాకు చోటు ఇచ్చాడు. భగవానుని గరుడధ్వజుడని అంటారు. భగవానునికి నేను స్నేహితుడను, ఆసనాన్ని, వాహనాన్ని, ధ్వజాన్ని, ఛత్రచామరాన్ని గూడాను.

భగవాన్ ఈ ముగ్గురి గర్వాన్ని హనుమద్వారా అణచి వేయాలనుకున్నాడు. హనుమను మనస్సులో తలచుకున్నాడు. హనుమ వానరరూపంలో ద్వారకకువచ్చాడు. శ్రీకృష్ణుని ఉద్యానవనంలో ఫలాలను తింటున్నాడు. చెట్ల కొమ్మలను విరుగగొట్టుతున్నాడు, రక్షకులు ఎంతగానో ప్రయత్నించారు. లాభం లేకపోయింది. శ్రీకృష్ణుకి తెలయజేశారు. ఆయన వెంటనే గరుత్మంతుని పిలిచి గరుత్మంతా! ఎవడో వానరుడు మన ఉద్యానవనాన్ని నాశనం చేస్తున్నాడట. నీవు అతన్ని ఏవిధంగానైనా పట్టుకొనిరమ్ము, అని అన్నాడు.

గరుత్మంతుడు – మహారాజ్! పిచ్చుకపైన బ్రహ్మాస్త్రం వదులుతున్నారా? ఇప్పుడే పట్టుకొని తీసుకువస్తాను.

భగవాన్ – అలాగే తీసుకొనిరా!

గరుత్మంతుడు వెళ్ళి చూచాడు. హనుమ ఫలాలను తింటున్నాడు. అక్కడక్కడ కొమ్మలను విరుస్తున్నాడు.

గరుత్మంతుడు మందలిస్తూ ఒరేయి కోతీ! ఏమిటి చేస్తున్నావు?

హనుమ మౌనంగా వున్నాడు.

గరుత్మంతుడు – ఓ చెవిటివాడా! నీకే చెబుతున్నది!

ఏం చేస్తున్నావు?

హనుమ నవ్వి – ఫలాలను తింటున్నాను. నీకు కనుపించడంలేదా?

గరుత్మంతుడు అయితే ఫలాలను ఎందుకు తింటున్నావు?

హనుమ – ఆకలి వేస్తున్నది గనుక,

గరుత్మంతుడు ఈ తోట నీ అబ్బదనుకున్నావా?

హనుమ – మరి నీ అబ్బదేమో! నాకు తోటలన్నీ మాస్వామివే, ఎక్కడ తినాలకుంటే అక్కడ తింటూవుంటాను. గరుత్మంతుడు – ఈ తోట ద్వారాకాధీశునిధి, శ్రీకృష్ణుడు నిన్ను పిలుస్తున్నాడు.

హనుమ – ద్వారకాధీశుడు నీకు స్వామికావచ్చు. నా స్వామి అయోధ్యాధిపతి. నేను శ్రీ సీతారాముల దాసుడను.

గరుత్మంతుడు–అందుకే అంటున్నాను. నీవుపూర్తిగా వానరుడవని, అయోధ్యా నాధుడు, ద్వారకానాధుడు ఇరువురూ శ్రీమన్నారాయణ స్వరూపాలేగదా.

హనుమ–నేను వేరు–వేరు అని ఎప్పుడన్నానయ్యా?కాని నాకు శ్రీ సీతారాములపైన నిష్ఠగలదు. నా నేత్రాలలో వారు మూర్తీభవించివుంటారు.

గరుత్మంతుడు– సరే పద, వారికే చెప్పుకొందువుగాని.

హనుమ – నేను శ్రీరాముని ఆజ్ఞను తప్ప మరెవ్వరి ఆజ్ఞను పాటించను నాకు రావలసిన పనిలేదు.

గరుత్మంతుడు – నీవు రాకపోతే బలవంతంగా తీసికొని వెళతాను.

హనుమ–నీకు శక్తివుంటే తీసికొనివెళ్ళు, చూస్తాను. అనేసరికి గరుత్మంతునకు కోపంవచ్చి హనుమతో ముష్టియుద్ధం చేయసాగాడు. హనుమ తన తోకకిచుట్టి మెల్లగా విసిరేసరికి వెళ్ళి సముద్రంలోపడ్డాడు. హనుమ మలయాచలంపైకి వెళ్లాడు.గరుత్ముంతుడు తరువాత భగవంతుని దగ్గరకు వెళ్లాడు.

భగవాన్ – గరుత్మన్! సముద్రసాన్నమయిందా!

గరుత్మంతుడు భగవన్ ! ఆ వానరుడు మహాతుంటరి, నేను ఎంతచెప్పినారాలేదు. నన్ను సముద్రంలోకి విసిరాడు.

భగవాన్ – అతను సామాన్య వానరుడుకాడు. పవన తనయుడు. అతను నీకంటె బలవంతుడు.

గరుత్మంతుడు–అవును, అవునండీ, ఈవిషయం నాకు అతనితో పోరాడినప్పుడే తెల్సింది. కాని నాతో వేగంలో మాత్రం సమానంగా ఎగురలేడు, నేను పక్షిని, అతను పశువు. అని అన్నాడు. వెంటనే గరుత్ముంతుడు మలయా నిన్ను శ్రీ సీతారాములు పిలుస్తున్నారు అని అన్నాడు.

భగవాన్ – సరే అతను ఇప్పుడు మలయాచలంపైన వున్నాడు. నాపేరు చెప్పకుండా శ్రీ సీతారాముల పిలుస్తున్నారని చెప్పు. అని అన్నాడు.

హనుమ– నీవు పద, నేను వస్తున్నాను అని అన్నాడు.

గరుత్మంతుడు విసుగుజెంది–హనుమా! నీవు శాఖామృగానివి. నేను

గగన విహారంచేయు పక్షులరాజుని, నీవు నాతో సమానంగా ఎలా ఎగురగలవు? మా మహారాజుగారు నిన్ను త్వరగా రమ్మనమన్నారు, అని అన్నాడు.

హనుమ – నీవుపద, నేను వస్తున్నానని తిరిగి అన్నాడు.

గరుత్మంతుడు – హనుమా! నీవు బలవంతుడవే కాని నాతో సమానంగా వెళ్లజాలవు. నావీపుపైన కూర్చుంటే క్షణంలో స్వామిదగ్గరకు చేర్చుతాను, అని తన వీపుపైన కూర్చొనబెట్టుటకు ప్రయత్నించాడు.

హనుమ – స్వామి కూర్చుండు వాహనంపైన కూర్చొనిరాను, నీవుపద, వస్తున్నాని అన్నాడు.

గరుత్మంతుడు మొండిపట్టుపట్టాడు. ఏమైనాసరే, తీసుకు వెళ్లతానంటున్నాడు, హనుమ చివరకు గరుత్మంతుని తన తోకకు చుట్టి ఒక్క విసురు విసిరాడు. అతను ద్వారక దగ్గరకు వచ్చి పడ్డాడు.

భగవంతుడు ఎవరిని లోనికి రానీయవలదని సుదర్శన చక్రానికి ఆదేశించాడు. సుదర్శన చక్రం గర్వంతో రొమ్మువిరుచుకుంటూ ముఖ్యద్వారం దగ్గరకు చేరి నిలబడింది.

హనుమలోనికి ప్రవేశించుచుండగా సుదర్శన చక్రం చూచి జాగ్రత్త! ఈరోజు లోనికి ఎవ్వరూ వెళ్ళరాదు. అని అన్నాది.

హనుమ – సోదరా! ప్రభువు కబురుచేశారు. లోనికి వెళ్ళనివ్వు.

సుదర్శనుడు – భగవంతుని ఆదేశంపైన నేను ఇక్కడ వున్నాను. లోనికి వెళ్లడానికి వీలులేదు.

హనుమ వాదాన్ని పెంచుకొనడం బాగుగాలేదని సుర్శనాన్ని నోట్లోపెట్టుకుని లోనికి వెళ్ళాడు.

భగవాన్ సత్యభామతో – హనుమ! సీతారామ రూపాన్ని చూడడానికి వస్తున్నాడు! రుక్మిణినిపంపు. సీతరూపంలో నాదగ్గరకూర్చుంటుంది.

సత్యభామకు కోపంవచ్చి – ఏమండీ! నేను మాత్రం అందంగాలేనా? సీత నాకంటే అందంగా వుందా? రూపంమార్పు కోవడమేగదా! నేనే మార్పుచుకొని కూర్చుంటాను, అని అన్నది.

ఆమె గర్వాన్ని పోగొట్టడమే ఆయన లక్ష్యము. అలాగే కూర్చొనమన్నాడు. సీతరూపంలో సత్యభామ ప్రక్కనే కూర్చున్నది. హనుమలోనికివచ్చి శ్రీరాముని రూపంలోవున్న శ్రీకృష్ణుని పాదాలకు నమస్కరించాడు. కాని సీతరూపంలోవున్న సత్యభామవైపు చూడనైనా చూడలేదు.

భగవాన్ – హనుమా! నిన్ను తీసికొని రమ్మనమని గరుత్మంతుని పంపాను, అతను ఇంకా రాలేదేమిటి?

కొన్ని క్షణాలు గడిచిన తరువాత గరుత్మంతుడు రొప్పుతూ వచ్చాడు. హనుమను ప్రభువు ఎదుటచూచి మిక్కిలి లజ్జితుడైనాడు. హనుమ భగవంతునితో – మహారాజా! ఈపక్షికి మిక్కిలి గర్వంవుంది. ఎప్పుడు చూచినా యుద్ధానికి తయారవుతాడు. తన వేగంపట్ల గొప్ప అభిమానం కలదు. నేను ద్వారక దగ్గరకు విసిరాను గనుక ఇప్పటికైనా రాగలిగాడు అని అన్నాడు. ఈ మాటవినగానే గరుత్మంతుని గర్వంకాస్తా కరిగిపోయింది.

భగవాన్ – అయితే నిన్ను గుమ్మందగ్గర ఎవరూ ఆపలేదా? అని ప్రశ్నించాడు.

హనుమ – గరుత్మంతుడెంతో ఆసుదర్శనచక్రమూ అంతే. ఎంతగానో ప్రార్థించాను, వినలేదు, నోట్లోపెట్టుకొని వచ్చాను. అని నోట్లోనుంచి వెలుపలకు తీసి ప్రభువు ఎదుటవుంచాడు. అప్పుడు సుదర్శన చక్రానికి వున్న అభిమనం కాస్తాపోయింది.

హనుమ – సీతమ్మగారు కనుపించడంలేదేమిటి? సీతమ్మ గారి స్థానంలో ఈమె ఎవరో కూర్చుని వున్నది. అని అన్నాడు.

ఈ మాట వినగానే సత్యభామకు తన సౌందర్యంపట్ల వున్న గర్వంకాస్తా మాయమైపోయింది.

ఈ విధంగా ముప్వురి గర్వాన్ని పోగొట్టి హనుమభగవంతునికి నమస్కరించి మలయాచలంపైకి తిరిగి వెళ్లాడు.

ఇదే మాదిరిగా అర్జునునికి తన ధనుర్బాణాలపైన అభిమానం కల్గి భగవంతునితో ప్రభూ! లంకకు వెళ్ళడానికి సేతువుని నిర్మించారు. వానరులను పోగుచేశారు. చెట్లను పర్వతాలను తీసికొనివచ్చారు. ఎందుకు ఇంతగా పరిశ్రమ చేశారు? బాణాలతో వంతెన కట్టితే బాగుండేదికదా! అని అన్నాడు.

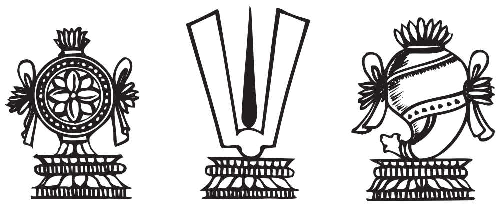
భగవాన్ అతని గర్వాన్ని పోగొట్టడానికి అయితే నీవు కొద్దిగా వంతెనకట్టి చూపించు అని అన్నాడు.

భగవంతుడు చెప్పినట్లు అర్జునుడు సముద్రంపైన కొద్దిదూరం వంతెన కట్టి హనుమతో ఎలావున్నదో, చూడమని అన్నాడు.

హనుమ రెండు అడుగులు వేశాడు. వంతెన చర - చర అన్నది.

భగవాన్ - హనుమా! తప్పుకో! లేకపోతే వంతెన విరిగి పోతుంది. అని అన్నాడు.

హనుమ తప్పుకున్నాడు అప్పుడు భగవాన్ తన వీపు చూపాడు. రక్తం ప్రవహిస్తున్నది. అర్జునుడితో - పార్థా! నీవు నిర్మించిన వంతెనను నావీపుపైన మోశాను. లేకుంటే హనుమ బరువుకి వంతెన విరిగి సముద్రంలోకి పడిపోయేది. ఇలాంటివానరులెందరో ఆ సేతువు మీదుగా వెళ్ళారు. ఈ మాట వినినప్పుడు అర్జునుని గర్వం పూర్తిగ నశించింది. ఈ విధంగా భగవంతుడు తనపరమ భక్తాగ్రేసరుడగు హనుమద్వారా ఎందరి అభిమానాన్నో పోగొట్టాడు. పోగొడుతూ వుంటాడు.

నిత్యము భగవత్సన్నిధిని చదువదగిన శ్లోకము

యావదా వర్తతే చక్రం యావతీచ వసుంధరా ।
తావత్వమిహ సర్వస్యస్మామిత్వ మనువర్తయ ॥

ఈ కాలచక్రము ఎంతకాలము సాగుచుండునో, ఈభూమి ఎంతకాలము నిలిచియుండునో, అంతకాలము నీవీ సర్వవిశ్వమునకు స్వామివై యుందువుగాక!

21. రామకథా సంకీర్తన ప్రియ హనుమాన్

యత్ర యత్ర రఘునాథ కీర్తనం తత్ర తత్ర కృతమస్తకాంజలిమ్।
బాష్పవారి పరిపూర్ణ లోచనం మారుతిం నమత రాక్షసంతకమ్ ॥

శ్రీ రఘునాథుని కథాసంకీర్తన జరిగెడు ప్రతిచోటా శిరస్సున అంజలిమోపి, ప్రేమాశ్రువులను నింపి రాక్షసులను అంతమొనరించు హనుమ శోభాయమానుడై వుంటాడు. ఇలాంటి మారుతికి నమస్క రించుము.

జీవుడు ఆహారం లేకుండా జీవించలేడు. జీవులందరూ తమ తమ ఆహారాన్ని పొంది ప్రసన్నులౌతారు. ఎవనికి ఎట్టి వస్తువు పట్ల వ్యసనమేర్పడు తుందో అతను ఆ వ్యసనాన్ని విడిచిపెట్టి వుండలేడు. చేప ఏవిధంగా నీరు లేకుండా జీవించలేదో అదే విధంగా నిజమైన భక్తుడు భగవంతుని కథాసంకీర్తన లేకుండా జీవించలేడు. మన కథానాయకుడు హనుమ నిజమైన రామభక్తుడు. రామకథా కీర్తన లేనిదీ ఒక్క క్షణం గూడా వుండడు.

భగవాన్ శిష్టరక్షణకు, దుష్టశిక్షణకు ధర్మసంస్థాపనకు అవతరిస్తూ వుంటాడు, భూభారం, తగ్గిపోయిన తరువాత ఆయన తనతేజస్సును తనభక్తుల యందు ప్రవేశపెట్టి అదృశ్యుడవుతాడు.

శ్రీకృష్ణుడు అవతారము చాలించుతూ ఉద్ధవునితో–ఉద్ధవా నీవు గొప్ప గుణవంతుడవు గనుక ఇక్కడేవుండి నాభక్తులకు మేలు చేకూర్చవలసినది అని అన్నాడు. ఈవిధంగానే శ్రీరాముడు తన ప్రేమపాత్రుడైన హనుమకి చెప్పాడు. పవన కుమారునిపట్ల భగవంతునికి గల అనురాగాన్ని, భగవంతుని పట్ల హనుమకు గల కృతజ్ఞతను వర్ణించలేము.

భగవాన్ ఒకరోజున కృతజ్ఞతను తెలుపుతూ – హనుమా! ఈ జగత్తులో నాకథ వుండునంతవరకు నీకీర్తి చిరస్థాయిగా వుంటుంది. నీవు శరీరంతో జీవించి వుంటావు. నీవు నిజంగా నాకు గొప్పగొప్ప ఉపకారాలుచేశావు అని అన్నాడు.

హనుమ – ప్రభూ! ఉపకారం చేసేశక్తి నాకెక్కడిది. మీరుశక్తి సామర్థ్యాన్ని ప్రసాదిస్తే చేయగల్గుతున్నాను అని అన్నాడు.

భగవాన్ – హనుమా! నాకు నీవు చేసిన ఉపకారాలను లెక్కించలేను. నేను ఒకవేళ నీ ఒక్కొక్క ఉపకారానికి నా ప్రాణాలను ఒక్కొక్కటి అర్పించినా ఎన్నో ఉపకారాలకి ఇంకా ఋణపడేవుంటాను. ఈ ఉపకారాలన్నింటికీ నేను ప్రత్యుపకారం చేయలేను నాకు చేయాలని గూడాలేదు. ఉపకారాలకు ప్రత్యుపకారం సామాన్యంగా ఆపదలు వచ్చినప్పుడు చేయడం జరుగుతుంది. నీకు ఆపదలు రావాలని నేను కోరడంలేదు. నేను నీకు ఎల్లప్పుడు ఋణపడి వుండాలనుకొంటున్నాను. ఈ కారణంగా నీవు సదా ఈ భూమండలంపైన వుండాలి. నీవు ఎప్పుడు స్మరించినా నేను హాజరవుతాను. అని అన్నాడు.

హనుమ – ప్రభూ! సేవకునకు తన కోరిక అంటూవుండదు, స్వామి నియమించిన కార్యమును నెరవేర్చడమే తన కర్తవ్యముగా భావిస్తాడు. నేను మీ ఆజ్ఞప్రకారము ఇక్కడ వుంటాను. కాని నాకొక వరాన్ని అనుగ్రహించండి. "తమకథా సంకీర్తన జరిగెడి ప్రతిచోటా అన్ని రూపాలలో వుండగలగాలి."

భగవాన్– "తథాస్తు" నాకథాసంకీర్తన జరిగే ప్రతిచోటా నీవు తప్పక వుంటావు అని అన్నాడు. ఈ కారణంచేతనే రామకథ జరిగేచోట అందరికంటె ముందు హనుమనకు జాగా కేటాయిస్తారు. హనుమ ఏ రూపంలో వస్తాడో,

ఎవరూ చెప్పలేరు. కాని ఆయన తప్పకవస్తాడు. తన భక్తుల కోరికలను నెరవేర్చుతాడు. ఎందుకంటే భగవాన్ ఆయన ఆధీనంలోనే వున్నాడుగదా! భగవంతుని, దర్శించకోరువారు హనుమను తప్పక ఆశ్రయించాలి, తులసీదాసుకి హనుమంతుడు భగవంతుని దర్శనం కలుగజేశాడు.

ఉత్తరభారతదేశంలో ఒక కథ ప్రచారంలో కలదు. తులసీదాసు చిత్రకూటంలో వుండేరోజులలో ప్రతిరోజూ ఉదయం మలమూత్ర విసర్జనకు బహిర్భూమికి వెళ్ళుతూ వుండేవాడు. తన దగ్గర మిగిలిపోయిన నీటిని ఒక జమ్మిచెట్టు మీద పోస్తూవుండే వాడు. చెట్టుపైన ఒక ప్రేతాత్మ వుండేది. ప్రేతాత్మలకి ఇలాంటి అపవిత్రమైన పదార్థమే ఆహారంగా వుంటుంది. ఆ నీటితో ప్రేతాత్మతృప్తి చెందసాగింది. భూత ప్రేతాత్మలయోని మిక్కిలి నికృష్ట మైనది. ఆ యోనిలో గూడా మంచి చెడ్డా అన్నిరకాల ప్రేతాత్మలుంటాయి. ఆ ప్రేతాత్మ తృప్తిచెంది తులసీదాసు ఎదుట ప్రత్యక్షమై ఏదైనా వరాన్ని కోరుకొన మని అన్నది. తులసీ–నాకు ఏమి అక్కరలేదు. నీవు చేయించగలితే భగవంతుని దర్శనం చేయించు అని కోరారు.

ప్రేతాత్మ – మహారాజ్! నాలో అంత సామర్థ్యముంటే ఈ అధమ యోనిలో ఎందుకు వుంటాను, నేను భగవంతుని దర్శనం చేయించలేను, కాని ఉపాయం చెప్పగలను.

తులసీ అయితే ఉపాయం చెప్పు.

ప్రేతాత్మ – చూడండీ! రామకథ జరిగే ప్రతిచోటా హనుమ ఏదో రూపంలో వినడానికి వస్తూవుంటాడు. ఫలానాచోట నిత్యమూ రామకథ జరుగుతూ వుంటుంది. అక్కడికి హనుమ కుష్ఠువాని రూపంలో వస్తాడు. మీరు ఆయన పాదాలను పట్టు కొనండి, ఆయన ఎంతగానో ముట్టుకోవద్దని అంటాడు. కాని మీరు మాత్రం విడిచిపెట్టకండి. ఆయన మీకు భగవంతుని దర్శనం తప్పక చేయిస్తాడు, అని చెప్పింది.

తులసీదాసు మిక్కిలి ప్రసన్నుడైనాడు. కథ జరుగుతున్న చోటికి వెళ్ళాడు. అక్కడ అందరికి దూరంగా ఒక కుష్ఠువానిని చూశాడు. అతని

నేత్రాలనుండి కన్నీరు ప్రవహిస్తున్నది. కథను వింటూన్నాడు. కథ పూర్తి అవగానే ఆయనకాళ్ళు పట్టుకొనడానికి ముందుకు వెళ్ళాడు. ఆయన పాదాలను ముట్టుకోవద్దు. నేను కుష్ఠువాడినని చెప్పాడు. కాని తులసీదాసు పట్టినపట్టు వదలలేదు. చివరికి ఆయన భగవంతుని దర్శనం చేయించుతానని వాగ్దానం చేశాడు. ఎన్నోపర్యాయములు దర్శనం చేయించాడు గూడాను ఒకసారి దర్శనం అయింది. కాని తులసీదాసు గుర్తించలేదు ఒకనాడు తులసీ దాసు గంధాన్ని తీస్తున్నడు. భగవాన్ బాలకుని రూపంలోవచ్చి గంధం అడిగి పూసుకుంటున్నాడు. కాని తులసీ గుర్తించలేదు. అప్పుడు చిలుక రూపంలో వచ్చి హనుమ ఈ ద్విపద చదివాడు.

చిత్రకూటకే ఘాటకై భయీనంతనకీ భీర్ ।
తులసిదాస చందనఘినై తిలకదేత రఘువీర్ ॥

భక్తులకు ఆపదలు వచ్చినపుడు స్మరించగానే హనుమ వచ్చి వారి ఆపదలను పోగొట్టి వారికోరికలను నెరవేర్చుతాడు. రామకథారసికులు రామసంకీర్తనా పరులు అసంఖ్యాకులు, రామకథను విన్నంతగానూ, రామ సంకీర్తన చేసినంతగానూ, మరెవరి కథను, నామాన్ని చేయరు. హనుమ ఫోటోను నేలపైన వేసినా కాగితంపైన చిత్రించినా, గోడపైనవేసినా, రాతిపైన చెక్కినా అచట ప్రత్యక్షమవుతాడు. హనుమను ప్రసన్నునిగా చేసుకొన గోరు వారు ఆయన్ని సింహాసనంపైన ప్రతిష్ఠించి రామకథ వినిపించ నారంభించితే ఆయన అతని కోరికలన్నటినీ నెరవేర్చుతాడు. అతనికి ఎప్పుడూ ఏవిధమైన లోటు రానీయడు. హనుమ ఈ లోకంలో సకలసంపదలను ఇస్తాడు. భూత, ప్రేత, పిశాచ, గ్రహబాధలనుంచి రక్షిస్తాడు. పరలోకంలోగూడా సహాయం చేస్తాడు. భగవంతుని దర్శనంకూడా కలుగజేస్తాడు. ఇలాంటి ప్రత్యక్షదైవాన్ని ఎవరు ఆరాధించరు? ఏవిధంగా ఈయన ప్రత్యక్షదైవమో, అనన్యసేవకుడో, అదేవిధంగా ఆధ్యాత్మతత్త్వవేత్త కూడాను.

రామదూత హనుమ సకల అశుభములను పోగొట్టి శుభములను కలుగజేస్తాడు. కరుణాసముద్రుడైన శ్రీమారుతినందనుని పాదపద్మాలకి మనసారా నమస్కరించుచున్నాను.

౨౨. ఆధ్యాత్మిక తత్త్వవేత్త హనుమాన్

దేహదృష్ట్యాతు దాసోఽహం, జీవదృష్ట్యాత్వదంశకః
ఆత్మదృష్ట్యాత్వమేవాహం, ఇతిమేనిశ్చితామతిః

హనుమ భగవంతునితో - ప్రభూ! దేహదృష్టితో నేను మీకుదాసుడను, జీవదృష్టితో మీ అంశాన్ని, ఆత్మదృష్టితో మీరే నేను, ఇది నా నిశ్చితమైన అభిప్రాయము అని అన్నాడు.

భక్త భగవంతులలో, సేవక స్వాములలో, శిష్య గురువులలో, మిత్రులలో, తండ్రి కుమారులలో భార్యభర్తలలో ఏమీతేడా వుండదు. రసాస్వాదన చేయుటకు ఇరువురుగా వుంటారు. ద్వైధీభావం వున్నచోట, ఒకరు మరి ఒకరిని తననుంచి వేరుగా భావించేచోట రసానుభూతి కలుగదు. ద్వైత్వభావము నశించినప్పుడు మాత్రమే రసాస్వాదన కలుగుతుంది. రస మంటూ వేరేఏమీవుండదు. "రసోవైసః" ఆ సర్వేశ్వరుడే రస స్వరూపుడు. మోహమే బంధనము. మోహరహితతత్త్వమే మోక్షము. భక్తుడు సదాముక్తుడే, అతనికి ఎప్పుడూ బంధనములేదు. అయినా వ్యవహారిక దృష్ట్యా భక్తుడు భగవంతునినుంచి తాత్విక విషయాలను తెలుసుకోవాలనుకుంటాడు. మోక్ష

మార్గాన్ని తెలుసుకుంటాడు. తన గురించికాదు, తనకుతాము ముక్తుడే, అతని ప్రశ్న ప్రజాశ్రేయస్సు కొరకు, లోకకళ్యాణ నిమిత్తమే. శ్రీ హనుమగూడా లోకకళ్యాణముకొరకు తన స్వామి అయిన శ్రీరామచంద్రుని ముక్తి మార్గాన్ని గురించి, ఆధ్యాత్మికతత్వవేత్త రహస్యాన్ని గురించి తెలుపమని కోరాడు.

హనుమభగవానుని ప్రశ్నించాడు, ప్రభూ! నాకు మోక్షతత్వాన్ని గురించి ప్రభోదించండి.

శ్రీరాముడు - హనుమా! తత్వజ్ఞానం కొరకు వేదాన్త శాస్త్రాన్ని ఆశ్రయించు అన్నాడు.

హనుమ - వేదాన్త మనగానేమి ?

శ్రీరాముడు - నువ్వులలో నూనెవున్నట్లు వేదాలలో సారరూపంగా వేదాంతముంది. అని అన్నాడు.

హనుమ వేదాలు,ఉపనిషత్తులు, వేదాలసంఖ్య వాని పేర్లు అడిగి తెలుసుకున్నాడు. తదుపరి హనుమ ముక్తి కలగడానికి విభిన్న మార్గాలను గురించి తెలియజేయమని కోరాడు.

శ్రీరాముడు-సాలోక్య, సారూప్య సామీప్య, సాయుజ్యము అవి ముక్తి నాలుగువిధాలు-అని అన్నాడు.

హనుమ - ప్రభూ ! కైవల్యముక్తి అంటే ఏమిటి? దానికి ఎన్ని భేదాలున్నాయి?

శ్రీరాముడు - కైవల్యముక్తి ఒక్కటే, అదిపరమార్థస్వరూపమే. దీనికి నాలుగు భేదాలున్నాయి. అని చెప్పాడు.

హనుమ - సాలోక్యముక్తి అంటే దేన్ని అంటారు ?

శ్రీరాముడు - నాలోకంలో వుండేదానిని సాలోక్యముక్తి అంటారు. ఇదినానామ సంకీర్తన నాది ముక్తి అంటే ఏమిటి. శ్రీరాముడు నాతో సారూప్యముక్తి అంటారు. ఈ విధమైన ముక్తి కాశీక్షేత్రంలో నా తారక మంత్రాన్ని వింటూ చనిపోవడంచేత లభిస్తుంది.

హనుమ - సామీప్యముక్తి అనగానేమి?

శ్రీరాముడు నా సామీప్యాన్ని పొందడాన్ని సామీప్య ముక్తి అంటారు. సదాచార పరాయణులై నా రూపాన్ని నిరంతరమూ ధ్యానిస్తూవుండేవారికి ఈ ముక్తి లభిస్తుంది.

హనుమ-సామీప్యముక్తి అనగానేమి ?

శ్రీరాముడు - నా సామీప్యాన్ని పొందడాన్ని సామీప్యముక్తి అంటారు. సదాచార పరాయణులై నారూపాన్ని నిరంతరమూ ధ్యానిస్తూవుండేవారికి ఈ ముక్తి లభిస్తుంది.

హనుమ - సాయుజ్యముక్తి అంటే ఏమిటి?

శ్రీరాముడు - గురూపదిష్ట మార్గాన ఎవరు నన్నే ధ్యానిస్తూవుంటారో, అట్టివారు భ్రమరకీట న్యాయంచేత నా రూపాన్నే పొందుతారు. దానిని సాయుజ్యముక్తి అంటారు. అది నిత్యమూ నన్ను ఆరాధించుటవలన లభిస్తుంది. ముక్తి సాధనగురించి ఉపనిషత్తులలో చక్కగా బోధించారు. ఉపనిషత్తులలో బోధించిన మార్గాన పయనించిన తప్పక ముక్తి కలుగును.

హనుమ-ఉపనిషత్తుల సంఖ్య. ఏ ఉపనిషత్తులు ఏవేదానికి చెందినవి? అని ప్రశ్నించాడు.

భగవాన్ 108 ఉపనిషత్తుల పేర్లను ఏది ఏ వేదానికి చెందినదో కూడా చెప్పాడు.

హనుమ-కైవల్యముక్తి ఏవిధంగా లభిస్తుంది? అని అడిగాడు.

శ్రీరాముడు సాధనచతుష్టయ సంపన్న పురుషునకు జ్ఞానంవలన కైవల్యముక్తి లభిస్తుంది. అని అన్నాడు.

హనుమ-జీవన్ముక్తి, విదేహముక్తి, అని దేన్ని అంటారు? దీనికి గల ప్రమాణమేమి? దీనికిగల సిద్ధిని, అట్టి సిద్ధికి గల ప్రయోజనమేమిటి? అని ప్రశ్నించాడు.

శ్రీరాముడు ప్రాపంచిక జ్ఞానమే బంధనము. తత్వజ్ఞానమే జీవన్ముక్తి, ప్రారబ్ధరూపమైన ఉపాధి నశించడమే విదేహముక్తి. వీటికి వేదాలు

ఉపనిషత్తులే ప్రమాణాలు. దుఃఖనివృత్తి నిత్యానంద ప్రాప్తి ఇందుకు ప్రయోజనము. ఆనందోపలబ్ధి పురుషార్ధసాధ్యము. వాసనలన్నీ నశించిపోవడమే జీవన్ముక్తి స్వరూపము అని అన్నాడు.

హనుమ – భగవన్ ! పురుషార్ధమంటే ఏమిటి?

శ్రీరాముడు– పురుషార్ధము రెండు విధాలు. ఒకటి శాస్త్రవిరుద్ధము, రెండవది శాస్త్రానుకూలము. శాస్త్రవిరుద్ధపురుషార్ధము బంధనమునకు కారణము. శాస్త్రానుకూల పురుషార్ధము మెల్లమెల్లగా మనలను పరమార్ధం వైపుకి మరలిస్తుంది. ముందుగా అశుభప్రదమైన వాసనలను తొలగించి శుభప్రదమైన వాసనలను మనస్సుని లగ్నంచేయాలి. తిరిగి శుభప్రదమైన వాసనలను పరిత్యజించి వాసన అంటూలేకుండునట్లుగా మనస్సుని వశపరుచుకోవాలి. వాసనలతోవున్నవాడు బద్ధుడు. వాసనరహితుడు ముక్తుడు.

హనుమ – భగవాన్ ! వాసన స్వరూపం ఏమిటి?

శ్రీరాముడు – చిరపరిచితమైన పదార్ధాలను ఏ మనస్సు నిరంతరమూ చింతిస్తూ వుంటుందో అవే వాసనలు. వాటివల్లనే జనన–మరణములు కలుగుతూ వుంటాయి. వాసనవల్లనే ప్రాణాలలో స్పందన వుంటుంది. ఆ స్పందనకే వాసనలు పుట్టుతూవుంటాయి. ఇందులకే మాటి మాటికి పుట్టుట చచ్చుట జరుగుతూ వుంటుంది. ఇందుకే ముందు అశుభప్రదమైన వాసనలను పరిత్యజించి తిరిగి మంచి వాసనలను త్యజించాలి. ఆ విధంగా మనస్సుని వశపరచుకోవాలి.

హనుమ –మనస్సుని వశం చేసుకొనడం ఎలా?

శ్రీరాముడు ఆధ్యాత్మవిద్య, సాధుసంగము, వాసనా త్యాగము, ప్రాణాయామము, ఈ నాలుగ మనస్సుని వశం చేసుకొనడానికి మంచి సాధనములు, చంచలమైన మనస్సే మనలను జగత్తులో త్రిప్పుతుంది. మనస్సుచాంచల్యాన్ని వదలి ఏకాగ్రత చెందినవెంటనే జ్ఞానోపలబ్ధి కలుగుతుంది. జ్ఞానం వలన ముక్తి లభిస్తుంది. ధ్యానంవలన మనస్సు ఏకాగ్రత

చెందుతుంది. ఇందుకుగాను చిదానంద స్వరూపాన్ని ధ్యానించాలి. కొంత కాలం ధ్యానాభ్యాసం జరిగినప్పుడు అహంకారం నశిస్తుంది. మనోవృత్తి బ్రహ్మతత్వమందు లగ్నమవుతుంది. ఆ వృత్తిని సంప్రజ్ఞజ్ఞాన సమాధి అంటారు. మనస్సులోని సకలవృత్తులు నశించినప్పుడు దాన్ని ఆసంప్రజ్ఞాన సమాధి అంటారు. వాసనలు నశించినంత వరకు పరమానంద ప్రాప్తికలుగదు. మలినవాసనలు మనలను ప్రాపంచిక జనన – మరణాలకు వశీభూతులను చేస్తాయి. విశుద్ధమైన వాసన మనలను

జనన–మరణాలనుంచి ముక్తులనుగా చేస్తుంది. ఇందుచేత వాసనలు నశించనంతవరకు బ్రహ్మానందప్రాప్తి కలుగదు. సమస్త వాసనలకు ఈ అపవిత్రమైన శరీరమే నిలయము, విషయవాసనలను వదలి మోక్షవాసనను అలవరుచుకోవాలి. తరువాత సత్స్వరూపాన్ని సాధించాలి. హనుమా! నీవు ముందు శుద్ధ స్వరూపునిగా భావించుకొనుము. ఇలా అభ్యాసం చేస్తూవుండగా దేహముకన్నా జీవన్ముక్తుడవుతాడు, చివరికి దేహమువదలిన తరువాత జీవన్ముక్తపదవిని కూడా పరిత్యజించి విదేహముక్తిని పొందుతాడు. ఇదే వైకుంఠము. ఇది నిష్కామ ఉపాసకులకే లభిస్తుంది. ఆధ్యాత్మతత్వ విద్యలోని నిగూఢతత్వము. దీనినే మహాఉపనిషద్ అని అంటరు.

హనుమకు శ్రీరామునిద్వారా ఈవిధంగా ముక్తితత్వము లభించింది. హనుమ సనకాది మహర్షులకు రామరహస్యోపనిషత్ రామోపనిషత్, మొదలగు వానిలో ఈ తత్వాన్నే బోధించాడు. హనుమ తత్వవేత్తలలో అగ్రగణ్యుడు. ఈయన అనుగ్రహంవలన ఎందరో తరించారు. తరించబడతారుగూడాను. హనుమంతుని అనుగ్రహంవలననే రామభక్తి కలుగుతుంది. ఇందుకుగాను పరతత్వాన్ని తెలిసికొనగోరువారు హనుమను ఆశ్రయించాలి. హనుమంతుని చరిత్ర చాలా గొప్పది. పురాణాలలో విస్తారముగా వర్ణించబడినది. ఇక్కడ చాలా సంక్షిప్తముగా వ్రాయుట జరిగినది. శ్రీ పవనతనయుడు తన నిర్మలమైన భక్తిని అనుగ్రహాన్ని మన అందరికి ప్రసాదించవలసినదిగా మాటి మాటికి కోరుతున్నాము.

శ్రీ సీతారామాంజనేయార్పణమస్తు

సంపూర్ణము

శ్రీ ఆంజనేయ పూజా విధానం

సకల దేవతా స్వరూపుడైన ఆంజనేయస్వామిని ప్రతిదినము లేక మంగళ, శనివారములందున యింకను విశేష పర్వములు అనగా హనుమజ్జయంతి, శ్రీరామనవమి మొదలగు దినములందు పూజించుట విశేష ఫలప్రదము. పూజామందిరమునందు ఆంజనేయస్వామి విగ్రహము లేక పటము నుంచి ఈశాన్య, ఆగ్నేయభాగములందుగానీ, స్వామివారి కభిముఖముగా గానీ దీపారాధన గావించవలెను. ఈ దీపారాధనకు అలంకార మొనర్చి, నైవేద్యమిడి నమస్కరించిన పిమ్మట గణపతిని ప్రార్థనా పూర్వకముగా ఈ క్రింద తెలుపబడిన విధముగా షోడశోపచారపూజలు గావింపవలెను.

గణపతి ప్రార్థన

శ్లో॥ వక్రతుండం మహాకాయ కోటిసూర్య సమప్రభ
నిర్విఘ్నం కురుమే దేవ సర్వ కార్యేషు సర్వదా ॥

శ్లో॥ గజాననం భూతగణాధి సేవితం కపిత్థ జంబూ ఫలసార భక్షణం ।
ఉమాసుతం శోక వినాశ కారణం నమామి విఘ్నేశ్వరం పాదపంకజమ్॥

శ్లో॥ లంబోదరం పరమ సుందర మేకదంతం
రక్తాంత దీర్ఘనయనం పరమం పవిత్రం
ఉద్యద్దివాకరం తపోజ్జ్వల కాంతికాంతం
విఘ్నేశ్వరం సకల విఘ్నహరం నమామి ॥

శ్లో॥ శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్వ విఘ్నోపశాంతయే ॥

శ్రీమహాగణాధిపతయే నమః నమస్కారం సమర్పయామి !
ఆయం ముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్తు!

శ్లో॥ యశ్శివోనామ రూపాభ్యాం యాదేవీ సర్వమంగళా
తయోస్సం స్మరణాత్పుంసాం సర్వతో జయమంగళం
ఆపదామప హర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం
లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహం॥

అతులిత బలధామం స్వర్ణ శైలాభదేహం
దనుజవన కృశానుం జ్ఞానినా మగ్రగణ్యం
సకల గుణ నిధానం వానరాణామధీశం
రఘుపతి ప్రియభక్తం వాతజాతం నమామి ॥
అంజనా నందనం వీరం జానకీ శోక నాశనం
కపీశమక్ష హంతారం వందే లంకాభయంకరమ్ ॥

ఆంజనేయ మతిపాట లాననం కాంచనాద్రి కమనీయ విగ్రహమ్
పారిజాత తరుమూలవాసినం భావయామి పవమాన నందనం ॥

యత్ర యత్ర రఘునాధకీర్తనం తత్ర తత్ర కృతమస్త కాంజలిం
బాష్పవారి పరిపూర్ణలోచనం మారుతిం నమత రాక్షసాంతకమ్॥

శ్లో॥ సర్వమంగళ మాంగళ్యే శివే సర్వార్ధసాధకే
శరణ్యేత్ర్యంబకేదేవీ నారాయణి నమోఽస్తుతే ॥

శ్రీలక్ష్మీనారాయణాభ్యాం నమః, ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః, వాణి హిరణ్య గర్భాభ్యాం నమః, శచీపురందరాభ్యాంనమః, అరుంధతీ వశిష్ఠాభ్యాం నమః, సీతారామాభ్యాం నమః (పీఠమునందుగల ఇతర దేవతలపై అక్షతలు చల్లి నమస్కరించవలెను.)

సంకల్పము

ఆచమ్య! ఓం కేశవాయస్వాహా, ఓం నారాయణాయస్వాహా, ఓం మాధవాయస్వాహా, ఓం గోవిందాయనమః, ఓం విష్ణవేనమః, ఓం మధుసూదనాయనమః, ఓం త్రివిక్రమాయనమః, ఓం వామనాయనమః, ఓం శ్రీధరాయనమః, ఓం హృషీకేశాయనమః, ఓం పద్మనాభాయనమః, ఓం దామోదరాయనమః, ఓం సంకర్షణాయనమః, ఓం వాసుదేవాయనమః, ఓం ప్రద్యుమ్నాయనమః, ఓం అనిరుద్ధాయనమః, ఓం పురుషోత్తమాయనమః, ఓం అధోక్షజాయనమః, ఓం జనార్ధనాయనమః, ఓం ఉపేంద్రాయనమః, ఓం హరయేనమః, ఓం శ్రీకృష్ణాయనమః॥ (కేశవ, నారాయణ, మాధవ,

అనేనామములు పఠింపుచూ ముమ్మారు కొలదినీరు లోపలికి పుచ్చుకొని- గోవిందా, మొదలుగా గల కృష్ణాయనమః అనునామముల వరకుగల నామ ములు పఠింపవలెను.)

శ్లో॥ పృథ్వీత్వయాధృతాలోకా దేవత్వం విష్ణునాధృతా
త్వంచ ధారయ మాందేవీ పవిత్రం కురుశాసనమ్ ॥

(భూమికి నమస్కరించవలెను.)

శ్లో॥ అపసర్పంతుయేభూతాః యేభూతాభూమిసంస్థితాః
యేభూతావిఘ్నకర్తారో తేనశ్యంతి శివాజ్ఞయా
అపక్రామంతు భూతాద్యా సర్వేషాభూమిభారకాః
సర్వేషా మవిరోధేన దైవకర్మ సమారభే ॥

ఈ విధముగా పఠించి ఉదకమును-భూమిపైన, పరిసరాలలోను చల్ల వలెను.

శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాన గతోఽపివా
యస్స్మరేత్పుండరీకాక్షం స బాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః ॥

పుండరీకాక్ష! పుండరీకాక్ష! పుండరీకాక్షాయనమః ॥ అని తనపై జల ములు చల్లుకొనవలెను.

ఉత్తిష్ఠంతు భూతపిశాచాః ఏతే భూమిభారకాః ఏతేసా మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే। దైవీగాయత్రి ఛందః ప్రాణయామే వినియోగః ॥

ఓం భూః ఓంభువః, ఓంగ్ం సువః, ఓంమహః, ఓంజనః, ఓంతపః ఓగ్ం సత్యం, ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ఓమాపోజ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్

(ఈ మంత్రముచే ముమ్మారు ప్రాణాయామము నొనర్చవలెను.)

సంకల్పము :

మమోపాత్త దురితక్షయ ద్వారా, శ్రీ పరమేశ్వర ముద్దిశ్య శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, శుభేశోభనేముహూర్తే, శ్రీమహావిష్ణోరాజ్ఞేయ, ప్రవర్త మానస్య,

ఆద్యబ్రాహ్మణః, ద్వితీయ పరార్ధే, శ్వేతవరాహకల్పే, వైవస్వత మన్వంతరే, కలియుగే, ప్రథమపాదే, జంబూద్వీపే, భరతవర్షే, భరతఖండే, మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే, శ్రీశైలస్య...దిక్ప్రదేశే, కృష్ణా కావేరీ (లేక గోదావరి) మధ్య దేశే,శోభనేగృహే, సమస్త దేవతా బ్రాహ్మణ హరిహరగురు చరణసన్నిధౌ, అస్మిన్వర్తమానవ్యావహారిక చాంద్రమాన......సంవత్సరే........ఆయనే....... ఋతౌ... మాసే...పక్షే......తిథౌ.......వాసరే......శుభనక్షత్ర శుభయోగ శుభకరణః ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ, శ్రీమాన్గోత్రః... నామధేయః శ్రీమతః......గోత్రస్య......నామధేయస్య.... మమ ధర్మపత్ని సమే తస్య సహకుటుంబానాం ధర్మార్ధ కామమోక్ష చతుర్విధ ఫలపురుషార్ధ సిద్ధ్యర్థం, జన్మలగ్న వశాత్, జన్మరాశి వశాత్, ఏఏగ్రహాః అరిష్టస్థానేషు స్థితాః తేషాం గ్రహాణాంత తత్తదరిష్ట స్థానం పరిత్యజ్య శుభస్థానస్థిత అత్యంత అతిశయ శుభఫలావాప్యర్థం, మమ సహకుటుంబానాం పశు శిశు ఆశ్రిత బంధుమిత్రై స్సహ సకల దుష్టగ్రహబాధా నివారణార్థం, భూమ్యాంతరిక్ష దివ్యమహోత్పాత దుర్నిమిత్తాద్భుత దర్శనాది సర్వారిష్ట శమన పూర్వక, పరకీయ మంత్ర- యంత్ర- తంత్ర విషశల్యమూలికాచూర్ణ ప్రయోగాద్యాభిచార దోషశాంత్యర్థ:, మమశరీరే అస్థిగత, మాంసగత, రక్తగత, రోమగతాది బాధీకృత సర్వరోగప్రశమన ద్వారా శీఘ్రమేవ సంపూర్ణా రోగ్యసిద్ధ్యర్థం, శత్రుబాధా నిరహరణార్థం, రాజద్వారే రాజగృహే, రాజముఖే అస్మత్ సంచరాస్థ సర్వత్ర సర్వస్థలేషు నిర్విఘ్నతా పూర్వక ఆచరిత సకల కార్యసాధనేన అఖండ దిగ్విజయ సిద్ధ్యర్థం, క్షేమ స్థైర్య విజయాభయ ఆయురారోగ్య మహదైశ్వర్య సంప్రాప్యర్థం శ్రీవీరహనుమ ద్దేవతా సంపూర్ణానుగ్రహ ప్రాప్యర్థం, శ్రీవీరహనుమద్దేవతా ముద్దిస్య వీరహను మద్దేవతా ప్రీత్యర్థం మమ సంభవద్భిర్ద్రవ్యైః సంభవద్భిర్పదార్థైః సంభవిద్భి రుపచారై ॥ సంభవితా నియమేన యావచ్ఛక్తి ధ్యానావహనాది షోడశోప చార పూజాం కరిష్యే ॥

(అక్షతలు నీళ్ళు పళ్ళెములో వదలవలెను.)

తదంగ కలశారాధనం కరిష్యే ॥ (నీళ్ళు తాకవలెను.)

"కలశం గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య"

(వెండి, రాగి, కంచుపాత్రల యందు పరిశుభ్రమగు నీరుపోసి కలశమును అలంకరించి ఆ నీటియందు పుష్పాక్షతలు వేసి, కొనగల ఆకుతో అభిమంత్రిం చాలి.)

శ్లో॥ కలశస్య ముఖే విష్ణు కంఠే రుద్రసమాశ్రితాః
మూలే తత్రస్థితో బ్రహ్మ మధ్యే మాతృగణా స్మృతాః ॥
కుక్షౌతు సాగరా స్సర్వే సప్తద్వీపా వసుంధరా ।
ఋగ్వేదోఽథ యజుర్వేద స్సామవేదో హ్యథర్వణః ॥
అంగైశ్చ సహితా స్సర్వే కలశాంబు సమాశ్రితాః ॥

మం॥ ఆపోవా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రాణావా ఆపః పశవ ఆపోఽన్న మాపోఽమృతమాపస్స మ్రాడాపో విరాడాప స్సర్వాడాప శ్ఛందాగ్ం హ్యాపో జ్యోతిగ్ం హ్యాపో యజూగ్ం ష్యాపస్సత్యమాప స్సర్వాదేవతా ఆపో భూర్భు వస్సు వరాప ఓమ్ ॥

శ్లో॥ గంగేచ యమునేచ కృష్ణా గోదావరి సరస్వతీ ।
నర్మదా సింధు కావేరి జలేఽస్మిన్ త్సన్నిధింకురు ॥

కలశోదకేన శంఖమాపూర్య, అలంకృత్య వామహస్త మధ్యే నిధాయ, దక్షిణ హస్తేన అంకుశముద్రయా తీర్థానావాహ్య॥ (కలశము నందలి జలములు శంఖమునిండా పోసి ఆ శంఖమును అలంకరించి యెడమ అరచేతియందు పెట్టుకొని కుడిచేతి అంగుష్ఠ, మధ్యమ, అనామికలు పైకి నిలిపిన అంకుశముద్రతో ఆకాశమునందలి తీర్థశక్తిని శంఖమునందా వాహన మొనర్పవలెను.)

శ్లో॥ బ్రహ్మాండోదర తీర్థాని కరైస్స్పృష్టానితేరవే
తేన సత్యేన మే దేవ, తీర్థం దేహీ దివాకర ॥

(తదుపరి శంఖమును పూజింపవలెను.)

ఓం శంఖపీఠే బ్రహ్మాణమావాహయామి, శంఖమధ్యే ఆదిత్య మావాహయామి. శంఖహృదయే చంద్రమావాహయామి. శంఖాగ్రే గంగా సరస్వతీ మావాహయామి.

శ్లో॥ శంఖం చంద్రార్కం దైవత్యం వరుణం చాధిదైవతం ।
పృష్ఠే ప్రజాపతిం విద్యా దగ్రే గంగాసరస్వతీ ॥

శ్లో॥ పృథివ్యాం యాని తీర్థాని వాసుదేవస్య చాజ్ఞయా ।
శంఖేతిష్ఠంతి సర్వాణి తస్మచ్ఛంఖం ప్రపూజయేత్ ॥

శ్లో॥ త్వంపురా సాగరోత్పన్నో విష్ణునా విధృతః కరే ।
సర్వదేవా హితార్థయ పాంచజన్య నమోస్తుతే ॥

మం॥ ఓం భూర్భువస్సువః, తత్సవితుర్వరేణ్యం, భర్గో దేవస్య ధీమహి, ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥ ఓం క్రోం శంఖాయనమః ॥ శంఖోదకేన పూజాద్రవ్యాణి, దేవమాత్మానాం చ సంప్రోక్ష్య॥

శంఖంలోని జలములు పూజాద్రవ్యాలమీద, దైవముల మీద తన మీద చల్లుకొనవలెను. తిరగి శంఖమునందు నీరుపోసి కూర్మ పీఠమునందుంచ వలెను.

తతః పీఠార్చనం కరిష్యే ॥

(దేవతా మూర్తులుగల పీఠములు పూజింపవలెను.)

ఓం హ్రీం ఆధారశక్త్యైనమః, ఓం మూలప్రకృత్యై నమః, ఓం మత్స్యాయ నమః, ఓం కూర్మాయ నమః, ఓం అనంతాయ నమః, ఓం శేషాయనమః, ఓం గరుడాయ నమః, (పూర్వద్వారే). ఓం ద్వారశ్రియై నమః, ఓం ధాత్రే నమః, ఓం విధాత్రే నమః, (దక్షిణేద్వారే). ఓం ద్వారశ్రియై నమః, ఓం చండాయై నమః, ఓం ప్రచండాయ నమః, (పశ్చిమద్వారే). ఓం ద్వారశ్రియై నమః, ఓం జయాయ నమః, ఓం విజయాయ నమః, (ఉత్తరద్వారే). ఓం ద్వారశ్రియై నమః, ఓం బలాయ నమః, ఓం ప్రబలాయై నమః, (మధ్యే). ఓం చిచ్ఛక్త్యై నమః, ఓం మాయాయ నమః, ఓం

గంగాయ నమః, ఓం యమునాయ నమః, ఓం దిగ్గ్వజేభ్యో నమః, ఓం కేసరేభ్యో నమః, (తన్మధ్యే) ఓం శ్వేతద్వీపాయ నమః (ద్వీపమధ్యే), ఓం వేదికాయ నమః, (వేదిక మధ్యే) ఓం కల్పవృక్షాయనమః, (కల్పవృక్షస్యాధస్తాత్) ఓం రత్నసింహాసనాయ నమః, (తన్మధ్యే). ఓం శ్రీవీరహనుమతే నమః ॥

ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిధౌ వీరహనుమద్దేవతా ప్రాణ ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే ॥ (నీరు తాకవలెను.)

ఆంజనేయస్వామివారిపైన పుష్పసహితమైన అరచేతిని ఎత్తిపెట్టి ఈదిగువ మంత్రమును ఉచ్ఛరించవలెను.

మం॥ ఓం ఆ సునీతే పునరస్మాసు చక్షుః పునః ప్రాణమిహీరో దేహి భోగం జ్యోక్పశ్యేమ సూర్యముచ్చరంత మనుమతే మృడయాన స్వస్తి।

అమృతం వైప్రాణా అమృతమాపః ప్రాణానేవ యధాస్థాన ముపహ్వాయతే ॥

శ్లో॥ స్వామిన్ సర్వజగన్నాధ యావత్పూజావ సానకం
తావత్వం ప్రీతిభావేన బింబేస్మిన్ సన్నిధిం కురు ॥

వీరహనుమద్దేవతాభ్యో నమః ప్రాణఇహ ప్రాణజీవ ఇహైవాగత్య స్థిరో భవ వరదోభవ సుముఖోభవ సుప్రసన్నో భవ స్థిరాసనం కురు. (అని అక్షతలు చల్లాలి)

ధ్యానము

శ్లో॥ ధ్యాయేద్బాల దివాకర ద్యుతినిభం దేవారి దర్పావహమ్ ।
దేవేంద్ర ప్రముఖ ప్రశస్తయశసం దేదీప్యమానం రుచా ।
సుగ్రీవాది సమస్తవానరయుతం సువ్యక్త తత్త్వప్రియమ్ ।
సంరక్తారుణ లోచనం పవనజం పీతాంబరా లంకృతమ్ ॥

శ్లో॥ ఉద్యన్మార్తాండ కోటి ప్రకట రుచికరం చారు వీరాసనస్థమ్
బిభ్రాణాం హేమమౌంజీకర ధృతకమలం నాగ యజ్ఞోపవీతమ్ ।
ధీరం నర్వేందు మౌళీం వరమణి మకుటం కుండలా భాసిగండం।
భీమాకారం త్రినేత్రం మమ శుభఫలదం వాయుపుత్రం నమామి॥

శ్లో॥ మర్కటేశ మహోత్సాహ సర్వరోగ వినాశన
శత్రూన్ సంహర మాంరక్ష శ్రియం దాపయ దేహిమే ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః ధ్యానం సమర్పయామి॥

(పుష్పాక్షతలు స్వామివారికి సమర్పించి నమస్కరించవలెను.)

ఆవాహనం

మం॥ ఓం సహస్ర శీర్షా పురుషః సహస్రాక్ష స్సహస్రపాత్ ।
సభూమిం విశ్వతోవృత్వా అత్యతిష్ఠ ద్దశాంగ్ లం ॥

మం॥ ఓం యస్తే మన్యోవిధ ద్వజ సాయక సహోజః పుష్యతి విశ్వమానుషక్।
సమ్యా మదానమార్య స్త్వయాయుజా సమస్కృతేన సహసా సహస్వతా॥

శ్లో॥ హ్రీంకారస్య సమానాభం వర్ణనీయ గుణోత్తరం ।
అరుణాస్యం మనోవేగం తూర్ణం ధ్యాయామి మారుతిం ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః ఆవాహనం సమర్పయామి॥

(అక్షతలు చల్లవలెను.)

సింహాసనం

మం॥ పురుష ఏ వేదగ్ం సర్వం, యద్భూతం యచ్చభవ్యం ।
ఉతాౖ మృతత్వ స్యేశానః యదన్నే నాతిరోహతి ॥
మన్యురిన్ద్రో మన్యురేవా నదేవో మన్యుర్హోతావరుణో జాతవేదాః ।
మమ్యం విశ ఈళతే మానుషీర్యాః పాహినో మన్యో తపసాప జోషాః

శ్లో॥ ఆసనం పరమం దివ్యం నవరత్న సమన్వితం
సౌర్ణ ప్రభయాయుక్తం ముక్తా ప్రాలంబత శోభితం ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః రత్నఖచిత సింహాసనం సమర్పయామి॥

(పుష్పం ఉంచాలి)

పాద్యం

మం॥ ఏతావానస్య మహిమ అతోజ్యాయాంగ్శ్చ పూరుషః
పాదోస్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥

అభిహిమన్యో తవస్తవీయా స్తపసాయుజా విజహిశత్రూన్ ।
అమిత్రహ వృత్రహా దన్యుహా చ విశ్వావసూన్యా భరాత్వన్నః ॥

శ్లో॥ గంగాది సర్వతీర్థేభ్యః ఆనీ తైర్నిలైర్జలైః
పాద్యం గృహాణ కపీశా సర్వాభీష్ట ఫలప్రద ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః పాద్యం సమర్పయామి॥
(నీళ్లు దేవునికి చూపించి ప్రక్కన వదలాలి)

అర్ఘ్యం

మం॥ త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః పాదోऽస్యేహ భవా
త్పునః తతో విష్వఙ్వ్య క్రామత్, సాశనానశనే అభి ॥

త్వంహిమన్యో అభిభూత్యోజా స్స్వయంభూర్భామో అభిమాతి షాహ।
విశ్వచర్షణి స్సహురి స్సహావా సస్మాస్వోజః పృతనాసుధేహి

శ్లో॥ గంగాజలం సమానీతం దివ్యగంధై స్సుసంస్థితమ్
అర్ఘ్యం గృహాణ భగవన్ సర్వపాపవ్యపోహకృత్ ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః అర్ఘ్యం సమర్పయామి॥
(నీళ్లు ముమ్మారు చూపించి పళ్ళెంలో వదలాలి)

ఆచమనీయం

మం॥ తస్మాద్విరాడ జాయత విరాజో అధిపూరుషః సజాతో
అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమి మధోపురః ।

అభాగ సన్నప పరేతో అస్మి తవక్రత్వా తవిషస్య ప్రచేతః ॥
తన్త్వా మన్యో అక్రతుర్జి హిళాహం స్వా తనూర్బల దేయాయ మేహి॥

శ్లో॥ ఆచమ్యతాం మయాదత్తం కృష్ణాగోదావరీ జలమ్ ।
గృహీష్వాచమనం దేవ సర్వపాప నికృంతన ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః ఆచమనీయం సమర్పయామి॥
(నీళ్లు మూడు మార్లు చూపించి వదలాలి)

మధుపర్కం

మం॥ యత్పురుషేణ హవిషా, దేవా యజ్ఞమవతన్వత, వసన్తో
అస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మ ఇధ్మ శ్శరద్ధవిః

ఆయన్తే అస్య్మప మేహ్యర్వా ఙ్ప్రతీచీన స్సహురే విశ్వధాయః ।
మన్యోవజ్రి న్నభిమా మావృత్స్వహనా వదస్యూ రుతబోధ్యాపేః ॥

శ్లో॥ దధ్యాజ్య మధుసంయుక్తం మధుపర్కమిదం ప్రభో
అహం దాస్యామి దేవేశ గృహాణకపిసత్తమ ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః మధుపర్కం సమర్పయామి॥
(పెరుగు, నెయ్యి, తేనె కలిపి స్వామివారికి చూపించాలి.)

స్నానం

మం॥ సప్తాస్యాస న్పరిధయః, త్రిస్సప్త స్సమిధఃకృతా
దేవాయద్యజ్ఞం తన్వానాః, అబధ్నన్పురుషం పశుమ్ ॥

అభిప్రేహి దక్షిణతో భవామేధా వృత్రాణి జంఘునావభూరి ।
జుహోమితే ధరుణమ్మధ్వో ఆగ్రముభా ఉపాంశు ప్రథమాపి బావ ॥

శ్లో॥ గంగా గోదావరీ పుణ్యా తుంగభద్రా సరస్వతీ ।
అతిపుణ్యా భోగవతీ సర్వయోః సర్వపావనా ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః స్నానం సమర్పయామి॥
(పుష్పంతో నీరు చల్లాలి)

పంచామృత స్నానం

మం॥ దధి నర్పి మధుక్షీరైః శ్చర్కరేణ ఫలైస్సహ
ప్రక్షాళనం ప్రకుర్వీత ఆంజనేయ నమోస్తుతే ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః పంచామృత స్నానం సమర్పయామి॥
(ఆవుపాలు, పెరుగు, నెయ్యి, తేనె, పంచదార, కొబ్బరి నీరు కలిపి స్వామివారి అభిషేకించాలి.)

మలాపకర్షణ స్నానం

శ్లో॥ గంగా గోదావరీ కృష్ణా యమునా నర్మదా జలైః
కావేరీ సింధుజలశ్చైవ స్నానం కురు మహామతే ॥

శుద్ధోదక స్నానం సమర్పయామి॥
(తిరిగి కలశంలో నీరు చల్లాలి.)

వస్త్రం

మం॥ యజ్ఞం బర్హిషి ప్రోక్షన్, పురుషం జాతమగ్రతః,
తేనదేవా అయజంత, సాధ్యాఋషయశ్చయే ॥

త్వయామన్యో పరథమారు జన్తో హర్ష మాణాసోధృషితా మరుత్వః।
తిగ్మేషవ ఆయుధా సంశిశానా అభిప్రయస్తు సరోఅగ్ని రూపాః ॥

శ్లో॥ వస్త్ర యుగ్మం సదా శుభ్రం రక్తవర్ణం సమప్రభమ్ ।
దదామి దేవ దేవేశ భక్త్యాఽహం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి॥
(గ్రహములకు వస్త్రద్వయం గానీ అక్షతలుగానీ యివ్వాలి.)

యజ్ఞోపవీతం

మం॥ తస్మాధ్యజ్ఞా త్సర్వహుతః సంభృతం వృషదాజ్యమ్
పశూగ్ స్తాగ్శ్చక్రే వాయువ్యాన్ అరణ్యాన్ గ్రామ్యాశ్చయే ॥

అగ్నిరివ మన్యో త్విషిత స్సహస్వ సేనానీర్న స్సహురే హూతఏధి।
హత్వాయ శత్రూన్విభజస్వ వేద ఓజో మిమానో విమృధోనుదస్వ ॥

శ్లో॥ రాజితం బ్రహ్మసూత్రంచ స్వర్ణరత్న సమన్వితం
ఉపవీతాని దాస్యామి గృహ్యతాం కపినాయక ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి॥
(యజ్ఞోపవీతం లేక అక్షతలు యివ్వాలి)

గంధం

మం॥ తస్మాద్యజ్ఞా త్సర్వహుతః ఋచ స్సామానిజజ్ఞిరే ।
ఛందాగ్ంసి జజ్ఞి రేతస్మాత్ యజు స్త దజాయతః ॥

సమస్వమన్యో అభిమాతిమస్మే రుజన్మృణస్ప్రు మృణన్ప్రేహి శత్రూన్।
ఉగ్రస్తేపాజో నన్వారు రుధ్రే వశీవశన్న యస ఏకజత్వమ్ ॥

శ్లో॥ గంధం కర్పూర సంయుక్తం కుంకుమాగరు సంయుతం
విలేపనం మయాదత్తం ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతాం ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః శ్రీగంధం సమర్పయామి॥
(గంధం చిలకరించాలి)

పుష్పాక్షతలు

మం॥ తస్మాదశ్వా అజాయంత యేకేచోభయాదతః ।
గావోహజజ్ఞిరే తస్మాత్ తస్మాజ్జాతా అజావయః ॥

ఏకో బహూనా మసి మన్య ప్రీళితో విశంవిశం యుధయే సంశిశాధి।
అకృత్త రుక్త్వయా యుజావయం ద్యుమన్తఘ్షోషం విజయాయ కృణ్మమే॥

శ్లో॥ మనోహరాణి దివ్యాని శాలియాన్ తండులైశ్శుభైః
రక్తాక్షతాన్ ప్రదాస్యామి వానరేశ నమోఽస్తుతే ॥

శ్లో॥ మల్లికా మాలతీపుష్పై శ్చంపకై ర్వకుళైః శుభైః
విశేష రక్తపుష్పాణి యుష్మత్పూజాం కరోమ్యహం ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః పుష్పాక్షతాని సమర్పయామి॥
(పుష్పాక్షతలు చల్లవలెను.)

నవరత్నాలు

శ్లో॥ కేయూరకటకేచైవ హస్తే చిత్రాంగుళీయకం
మాణిక్యోల్లాసి మకుటం కుండలేహార శోభితం

నాభౌనాయక రత్నంచ నూపురే పాదపద్మయోః
అంగులీముద్రికా శ్చైవ గృహ్యన్తా మన్మదర్పితా ॥

శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః నానాఆభరణాని సమర్పయామి॥
(నవరత్నములు సమర్పించాలి.) శ్రీవీర హనుమదంగం పూజాం కరిష్యే

అంగపూజ

ఓం సుగ్రీవమిత్రాయనమః	పాదౌ పూజయామి
ఓం అంగదసఖ్యేనమః	గుల్ఫౌ పూజయామి
ఓం రామసాయకాయనమః	జంఘే పూజయామి
ఓం అక్షమాలకాయనమః	కటిం పూజయామి
ఓం లంకారయేనమః	వాలం పూజయామి
ఓం రామప్రియాయనమః	గుహ్యం పూజయామి
ఓం సాగరలంఘనాయనమః	నాభిం పూజయామి
ఓం లంకిణీ దర్పఘ్నాయనమః	మధ్యమం పూజయామి
ఓం సంజీనగాహర్త్రేనమః	వశీః పూజయామి
ఓం కుంఠితదశకంఠాయనమః	వక్షః పూజయామి
ఓం రామదూతాయనమః	కంఠం పూజయామి
ఓం జితకామాయనమః	హస్తౌ పూజయామి
ఓం ప్రసన్నవదనాయనమః	వక్త్రం పూజయామి
ఓం శ్రుతిపారగాయనమః	ముఖం పూజయామి
ఓం పింగనేత్రాయనమః	నేత్రే పూజయామి
ఓం ఊర్ధ్వపుండ్రధారిణ్యేనమః	శ్రోత్రే పూజయామి
ఓం మణికంఠమాలినేనమః	లలాటం పూజయామి
ఓం దశకంఠమదాపహరాయనమః	శిరః పూజయామి
ఓం సర్వాభీష్ట ప్రదాయనమః	సర్వాణ్యంగాని పూజయామి

శ్రీవీర హనుమత్ప్రీతయే అష్టోత్తర శతనామాపూజాం కరిష్యే ॥
(అవకాశముగలవారు సహస్రనామపూజ కూడా జరుపవచ్చును.)

శ్రీ హనుమాన్ అష్టోత్తర శతనామావళిః

(ప్రతి నామమునకు ముందు "ఓం" అనియు చివర "నమః" అనియు చేర్చి చదువుకొన ప్రార్థన.)

ఓం ఆంజనేయాయ నమః
మహావీరాయ
హనుమతే
మారుతాత్మజాయ
తత్త్వజ్ఞాన ప్రదాయ
సీతాదేవీ ముద్రాప్రదాయ
అశోకవనికాచ్ఛేత్రే
సర్వమాయావిభంజనాయ
సర్వబంధ విమోక్త్రే
రక్షోవిధ్వంసకారకాయ
పరవిద్యాపరీహారాయ
పరశౌర్య వినాశనాయ
పరమంత్ర నిరాకర్త్రే
పరయంత్ర ప్రభేదకాయ
సర్వగ్రహ వినాశినే
భీమసేన సహాయకృతే
సర్వదుఃఖహరాయ
సర్వలోకచారిణే
మనోజవాయ
పారిజాతద్రుమూలస్థాయ
సర్వమంత్ర స్వరూపవతే
సర్వతంత్ర స్వరూపిణే
సర్వయంత్రాత్మికాయ
కపీశ్వరాయ
మహాకాయాయ
సర్వరోగహరాయ
ప్రభవే
బలసిద్ధికరాయ
సర్వవిద్యాసంపత్ప్రదాయకాయ
కపిసేనానాయకాయ
భవిష్యచ్ఛ తురాననాయ
కుమార బ్రహ్మచారిణే
రత్నకుండల దీప్తిమతే
సంచలద్వాల సన్నద్ధలంబ
మానశిఖోజ్జ్వలాయ
గంధర్వ విద్యాతత్త్వజ్ఞాయ
మహాబలపరాక్రమాయ
కారాగృహ విమోక్త్రే
శృంఖలాబంధవిమోచకాయ
ప్రాజ్ఞాయ
రామదూతాయ
ప్రతాపవతే
వానరాయ
కేసరిసుతాయ
సీతాశోక నివారకాయ
అంజనాగర్భ సంభూతాయ
బాలార్క సదృశాననాయ
విభీషణ ప్రియకరాయ
దశగ్రీవ కులాంతకాయ
లక్ష్మణ ప్రాణదాత్రే

వజ్రకాయాయ
మహాద్యుతయే
చిరంజీవినే
రామభక్తాయ
దైత్యకార్య విఘాతకాయ
అక్షహంత్రే
కాంచనాభాయ
పంచవక్త్రాయ
మహాతపసే
లంకిణీ భంజనాయ
శ్రీమతే
సింహికా ప్రాణభంజనాయ
గంధమాదన శైలస్థాయ
లంకాపుర విదాహకాయ
సుగ్రీవ సచివాయ
ధీరాయ
శూరాయ
దైత్యకులాంతకాయ
సురార్చితాయ
మహాతేజసే
రామచూడామణి ప్రదాయ
కామరూపిణే
పింగళాక్షాయ
వార్థిమైనాక పూజితాయ
కబళీకృతమార్తాండ మండలాయ
విజితేంద్రియాయ
రామసుగ్రీవ సంధాత్రే
మహారావణ మర్దనాయ
స్ఫటికాభాయ
వాగధీశాయ

నవవ్యాకృతి పండితాయ
చతుర్బాహవే
దీనబంధవే
మహాత్మనే
భక్తవత్సలాయ
సంజీవన నగాహర్త్రే
శుచయే
అగ్నయే
దృఢవ్రతాయ
కాలనేమి ప్రమథనాయ
హరిమర్కట మర్కటాయ
దాంతాయ
శాంతాయ
ప్రసన్నాత్మనే
శతకంఠమదాహృతే
యోగినే
రామకథాలోలాయ
సీతాన్వేషణ పండితాయ
వజ్రదంష్ట్రాయ
వజ్రనఖాయ
రుద్రవీర్యసముద్భూతాయ
ఇంద్రజిత్ప్రహితామోఘ
– బ్రహ్మాస్త్ర నివారకాయ
పార్థ ధ్వజాగ్రసంవాసినే
శరపంజర భేదకాయ
దశబాహవే
లోకపూజ్యాయ
జాంబవత్ప్రీతి వర్ధనాయ
సీతాసమేత శ్రీరామ పాద
సేవాధురంధరాయ 108

శ్రీ సువర్చలాష్టోత్తర శతనామావళిః

ఓం సువర్చలాయై నమః
ఓం ఆంజనేయపత్న్యై నమః
ఓం లక్ష్మై నమః
ఓం సూర్యపుత్ర్యై నమః
ఓం నిష్కళంకాయై నమః
ఓం శక్త్యై
ఓం నిత్యాయై నమః
ఓం నిర్మలాయై నమః
ఓం స్థిరాయై నమః
ఓం సరస్వత్యై నమః
ఓం నిరంజనాయై నమః
ఓం శాశ్వతాయై నమః
ఓం నిర్మలహృదయాయై నమః
ఓం సకలహృదయాయై నమః
ఓం సకలవిద్యాప్రదాయిన్యై నమః
ఓం అమృత ప్రదాయిన్యై నమః
ఓం కిష్కింధాపురవాసిన్యై నమః
ఓం సకలమనోరథపూరణ్యై నమః
ఓం అంజనాప్రియాయై నమః
ఓం పతిసేవానిరంతరాయై నమః
ఓం రత్నకిరీటాయై నమః
ఓం జరామరణవర్జితాయై నమః
ఓం కామదాయై నమః
ఓం సర్వశక్తిముక్తి ఫలదాయై నమః
ఓం భక్తాభీష్టదాయై నమః
ఓం సకలవిద్యాప్రవీణాయై నమః
ఓం మహానందాయై నమః

ఓం సంసారభయనాశిన్యై నమః
ఓం పరమకలాయై నమః
ఓం నిత్యకళ్యాణ్యై నమః
ఓం శ్వేతవాహనపుత్రికాయై నమః
ఓం అక్షయధనధాన్యదాయై నమః
ఓం వంశవృద్ధికరాయై నమః
ఓం దివ్యపీతాంబరధరాయై నమః
ఓం మృత్యుభయనాశిన్యై నమః
ఓం నిత్యానందాయై నమః
ఓం ఛాయాపుత్రికాయై నమః
ఓం కనకసువర్చలాయై నమః
ఓం శ్రీరామభక్తాగ్రగణ్యాయై నమః
ఓం నిర్మలహృదయాయై నమః
ఓం సర్వకార్యసాధనాయై నమః
ఓం పతిసేవాధురంధరాయై నమః
ఓం త్రైలోక్యసుందర్యై నమః
ఓం వంశవృద్ధికరాయై నమః
ఓం సకలపాపహరాయై నమః
ఓం కామరూపిణ్యై నమః
ఓం వంశోద్ధారికాయై నమః
ఓం శంఖచక్రహస్తాయై నమః
ఓం పద్మశోభితాయై నమః
ఓం పద్మగర్భాయై నమః
ఓం సర్వదుష్టగ్రహనాశిన్యై నమః
ఓం ఆనందాయై నమః
ఓం విచిత్రరత్నమకుటాయై నమః
ఓం ఆదిత్యవర్ణాయై నమః

ఓం దుస్స్వప్నదోష -హరాయై నమః
ఓం కళాతీతాయై నమః
ఓం శోకనాశిన్యై నమః
ఓం పుత్రపౌత్రదాయికాయై నమః
ఓం సంకల్పసిద్ధికాయై నమః
ఓం మహాజ్వాలాయై నమః
ఓం ధర్మార్థమోక్షదాయిన్యై నమః
ఓం నిర్మలహృదయాయై నమః
ఓం సర్వభూతవశీకరాయై నమః
ఓం నిత్యాయై నమః
ఓం ధర్మాఽధర్మపరిపాలనాయై నమః
ఓం వాయునందనసత్యై నమః
ఓం మహాబలశాలిన్యై నమః
ఓం సత్యసంధాయై నమః
ఓం సత్యవ్రతాయై నమః
ఓం విజ్ఞానస్వరూపిణ్యై నమః
ఓం లలితాయై నమః
ఓం శాంతిదాయిన్యై నమః
ఓం శాంతి స్వరూపిణ్యై నమః
ఓం లక్ష్మ్యై నమః
ఓం శక్తయే నమః
ఓం వరదాయై నమః
ఓం అకాలమృత్యుహరాయై నమః
ఓం సత్యదేవతాయై నమః
ఓం ఐశ్వర్యప్రదాయై నమః
ఓం హేమభూషణ-భూషితాయై నమః
ఓం సకలమనోవాంఛిత ప్రదాయై నమః

ఓం కనకవర్ణాయై నమః
ఓం ధర్మపరివర్తనాయై నమః
ఓం మోక్షప్రదాయిన్యై నమః
ఓం కామరూపిణ్యై నమః
ఓం ధర్మశీలాయై నమః
ఓం గానవిశారదాయై నమః
ఓం వీణావాదనసం సేవితాయై నమః
ఓం ఆంజనేయప్రియాయై నమః
ఓం విశాలనేత్రాయై నమః
ఓం వజ్రవిగ్రహాయై నమః
ఓం విశాలవక్షఃస్థలాయై నమః
ఓం ధర్మపరిపాలనాయై నమః
ఓం ప్రత్యక్షపరదేవతాయై నమః
ఓం జనానందకరాయై నమః
ఓం హంసతూలికాశయాయై నమః
ఓం గంధమాదనవాసిన్యై నమః
ఓం నిత్యాయై నమః
ఓం బ్రహ్మచారిణ్యై నమః
ఓం భూతాంతరాత్మనే నమః
ఓం కామచారిణ్యై నమః
ఓం సర్వకార్యసాధనాయై నమః
ఓం రామభక్తాయై నమః
ఓం శక్తిరూపిణ్యై నమః
ఓం కామితార్థప్రదాయై నమః
ఓం భక్తకల్పలతికాయై నమః
ఓం భుక్తి ముక్తి ఫలదాయై నమః
ఓం శ్రీరామపాద సేవా
ధురంధరాయైనమః

శ్రీ హనుమాన్ సహస్రనామావళిః

(ప్రతి నామమునకు ముందు "ఓం" అనియు చివర "నమః" అనియు చేర్చి చదువుకొన ప్రార్ధన.)

ఓం హనుమతే నమః
శ్రీ ప్రదాయ
వాయుపుత్రాయ
రుద్రాయ
అనఘాయ
అజరాయ
అమృత్యవే
వీరవీరాయ
గ్రామవాసాయ
జనాశ్రయాయ 10
ధనదాయ
నిర్గుణాయ
శూరాయ
వీరాయ
నిధిపతయే
మునయే
పింగాక్షాయ
వరదాయ
వాగ్మినే
సీతాశోకవినాశకాయ 20
శివాయ
శర్వాయ
పరస్మై
అవ్యక్తాయ
వ్యక్తావ్యక్తాయ
ధరాధరాయ

పింగకేశాయ
పింగరోమ్ణే
శ్రుతిగమ్యాయ
సనాతనాయ 30
అనాధయే
భగవతే
దేవాయ
విశ్వహేతవే
జనాశ్రయాయ
ఆరోగ్యకర్త్రే
విశ్వేశాయ
విశ్వనాథాయ
హరీశ్వరాయ
భర్గాయ 40
రామాయ
రామభక్తాయ
కల్యాణాయ
ప్రకృతిస్థిరాయ
విశ్వంభరాయ
విశ్వమూర్తయే
విశ్వాకారాయ
విశ్వపాయ
విశ్వాత్మనే
విశ్వసేవ్యాయ 50
విశ్వాయ
విశ్వహరాయ

రవయే
విశ్వచేష్టాయ
విశ్వగమ్యాయ
విశ్వధ్యేయాయ
కలాధరాయ
ప్లవంగమాయ
కపిశ్రేష్ఠాయ
జ్యేష్ఠాయ 60
విద్యావనేచరాయ
బాలాయ
వృద్ధాయ
యువాయ
తత్త్వాగమ్యాయ
సుఖాయ
అజాయ
అంజనాసూనవే
అవ్యగ్రాయ 70
గ్రామశాంతాయ
ధరాధరాయ
భూర్భువస్స్వర్లోకాయ
మహర్లోకాయ
జనోలోకాయ
తపసే
అవ్యయాయ
సత్యాయ
ఓంకారగమ్యాయ

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది గ్రంథములకు మోహన్ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

ప్రణవాయ 80
వ్యాపకాయ
అమలాయ
శివాయ
ధర్మప్రతిష్ఠాత్రే
రామేష్టాయ
ఫల్గుణప్రియాయ
గోష్పదీకృతవారాశయే
పూర్ణకామాయ
ధరాపతయే
రక్షోఘ్నాయ 90
పుండరీకాక్షాయ
శరణాగతవత్సలాయ
జానకీప్రాణదాత్రే
రక్షఃప్రాణాపహారకాయ
పూర్ణసత్వాయ
పీతవాససే
దివాకరసమప్రభాయ
ద్రోణహర్త్రే
శక్తినేత్రే
శక్త్యై 100
రాక్షసమారకాయ
రక్షోఘ్నాయ
రామదూతాయ
శాకినీజీవహారకాయ
భుభుక్కారహతారాతిగర్వాయ
పర్వతభేదనాయ
హేతుమతే
ప్రాంశుబీజాయ
విశ్వభర్త్రే
జగద్గురవే

జగత్త్రాత్రే
జగన్నాథాయ
జగదీశాయ
జనేశ్వరాయ
జగత్పిత్రే
హరయే
శ్రీశాయ
గరుడస్మయభంజనాయ
పార్థధ్వజాయ
వాయుపుత్రాయ 120
అమితపుచ్ఛాయ
అమితప్రభాయ
బ్రహ్మపుచ్ఛాయ
పరబ్రహ్మణే
పుచ్ఛాయ
రామేష్టాయ
సుగ్రీవాదియుతాయ
జ్ఞానినే
వానరాయ
వానరేశ్వరాయ
130
కల్పస్థాయినే
చిరంజీవినే
ప్రసన్నాయ
సదాశివాయ
సన్నతయే
సద్గతయే
భుక్తిముక్తిదాయ
కీర్తిదాయకాయ
కీర్త్యై
కీర్తిప్రదాయ 140

సముద్రాయ
శ్రీప్రదాయ
శివాయ
ఉదధిక్రమణాయ
దేవాయ
సంసారభయనాశనాయ
వార్ధిబంధనకృతే
విశ్వజేత్రే
విశ్వప్రతిష్ఠితాయ
లంకారయే 150
కాలపురుషాయ
లంకేశ గృహభంజనాయ
భూతావాసాయ
వాసుదేవాయ
వసవే
త్రిభువనేశ్వరాయ
శ్రీరామదూతాయ
లంకాప్రాసాదభంజనాయ160
కృష్ణాయ
కృష్ణస్తుతాయ
శాంతాయ
శాంతిదాయ
విశ్వరూపాయ
విశ్వభోక్త్రే
మారీచఘ్నాయ
బ్రహ్మచారిణే
జితేంద్రియాయ
ఊర్ధ్వగాయ
లాంగూలినే 170
మాలినే
లాంగూలహతరాక్షసాయ

సమీరతనూజాయ
వీరాయ
వీరమారాయ
జయప్రదాయ
జగన్మంగళదాయ
పుణ్యాయ
పుణ్యశ్రవణకీర్తనాయ
పుణ్యకీర్తయే 180
పుణ్యగతయే
జగత్పావనపావనాయ
దేవేశాయ
జితరోధాయ
రామభక్తివిధాయకాయ
ధ్యాత్రే
ధ్యేయాయ
భగాయ
సాక్షిణే
చేతసే 190
చైతన్యవిగ్రహాయ
జ్ఞానదాయ
ప్రాణదాయ
ప్రాణాయ
జగత్ప్రాణాయ
సమీరణాయ
విభీషణప్రియాయ
శూరాయ
పిప్పలాశ్రయసిద్ధికాయ
సుహృదే 200
సిద్ధాశ్రయాయ
కాలాయ
కాలభక్షకభర్జితాయ

లంకేశనిధనాయ
స్థాయినే
లంకాదాహకాయ
ఈశ్వరాయ
చంద్రసూర్యాగ్నినేత్రాయ
కాలాగ్నయే
ప్రళయాంతకాయ
210
కపిలాయ
కపీశాయ
పుణ్యరాశయే
ద్వాదశరాశిగాయ
సర్వాశ్రయాయ
అప్రమేయాత్మనే
రేవత్యాదినివారకాయ
లక్ష్మణప్రాణదాత్రే
సీతాజీవనహేతుకాయ
రామధ్యేయాయ
220
హృషీకేశాయ
విష్ణుభక్తాయ
జటినే
బలినే
దేవాదిదర్పహన్త్రే
హోత్రే
కర్త్రే
హర్త్రే
జగత్ప్రభవే
నగర గ్రామపాలాయ
230
శుద్ధాయ, బుద్ధాయ

నిరంతరాయ
నిరంజనాయ
నిర్వికల్పాయ
గుణాతీతాయ
భయంకరాయ
హనుమతే
దురారాధ్యాయ
తపస్సాధ్యాయ 240
అమరేశ్వరాయ
జానకీఘనశోకోత్థాపహర్త్రే
పరాత్పరాయ
వాఙ్మయాయ
సదసద్రూపాయ
కారణాయ
ప్రకృతేఃపరాయ
భాగ్యదాయ
నిర్మలాయ
నేత్రే 250
పుచ్ఛలంకావిదాహకాయ
పుచ్ఛబద్ధయాతుధానాయ
యాతుధానరిపుప్రియాయ
ఛాయాపహారిణే
భూతేశాయ
లోకేశాయ
సద్గతి ప్రదాయ
ప్లవంగ మేశ్వరాయ
క్రోధాయ
క్రోధాసంరక్తలోచనాయ260
క్రోధాహర్త్రే
తాపహర్త్రే
భక్తాభయవరప్రదాయ

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది గ్రంథములకు మోహన్ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

భక్తానుకంపినే
విశ్వేశాయ
పురుహూతాయ
పురందరాయ
అగ్నయే
విభావసవే
భాస్వతే 270
యమాయ
నిర్ ఋతయే
వరుణాయ
వాయుగతిమతే
వాయవే
కౌబేరాయ
ఈశ్వరాయ
రవయే
చంద్రాయ
కుజాయ 280
సౌమ్యాయ
గురవే
కావ్యాయ
శనైశ్చరాయ
రాహవే
కేతవే
మనేతే
హోత్రే
ధాత్రే
హర్త్రే 290
సమీరజాయ
మశకీకృతదేవారయే
దైత్యారయే
మధుసూదనాయ
కామాయ
కవయే
కామపాలాయ
కపిలాయ
విశ్వజీవనాయ
భాగీరథీపదాంభోజాయ300
సేతుబంధవిశారదాయ
స్వాహాయ, స్వధాయ
హవిషే కవ్యాయ
హవ్యకవ్యప్రకాశకాయ
స్వప్రకాశాయ
మహావీరాయ
లఘవే
అమితవిక్రమాయ 310
ప్రడ్డీనోడ్డీనగతిమతయే
సద్గతయే
పురుషోత్తమాయ
జగదాత్మనే
జగద్యోనయే
జగదంతాయ
అనంతకాయ
విపాప్మనే
నిష్కళంకాయ
మహతే 320
మహదహంకృతయే
ఖాయ
వాయవే
పృథ్వివ్యై
ఆద్భ్యో
వహ్నయే
దిక్పాలాయ
క్షేత్రజ్ఞాయ
క్షేత్రపాలాయ
పల్వలీకృతసాగరాయ330
హిరణ్మయాయ
పురాణాయ
ఖేచరాయ
భూచరాయ
మనవే
హిరణ్యగర్భాయ
సూత్రాత్మనే
రాజరాజాయ
విశాంపతయే
వేదాంతవేద్యాయ
ఉద్గీథాయ
వేదవేదాంగపారగాయ
ప్రతిగ్రామస్థితాయ
సాధ్యాయ
స్ఫూర్తిదాత్రే
గుణాకరాయ
నక్షత్రమాలినే
భూతాత్మనే
సురభయే
కల్పపాదపాయ 350
చింతామణయే
గుణనిధయే
ప్రజాపతయే
అనుత్తమాయ
పుణ్యశ్లోకాయ
పురారాతయే
జ్యోతిష్మతే
కిలికిల్యా

రవత్రస్తభూతప్రేతపిశాచకాయ
ఋణత్రయహరాయ 360
సూక్ష్మాయ
స్థూలాయ
సర్వగతయే
పుంసే
అపస్మారహరాయ
స్మర్త్రే, శ్రుతయే
మనవే 370
స్వర్గద్వారాయ
ప్రజాద్వారాయ
మోక్షద్వారాయ
కపీశ్వరాయ
నాదరూపాయ
పరబ్రహ్మణే
పురాతనాయ
ఏకస్మై (కాయ)
నైకస్మై (కాయ) 380
జనాయ
శుక్లాయ
స్వయంజ్యోతిషే
అనాకులాయ
జ్యోతిర్జ్యోతిషే
అనాధయే
సాత్వికాయ
రాజసాయ
తమోహర్త్రే
నిరాలంబాయ 390
నిరాకారాయ
గుణాకరాయ
గుణాశ్రయాయ
గుణమయాయ
బృహత్కాయాయ
బృహద్యశసే
బృహద్ధనవే
బృహత్పాదాయ
బృహన్మూర్ధ్నే
బృహత్స్వనాయ 400
బృహత్కర్ణాయ
బృహన్నాసాయ
బృహన్నేత్రాయ
బృహద్గళాయ
బృహద్యత్నాయ
బృహష్టాయ
బృహత్పుచ్ఛాయ
బృహత్కరాయ
బృహద్గతయే
బృహత్సేవ్యాయ 410
బృహల్లోక ఫలప్రదాయ
బృహచ్ఛక్తయే
బృహద్వాంఛాఫలదాయ
బృహదీశ్వరాయ
బృహల్లోకనుతాయ
ద్రష్ట్రేయ, విద్యాదాత్రే
జగద్గురవే
దేవాచార్యాయ
సత్యవాదినే 420
బ్రహ్మవాదినే
కళాధరాయ
సప్తపాతాళగామినే
మలయాచలసంశ్రయాయ
ఉత్తరాశాస్థితాయ
శ్రీదాయ
దివ్యౌషధవశాయ
ఖగాయ
శాకామృగాయ
కపీంద్రాయ 430
పురాణాయ
శ్రుతిసంచారాయ
చతురాయ
బ్రాహ్మణాయ
యోగినే
యోగగమ్యాయ
పరాత్పరాయ
అనాదినిధనాయ
వ్యాసాయ
వైకుంఠాయ 440
పృథివీపతయే
పరాజితాయ
సదానందయే
ఈశిత్రే, గోపాలాయ
గోపతయే
గోప్త్రే
కలయే
కాలాయ 450
పరాత్పరాయ
మనోవేగినే
సదాయోగినే
సంసారభయనాశనాయ
తత్త్వదాత్రే, తత్త్వజ్ఞాయ
తత్త్వాయ
తత్త్వప్రకాశాయ
శుద్ధాయ, బుద్ధాయ 460

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది గ్రంథములకు మోహన్ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

నిత్యముక్తాయ
యుక్తాకారాయ
జయప్రదాయ
ప్రళయాయ
అమితమాయాయ
మాయాతీతాయ
విమత్సరాయ
మాయానిర్జితరక్షసే
మాయానిర్మితవిష్టపాయ
మాయాశ్రయాయ 470
నిర్లేపాయ
మాయా నిర్వంచకాయ
సుఖాయ
సుఖినే
సుఖప్రదాయ
నాగాయ
మహేశకృతసంస్తవాయ
మహేశ్వరాయ
సత్యసంధాయ
శరభాయ 480
కలిపావనాయ
రసాయ
రసజ్ఞాయ
సమ్మానాయ
తపశ్చక్షుషే
భైరవాయ
ఘ్రాణాయ
గంధాయ
స్పర్శనాయ
స్పర్శాయ 490
అహంకారాయ
మానదాయ
నేతినేతీతిగమ్యాయ
వైకుంఠభజనప్రియాయ
గిరిశాయ
గిరిజాకాంతాయ
దుర్వాససే
కవయే
అంగిరసే
భృగవే 500
వశిష్ఠాయ
చ్యవనాయ
తుంబురవే
నారదాయ
అమలాయ
విశ్వక్షేత్రాయ
విశ్వబీజాయ
విశ్వనేత్రాయ
విశ్వపాయ
యాజకాయ 510
యజమానాయ
పావకాయ
పితృభ్యో
శ్రద్ధాయ
బుద్ధయే
క్షమాయ
తంద్రాయ
మంత్రాయ
మంత్రయుతాయ
స్వరాయ 520
రాజేంద్రాయ
భూపతయే
కంఠమాలినే
సంసారసారథయే
నిత్యాయ
సంపూర్ణకామాయ
భక్తకామదుహే
ఉత్తమాయ
గణపాయ
కీశపాయ 530
భ్రాత్రే
పిత్రే
మాత్రే
మారుతయే
సహస్రశీర్ష్ణాయ
పురుషాయ
సహస్రాక్షాయ
సహస్రపదే
కామజితే
కామదహనాయ 540
కామాయ
కామ్యఫలప్రదాయ
ముద్రాపహారిణే
రక్షోఘ్నాయ
క్షితిభారహరాయ
బలాయ
నఖదంష్ట్రామయాయుధాయ
విష్ణుభక్తాయ
అభయవరప్రదాయ
దర్పఘ్నే 550
దర్పదాయ
దృప్తాయ
శతమూర్తయే

అమూర్తిమతే
మహానిధయే
మహాభోగినే
మహాభాగాయ
మహార్థదాయ
మహాకారాయ
మహాయోగినే 560
మహాతేజసే
మహాద్యుతయే
మహాకర్మణే
మహానాదాయ
మహామంత్రాయ
మహామతయే
మహాశయాయ
మహోదరాయ
మహాదేవాత్మకాయ
విభవే 570
రుద్రకర్మణే
క్రూరకర్మణే
రత్ననాభాయ
కృతాగమాయ
అంభోధిలంఘనాయ
సింహాయ
నిత్యాయ
ధర్మాయ
ప్రమోదనాయ
జితామిత్రాయ 580
జయాయ
సామాయ
విజయయా
వాయువాహనాయ
జీవదాత్రే
సహస్రాంశవే
ముకుందాయ
భూరిదక్షిణాయ
సిద్ధార్థాయ
సిద్ధిదాయ 590
సిద్ధసంకల్పాయ
సిద్ధిహేదుకే
సప్తపాతాళభరణాయ
సప్తర్షిగణవందితే
సప్తాబ్ధిలంఘనాయ
వీరాయ
సప్తద్వీపోరుమండలాయ
సప్తాంగరాజ్యసుఖదాయ
సప్తమాతృనిషేవితాయ
సప్తలోకైకమకుటాయ 600
సప్తహోత్రే
సప్తస్వరాశ్రయాయ
సప్తచ్ఛందోనిధయే
సప్తచ్ఛందసే
సప్తజనాశ్రయాయ
సప్తపాతాళసంశ్రయాయ
మేధావినే
కీర్తిదాయ
శోకహారిణే 610
దౌర్భాగ్యనాశనాయ
సర్వవశ్యకరాయ
భర్గాయ
దోషఘ్నాయ
పుత్రపౌత్రదాయ
ప్రతివాదిముఖస్తంభాయ
దుష్టచిత్తప్రసాదనాయ
పరాభిచారశమనాయ
దుఃఖఘ్నాయ
బంధమోక్షణాయ 620
నవద్వారపురాధారాయ
నవద్వారనికేతనాయ
నరనారాయణస్తుత్యాయ
నరనాథాయ
మహేశ్వరాయ
మేఖలినే
కవచినే
ఖడ్గినే
భ్రాజిష్ణవే
విష్ణుసారథయే 630
బహుయోజనవిస్తీర్ణ
పుచ్ఛాయ
పుచ్ఛహతాసురాయ
దుష్టగ్రహనిహంత్రే
పిశాచగ్రహ ఘాతుకాయ
బాలగ్రహవినాశినే
ధర్మాయ
నేత్రే
కృపాకరాయ
ఉగ్రకృత్యాయ
ఉగ్రవేగాయ 640
ఉగ్రనేత్రాయ
శతక్రతవే
శతమన్యవే, స్తుత్యాయ
స్తుతాయ
స్తుతయే
స్తోత్రే

మహాబలాయ
సమగ్రగుణశాలినే
అవ్యగ్రాయ 650
రక్షోవినాశకాయ
రక్షోవృష్టినివారకాయ
బ్రహ్మేశాయ
శ్రీధరాయ
భక్తవత్సలాయ
మేఘనాదాయ
మేఘరూపాయ
మేఘజీవనహేతవే
మేఘశ్యామాయ 660
పరాత్మకాయ
సమీరతనయాయ
బోద్ధే
తత్వవిద్యావిశారదాయ
అమోఘాయ
అమోఘవృద్ధయే
ఇష్టదాయ
అనిష్టనాశకాయ
అర్థాయ
అనర్థాపహారిణే 670
సమర్థాయ
రామ సేవకాయ
అర్థినే
ధన్యాయ
అసురారాతయే
పుండరీకాక్షాయ
ఆత్మభువే
సంకర్షణాయ
విశుద్ధాత్మనే

విద్యారాశయే
680
సురేశ్వరాయ
అచలోద్ధారకాయ
నిత్యాయ
సేతుకృతే
రామసారథయే
ఆనందాయ
పరమానందాయ
మత్స్యాయ
కూర్మాయ
నిధయే 690
శమాయ
వరాహాయ
నారసింహాయ
వామనాయ
జమదగ్నిజాయ
రామాయ
కృష్ణాయ
శివాయ
బుద్ధాయ
కల్కినే 700
రామాశ్రయాయ
హరాయ
నందినే
భృంగినే
చండినే
గణేశాయ
గణ సేవితాయ
కర్మాధ్యక్షాయ
సురాధ్యక్షాయ

విశ్రమాయ 710
జగతాంపతయే
జగన్నాథాయ
కపిశ్రేష్ఠాయ
సర్వావాసాయ
సదాశ్రయాయ
సుగ్రీవాదిస్తుతాయ
శాంతాయ
సర్వకర్మణే
ప్లవంగమాయ
నఖదారితరక్షసే 720
నఖాయుధవిశారదాయ
కుశలాయ
సుధనాయ
శేషాయ
వాసుకయే
తక్షకాయ
సర్వాయ
స్వర్ణపర్ణాయ
బలాఢ్యాయ
రామపూజ్యాయ 730
అఘనాశనాయ
కైవల్యదీపాయ
కైవల్యాయ
గరుడాయ
పన్నగాయ
గురవే
కిల్యారావహతారాతిగర్వాయ
పర్వతభేదనాయ
వజ్రాంగాయ
వజ్రవేగాయ 740

భక్తాయ
వజ్రనివారకాయ
నఖాయుధాయ
మణిగ్రీవాయ
జ్వాలామాలినే
భాస్కరాయ
ప్రౌఢప్రతాపాయ
తపనాయ
భక్తతాపనివారకాయ
శరణాయ 750
జీవనాయ
భోక్త్రే
నానాచేష్టాయ
అచంచలాయ
సుస్వస్థాయ
అష్టాస్యఘ్నే
దుఃఖశమనాయ
పవనాత్మజాయ
పావనాయ
పవనాయ 760
కాంతాయ
భక్తాఘస్సహనాయ
బలాయ
మేఘనాదరిపవే
మేఘనాదసంహృతరాక్షసాయ
క్షరాయ
అక్షరాయ
వానరేశాయ
వినీతాత్మనే
సతాంగతయే 770
శ్రీకంఠాయ

శితికంఠాయ
సహాయాయ
సహనాయకాయ
అస్థూలాయ
అణవే
భర్గాయ
దేవాయ
సంసృతినాశనాయ
అధ్యాత్మవిద్యాసారాయ
780
అధ్యాత్మకుశలాయ
సుధియే
అకల్మషాయ
సత్యహేతవే
సత్యగాయ
సత్యగోచరాయ
సత్యగర్భాయ
సత్యరూపాయ
సత్యాయ
సత్యపరాక్రమాయ
790
అంజనాప్రాణలింగాయ
వాయువంశోద్భవాయ
సుధీయే
భద్రరూపాయ
రుద్రరూపాయ
సురూపాయ
చిత్రరూపధృతే
మైనాకవందితాయ
సూక్ష్మదర్శనాయ
విజయాయ 800

జయాయ
క్రాంతదిఙ్మండలాయ
రుద్రాయ
ప్రకటీకృతవిక్రమాయ
కంబుకంఠాయ
ప్రసన్నాత్మనే
హ్రస్వనాసాయ
వృకోదరాయ
లంబోష్ఠాయ
కుండలినే 810
చిత్రమాలినే
యోగవిదాంవరాయ
విపశ్చితే
కవయే
ఆనంద విగ్రహాయ
అనన్యశాసనాయ
ఫల్గునీసూనవే
అవ్యగ్రాయ
యోగాత్మనే
యోగతత్పరాయ 820
యోగవేద్యాయ
యోగకర్త్రే
యోగయోనయే
దిగంబరాయ
అకారాదిక్షకారాంత
వర్ణనిర్మిత విగ్రహాయ
ఉలూఖలముఖాయ
సింహాయ
సంస్తుతాయ
పరమేశ్వరాయ
శ్లిష్టజంఘాయ 830

శ్లిష్టజానవే
శ్లిష్టపాణయే
శిఖాధరాయ
సుశర్మణే
అమితశర్మణే
నారాయణపరాయణాయ
జిష్ణవే
భవిష్ణవే
రోచిష్ణవే
గ్రసిష్ణవే 840
స్థాణవే
హరయే
రుద్రానుకృతే
వృక్షకంపనాయ
భూమికంపనాయ
గుణప్రవాహాయ
సూత్రాత్మనే
వీతరాగాయ
స్తుతిప్రియాయ
నాగకన్యాభయధ్వంసినే850
రుక్మవర్ణాయ
కపాలభృతే
అనాకులాయ
భవోపాయాయ
అనపాయాయ
వేదపారాయ
అక్షరాయ
పురుషాయ
లోకనాథాయ
రక్షఃప్రభవే 860

దృఢాయ
అష్టాంగయోగఫలభుజే
సత్యసంధాయ
పురుష్టుతాయ
ర్మశానస్థాననిలయాయ
ప్రేతవిద్రావణక్షమాయ
పంచాక్షరపరాయ
పంచమాతృకాయ
రంజనధ్వజాయ
యోగినీబృందవంద్యాయ870
శత్రుఘ్నాయ
అనంతవిక్రమాయ
బ్రహ్మచారిణే
ఇంద్రియరిపవే
ధృతదండాయ
దశాత్మకాయ
అప్రపంచాయ
సదాచారాయ
శూరసేనవిదారకాయ
వృద్ధాయ 880
ప్రమోదాయ
ఆనందాయ
సప్తజిహ్వాపతయే
ధరాయ
నవద్వారపురాధారాయ
ప్రత్యగ్రాయ
సామగాయకాయ
షట్చక్రధామ్నే
స్వర్లోకాయ
భయహృతే 890

మానదాయ
అమదాయ
సర్వవశ్యకరాయ
శక్తయే
నేత్రే
అనంతమంగళాయ
అష్టమూర్తిధరాయ
నేత్రే
విరూపాయ
సర్వసుందరాయ 900
ధూమకేతవే
సత్యకేతవే
మహారథాయ
నందిప్రియాయ
స్వతంత్రాయ
మేఖలినే
సమరప్రియాయ
లోహాంగాయ
సర్వవిదే 910
ధన్వినే
షట్కలాయ
శర్వాయ
ఈశ్వరాయ
ఫలభుజే
ఫలహస్తాయ
సర్వకర్మఫలప్రదాయ
ధర్మాధ్యక్షాయ
ధర్మఫలాయ
ధర్మాయ 920
ధర్మప్రదాయ

అర్థదాయ
పంచవింశతితత్త్వజ్ఞాయ
తారకబ్రహ్మతత్పరాయ
త్రిమార్గగతయే
భీమాయ
సర్వదుఃఖనిబర్హణాయ
ఊర్జస్వతే
నిర్గళాయ
శూలినే 930
మాలినే
గర్భాయ
నిశాచరాయ
రక్తాంబరధరాయ
రక్తాయ
రక్తమాలావిభూషణాయ
వనమాలినే
శుభాంగాయ
శ్వేతాయ
శ్వేతాంబరాయ 940
యువకాయ
జయాయ
జయపరీవారాయ
సహస్రవదనాయ
గవయే
శాకినీఢాకినీయక్షరక్షో
భూతౌఘభంజనాయ
సద్యోజాతాయ
కామగతయే

జ్ఞానమూర్తయే
యశస్కరాయ
950
శంభుతేజసే
సార్వభౌమాయ
విష్ణుభక్తాయ
ప్లవంగమాయ
చతుర్నవతి మంత్రజ్ఞాయ
పౌలస్త్యబలదర్పఘ్నే
సర్వలక్ష్మీప్రదాయ
శ్రీమతే
అంగద ప్రియాయ
ఈడితాయ
960
స్మృత్యై
బీజాయ
సురేశానాయ
సంసారభయనాశనాయ
ఉత్తమాయ
శ్రీ పరీవారాయ
శ్రీ భూదుర్గాయై
కామదృశే
సదాగతయే
మాతరిశ్వనే 970
రామపాదాబ్జషట్పదాయ
నీలప్రియాయ
నీలవర్ణాయ
నీలవర్ణప్రియాయ

సుహృదే
రామదూతాయ
లోకబంధవే
అంతరాత్మనే
మనోరమాయ
శ్రీమద్రామధ్యానకృతే980
వీరాయ
సదాకింపురుషస్తుతాయ
రామకార్యాంతరంగాయ
శుద్ధయే
గతయే
అనామయాయ
పుణ్యశ్లోకాయ
పరానందాయ
పరేశాయ
ప్రియసారథయే 990
లోకస్వామినే
ముక్తిదాత్రే
సర్వకారణకారణాయ
మహాబలాయ
మహావీరాయ
పారావారగతయే
గురవే
సమస్తలోకసాక్షిణే
సమస్త సురవందితాయ
సీతాసమేత శ్రీరామపాద
సేవాధురంధరాయ1000

సహస్రనామావళిః సమాప్తమ్ శ్రీవీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః
నానావిధ పరిమళపత్ర పుష్పాక్షతాని సమర్పయామి॥

ధూపం

మం॥ యత్పురుషం వ్యదదుః, కతిధావ్య కల్పయన్
ముఖం కిమస్య కౌబాహు, కావూరుపాద వుచ్యతే ॥

మం॥ విజేషకద్ధిన్ద్ర ఇవానవద్రవో స్మాకం మన్యో అధిపాభవేహ ।
ప్రియన్తే నామస్సహురే గృణీమసి విద్మాత మాత్సం యతఆబభూధ॥

శ్లో॥ వనస్పరతి రసైర్దివ్యై ర్నానాగంధై స్సుసంయుతం
ఆఘ్రేయః కపిదేవేశం ధూపోయం ప్రతిగృహ్యతాం ॥

వీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః ధూపం ఆఘ్రాపయామి॥

(ధూపంవేసి చూపించాలి.)

దీపం

మం॥ బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసిత్, బాహూరాజస్యకృతః,
ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత ॥

మం॥ అభూత్యా సహజా వజ్రసాయక సహోభి భర్ష్యభిభూత ఉత్తరమ్॥
క్రత్వానో మన్యో సహమేధ్యేధి మహాధనస్య పురుహూత సంసృజి॥

శ్లో॥ ఘృతార్తి వర్తిసంయుక్తం గోఘృతేన సమన్వితం
దీపం గృహాణ హరీశం భక్తానామం జ్ఞానదాయక॥

వీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః దీపం దర్శయామి॥

(5వత్తులు వెలిగించి చూపించాలి.)

నైవేద్యం

మం॥ చంద్రమా మనసోజాతః, చక్షోస్సూర్యో అజాయత
ముఖా దింద్రశ్చా గ్నిశ్చ ప్రాణాద్వాయు రజాయతః ॥

మం॥ సంసృష్టం ధనముభయం సమాకృత మస్మభ్యన్దత్తాం వరుణశ్చమన్యుః
భియన్దదానా హృనయేషు శత్రవః వరాజితాసో అపనిలయన్తామ్॥

శ్లో॥ దధిక్షీరఘృతైర్యుక్తం నువనీత సమన్వితం
శర్కరైలా సమాయుక్తం మోదకం సుమనోహరం ॥

రాజమాషాధకయుతం జీరకైరధివాసితం ।
స్నానం ససూపం సగుడం నైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥

వీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః సుపక్వఫలనారికేల ముద్గనూప గుడోదకాది ఔసరనైవేద్యం సమర్పయామి॥

(కొబ్బరి, బాగాపండిన పండ్లు, పాయసం మొ॥నవి స్వామికి నివేదించాలి.)

తాంబూలం

మం॥ నాభ్యాఆశీదంతరిక్షం, శీర్ష్ణోద్యౌ స్సమవర్తత,
పద్భ్యాం భూమిర్దిశ శ్రోత్రాత్, తథాలోకాగ్ం అకల్పయన్

మం॥ ధన్వనాగాధన్వనా జింజయేమ ధన్వనాతీవ్రా స్సమదోజయేమ
ధనుశృత్రో రపకామం కృణోతి ధన్వనాస్సర్వాః ప్రదిశోజయేమ॥

శ్లో॥ పూగీఫలైశ్చ కర్పూరైర్నాగవల్లీదళైర్యుతం ।
ముక్తాచూర్ణ సమాయుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥

వీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః సుగంధ తాంబూలం సమర్పయామి॥

(5తమలపాకులలో 5వక్కలు పెట్టి తాంబూలమివ్వవలెను.)

కర్పూరహారతి

మం॥ వేదహమేతం పురుషం మహాంతం, ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తు పారే,
సర్వాణిరూపాణి విచిత్యధీరః నామానికృత్వాభివదన్ యదాస్తే॥

శ్లో॥ చంద్రాదిత్య ఋభుక్షాణో విద్యుదగ్నిస్థథైవచ
త్వమేవ సర్వజ్యోతీంషి వార్తిక్యం ప్రతిగృహ్యతాం ॥

వీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః కర్పూరనీరాజనం సమర్పయామి॥

(కర్పూరహారతి నివ్వవలెను.)

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది గ్రంధములకు మోహన్ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

మంత్రపుష్పం

ఓం ధాతాపురస్తాద్యముదాజహార, శక్రః ప్రవిద్వాన్ ప్రదిశ శ్చతస్త్రః। తమేవం విద్వా నమృత ఇహాభవతి। నాన్యః పంథా అయనాయ విద్యతే॥

సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశంభువమ్, విశ్వం నారాయణం దేవమక్షరం పరమంపదం (ప్రభుమ్), విశ్వతః పరమాం నిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం హరిం, విశ్వమేవేదం పురుషస్తద్విశ్వముపజీవతీ, పతింవిశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం శివమచ్యుతం, నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్, నారాయణ పరోజ్యోతీరాత్మా నారాయణః పరః, నారాయణ పరంబ్రహ్మ తత్వం నారాయణః పరః, నారాయణపరో ధ్యాతా ధ్యానం నారాయణః పరః, యచ్చకించి, జ్జగథ్సర్వం దృశ్యతే శ్రూయతేపివా, అంతర్బహీశ్చతథ్సర్వం వ్యాప్యనారాయణః స్థితః, అనంతమవ్యయం కవిగ్ం సముద్రేంతం విశ్వశం భువమ్, పద్మకోశ ప్రతీకాశగ్ం హృదయం చాప్యధోముఖమ్, అధోనిష్ట్యా వితస్త్యాంతే నాభ్యా ముపరితిష్ఠతి, జ్వాలామాలా కులంబాతీ విశ్వస్యాయ తనంమహత్, సంతతగ్ం శిలాభిస్తులంభత్యా కోశ సన్నిభమ్, తస్యాంతే సుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మిన్ త్సర్వం ప్రతిష్టితమ్, తస్యమధ్యే మహానగ్నిర్వి శ్వార్చిర్విశ్వతో ముఖః, సోగ్రభుగ్విభజన్ తిష్ఠన్నాహార మజరకవిః, తిర్యగూర్ధ్వ మధశ్శాయీ రశ్మయస్తస్య సంతతా, సంతాపయతి స్వం దేహమాపా దతలమస్తకః, తస్యమధ్యే వహ్నిశిఖా అణియోర్ధ్వా వ్యవస్థితః, నీలతో యద మధ్యస్థా ద్విద్యుల్లేఖే వభాస్వరా, నీవారశూకవత్తన్వీ పీతాభాస్వత్వణూపమా, తస్యాశ్శి ఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః, సబ్రహ్మ నశివస్సహరి స్సేంద్ర సోక్షరః పరమం స్వరాట్ ॥

రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్య సాహినే, నమో వయం వై,శ్రవణాయ కుర్మహే, సమే కామా న్కామకామాయ మహ్యం, కామేశ్వరో వై శ్రవణోదదాతు, కుబేరాయ వై శ్రవణాయ, మహారాజాయనమః, ఓం తద్బ్రహ్మ, ఓం తద్వాయు. ఓం తదాత్మా, ఓం తత్యర్వం, ఓం తత్పురోర్నమః, అంతశ్చరతి భూతేషు గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు, త్వం యజ్ఞస్త్వం వషట్కారస్త్వ మింద్ర స్త్వగ్ం

రుద్రస్త్వం విష్ణుస్త్వం బ్రహ్మత్వం ప్రజాపతిః త్వంతదాప ఆపో జ్యోతిరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥

అధైతం విష్ణవే చరుంనిర్వపతి, యజ్ఞోవైవిష్ణుః యజ్ఞ ఏవాప్రతి ష్ఠతి, శ్రోత్రజుహోతి, విష్ణవేస్వాహా, యజ్ఞాయస్వామా, ప్రతిష్ఠాయైస్వాహేతి.

నారాయణాయయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి తన్నోవిష్ణుః ప్రచోదయాత్ ॥

శ్లో॥ దాశరథాయ విద్మహే సీతావల్లభాయ ధీమహి
తన్నోరామః ప్రచోదయాత్ ॥

అంజనీసుతాయ విద్మహే వాయుపుత్రాయ ధీమహి ।
తన్నో హనుమత్ప్రచోదయాత్ ॥

శ్లో॥ లక్ష్మీం క్షీరసముద్ర రాజతనయాం శ్రీరంగధామేశ్వరీం
దాసీభూతసమస్త దేవవనితాం లోకైక దీపాంకురాం
శ్రీమన్మంద కటాక్ష లబ్ధవిభవ ద్బ్రహ్మేంద్ర గంగాధరాం
త్వాం త్రైలోక్యకుటుంబినీం సరిసిజాం వందే ముకుందప్రియామ్॥

సిద్ధలక్ష్మీ ర్మోక్షలక్ష్మీ ర్జయలక్ష్మీ సరస్వతీ శ్రీర్లక్ష్మీ ర్వరలక్ష్మీశ్చ
ప్రసన్న మమ సర్వదా, వరాంక్రుశౌ పాశమభీతిముద్రాం
కరైర్వహంతీం కమలాసనస్థానం, బాలార్కకోటి ప్రతిభాం
త్రినేత్రాం భజేఽహమంబాం జగధీశ్వర్యంతాం ॥

సర్వమంగళ మాంగళ్యేశివే సర్వార్ధసాధికే
శరణ్యే త్ర్యంబికే దేవీ నారాయణి నమోస్తుతే॥

శతంజీవం శరదో వర్ధమాన ఇత్యపినిగమో భవతి, శతమితి శతం దీర్ఘమాయుః

వీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః
చరణారవిందయో సువర్ణదివ్య మంత్రపుష్పం సమర్పయామి॥

(దక్షిణ సహితముగా పుష్పములు సమర్పించాలి.)

శ్లో॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయ చ
జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిందాయ నమోనమః ॥

యానికానిచ పాపాని జన్మాంతర కృతానిచ, తాని తాని ప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణ పదే పదే, పాపోఽహం పాపకర్మాహం పాపాత్మా పాపసంభవః త్రాహిమాంకృపయా దేవ శరణాగతవత్సల అన్యధా శరణం నాస్తిత్వమేవ శరణం మమ తస్మా త్కారుణభావేన రక్షరక్ష కపీశ్వరా ॥

వీర హనుమద్దేవతాభ్యో నమః ప్రదక్షిణ నమస్కారం సమర్పయామి॥

(3సార్లు ప్రదక్షిణములు చేసి స్వామికి సాష్టాంగప్రణామము చెయ్యాలి.)

1. ఛత్రమాచ్ఛానమామి 2. చామరం వీజయామి 3. నృత్యందర్శ యామి 4. గీతం శ్రావయామి 5. అశ్వానారోహయామి 6. గజానారోహ యామి 7. ఆందోళికా నావాహయామి 8. సమస్తదైవోపచార, రాజోపచార, శక్త్యోపచార పూజాం సమర్పయామి (పుష్పాక్షతలు చల్లాలి.)

యస్యస్మృత్యాచనా మోక్త్యాతపః పూజాక్రియాదిషున్యూనం సంపూర్ణతాం యాంతి సద్యోవందే త్వమచ్యుతం మంత్రహీనం, క్రియాహీనం, భక్తిహీనం పరమేశ్వర, యదర్చనంతు మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే॥ అనయాధ్యాన, ఆవాహనాది కల్పోక్త ప్రకారపూజనేన భగవాన్ నర్మాత్మకంః వీరహనుమద్దేవతా సుప్రీత సుప్రసన్నో వరదోభవన్తు॥

(చేతిలో నీళ్ళు పళ్ళెములో వదలవలెను.)

ఓం కాయేనవాచా మనసేంద్రియైర్వా బుధ్యాత్మనావా ప్రకృతేః స్వభావాత్ కరోమిద్యత్సకలం పరస్మై శ్రీమన్నారాయణాయేతి సమర్పయామి.

హరిః ఓం తత్సత్. (నమస్కరించాలి.)

హనుమన్మంగళాష్టకము

శ్లో॥ వైశాఖేమాసి కృష్ణపక్షేవై దశమీ మందవాసరే ।
పూర్వాభాద్ర ప్రసూతాయ మంగళం శ్రీ హనూమతే ॥

శ్లో॥ కరుణారసపూర్ణాయ ఫలపుష్ప ప్రియాయ చ
నానామాణిక్యహారాయ మంగళం శ్రీహనుమతే॥

సువర్చలా కళత్రాయ చతుర్భుజ ధరాయచ
ఉష్ట్రారూఢాయ వీరాయ మంగళం శ్రీహనుమతే ॥

దివ్యమంగళదేహాయ పీతాంబరధరాయ చ
తప్తకాంచనవర్ణాయ మంగళం శ్రీహనూమతే ॥

భక్తరక్షణ శీలాయ జానకీ శోకహారిణే
జ్వలత్పావకనేత్రాయ మంగళం శ్రీహనుమతే ॥

పంపాతీర విహారాయ సౌమిత్రీ ప్రాణదాయినే
సృష్టికారణభూతాయ మంగళం శ్రీహనుమతే ॥

రంభావనవిహారాయ గంధమాదన వాసినే
సర్వలోకైకనాథాయ మంగళం శ్రీహనుమతే ॥

పంచాననాయ ధీరాయ కాలనేమి హరాయ చ
కౌండిన్య గోత్రజాతాయ మంగళం శ్రీహనుమతే ॥

ధన్యోఽహం కృత కృత్యోఽహం పుణ్యోఽహం వాయునందన
అద్యమే సఫలంజన్మ తవత్పాదాబ్జ వందనాత్ ॥

కాయేన వాచామనసేంద్రియైర్వా బుధ్యాత్మనావాప్రకృతేః
స్వభావాత్ కరోమియద్యత్సర్వం పరస్మై
శ్రీమన్నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥ హరిః ఓం తత్సత్ః
ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః !!

శ్రీ ఆంజనేయ దండకం

ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం!
లోకాభిరామంశ్రీరామంభూయోభూయోనమామ్యహం॥
ఆంజనేయం మహావీరం బ్రహ్మ విష్ణుశివాత్మకం
బాలార్క సదృశాభావం రామదూతం నమామ్యహం॥

శ్రీ ఆంజనేయం ప్రసన్నాంజనేయం ప్రభాదివ్య కాయం ప్రకీర్తి ప్రదాయం భజేవాయుపుత్రం భజేవాలగాత్రం భజేఽహంపవిత్రంం భజేసూర్యమిత్రం భజేరుద్రరూపం భజేబ్రహ్మతేజంబటంచున్ ప్రభాతంబు సాయంత్రమున్నీ నామ సంకీర్తనల్ జేసి నీరూపువర్ణించి నీ మీదనే దండకంబొక్కటిన్ జేయ నూహించి నీమూర్తి గావించి నీ సుందరం బెంచి నీదాసదాసుండనై రామ భక్తుండనై నిన్ను నేగొల్చెదన్ నీ కటాక్షంబునన్ జూచితే వేడుకల్ జేసితే నామొరాలించితే నన్ను రక్షించితే అంజనాదేవి గర్భాన్వయా దేవ నిన్నెంచ నేనెంతవాడన్ దయాశాలివై జూచితే దాతవై బ్రోచితే దగ్గరం బిల్చితే తొల్లి సుగ్రీవుకు న్మంత్రివై స్వామి కార్యంబు నందుండి శ్రీ రామ సౌమిత్రులం జూచి వారిన్విచారించి సర్వేశు పూజించి యబ్భానుజుం బంటుగావించి యవ్వాలినిన్ జంపి కాకుత్థ్సతిలకుం దయాదృష్టి వీక్షించి కిష్కింధ కేతించి శ్రీ రామ కార్యార్థమై లంకకేతెంచి యున్ లంకిణిన్ జంపియున్ లంకయుం గాల్చియున్ భూమిజన్ జూచి యానందముప్పొంగ యా యుంగరంబిచ్చి యారత్నమున్‌దెచ్చి శ్రీ రాముకున్నిచ్చి సంతోషునిన్ జేసి సుగ్రీవునిన్ యంగదున్ జాంబవంతాది నీలాదులంగూడి యాసేతువున్ దాటి వానరులూ్మకలై దైత్యులం ద్రుంచగా రావణుండంత కాలాగ్ని యుగ్రుండవైకోరి బ్రహ్మాండమైనట్టి

యాశక్తినిన్‌వేసి యాలక్ష్మణున్ మూర్ఛనొందింపగా నప్పుడేబోయి సంజీవినిన్ దెచ్చి సౌమిత్రికిన్నిచ్చి ప్రాణంబు రక్షింపగా కుంభకర్ణాది వీరాళితో పోరి చెండాడి శ్రీరామ బాణాగ్ని వారందరిన్ రావణున్ జంపగా నంత లోకంబులానందమైయుండ నవ్వేళలన్ నవ్వి భీషణున్వేడుకన్ దెచ్చి పట్టాభిషేకంబు చేయించి, సీతామహాదేవినిన్ దెచ్చి శ్రీరామునకున్నిచ్చి నయోధ్యకున్ వచ్చి పట్టాభిషేకంబు సంరంభమై యున్న నీకన్న నాకెవ్వరున్ గూర్మి లేరంచు మన్నించినన్ రామభక్తి ప్రశస్థంబుగా నిన్ను నీనామ సంకీర్తనల్జేసితే పాపము ల్బాయవే నాభయముల్దీరవే భాగ్యముల్గల్గవే! సకల సామ్రాజ్యముల్న కల సంపత్తులన్ గల్గవే వానరాకార యోభక్తమందార యోపుణ్య సంచార యోవీర యోశూర నీవే సమస్తంబు నీవే మహాఫలమ్ముగా వెలసి యాతారక బ్రహ్మ మంత్రంబు పఠించుచున్ స్థిరమ్ముగా వజ్రదేహ హంబునుం దాల్చి శ్రీరామ శ్రీరామయంచున్ మనః పూర్తిమై ఎప్పుడున్ తప్పకన్ తలతు నా జిహ్వయందుండి నీ దీర్ఘదేహంబు త్రైలోక్య సంచారివై రామ నామాంకిత ధ్యానివై బ్రహ్మవై తేజంబునన్ రౌద్రనీజ్వాల కల్లోల హావీర హన్మంత ఓంకార హ్రీంకార శబ్దంబులన్ భూతప్రేతంబులన్‌బెన్ పిశాచంబులన్ శాకినీఢాకినీ త్యాదులన్ గాలి దయ్యంబులన్ నీదువాలంబునన్ జుట్టి నేలం బడంగొట్టి నీ ముష్టిఘాతంబులం బాహు దండంబులం రోమ ఖండంబులం ద్రుంచి కాలాగ్ని రుద్రుండవై బ్రహ్మ ప్రభాసితంబైన నీ దివ్య తేజంబునుజూచి రారా నా ముద్దు నరసింహ యంచున్ దయాదృష్టి వీక్షించి నన్నేలు నా స్వామి నమస్తే యాంజనేయా నమస్తే సదా బ్రహ్మచారీ నమస్తే వాయుపుత్రా నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమోనమః

ప్రార్థన

అతులితబలధామంస్వర్ణశైలాభదేహం
దనుజవనకృశానుం జ్ఞానినామగ్రగణ్యమ్
సకల గుణనిధానం వానారాణా మధీశం
రఘుపతి ప్రియభక్తం వాతజాతం నమామి

గోష్పదీకృత వారాశిం మశకీకృత రాక్షసమ్
రామాయణ మహామాలా రత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్

యత్ర యత్ర రఘునాధ కీర్తనం
తత్ర తత్ర కృతమస్తకాంజలిమ్
బాష్పవారి పరిపూర్ణలోచనం
మారుతిం నమత రాక్షసాంతకమ్

శ్రీ గోస్వామి తులసీదాసకృత

శ్రీ హనుమాన్ చాలీసా (హిందీ)

శ్రీ గురుచరణ సరోజరజ నిజమన ముకుర సుధారి
వరణౌ రఘువర విమల యశ జోదాయక ఫలచారి
బుద్ధిహీన తను జానికై సుమిరౌఁ పవనకుమార్
బలబుద్ధి విద్యాదేహు మోహి హరహు కలేశ వికార్

చౌపాయి

1. జయ హనుమాన జ్ఞాన గుణసాగర జయ కపీశ తిహుఁలోక ఉజాగర
2. రామదూత అతులిత బలధామా అంజనిపుత్రపవనసుతనామా
3. మహావీర విక్రమ భజరంగీ కుమతినివార సుమతికే సంగీ
4. కాంచనవరణ విరాజ సువేశా కానన కుండల కుంచిత కేశా
5. హాథ వజ్ర ఔధ్వజా విరాజై కాంథే మూంజ జనేవూ ఛాజై
6. శంకరసువన కేసరీ నందన తేజప్రతాప మహాజగవందన
7. విద్యావాన గుణీ అతి చాతుర రామకాజ కరివేకో ఆతుర
8. ప్రభు చరిత్ర సువివేకో రసియా రామలఖన సీతా మనబసియా
9. సూక్ష్మరూపధారి సియహిఁధిఖావా వికటరూప ధరి లంక జరావా
10. భీమ రూప ధరి అసుర సంహారే రామచంద్రకే కాజఁ సఁవారే

11. లాయ సజీవన లఖన జియాయే శ్రీ రఘువీర హరషి ఉరలాయే
12. రఘుపతి కిన్హీ బహుత బడాయీ తుమ్మమప్రియభరతహి సమభాయీం
13. సహస్రవదన తుమ్హరో యశగావైం అసకహి శ్రీపతి కంఠలాగావెం
14. సనకాదిక బ్రహ్మాది మునీశా నారద శారద సహిత అహీశా
15. యమ కుబేర దిగపాల జహాంతే కవి కోవిద కహి సకై కహాంతే
16. తుమ ఉపకార సుగ్రీవ హింకీన్హా రామ మిలాయ రాజపద దీన్హా
17. తుమ్హారో మంత్ర విభీషణ మానా లంకేశ్వర భయే సబ్ జగ జానా.
18. యుగ సహస్ర యోజన పర భానూ లీలోత్సాహి మధుర ఫలజానూ
19. ప్రభు ముద్రికా మేలిముఖ మాహీం జలధి లాంఘి గయే అచరజ నాహీ
20. దుర్గమ కాజ జగతకే జేతే సుగమ అనుగ్రహతుమ్హారే తేతే
21. రామ దుఆరే తుమరఖవారే హోత న ఆజ్ఞా బినుపైసారే
22. సబ సుఖ లహై తుమ్హరీ శరనా తుమరక్షక కాహుకో డరనా
23. ఆపన తేజ తుమ్హరో ఆపై తీనోంలోక హాంకతే కాంపై
24. భూత పిశాచ నికట నహిం ఆవై మహావీర జబ నామ సునావై
25. నాసై రోగహరై సబ పీరా జపత నిరంతర హనుమత వీరా
26. సంకట సే హనుమాన ఛుడావై మన క్రమ వచన ధ్యాన జో లావై
27. సబ పర రామ తపస్వీ రాజా తినకే కాజ సకల తుమ సాజా
28. ఔర మనోరథ జో కోయిలావై తాసు అమిత జీవన ఫలపావై
29. చారోం యుగ పరతాప తుమ్హారా హై పరసిద్ధ జగత ఉజియారా
30. సాధు సంతకే తుమ రఖవారే అసుర నికందన రామ దులారే
31. అష్టసిద్ధి నౌనిధి కే దాతా అసవర దీన జానకీమాతా
32. రామ రసాయన తుమ్హరే పాసా సాదర తుమ రఘుపతికే దాసా
33. తుమ్హరే భజన రామకో పావై జన్మ జన్మకే దుఃఖ బిసరావై
34. అంతకాల రఘువర పుర జాయీ జహాం జన్మ హరిభక్త కహాయీ
35. ఔర దేవతాచిత్త న ధరయీ హనుమత సేయి సర్వసుఖ కరయీ
36. సంకట కటై మిటై సబపీరా జో సుమిరై హనుమత బలవీరా
37. జైజైజై హనుమాన గోసాయీం కృపాకరో గురుదేవ కీ నాయీ
38. జో శతబారపాఠ కర కోయీ చూటహి బంది మహాసుఖ హోయీ
39. జో యిహ పఢై హనుమాన చాలీసా హోయసిద్ధి సాఖీ గౌరీశా
40. తులసీదాస సదాహరిచేరా కీ జై నాథ హృదయ మహండేరా

దోహా

పవన తనయ సంకట హరణ మంగళ మూరతి రూప్
రామలఖన సీతాసహిత హృదయ బసహుసురభూప్

హనుమాన్ జీకి హా

ఆరతి జై హనుమాన్ లలాకీ దుష్టదలన రఘునాధ కలాకీ
జాకే బలసే గిరివర కాంపై రోగదోష జాకే వికటన ఝూంపై1
అంజని పుత్ర మహాబల దాయీం సంతనకే ప్రభు సదా సహాయీ 2
దేబీరా రఘునాధ పఠాయే లంకాజారి సీయ సుధిలాయే3
లంకా సోకాట్‌సముద్రసీఖాయీ జాత పవనసుత భారన లాయీ 4
లంకా జారీ అసుర సంహారే సియా రామజీ కే రాజ సవారే5
లక్ష్మణ మూర్ఛిత పడే సకారే ఆని సజీవన ప్రాణ ఉబారే 6
పైఠి పతాల తోరి జమ కారే అహి రావణకీ భుజా ఉఖారే 7
బాం యే భుజా అసుర దల మారే దాహినే భుజా సంతజన తారే 8
సుర నరముని ఆరతీ ఉతారే జైజైజై హనుమాన ఉచారే 9
కంచన ధార కపూరలౌ ఛాయీ ఆరతి కరత అంజనా మాయీ 10
జో హనుమాన (జీ)కి ఆరతి గావై బసివైకుంఠ పరమ పదపావై 11

(తెలుగు) శ్రీ హనుమాన్ చాలీసా గానం

- పి.వి.వి. సత్యనారాయణమూర్తి

శ్రీహనుమంత గురు చరణములు మనోదర్పణశుచి భూతములు
రామభక్తుని చరణ కమలములు స్వామికార్యసాధక శరణములు ॥శ్రీహను॥
బుద్ధిమాంద్యముచే కల్గిన జన్మను ఉద్ధరింపుమని ప్రార్థింతును నేను
విద్యాబుద్ధులు ప్రాసాదితములు కేసరినందను శుభనామములు ॥శ్రీహను॥

చౌపాయి

1. జయ హనుమాన జ్ఞాన గుణసాగర జయకపీశ త్రిలోక వందిత
2. రామదూత అతులిత బలధామా అంజనిపుత్రా పవన సుతనామా
3. మహావీర విక్రమ స్వరూపా వజ్రదేహ రుద్రావతారా
4. కాంచన వర్ణము నీ దేహము కవచ కుండల శుభనిలయమ్మా
5. వజ్రాయుధమునుచేత బట్టితివి దుష్టరాక్షసుల సంహరించితివి ॥శ్రీహను॥
6. శంకర కుమారా కేసరి నందన తేజ ప్రతాప సుందర రూపా
7. విద్వాంసుడవూ అతి చతురుడవూ రామభక్తులలో అగ్రగణ్యుడవు
8. రామసేవకా ప్రణవ స్వరూపా ప్రభుచరిత్ర అక్షర రూపా
9. సూక్ష్మరూపమున సీతను జూచి రుద్రరూపమున లంకను గాల్చి
10. కాలరూపమున అసురుల జంపి శివుని రూపమున భక్తులబ్రోచి ॥శ్రీహనుమ॥
11. సంజీవిని తెచ్చి లక్ష్మణుని బ్రోచిన దీనదయాశో అతి బలవంతా
12. రామ హృదయమును దోచుకున్న భాగ్యశాలివీ శ్రీ ఆంజనేయ
13. వేయినోళ్ళతో నిను కొనియాడి కౌగిలించుకొనె శ్రీరామచంద్రుడు
14. సనకాది మునులు బ్రహ్మాది దేవతలు ప్రణమిల్లిరి నీకు దివ్యస్వరూపా
15. నారద సహిత యమకుబేరులు కీర్తించ గలరే ! నీ దివ్య లీలలు?॥శ్రీహనుమ॥
16. రామ సుగ్రీవులకు మైత్రిని గూర్చి కిష్కింధనేతగ సుగ్రీవుని జేసె
17. నిన్ను నమ్మిన విభీషణుడూ లంకారాజ్యము చేకొనెను గదా !
18. బాలభానుని మధుర ఫలముగభక్షింపనెంచిన భాగ్యశాలివీ
19. రామముద్రికను ప్రీతిగ గొనుచు అవలీలగ లంకను చేరి
20. కష్టమైన ఏకార్యమైనను సులభమగును నీకృపాచేత ॥శ్రీహనుమ॥
21. సాకేతమునకు కావలివైన నీ ఆన లేక చొరబడతరమా!
22. నిను శరణువేడిన కలుగు శుభములూ నిన్ను స్మరించిన తొలగు భయములూ
23. నీ తేజమ్మును వారించు నెవ్వరు ? నీ హూంకారము నెదిరించు నెవ్వరు ?
24. భూత ప్రేత పిశాచ గణములూ నీ నామ జపమును పరిగెత్తునులే ?
25. రోగములన్నియు వదలిపోవునూ నిరతము నిన్నే స్మరించువారికి ॥శ్రీహనుమ॥
26. త్రికరణ శుద్ధిగ నిన్ను ధ్యానించిన తరింపజేతువు శ్రీరామదూత
27. పురుషోత్తముడూ నీ స్వామి రాముడు చేతువు సఫలం ప్రభుకార్యమును
28. భక్తుల కోర్కెల దీర్చిన హనుమా నీవే దిక్కువు కలియుగమందున
29. ఓ హనుమంత నీ దివ్య లీలలు నాల్గుయుగాల బహు ప్రసిద్ధమూ
30. సాధు సంతతుల రక్షణ జేతువు నిరతము శ్రీరామ నామలోలుడవు ॥శ్రీహనుమ॥
31. అష్ట సిద్ధులకు నవనిధులకు నిను ప్రభువుగ జేసెను జానకిమాత
32. రామనామామృతమును గ్రోలువాడా ! దివ్యస్వరూపా శ్రీ హనుమంతా
33. నిను ప్రార్థించు శ్రీరామచంద్రుడు సంతసించును ఎల్లవేళలను
34. రాముని జేరును అంత్యకాలమున నీ భక్తులెల్లరు చిత్తశుద్ధులై
35. హనుమానుని సేవించు వారలకు పనియేమి వేరొక దైవముతోడా? ॥శ్రీహనుమ॥
36. విజయ రథముపై ధ్వజమును నిలిచి విజయమును గూర్చిన వీరాంజనేయా
37. ధన్యుడయ్యెను తులసీదాసూ నీ చరితమును మా కందించి
38. కనకదుర్గమ్మ క్షేత్రపాలకా శ్రీ ఆంజనేయ నమోఽస్తుతే
39. శివ పార్వతుల సాక్షిగా కూర్తువు సర్వసిద్ధులను నీ భక్తులకూ
40. తప్పిదములను లెక్కను గొనక మన్నించుమమ్మా శ్రీగురుదేవా ॥శ్రీహనుమ॥

దోహా

మంగళరూపా జయ హనుమంతా వాయు నందనా శ్రీరామదూతా
నిరతము నీవు శ్రీ రాముతోడ వశియింపుమయ్యా నాహృదయమున

శ్రీరామ రక్ష సర్వజగద్రక్ష

శ్లో॥ ఆంజనేయం మహావీరం బ్రహ్మవిష్ణు శివాత్మకం
బాలార్క సదృశాకారం రామదూతం నమామ్యహం॥

హనుమంతుని ద్వాదశనామములు

హనుమా నంజనాసూనో వాయుపుత్రో మహబలః
రామేష్టః ఫల్గుణ సఖః పింగాక్షోఽ మిత విక్రమః
ఉధధిక్రమణశ్చైవ సీతాశోక వినాశకః
లక్ష్మణప్రాణాదాతా చ దశగ్రీవస్య దర్పహా
ద్వాదశైతాని నామాని కపీంద్రస్య మహాత్మనః స్వాపకాలే పఠేన్నిత్యం
యాత్రాకాలే విశేషతః తస్య మృత్యు భయంనాస్తి సర్వత్ర విజయీభవేత్

హనుమంతుని ఈ పన్నెండు నామాలు పరుండ బోవునపుడు ప్రయాణ సమయమున పఠించిన మృత్యు భయం వుండదు, సర్వత్రా విజయం కలుగును.

శ్లో॥ ఆపదాపహర్తారందాతారం సర్వసంపదాం
లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయోభూయో నమామ్యహం

సుందరకాండ గానం

- "శాంతిశ్రీ" విద్యారణ్యస్వామి

(కథా ప్రారంభము)

శ్రీరామదూత మా గురుదేవుడు నామది పలికిన రామకథా
తెలిపెద సుందరి సీతకథా! సీతాచరితము తెలిసికొనంగా ॥శ్రీరామ॥

శ్రీ హనుమంతుడు జలధిలంఘనా జేయ. వాయువుని, సూర్యదేవునీ
ఇంద్ర బ్రహ్మలా ప్రార్థన జేసెను రామనామ సత్వమున మించెనూ ॥శ్రీరామ॥

మైనాకుని ప్రేమను తలదాల్చి, దేవదూత సురసను మన్నించీ!
సింహిక ఛాయాశక్తిని గెలిచీ లంకను జేరెను శ్రీ హనుమా! ॥శ్రీరామ॥

సాలవిశాల రసాల భూజములు పద్మోత్పల సౌగంధ సుమమ్ములు
కలకల రవమిడు జలవిహంగములు రావణు పాలిత లంకను జూచెను!॥శ్రీరామ॥

లంకాధిదేవత లంకిణి పలుకుల నులికి దానినీ పడమోదె హనుమా
భయమున లంకిణి వానరవీరా! లంకను లంకేశ్వరుని గెలుతువనే!॥శ్రీరామ॥

రావణుపాలిత లంకను జూచి ఆశ్చర్యమందెను శ్రీ హనుమా!
మయ వినిర్మితము సర్వ శిల్పమూ కనులకు చిత్రముగాగనుచూ! ॥శ్రీరామ॥

సురసిద్ధ సాధ్య విద్యాధరులను బోలిన రాక్షస మదవతులను
మద్యపానమున మైమరపందిన వారిలోన సీతను గనడాయే! ॥శ్రీరామ॥

బంగరు మేడలు శృంగార వనులూ! నాట్య నృత్త రంగస్థలంబులూ!
పరమ శివుని పూజా మందిరములు వేయికనులతో పరికించెహనుమాచ॥శ్రీరామ॥

విశ్వకర్మ బహు చిత్ర వినిర్మిత పుష్పక విమానమును గాంచె హనుమ
రావణు ఐశ్వర్యమును మెచ్చెను సీతను గానక చింత జెందెను! ॥శ్రీరామ॥

నానారకములు మధువులు గలిగి సుగంధ సుమనోహర భరితములయి
లంకేశ్వరు ఘన ప్రేమమందిరము లన్నియు గాలించెను హనుమన్నా!॥శ్రీరామ॥

రకరకాల మధుమదయువతులను త్రాగిన మత్తున పరవశులగుచూ
శరీర స్పృహలేకున్న వారిగని సీతను గానక చింతించె హనుమా!॥శ్రీరామ॥

ఉన్నతోన్నతమయి స్వర్ణ నిర్మితము సూర్యకాంతి విరజిమ్ము దానిని
రంగనాయకు దివ్య నయనమును మండోదరిని గని సీతని భ్రమించే!॥శ్రీరామ॥

భ్రాంతినివిడి శ్రీ సీతను గానక క్రూరరాక్షసులు చంపి తినిరొకో!
వినినిసీత రావణుడే చంపెనొ అనుచు వెతుకసాగెను హనుమన్నా! ॥శ్రీరామ॥

మాయదారులూ క్రూరరాక్షసులు సీతను మాయల క్రుంగదీసిరో!
ఎంతవెతల పాలయ్యెనొ జానకి అనుచు మనమున చింతించె హనుమా!॥శ్రీరామ॥

సీత లేదనిన శ్రీ రామచంద్రుడు అసువులు బాయును "హా! సీతా" యని
లక్ష్మణుడును, సుగ్రీవుడు, కపులూ ప్రాణాల్‌విడుచునని చింతించెహనుమా! ॥శ్రీరామ॥

అశోక చంపక సువర్ణ కురవక నారికేళ ఖర్జూర కరవీర
అతి సుందర తరుయుతాశోకవనినీ సీతను వెతికెను హనుమన్నా! ॥శ్రీరామ॥

అందచందముల అశోకవనమున క్రూరరాక్షసుల మధ్య శింశుపా
వృక్షము క్రిందను క్రుశాంగి సీతను జూచి దుఃఖించె శ్రీ హనుమన్నా! ॥శ్రీరామ॥

లంకాధీశు డలంకారముతో మంగళ తూర్య సుమంగళులను గొని
అర్ధరాత్రి జనె నశోకవనికిని సీతను జూడగలట్టి ప్రేముడిని ॥శ్రీరామ॥

సీతా! నిను నా హృదయ పీఠమున ఆరాధించితి నా దేవివనీ
జనకు డనుతనని నశించు మానవు వరించనేలనే భూజాతా! ॥శ్రీరామ॥

అన గడ్డిపోచ యడ్డముగా నిడి రావణుతో ననెసీతమ్మా!
"మాయదారీ!" సన్యాసిరూపమున మోసము జేసిన ద్రోహివిరా! ॥శ్రీరామ॥

పొమ్మావలకును మూర్ఖుండా యన లంకేశ్వరు డాగ్రహమున లేచి
కరవాలమున గొని జంపుమన్న తరి సీతను గాచిన రాక్షస స్త్రీలూ! ॥శ్రీరామ॥

అడ్డుపడుచు రావణు నంపించెను! గర్జించియు భర్జించి సీతగని
రావణు ప్రభావమంతయు జెప్పిరి భక్షించెదమని భయ మందించిరి!॥శ్రీరామ॥

అంత త్రిజట యను వృద్ధిప్రబుద్ధా! యోగమువిడి రాక్షస కాంతలకనె
యీమె గాయత్రి రాముని యర్ధము రాముడు రావణుజయించి యీమెగొను! ॥శ్రీరామ॥

అని పల్కుచు వారించె నందరను సీతకు దుఃఖంబుపశమింపగా
అదరెను సీతకు వామనేత్రమది వృక్షముపై హనుమన్న పల్కెనిటు! ॥శ్రీరామ॥

దశరథ తనయుడు శ్రీ రాముండూ తమ్ముని సతిగొని దండకాటవిని
వసించ రావణుండా సీతనుగొని లంకను నిల్పుట, వెదకుచునూ! ॥శ్రీరామ॥

రామలక్ష్మణులు కిష్కింధకు జని కపివీరుడు సుగ్రీవు మైత్రినీ
సీతను వెతకగ మమ్ములనూ నలుదెసలకంప నేనిట్లూ! ॥శ్రీరామ॥

అనుచు రామకథ మారుతి తెలుపా ఆనందముతో సీతమ్మా
నమ్మలేక మరి నమ్మి వానరుని రాముని గుణములు దెలుపుమనే! ॥శ్రీరామ॥

శ్రీ రాముని సాముద్రిక శాస్త్రము సర్వము వినిచెను సీతకునూ!
ముద్రిక నిడె భూజాతకు హనుమా ! నమ్మెను సీతా హనమ వాక్యములు! ॥శ్రీరామ॥

పరస్పరము సీతా హనుమన్నలు ఎదల పొదల ముదమున భాషించిరి
హనుమ హస్తమున శిరోరత్నమిడి జానకి రామునకును దెల్పె శుభము!॥శ్రీరామ॥

అశోకవన విధ్వంస కారియౌ వాయు కుమారుని బంధించా
వచ్చు జంబుమాలిని జంపె హనుమా మంత్రికుమారుల మడియించే! ॥శ్రీరామ॥

అంత మండిపడి అమరేశ్వరుడూ సేనాపతులను అక్షకుమారుని
హనుమను ద్రుంపా నంపించె అందర నంతము గావించె హనుమ! ॥శ్రీరామ॥

క్రోధాగ్నిని గురిపించు తండ్రిగని ఇంద్రజిత్తు హనుమంతుని గొనిరా
వేసే బ్రహ్మాస్త్ర మావాయుతనయుపై హనుమయు దానికి కట్టుపడే! ॥శ్రీరామ॥

తెచ్చి వానరుని నిల్ప సభాస్థలి హనుమను జూచిన రావణుడూ
"భగవాన్ నంది" యటంచు భ్రాంతిగొన లంకేశ్వరు గని హనుమన్నా! ॥శ్రీరామ॥

ఓరి రావణా! శివభక్తుడవా! రామశక్తిగొని కుల్కుదువే!
తారకనామము జపించు శివుడే! గాన రావణా సీత విడువుముర! ॥శ్రీరామ॥

అనుచు బల్కు హనుమన్న వాక్యములు రావణుడు విని నుల్కిపడే
"యీ వింతకోతి వాలము గాల్చుచు లంకాపురిలో ద్రిప్పమనే"! ॥శ్రీరామ॥

వాలము కాలిన హనుమద్వీరుడు ఆ యగ్నినె లంకాపురినీ
గాల్చసాగె శ్రీ రాముని పతికీ హారతి నిడుగతి హర్షమునా! ॥శ్రీరామ॥

లంకను గాల్చిన సంతోషముతో సీతను జూచెను హనుమన్నా!
జానకి క్షేమముదెల్ప రామునకు జలధిదాటి గనె వన చరులా! ॥శ్రీరామ॥

లంకాయానము వింత చరిత్రము కపులకు వినిచెను హనుమన్నా!
హనుమద్వీరుడు ముందు నడువగా కిష్కింధకు జనె వానరులూ! ॥శ్రీరామ॥

మధువనమంతా కపులు విరువగా వనపాలుడు సుగ్రీవునకూ
తెలియజేయ సంతసమున నాతడు "సీతను" గనె హనుమన్న యనే! ॥శ్రీరామ॥

రామ సుగ్రీవు లానందముగని శిరోమణిని హనుమన్నయిడా
హనుమన్నను గని "నాయనుజుండవు హనుమాయనె" శ్రీ రామపతీ! ॥శ్రీరామ॥

సీతామణి గని శ్రీరాముండు ఆనందాశ్రులు రాల్చెనుగా
హనుమద్వీరుని పొగడెను నెంతో హర్షభరములో రామపతీ! ॥శ్రీరామ॥

అనుచు బల్కు హనుమద్వీరునిగని పరవశుడయి రాముడు పల్కే
వాయునందనా! హనుమద్వీరా మా రఘువంశము నిల్పతిటూ॥ ॥శ్రీరామ॥

తమ్ములలోనా నీవొక తమ్ముడు వౌచునొప్పితివి శ్రీహనుమన్నా
సీతా శుభమును దెల్పినాడవని రాముడు కౌగిట హనుమనిడే॥ ॥శ్రీరామ॥

శుభముహూర్తమున వానరసేనతో లంకను జయించి రాముండూ
చని రావణుని యవనిలో గూల్చెను సబంధుమిత్రయు తమ్ముగ రాముడు ॥శ్రీరామ॥

ఫలశ్రుతి

ఆనందముతో ఆలపించినా ఆనందముగా వ్రాసిననూ ఆనందముతో విన్నవారికీ
సీతా, రాములు, శ్రీ రామదూతయు సాక్షిగ శుభములు నిడునుధరా॥ ॥శ్రీరామ॥
వాల్మీకి కోకిల పలికిన పల్కులు తేటతెల్లముగ పల్కితినీ
శ్రీ రామదూతా గురు చరణమ్ములు శరణుగ పలికిన పల్కులివీ॥ ॥శ్రీరామ॥

మంగళహారతి

మంగళహారతి గొను హనుమన్నా శ్రీ రామదూతా! మంగళమూ
సీతా, రామా లక్ష్మణ సహితా శ్రీ రామదూత! మంగళమూ ॥శ్రీరామ॥

శ్రీరామదూతం శిరసా నమామి

మిశ్రచాపుతాళము

మకుటరత్నకాంతి మథితతమిస్రం "శ్రీరామదూతం శిరసా నమామి"

(ప్రతి సగంలైనుకుపైమాదిరిగా**శ్రీరామదూతం శిరసా నమామి** కలిపి ఉచ్చరించవలెను)

అరుణోదయ రుచిరాననకమలం / స్వర్ణపింగళభాస్వర నేత్రయుగళం
చలితమకరకుండల గండభాగం / నవమణిమయ రసనామధ్యభాగం
తరుణరుచిర శుభతరవరహారం / సమలంకృతదివ్య స్వర్ణోపవీతం
కటితట విలసిత కాంచనచేలం / మంజుమంజీర మహితపదాబ్జం
దినమణిశతనిభ దివ్యప్రకాశం / సకల సద్గుణబృంద సారపయోధిం
దాసముఖామ్భోజ దశశతభానుం / వాల్మీకికృత కావ్య వరసరోహంసం
శ్రితజనకువలయ శీతమయూఖం / రామలావణ్యాభ్ర రాగమయూరం
రామచంద్రపదరాజీవ మధుపం / తరుణాయత దోస్తంభ గంభీరం
సుగ్రీవ శ్రీరామ సంధానహేతుం / సుగ్రీవ వేదిత శ్రీరామవృత్తాన్తం
అగ్నిసాక్షీకృత అర్కజరామం / సీతాభూషణ సమర్పితరామం
శ్రీరామ సుగ్రీవ సఖ్యోల్లాసం / వాలివధోపాయ వరమృదువాక్యం
సుగ్రీవ పట్టాభిషేక ప్రవీణం / వానర సేనా సమాహుతధీరం
సకలదేశాగత శాఖామృగాళిం / రామచంద్రదత్త రమణీయభూషం
స్వయం ప్రభాదత్త సుఫలాతిభోజ్యం / లంకాగమన సమలంకృతదేహం
సాగరోల్లంఘన సంపూర్ణకాయం / అబ్ధిమధ్యమిత్ర నగపతిపూజ్యం
సురస మాయాధ్వాన్త సూర్యప్రకాశం / ఛాయాగ్రహచ్ఛేద శమనస్వరూపం
దీవ్యద్వేగకృత గోష్పాద జలధిం / సువేలా శిఖరాగ్ర శ్రమితాభిగమనం
లంకిణీభంజన లావణ్యహారం / లంకావరోధ నిశ్శంకిత హృదయం
సీతాన్వేషణ సురశత్రుసదనం / వాయుప్రేరిత వరవనగమనం
సీతాదర్శన చింతాపహరణం / రావణదుర్వాక్య అక్షీణకోపం
సీతానివేదిత శ్రీరామకుశలం / రాఘవీయకథా రంజితరామం
రామాంగుళీయక రామనివేదం / వసుధాత్మజాదత్త నరశిరోభూషం
అతిశయబలదర్ప అశోకభంగం / దనుజ నివహావన – దహన – దావాగ్నిం
వజ్రాయుధ ఘోరవాలకరాళం / సప్తమంత్ర కృతశలభకృశానుం
జంబుమాలివధ చండప్రతాపం / అక్షకుమార సంహరణ ప్రవీణం
బ్రహ్మాస్త్రబంధిత బ్రహ్మవరదానం / చతుర్భాగసైన్య చండితరూపం

వాయుప్రేరిత వాలాగ్ని జ్వాలం / సీతా ప్రసాదిత శీతలవాలం
వరరాక్షసగృహ వహ్ని సందగ్ధం / కపిదృక్చకోర సంగత చంద్రబిమ్బం
తారాచందనాది తరుచరయుక్తం / మధువన మధుపాన మత్తకపీన్ద్రం
కౌసలేయకార్య కరణసమర్థం / రామనివేదిత రామవృత్తాన్తం
వరవిభీషణరక్ష వాక్యనైపుణ్యం / రామసంవర్ధిత రాక్షససఖ్యం
అబ్ధిబంధనకార్య అమితోత్సాహం / ప్రబల జలధిసేతు బంధన నిపుణం
ధూమ్రాక్షాఖ కంపన త్రిశిరసంహారం / రామనామాస్త్రేణ రాక్షసనాశం
రణకర్కశఘోర రాజితవేషం / రావణఘనయుద్ధ రామతురంగం
మేఘనాథసైన్య మృత్యుస్వరూపం / రక్షేన్ద్రజిద్యుద్ధ లక్ష్మణతురంగం
లక్ష్మణమూర్ఛా సంరక్షణ హృదయం / సంజీవాద్రిగమన సంతోషం
స్వాంతకాలనేమికృత ఘనమాయాయుక్తం / మకరబందీకృత మహితపదాబ్జం
ధాన్యమాలినిశాప దర్శితరూపం / కాలనేమిదనుజ ఖండితధీరం
ధిక్కృతాద్ర్యధీశ తీవ్రప్రకోపం / గంధర్వసైన్య సంక్షోభప్రతాపం
స్తబకీకృతధృత సంజీవనాద్రిం / భరతసంబోధిత ప్రశమితబాణం
మాల్యవదాది మహోదధిహరణం / లక్ష్మణప్రాణ సంరక్షణ నిలయం
సౌమిత్రి సమ్మోహ జలదసమీరం / అబ్ధిమధ్య మథిత రాక్షసవారం
స్థూలజంఘాసుర తుములసంహరణం / సింధూల్లంఘన జలజసమీరం
వాలప్రాకార సంవేష్టితధీరం / పాతాళలంకా ప్రవేశితధీరం
మత్స్యవల్లభధీర మహనీయభీతం / మైత్రీకృత ధీరమత్స్యాధిపత్యం
దోర్దండీ కృతమంత్ర ధైర్యప్రతాపం / భిన్న తులాయన్త్ర భీమస్వరూపం
బలరాక్షసకోటి భంజితసత్వం / శ్రుతివాక్య శ్రవణ సంతోషితస్వాంతం
మైరావణకృత మర్మసంవేద్యం / మైరావణసైన్య మర్ధితశూరం
మహనీయాతి ఘోర మైరావణాజితం / దోర్దండీ వాఖ్యాతి ఖండితదైత్యం
నీలమేఘకృత నిస్తులరాజ్యం / రామలక్ష్మణ పూర్వ లంకాభిగమనం
సకల వానరస్తుతి సంతోష హృదయం / ప్రబలమూలబల ప్రళయకాలాగ్నిం
రామరావణయుద్ధ రామతురంగం / దశకంఠకంఠ విలుంఠనదీక్షం
రాక్షసానుజదత్త లంకాభిషేకం / పుష్పకాధిరూఢ పృధ్వీజసహితం
సాకేతపురవాస సబలసంయుక్తం / భక్త పాపతిమిర భాస్కరరూపం
శతకంఠవధోపాయ చాతుర్యయుక్తం / ఏకైక రాక్షస ఏకైకరూపం
శతకంఠచ్ఛేదక సీతాప్రబోధం / అవనిజాధిపయుక్త రాజ్యప్రవేశం
అశ్వమేధయాగ అమితోత్సాహం / దశశత శిరచ్ఛేద దీక్ష ప్రతాపం

దశశత శిరోధార్య భాష్యాతిరిక్తం / రాక్షస సైన్యజితభయదస్వరూపం
దశశత శిరచ్ఛేద దశరథసూనుం / సకల సైన్యావృత సాకేతవాసం
బోధితకపివర్య పూర్ణస్వరూపం / ఝుంకారోచ్చాటిత ఢాకినీసైన్యం
చలితవాల సంవేష్టితకాయం / యజితరామపాద యజురాదివాక్యం
శ్రీకాకుళేశాశ్రిత మందారం / భక్తజనకాంక్షా ముక్తివిధానం
లీలావినోదిత దాసస్వరూపం / పరిపాలితభక్షా పాదపకల్పం
బుధజనవేదిత పూర్ణస్వరూపం / మోహనఘన "పెదముక్తీవి" నివాసం
భద్రాచలరామ భద్రసమేతం / వరసుందర రామ దాసానుపాలం
మంగళ మంజనామారుతి పుత్రం **శ్రీరామదూతం శిరసా నమామి**

ఆంజనేయ స్తోత్రమ్

శ్లో॥ రం రం రం రక్తవర్ణం దినకర వదనం తీక్షదంష్ట్రా కరాళం
రం రం రం రమ్యతేజం గిరిచలనకరం కీర్తిపంచాద్రివక్త్రం ।
రం రం రం రాజయోగం సకల శుభనిధిం సప్తభేతాళ భేద్యం
రం రం రం రాక్షసాంతం సకల దిశ యశం రామదూతం నమామి॥ 1

శ్లో॥ ఖం ఖం ఖం ఖడ్గహస్తం విషజ్వరహరణం వేదవేదాంగ దీపం
ఖం ఖం ఖం ఖడ్గరూపం త్రిభువన నిలయం దేవతా సుప్రకాశం।
ఖం ఖం ఖం కల్పవృక్షం మణిమయ మకుటం మాయ మాయా స్వరూపం
ఖం ఖం ఖం కాలచక్రం సకల దిశయశం రామదూతం నమామి॥ 2

శ్లో॥ ఇం ఇం ఇం ఇంద్రవంద్యం జలనిధికలనం సౌమ్యసామ్రాజ్య లాభం
ఇం ఇం ఇం సిద్ధియోగం సతజసదయం ఆర్యపూజ్యార్చితాంగం।
ఇం ఇం ఇం సింహనాదం అమృతకరతలం ఆదిరంత్య ప్రకాశం
ఇం ఇం ఇం చిత్స్వరూపం సకల దిశయశం రామదూతం నమామి॥ 3

శ్లో॥ సం సం సం సాక్షిభూతం వికసిత వదనం పింగళాక్షం సురక్షం
సం సం సం సత్యగీతం సకల మునినుతం శాస్త్రసంపత్కరీయం।
సం సం సం సామవేదం నిపుణసులలితం నిఖిలతత్త్వ స్వరూపం
సం సం సం సావధానం సకల దిశయశం రామదూతం నమామి॥ 4

శ్లో॥ హం హం హం హంసరూపం స్ఫుటవికటముఖం సూక్ష్మ సూక్ష్మావతారం
హం హం హం అంతరాత్మం రవి శశినయనం రమ్యగంభీరభీమం।
హం హం హం అట్టహాసం సురవరనిలయం ఊర్ధ్వరోమం కరాళం
హం హం హం హంస హంసం సకల దిశయశం రామదూతం నమామి॥ 5

శ్రీ ఆపదుద్ధారక హనుమత్ స్తోత్రమ్

ఓం అస్యశ్రీ మదాపదుద్దారక హనుమత్ స్తోత్రస్య విభీషణ ఋషిః – హనుమాన్ దేవతా – సర్వాపదుద్దారక శ్రీ హనుమత్ప్రసాదేన మమ సర్వాపన్నివృత్త్యర్ధే– సర్వకార్యానుకూల్య సిద్ధ్యర్ధే జపేవినియోగః

ధ్యానమ్

వామే కరే వైరిభిదం వహన్తం । శైలం పరే శృంఖలహారిటంకం ।
దధాన మచ్ఛచ్ఛవియజ్ఞ సూత్రం । భజే జ్జ్వలత్కుండల మాంజనేయమ్॥ 1
సంవీతకౌపీన ముదంచితాంగులిం । సముజ్జ్వలన్మౌంజిమథోపవీతినం ।
సకుండలం లంబిశిఖాసమావృతం। త మాంజనేయం శరణం ప్రపద్యే॥ 2
ఆపన్నాఖిలలోకార్తి – హారిణే శ్రీ హనూమతే ।
అకస్మా దాగతోత్పాత – నాశనాయ నమో నమః ॥ 3
సీతావియుక్త శ్రీరామ – శోకదుఃఖ భయాపహ ।
తాపత్రితయసంహారిన్ – ఆంజనేయ నమోఽ స్తుతే ॥ 4
ఆధివ్యాధి మహామారీ – గ్రహపీడాపహారిణే ।
ప్రాణాపహర్త్రే దైత్యానాం – రామప్రాణాత్మనే నమః ॥ 5
సంసార సాగరావర్త – కర్తవ్యభ్రాన్తచేతసామ్ ।
సంసారసాగర్యానాం – శరణ్యాయ నమో ఽస్తుతే॥ 6
వజ్రదేహాయ కాలాగ్ని – రుద్రా యాఽమిత తేజసే ।
బ్రహ్మాస్త్ర స్తంభనా యాఽస్మై – నమః శ్రీ రుద్రమూర్తయే ॥ 7
రామేష్టం కరుణాపూర్ణం – హనుమన్తం భయాపహమ్ ।
శత్రునాశకరం భీమం – సర్వాఽభీష్టప్రదాయకమ్॥ 8
కారాగృహే ప్రయాణే వా – సంగ్రామే శత్రుసంకటే ।
జలేస్థలే తథాఽఽకాశే – వాహనేషు చతుష్పథే ॥ 9
గజసింహమహావ్యాఘ్ర – చోరభీషణకాననే ।
యే స్మరంతి హనూమంతం – తేషాం నాస్తి విపత్ క్వచిత్॥ 10
సర్వవానరముఖ్యానాం – ప్రాణభూతాత్మనే నమః ।
శరణ్యాయ వరేణ్యాయ – వాయుపుత్రాయ తే నమః ॥ 11
ప్రదోషే వా ప్రభాతే వా – యే స్మరం త్యంజనాసుతమ్।
అర్ధసిద్ధిం జయం కీర్తిం – ప్రాప్నువంతి న సంశయః ॥ 12
జప్త్వా స్తోత్ర మిదం మంత్రం – ప్రతివారం పఠేన్నరః ।
రాజస్థానే సభాస్థానే – ప్రాప్తే వాదే లభే జ్జయమ్॥ 13

విభీషణకృతం స్తోత్రం – యఃపఠేత్ ప్రయతో నరః ।
సర్వాపద్భ్యో విముచ్యేత – నాఽత్ర కార్యా విచారణా॥ 14
మర్కటేశ మహోత్సాహ – సర్వశోకనివారక ।
శత్రూన్ సంహర మాం రక్ష – శ్రియం దాపయ భో హరే॥ 15

హనుమత్ బడబానల స్తోత్రమ్

ఓం అస్యశ్రీ హనుమద్బడబానల స్తోత్రమంత్రస్య శ్రీరామచంద్ర ఋషిః శ్రీబడబానల హనుమాన్ దేవతా మమ సమస్త రోగప్రశమనార్ధం ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం సమస్త పాపక్షయార్ధం సీతారామచంద్ర ప్రీత్యర్థ్యం హనుమద్బడబానలస్తోత్ర జపమహం కరిష్యే.

ఓం హ్రాం హ్రీం ఓం నమోభగవతే శ్రీమహా హనుమతే ప్రకటపరాక్రమ సకల దిఙ్మండల యశోవితాన ధవళీకృత జగత్త్రయ వజ్రదేహ రుద్రావతార లంకాపురీ దహన ఉమా అనలమంత్ర ఉదధి బంధన దశశిరః కృతాంతక సీతాశ్వాసన వాయుపుత్ర అంజనీ గర్భసంభూత శ్రీరామ లక్ష్మణానందకర కపిసైన్య ప్రాకార సుగ్రీవ సాహాయ్య కరణ పర్వతో త్పాటన కుమార బ్రహ్మచారిన్ గంభీరనాద సర్వపాప వారణ సర్వజ్వరోచ్చాటన డాకినీ విధ్వంసన ఓం హ్రాం హ్రీం ఓం నమో భగవతే మహావీరాయ సర్వదుఃఖ నివారణాయ గ్రహమండల సర్వభూతమండల సర్వపిశాచ మండలోచ్చాటన భూతజ్వరైకాహిక జ్వర ద్వ్యాహిక జ్వర త్ర్యాహిక జ్వర చాతుర్థిక జ్వర సంతాప జ్వర విషము జ్వర తాపజ్వర మహేశ్వర వైష్ణవజ్వరాన్ ఛింధి ఛింధి భింధి భింధి యక్షరాక్షస భూత ప్రేత పిశాచాన్ ఉచ్చాటయ ఉచ్చాటయ ఓం హ్రాం హ్రీం నమో భగవతే శ్రీమహా హనుమతే ఓం హ్రా హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఆం హాం హాం హాం ఔం సౌం ఏహి ఓం హం ఓం హం ఓం హం ఓం నమోభగవతే శ్రీమహా హనుమతే శ్రవణ చక్షుర్భూతానాం శాకినీ డాకినీ విషమ దుష్టానాం సర్వవిషం హరహర ఆకాశ, భువనం భేదయ భేదయ ఛేదయ ఛేదయ మారయ మారయ శోషయ శోషయ మోహయ మోహయ జ్వాలయ జ్వాలయ ప్రహారయ ప్రహారయ సకల మాయాం భేదయ భేదయ ఓం హ్రాం హ్రీం ఓం నమో భగవతే మహా హనుమతే సర్వగ్రహోచ్చాటన పరబలం క్షోభయ క్షోభయ సకల బంధన మోక్షణం కురు శిరఃశూల గుల్మశూల సర్వశూలాన్ నిర్మూలయ నిర్మూలయ నాగపాశానంత వాసుకి తక్షక కర్కోటక కాళియాన్ యక్షకుల జలగత బిలగత రాత్రించర దివాచర సర్పాన్నిర్విషం కురుకురు స్వాహా. రాజభయ చోరభయ పరయంత్ర పరమంత్ర పరతంత్ర పరవిద్యా చ్ఛేదయ చ్ఛేదయ స్వమంత్ర స్వయంత్ర స్వవిద్యాః ప్రకటయ ప్రకటయ సర్వారిష్టాన్నాశయ నాశయ సర్వశత్రూన్నాశయ నాశయ అసాధ్యం సాధయ సాధయ హుంఫట్ స్వాహా.

మావద్ద లభించు గ్రంథములు

1. వ్రతకథలు - పూజలు

శ్రీ వినాయక వ్రతం	వెల రూ.5
శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజా-పుణ్యాహవాచనం	20
శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజ (కాణిపాకక్షేత్రమాహాత్మ్యంతో)	9
లక్ష్మీగణపతి పూజాకల్పం	...
వరలక్ష్మీ వ్రతం	5
కేదారేశ్వర వ్రతం	5
త్రినాథ వ్రతం(కలర్)	5
త్రినాథవ్రతం(సాదా)	3
క్షీరాబ్ధి వ్రతం	5
మంగళ గౌరీవ్రతం	9
వైభవలక్ష్మీ వ్రతం ఫోటో యంత్రంతో	15
శ్రీలక్ష్మీ కుబేర వ్రతం (ఫోటో యంత్రంతో)	15
కనకమహాలక్ష్మీ వ్రతం (కామేశ్వరీపాటతో)	15
సంతోషీమాతా వ్రతం	15
ఏడు శనివారాల వ్రతం	15
సత్యనారాయణవ్రతం	15
శ్రీ సువర్చలాహనుమద్దీక్ష	15
శివదీక్ష	9
మార్గశిర లక్ష్మీవారాలవ్రతం	...
శ్రీ వేంకటేశ్వర (దీక్ష) గోవిందమాల	...
కాత్యాయనీ వ్రతం	15
సౌభాగ్య గౌరీవ్రతం	15
తిరుప్పావై (ధనుర్మాసవ్రతం)	30
స్త్రీల వ్రతకథలు	25
స్త్రీలవ్రతకథలుస్థూలాక్షరి(నేదునూరిగంగాధరరావుగారి)	45
స్త్రీలపాటలు (కామేశ్వరీపాటతో)	27
సర్వదేవతా పూజావిధానం	15
ఆరువ్రతాలు	25
ధన్వంతరీ వ్రతకల్పం	9
రాహుకాలంలోదుర్గాదేవీపూజా	9
పార్వతీ నిత్యపూజ	9
తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	9
శ్రీ చక్రపూజ	9
శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	30
శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	30
లక్ష్మీ - గౌరీ నిత్యపూజ	9
శ్రీలలితా నిత్యపూజ(లలితాసహస్రనామస్తోత్రంతో)	9
శ్రీ గాయత్రీ నిత్యపూజ	9
అన్నపూర్ణ నిత్యపూజ	9
శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ నిత్యపూజ	9
శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	9
మహిషాసుర మర్ధనీపూజ	9
రాజరాజేశ్వరీ నిత్యపూజ	9
శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	9
కాలభైరవ నిత్యపూజ	9
శివపూజ	9
వీరభద్ర పూజ	9
ఆంజనేయ నిత్యపూజ	9
నాగేంద్ర స్వామి పూజ	9
సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	9
రామదేవుని కథ	9
శివదేవుని కథ	9
విష్ణుపూజ (విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రసహితం)	9
శ్రీకృష్ణ పూజ, గోపూజ	9
లక్ష్మీనరసింహపూజ	9
రాఘవేంద్రపూజ	9
విశ్వకర్మపూజ	9
శనైశ్చరపూజ	9
వేంకటేశ్వరపూజ	9
బ్రహ్మంగారి నిత్యపూజ	9
సూర్య నిత్యపూజ	9
నవగ్రహ నిత్యపూజ	9
సకలదేవతా అష్టోత్తర శతనామావళీపూజ	9
పంచాయతన పూజ	45
రుక్మిణీ కల్యాణం	15
అష్టనాగపూజ	30
ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	30
ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	30
ఏదేవునికి ఏవిధముగాదీపారాధనచెయ్యాలి?	30
ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	30
సంకష్టహరచతుర్థి శ్రీమహాగణపతి వ్రతం	20
పంచముఖ ఆంజనేయనిత్యపూజ	15
హనుమద్ వ్రతం	30
28 వ్రతములు	99
పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	30
కలశపూజలు (9ఒకేసారి)	150
కలశపూజలు (విడివిడిగా)	150
ఉమామహేశ్వర వ్రతం	30

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	31
సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	99
సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళిః (63)	20
విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	20
లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్(క్రౌన్)	30
లలితా సహస్రనామములు	18
లక్ష్మీ సహస్రనామములు	18
దుర్గా సహస్రనామములు	18
ఆంజనేయ సహస్రనామములు	18
శివ సహస్రనామములు	18
విష్ణు సహస్రనామములు	18
గణపతి సహస్రనామములు	18
సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	18
గాయత్రి సహస్రనామములు	18
లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	18
శ్రీరామా సహస్రనామములు	18
లక్ష్మీనృసింహసహస్రనామములు	18
సరస్వతి సహస్రనామములు	18

ఈ ధరలు నికరముకాదు, ఎప్పటికప్పుడు మారుచుండవచ్చును.

లక్ష్మీగణపతి సహస్రనామములు	18
సూర్యసహస్రనామములు&ఆదిత్యహృదయం	18
శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	18
మణిద్వీపవర్ణన (పెద్దది)	18
సంధ్యావందనం	18
మంత్రపుష్పమ్	18
హనుమాన్ చాలీసా	7
(పాకెట్) మణిద్వీపవర్ణన	7
ఆరు చాలీసాలు	9
శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	7
వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	7
ఆరుదండకాలు	5
వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5
అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	7
దేవీఖడ్గ మాలాస్తోత్రమ్(మహిషాసురమర్దనీ స్తోత్రంతో)	7
నమశ్శివాయ గేయామృతం	5
బాలాత్రిపుర సుందరీ స్తోత్రకదంబం	81
సుందరకాండ (పాకెట్)	9
భగవద్గీత మూలం	18
రామరక్షాస్తోత్రమ్	18
స్తోత్ర రత్నావళి	30
పురాణపండలలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్ (మినీ)	8
పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్ (మినీ)	8
పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	8
పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	8
మంత్రపుష్పం (మినీ)	8
శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	30
కుజదోషం	9
కాలసర్ప దోషం	9
మీ అప్పులు తీరాలా?	9
దృష్టిదోషాలు నివారణ	9
సర్వదేవతా ధ్యానశ్లోకములు	9
పంచసూక్తములు	9
సంధ్యావందనం	9
శ్రీరామదూతంశిరసానమామి(తాత్పర్యంతో)	9
రుద్రనమకమ్-చమకమ్	9
మన్యుసూక్త-మంత్రపారాయణం	9
గాయత్రీమంత్రాలు	9
పంచరత్న స్తోత్రాలు	9
కరావలంబ స్తోత్రాలు	9
దశావతార స్తోత్రాలు	9
అష్టోత్తర శతనామస్తోత్రాలు	9
భుజంగ స్తోత్రాలు	9
ప్రాతఃస్మరణాలు	9
జపమంత్రాలు	9
సర్వదేవతా సుప్రభాతములు	9
ద్వాదశ నామస్తోత్రాలు	9
కుమారస్వామి స్తోత్రమాల	9
సుదర్శన స్తోత్రమాల	9

హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	9
దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	9
పంచముఖఆంజనేయస్తోత్రమ్	9
దండక రత్నాలు	9
ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు-పంచారామాలతో	9
శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	9
పంచ అథర్వణ శీర్షములు	9
ప్రార్థనా శ్లోకములు	9
గణపతి స్తోత్రమాల	9
శ్రీ గురుగీత	9
సర్వదేవతా కవచములు	9
సర్వదేవతా అష్టకములు	9
హిందూ సంస్కృతిసంప్రదాయాలు	9
విష్ణు స్తోత్రమాల	9
దేవీ స్తోత్రమాల	9
శివస్తోత్రమాల	9
విష్ణు స్తోత్రములు	9
భర్తృలహరి సుభాషితాలు	9
నవవిధ భక్తిమార్గాలు	9
నవదుర్గలు	9
దశమహావిద్యలు	9
తిరుపతి వెళదాం	9
నవగ్రహస్తోత్రమాల	30
మహాన్యాసమ్	30
సుందరకాండ గానామృతం	30
సంధ్యా వందనం (పెద్దది)	30
పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	
లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	36
లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	36
స్థూలాక్షరిలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికసైజ్)	81
మూకపంచశతీ	81
పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	
(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యతో)	108
గోమాతపూజావిధానము	7
ఆనందసిద్ధి - శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

శ్రీ సాయిబాబా సచ్చరిత్ర	99
సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	99
బొమ్మల గురుచరిత్ర	...
బొమ్మల సాయిచరిత్ర	...
బాలలబాబా శ్రీ సాయిచరితం	9
శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	99
శ్రీసాయిసన్నిధిద్వారకామాయిలీలలు	....
శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రౌన్)	50
శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రౌన్)	50
దాసగణకృత శ్రీసాయి చరిత్ర	30
నవనాథ చరిత్ర	90
శ్రీ సాయిచరిత్ర(బైండు)ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	50
శ్రీ గురుచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	50

ఈ ధరలు నికరముకాదు, ఎప్పటికప్పుడు మారుచుండవచ్చును.

సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయ పూజాకల్పం,సహస్రంతో	15
అనఘాదేవీ వ్రతం	15
శ్రీ సాయిసచ్ఛరిత్ర గానామృతం	15
శ్రీ గురుచరిత్ర గానామృతం	45
భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	25
మనసులోనిప్రశ్నకుశ్రీసాయిబాబాజవాబులు	25
అక్షరక్రమములో శ్రీసాయిసూక్తులు	25
శ్రీసాయి అష్టోత్తరశతనామావళీమాహాత్మ్యం	25
శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	15
శ్రీ సాయిభజనమాల	15
శ్రీ సాయి భజన్స్	15
శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	15
శిరిడిహారతులు (భావంతో)	15
ప్రతిగురువారంసాయినిత్యపూజ	8
"శ్రీసాయి"కోటి	15
"శ్రీసాయిరామ్"కోటి	12
ద్వారకామాయి భక్తిగీతాలు	9
శ్రీ సాయిబాబా భక్తిమాల	9
శ్రీలక్ష్మీ సాయిభక్తిమాల	9
శ్రీ ద్వారకామాయిభక్తిమాల	9
శ్రీ శిర్డీభక్తిమాల	9
శ్రీ సాయిబాబా భక్తిమాల	9
శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	9
శ్రీ సాయివేయినామాలు	4
శ్రీ సాయి సహస్ర నామావళి	9
శ్రీ సాయి చాలీసా-సుప్రభాతం	9
శ్రీ సాయినాథ చాలీసా	9
శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	9
శ్రీ సాయి నిత్యపూజ (పాకెట్)	9
శ్రీ దత్తాత్రేయ నిత్యపూజ F	9
శ్రీ సాయి సూక్తులు	9
శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	9
శ్రీసాయి నక్షత్రమాలిక	9
హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	10
భక్తుల సందేహాలకుబాబా సమాధానాలు	45
శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	45
శ్రీ షిర్డీసాయి లీలామృతం (VG)	25
ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	10
షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	90
సాయిపూజావిధి	30
సాయిమహిమ	....
సాయిసత్యవ్రతం	15
సాయి అనుగ్రహమ్	116
నవగురువారాల వ్రతకల్పము	12
శ్రీదత్తలీలామృతము	72
హృదయంలో సాయి	12
శ్రీషిరిడీసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్ఛరిత్ర)	81

4. జ్యోతిషాలు

'శుభసమయ' గంటల పంచాంగం	30
సనాతన వైదిక బ్రాహ్మణ పంచాంగం (వంగిపురపువారి పత్రికసైజ్‌పంచాంగం)	69
'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గేయ)	50
చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తాపంచాంగము	50
గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గేయ)	116
శ్రీచక్ర పంచాంగము(రాష్ట్రతొలిమహిళపంచాంగకర్త)	30
వేంకట్రామా&కో సిద్ధాంతుల రేలంగితంగిరాలవారి గంటలపంచాంగము	30
తంగిరాల పెద్దపంచాంగం	39
కాలచక్రం జ్యోతిష క్యాలండర్	20
గ్రహబలం క్యాలండర్(శ్రీనివాసగార్గేయ-భక్తిటివి)	20
శుభలగ్నం (తంగిరాల) క్యాలండర్	20
శుభమస్తు (పిడపర్తి) క్యాలండర్	20
సాదా క్యాలండర్	5
పాకెట్ క్యాలండర్	10
తాజకనీలకంఠీయమ్	100
40 రోజుల్లో జ్యోతిషంనేర్చుకొనండి	207
40 రోజుల్లో సాముద్రికంనేర్చుకొనండి	150
కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు	150
జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు	150
మానసాగరి జాతకపద్ధతి	150
వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి	150
వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	81
సింపుల్ రెమిడీస్	....
హోరాసార	.....
శంభు హోరప్రకాశిక	.....
పూర్వ పరాశరి	100
పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	200
1940-60వరకు పాతపంచాంగములు	225
ప్రశ్న సింధు	90
నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	36
సర్వార్థ ఫలచంద్రిక	90
సూర్యసిద్ధాంత పంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	150
దృక్సిద్ధాంత పంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	150
ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	36
పంచప్రాచీన జ్యోతిషాలు	36
జాతక గణిత ప్రవేశిక	30
భృగు సూత్రాలు	36
జ్యోతిషమర్మబోధిని	45
జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	45
ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	45
జాతక మకరందం	30
జ్యోతిష సరస్వతి	30
మీజననకాల విశేషాలు	30
ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	30
జ్యోతిష స్వయంబోధిని	30
శుభముహూర్త శిరోమణి	30

ఈ ధరలు నికరముకాదు, ఎప్పటికప్పుడు మారుచుండవచ్చును.

నక్షత్ర ఫలమంజరి	30
పంచాంగం చూసే విధానం	30
సర్వార్థ జ్యోతిషం	30
ప్రాథమిక జ్యోతిషం	30
నవరత్నములు శుభయోగములు	30
జ్యోతిషభావఫలచంద్రిక-1	...
శుభశకునాలు	20
హస్తరేఖాఫలితాలు	30
సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	30
ముహూర్త దీపిక	81
పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	20
కలలు ఫలితాలు	20
నిత్యజీవితంలో అదృష్ట సంఖ్యలు	9
నిత్యజీవితంలో నక్షత్రాలు	9
జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	30
మానసాగరి(ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250
జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	90
గుప్తా శతాబ్ది పంచాంగం(1940-2050)	900
ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	45
జాతకాలంకారం	36
జ్యోతిష వైద్య రత్నావళి	36
ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250
జాతకచక్రం మీరే వేసుకోవచ్చు	30
జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (నూరుయోగాలఫలితాలు)	90
అంగసాముద్రికం	30
హస్త సాముద్రికం	40
వధూవర గుణ సమ్మేళనం	....
లాల్ కితాబ్	81
జాతకరాజము	36
శకునశాస్త్రం	36
ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	100
పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	150
అష్టకవర్గు	45
బృహత్జాతకం(ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	200
లగ్నరత్నాకరం	36
షట్పంచాశిక	120
40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	150
40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	207
కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	45
ముహూర్తచింతామణి	81
సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	45
ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	150
అదృష్టరెమెడీస్	99
ములుగువారిరాశిఫలితాలు(12రాశులువారికి)	36
ములుగువారిరాశిఫలితాలు విడివిడిగాఒక్కొక్కటి	10
గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	36
జ్యోతిష రెమిడీస్	300

జాతక రహస్యాలు	250
జాతకమార్తాండం (కొండపల్లి)	250
జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక (కొండపల్లి)	250
గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడీ	90
శనిగ్రహరెమిడీస్	90
జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	90
నాడీజ్యోతిషం	45
వివాహజ్యోతిషమంజరి	45
గార్గేయం మీ గ్రహబలం రెమిడీస్	....
మీ పుట్టినతేదీనిబట్టి మీ జీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజీ లైఫ్‌గైడ్)	81
నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	45
లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	45
గౌతమసంహిత	45
హోరరత్నమాల	45
బి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు	
జ్యోతిష విద్యారంభం	50
గ్రహభావ బలములు	50
కాలచక్రదశ	50
అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	50
జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	50
పురోగామి జాతకం	50
భావార్థరత్నాకరం	75
భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	75
అష్టకవర్గ పద్ధతిః	75
జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75
ప్రశ్నతంత్ర	75
ముహూర్తం	75
విశిష్ట జాతకములు	125
భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125
300 ముఖ్యమైన యోగములు	125
జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	250
రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు	
బృహత్‌పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	రూ.200
బృహత్‌పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200
బృహత్‌పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200
బృహత్‌పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200
భావార్థరత్నాకరము	75
ముహూర్త చింతామణి	150
స్వప్న శాస్త్రము	30
శతయోగమంజరి	75
వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250
వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	150
వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	150
వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	150
వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	150
అనుభవసులభవాస్తు - 1	75
అనుభవసులభవాస్తు - 2	125

ఈ ధరలు నికరముకాదు, ఎప్పటికప్పుడు మారుచుండవచ్చును.

5. వాస్తులు

40 రోజుల్లో "వాస్తువిద్య" నేర్చుకొనండి	180
వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు (బైండు)	108
వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	30
మీరూ మీ వాస్తు	30
గృహవాస్తు చిట్కాలు	30
వాస్తు పూజ	30
వాస్తు సూత్రములు	30
వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	30
వాస్తు సూక్తులు	10
గృహవాస్తు వర్గులు	90
డోలనవిద్య ఉపయోగాలు (డౌజింగ్)	36
విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	45
విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇండ్ల ఆయములు	81
విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాల)	....
ప్రాచీన వాస్తుశాస్త్రములు	36
ఆధునిక గృహవాస్తు	81
శుభవాస్తు	207
శుభవాస్తు సలహాలు	36
వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	90
వాస్తుశాస్త్రం	45
హౌస్ ప్లాన్లు	30
గృహవాస్తుసారం	30
గృహవాస్తు చంద్రిక	30
గృహవాస్తు దర్పణం	30
జ్యోతిష - గృహవాస్తు చంద్రిక	....
వాస్తురత్నాకరం (కొండపల్లి)	...
వాస్తు శిరోమణి ,,	...
శ్రీకృష్ణవాస్తు ,,	....
పంచవాస్తు పారిజాతం ,,	90
వాస్తుడిండిమమ్ ,,	45
వాస్తుదుందిభి ,,	90
విశ్వకర్మవాస్తుశాస్త్రము ,,	...
కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	45
శల్యవాస్తు,జలవాస్తు(దంతూరిపండరీనాథ్)	81
మయవాస్తు (గోరసవీరభద్రాచార్య)	120

6. మంత్రశాస్త్రాలు

శ్రీ లక్ష్మి తంత్రమ్	360
శ్రీ గురు తంత్రం	108
సర్ప (నాగ)తంత్రం	250
మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాఃకల్పమ్)	360
మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాఃకల్పమ్)	360
శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200
మంత్రసిద్ధి	90
మంత్రసాధన	45
తంత్రజాలం	45
యక్షిణీ తంత్రం	45
పాశుపత తంత్రం	90
మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	45
సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	45
మంత్రాక్షరాలరహస్యం(బీజాక్షరనిఘంటువు)	45
సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	45
దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	45
సదాచార దీపిక	45
గాయత్రీ తంత్రమ్	108
గుప్త సాధన తంత్రం	45
యంత్రసిద్ధి	333
మంత్రశక్తి	45
దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	45
మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	250
తాంత్రిక పంచాంగం	45
హవన తంత్రం	250
పంచదశ మహోఖడ్గ తంత్రం	90
మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150
ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360
షోడశనిత్యతంత్రం	250
శాక్తేయతంత్రం	250
యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	45
రుద్రయామళతంత్రం	250
ప్రపంచసారతంత్రం	45
బదనిక తంత్రమ్	45
ఉచ్ఛిష్ట గణపతి తంత్రమ్	45
రుద్రాష్టాధ్యాయః	90
పరశురామతంత్రమ్	108
లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250
గంధర్వ తంత్రమ్	45
హిరణ్యశూలినీ తంత్రమ్	250
మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250
శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250
కామధేనువు తంత్రం	360
శూలినీదుర్గాతంత్రం	360
సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	45
మహామంత్రశాస్త్రసంగ్రహః	150
యంత్ర మంత్ర తంత్ర	45
శూలినీదుర్గాతంత్రం (చిన్నది)	100

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	45
గణేశ ఆరాధన 1	90
గణేశోపాసన 2	90
నవగ్రహారాధన	144
నవగ్రహవైభవం	90
నవగ్రహ రెమెడీస్	90
నవగ్రహ వేదం	90
శనిగ్రహారాధన	90
ఆదిత్యారాధన	90
సుబ్రహ్మణ్యారాధన	90
శ్రీ శివ ఆరాధన	90
లక్ష్మి ఆరాధన	90

ఈ ధరలు నికరముకాదు, ఎప్పటికప్పుడు మారుచుండవచ్చును.

హనుమదారాధన	90
లలితారాధన	90
శ్రీ చక్రారాధన	...
గాయత్రీ ఆరాధన	90
వీరభద్రారాధన	90
కాలసర్ప యోగం	90
నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	90
నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	90
సుందరకాండ వచనం	90
వేదసూక్తములు	90
అష్టాదశపురాణములు	...
వేమన పద్యసారామృతం	90
పండగలు పర్వదినాలు	90
కుజగ్రహారాధన	90
భైరవారాధన	90
సూక్తిరత్నాలు	90
మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...)	144
పురాణపండ రామాయణం	90
పురాణపండ భారతం	90
పురాణపండ భాగవతం	90
శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	90
సర్వదేవతా స్వరూపుడు వేంకటేశ్వరుడు	90
హనుమచ్చరిత్ర	90
పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	45
శ్రీ దేవీ సప్తశతి	90
మానవధర్మాలు	.....
గరుడపురాణం	36
మాఘపురాణం	30
శివపురాణం	30
వైశాఖపురాణం	30
స్థూలాక్షరి మాఘపురాణం	45
స్థూలాక్షరి శివపురాణం	45
స్థూలాక్షరి వైశాఖపురాణం	45
కార్తీక పురాణం	25
సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	45
మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	150
పెద్దబాలశిక్ష	36
గాయత్రీ మహిమ	30
మత్స్య యంత్ర మహిమ	45
పురాణనామ చంద్రిక	......
వేదమంత్ర సంహిత	108
వృక్షదేవతలు	36
హనుమద్విజయం	30
హనుమద్వైభవమ్	30
యాజుష స్మార్త సంస్కార చంద్రిక	150
సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	150
నవగ్రహ దర్శనమ్	90
నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	90
సాలగ్రామములు	90
చతుర్వేదములు	108
సహస్రలింగార్చన	120
బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము	200
బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము	200
బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము	200
కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు	36
పంచమవేదం మహాభారతం	81
దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	81
తాళపత్ర సమాహార గోపురం	144
శ్రీ హయగ్రీవ ఆరాధన	90
శ్రీలక్ష్మీనరసింహ ఆరాధన	90
దైవారాధన	90
(సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	90
గణపతిభాష్యం	90
దక్షిణావృత శంఖములు	45
108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని	30
ధర్మసింధువు(కేస్‌బైండింగ్)	240
గీతారాధన	90
యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	90
శ్రీ శివగీత	108
భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని	100
చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర	30
నవయోగులు	90
ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	90
సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళి(పెద్దది) -(108 అష్టోత్తరశతనామావళులతో)	90
భగవత్‌స్తుతి	90
సూర్యోపాసన	30

8. వైద్య గ్రంథాలు

ఆహారం ఆరోగ్యం	30
మూలికావైద్య చిట్కాలు	30
ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	20
ఆయుర్వేద వైద్యం	30
గృహవైద్య రహస్యాలు	30
ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి - సెట్	...
గృహవైద్యసారం	30
హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	45
ప్రకృతివైద్యం	30
ఆహారం-వైద్యం	81
సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	81
ఆయుర్వేదమ్	30
అనుపానతరంగిణి	....
ఆయుర్వేద మూలికావైద్యదీపిక	90
దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు	
వాకడం - ఉపయోగాలు	90
ఆకుకూరలు	...
వనమూలికావైద్యం	300
ఏకమూలికావైద్యం	90
అష్టాంగ హృదయం(4భాగాలు)	1200

ఈ ధరలు నికరముకాదు, ఎప్పటికప్పుడు మారుచుండవచ్చును.

రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	90
ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	90
ఒబెసిటి	90
హెల్త్‌గైడ్	90
ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	90
ఫుడ్‌థెరపి	90
న్యాచురల్‌థెరపి	90
సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥	90
కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	90
యోగామంత్ర	90
యోగా సండే టు మండే	90
హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్‌టుడే	90
హెల్త్‌ఫైల్	108

9. అయ్యప్ప - భవానీ రకాలు

శ్రీ అయ్యప్ప లీలామృతం	25
శ్రీ అయ్యప్ప ఆరాధన	45
శ్రీ అయ్యప్ప యాత్రా విశిష్టత	45
శ్రీ అయ్యప్ప భజనపాటలు	45
శ్రీ అయ్యప్ప పూజాకల్పం	15
శ్రీ అయ్యప్ప భక్తి గీతాలు	15
శ్రీ అయ్యప్ప దీక్ష F	9
శ్రీ అయ్యప్ప భజనమాల F	9
శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యపూజ P	9
శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P	6
శ్రీ భవానీ లీలామృతం(దుర్గాభవానీదీక్ష)	25
దేవీలీలామృతం	81
శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	15
దేవీ భక్తిగీతాలు	15
జై భవానీదీక్ష F	9
భవానీదీక్ష P	6
దేవీ భక్తిమాల	9
శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	99
అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో)	15

10. భజనలు - కీర్తనలు

అన్నమయ్య కీర్తనలు (బిగ్)	15
అన్నమయ్య కీర్తనలు (చిన్నవి)	9
శ్రీరామదాసు కీర్తనలు (బిగ్)	15
శ్రీరామదాసు కీర్తనలు(చిన్నవి)	9
త్యాగయ్య కీర్తనలు	9
సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20
వసుంధర మంగళ హారతులు	20
సర్వదేవతా భజనలు	30
జానపదగీతాలు	20
చిట్టి పొట్టి పాటలు	9
జాతీయ గీతాలు	9
శివభక్తి మాల	9
విష్ణు భక్తిమాల	9
దేశభక్తి గీతాలు	30
సౌభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	30
పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	30
గొబ్బిళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు	30
గానవిద్యాబోధిని	90
అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	90
పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	30
భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినీస్టైల్)	30
సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	30
బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు(జానపదగీతాలు)	30

11. హిట్స్ సాంగ్స్

ఘంటసాల భగవద్గీత	15
ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	90
పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	90
ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	90
ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	90
వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	90
సిరివెన్నెల సీతారామశాస్త్రి హిట్స్	....
సినీభక్తిగీతాలు	90

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	45
శాకాహార వంటలు	20
మాంసాహారవంటలు	20
చిట్టిచిట్కాలు	20
అందానికి చిట్కాలు	20
పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	20
పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	9
లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శారీబోర్డర్స్	30
లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	30
చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	20
పసందైన ఫాస్ట్‌ఫుడ్ వంటలు	20
పలావ్‌లు, ఫ్రైడ్ రైస్‌లు, వెరైటీరైస్‌లు	20
వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	20
శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్‌వెజ్)	45
ఇంగ్లీషులోఆడపిల్లలపేర్లు	36
ఇంగ్లీషులో మగపిల్లలపేర్లు	36
బ్రేక్‌ఫాస్ట్ వంటలు	20
పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	20
మైక్రోవోవెన్ వంటలు	81
సర్వదేవతాభక్తిమాల	30
పిల్లలపేర్లు (బాబు)	30
పిల్లలపేర్లు (పాప)	30
మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	30

వివిధ రకాలు

ఎందరోమహానుభావులు	150
యోగాసనాలు	30
సూర్యనమస్కారములు	30
పొడుపుకథలు (పెద్దది)	20
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	5
కాలజ్ఞాన తత్త్వాలు	20
హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	15

ఈ ధరలు నికరముకాదు, ఎప్పటికప్పుడు మారుచుండవచ్చును.

ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	15
జనరల్ నాలెడ్జ్	15
నూరు ఎక్కాలు	7
1-100 టేబుల్ బుక్	7
శ్రీరామకోటి	25
శ్రీశివకోటి	25
మేజిక్	20
అంకెలతో గారడీ	20
ప్రేమకథలు	20
యువతరంగాలు (యువతరంకోసం)	20
ప్రేమా నీకు జోహార్లు (లవ్‌డిక్షనరీ)	20
హృదయస్పందన (కవితలు)	20
వాత్స్యాయన కామసూత్రాలు	30
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	30
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	25
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	25
విజయం మీదే	30
కలిసి జీవిద్దాం	30
నాదబ్రహ్మోపాసన (ధ్యానం+సంగీతంమేలు కలయిక)	90
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	90
క్రియాయోగం	30
ఆనందంగా జీవిద్దాం	81
హరిశ్చంద్ర నాటకం	45
మ్యాజిక్‌గైడ్-ట్రిక్కులు,తమాషాలు-కపటిప్రపంచం	90
చదరంగం	90
వాత్సాయనకామసూత్రాలు	90
పంచసాయకం	90
రతిరహస్యాలు	90
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	90
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	90
మార్షల్‌ఆర్ట్స్ (కరాటే,కుంగ్‌ఫూనేర్చుకోండి)	90
మంత్రశాస్త్రమహోదధి	90
అసతోమయ సద్గమయ	36
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	90
చింతామణి (నాటకం)	50
పాండవ ఉద్యోగం (నాటకం)	45
బాలనాగమ్మ (నాటకం)	50
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	30
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బదిరెడ్డి)	45
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	25
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	90
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్మాలు (బైండు)	45
కాళహస్తి శివపురాణం	90

కాళహస్తి దేవీభాగవతం	90
కులార్ణవ తంత్రమ్	150
ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం(ఒరిజనల్)	250
యోగాసనాలు (VG/TNL)	30
రామరాయ వాస్తుశాస్త్రం (ముద్రగడ రామారావు)	90
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్‌చాలీసా	9
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	70
అష్టముఖ గండభేరుండతంత్రం	75
బ్రహ్మంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	75
తరిగొండవెంగమాంబవిరిచిత-శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యం	150
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	36
గీతాంజలి (రవీంద్రనాథ్‌ఠాగూర్)	45
కాశీరామేశ్వర మజిలీ కథలు	75
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)	500
శ్రీదేవీభాగవతం బైండు	261
శ్రీశివపురాణం బైండు	260
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము -ఫలితజాతక సూత్రములు	595
విశ్వకర్మ ప్రకాశము	106
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన	250
గుప్తవాస్తు వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి	150
నారద సంహిత	150
రాహుకేతువులు సమస్త ప్రభావములు	100
అంగారకుడు (కుజుడు)	45
పురోహిత దర్శని (గోరసవీరభద్రాచార్య)	150
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు ,,	225
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక	,,100
మహాదశా పారిజాతం	,,100
25సం॥ పంచాంగం (2000-2025)	,,250
Latitude - Longitude (English)	,, 50
జాతక నారాయణీయం(వాడ్రేవువారివి)	రూ.150
వాస్తు నారాయణీయం ,,	120
యోగావళీఖండం ,,	120
ముహూర్త సింధువు ,,	150
జయభారతి (పురాణపండశ్రీనివాస్)	21
జయహే...జయహే... ,,	27
జయతు...జయతు... ,,	27
సాయి... ,,	45
శ్రీమాలిక ,,	20
ఆరతిసాయిబాబా ,,	25
అంగారకుడు	45
శుక్రుడు	45
రాహుకేతువుల సమస్త ప్రభావాలు	100

ఈ ధరలు నికరముకాదు, ఎప్పటికప్పుడు మారుచుండవచ్చును.